

T.C.
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ NEKTY 3771
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI (18a-47b):
İNCELEME-METİN-MESTAP'A GÖRE TASNİF

ELİF AYŞE KESKİNER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. OSMAN KUFACI

SİNOP 2024

TEZ KABUL

Elif Ayşe KESKİNER tarafından hazırlanan “**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ NEKTY 3771 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI (18a-47b): İNCELEME-METİN-MESTAP’A GÖRE TASNİF**” başlıklı bu çalışma, 11.07.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Abdullah AYDIN
Kastamonu Üniversitesi / İnsan ve Toplum
Bilimleri Fakültesi

İmza

**Üye
(Danışman)**

Doç. Dr. Osman KUFACI
Sinop Üniversitesi / Fen Edebiyat Fakültesi

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet AKDAĞ
Sinop Üniversitesi / Fen Edebiyat Fakültesi

İmza

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Fadime DİRİK

.....

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Elif Ayşe KESKİNER

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ NEKTY 3771

NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI: (18a-47b):

İNCELEME-METİN- MESTAP'A GÖRE TASNİF

ELİF AYŞE KESKİNER

SİNOP ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. OSMAN KUFACI

Teze konu olan metin, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY 3771 numarada Mecmûa-i Gazeliyyât olarak kaydedilmiş şiir mecmuasıdır.

Çalışmamız İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY 3771 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası: (18a-47b) (İnceleme-Metin-Mestap'a Göre Tasnif)" başlığını taşımaktadır. Bu çalışma, müstensihini ve istinsah tarihini tespit edemediğimiz mecmuanın transkripsiyonlu metninin hazırlanmasını, metnin incelenmesini, MESTAP tasnifinin yapılmasını ve seçme sözlüğün hazırlanmasını içermektedir. Bu tezin amacı, klasik Türk şiir alanındaki mecmua çalışmalarına yönelik, şairlerin yayımlanmış divanlarına şiir, beyit, dize ve sözcük düzeyinde katkı sağlamaktır. Ayrıca klasik Türk edebiyatına kaynaklık eden malzeme ve çalışmalarda adına hiç rastlanmamış ya da sadece birkaç beyitle yer alan şairleri ve şiirlerini araştırmacıların dikkatine sunarak edebiyatımızın çeşitlilik ve zenginliğini ortaya koymaktır.

Çalışmamız girişten sonra gelen dört ana bölümden meydana gelmektedir. Giriş bölümünde, mecmualarla ilgili genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde, teze konu olan (18a-47b) varaklar ile ilgili ayrıntılı inceleme yapılmıştır. Üçüncü bölümde, transkripsiyonlu metin hazırlanmıştır. Dördüncü bölümde, adı geçen varakların "Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP)" a göre tasnifi yapılmış, beşinci bölümde ise incelediğimiz kısımdaki şiirlerde geçen kelimeler arasından seçilen sözcüklerden seçme bir sözlük hazırlanmıştır. Ulaşılan sonuçlarla dönemin şiir zevkinin, sanatsal zenginliğinin yeni nesillere ulaşmasına vesile olmak, bilimsel çalışmalara bir nebze de olsa katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Klasik Türk Şiiri; Mecmûa-i Gazeliyyât; Mecmua; MESTAP

Haziran 2024, 286 sayfa

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

ISTANBUL UNIVERSITY RARE BOOKS LIBRARY POETRY COLLECTION REGISTERED AT NUMBER NEKTY 3771 (18a-47b): ANALYSIS-TEXT- CLASSIFICATION TO MESTAP

ELİF AYŞE KESKİNER

SINOP UNIVERSITY POSTGRADUATE EDUCATION INSTITUTE

DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE

SUPERVISOR: ASSOCIATE PROFESSOR. DR. OSMAN KUFACI

The text that is the subject of our thesis is a poetry collection (18a-47b) recorded as Mecmûa-i Gazeliyyât in Istanbul University Rare Books Library Number NEKTY 3771

This study, titled "Poetry Collection Registered in Istanbul University Rare Books Library Number NEKTY 3771: (18a-47b) (Analysis -Text- Classification According to Mestap)", includes the preparation of the transcribed text of the collection, the examination of the text, the classification of MESTAP and the preparation of the selected dictionary.

The aim of our thesis is to contribute to the published divans of poets at the level of poems, couplets, verses and words for collection studies in the field of classical Turkish poetry. In addition, it is to reveal the diversity and richness of our literature by bringing to the attention of researchers the poets and their poems, whose names have never been encountered in the materials and studies that are the source of classical Turkish literature or who are included in only a few couplets. Our study consists of four main sections that come after the introduction. In the first part, general information about the collections is given. In the second part, a detailed examination of the leaves (18a-47b), which is the subject of the thesis, is made. In the third part, the transcribed text is prepared. In the fourth part, the aforementioned leaflets were classified according to the "Systematic Classification of Collections Project (MESTAP)", and in the fourth part, a selected dictionary was prepared.

With the results obtained, it is aimed to be instrumental in bringing the poetry taste and artistic richness of the period to new generations and to contribute to scientific studies to some extent.

KEYWORDS: Classical Turkish Poetry; Mecmûa-i Gazaliyyât; Mecmua (Collection); MESTAP

June 2024, 286 pages

TEŞEKKÜR

Bana kendisiyle çalışma fırsatı tanıyan, bilgi birikimi ve alana hâkimiyeti ile yol gösteren saygıdeğer hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Osman KUFACI'ya saygıyı ve teşekkürü bir borç bilirim. Değerli zamanlarını ayırıp tez jürimizde bulunan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Abdullah AYDIN ve Dr. Öğr. üyesi Ahmet AKDAĞ'a da teşekkür ederim.

İhtiyacım olduğu her konuda destek ve yardımını esirgemeyen kıymetli arkadaşım Ferdi KÜÇÜKÇOBAN'a ayrıca teşekkür ederim.

Son olarak hayatımın her anında yanımda olan, aldığım tüm kararlarda beni destekleyen ve dualarını eksik etmeyen sevgili aileme şükranlarımı sunarım.

Sinop 2024

Elif Ayşe KESKİNER

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL	ii
ETİK BEYANI	iii
ÖZET	iv
YÜKSEK LİSANS TEZİ.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	xv
1. GİRİŞ: KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA.....	1
1.1. Mecmuaların Sınıflandırılması	1
1.2. Şiir Mecmualarının Önemi ve Klasik Türk Edebiyatına Katkısı	5
2. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ NEKTY	
3771 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI (18a-47b).....	8
2.1. Nüsha Tavsifi	8
2.2. Mecmuanın Tertibi ve Muhteva Özellikleri.....	8
2.3. Mecmuadaki Bazı İmla Özellikleri	10
2.4. Metin Neşrinde Karşılaşılan Sorunlar	15
2.5. Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri	16
2.6. Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları ve Kullanılma Sayıları.....	21
2.7. Mecmuadaki Kafiye Ve Redif Özellikleri	34
2.8. Nazire Gazeller.....	37
2.9. Mecmuada Bulunan Şairler, Şiir Sayıları, Şiir Numaraları ve Şairlerin Yaşadığı	
Yüzyıllar.....	42
2.9.1. Mecmuada Bulunup Divanlarda ve Diğer Çalışmalarda (Makale, Bildiri vb.)	
Yer Almayan Şiirler ve Şairleri.....	50
2.9.2. Mecmuaya Seçilen Şairlerin Biyografileri.....	51
2.9.2.1. Adlî	53
2.9.2.2. Adîmî	54

2.9.2.3. Âhî	54
2.9.2.4. Ahmet Paşa	54
2.9.2.6. Bâkî.....	55
2.9.2.7. Basîrî.....	55
2.9.2.8. Behiştî.....	55
2.9.2.9. Beyânî.....	56
2.9.2.10. Cemâlî.....	56
2.9.2.11. Cinânî	56
2.9.2.12. Derviş Paşa	56
2.9.2.14. Enverî	57
2.9.2.15. Fasîhî	57
2.9.2.16. Fevrî.....	57
2.9.2.17. Feyzî	58
2.9.2.18. Figânî	58
2.9.2.19. Gubârî	58
2.9.2.20. Hâlisî:	58
2.9.2.21. Hâverî	59
2.9.2.22. Hayâlî Bey	59
2.9.2.23. Hayretî	59
2.9.2.24. Hercâî	59
2.9.2.25. Husrev.....	59
2.9.2.26. İshak Çelebi	60
2.9.2.27. Kadrî Abdülkâdir, Şeyhülislâm Abdülkâdir Efendi	60
2.9.2.28. Kemâl Paşa-zâde	60
2.9.2.29. Levendî.....	60
2.9.2.30. Mahfî	61
2.9.2.31. Mahvî.....	61
2.9.2.32. Makâlî.....	61
2.9.2.33. Mecdî.....	61
2.9.2.34. Mesîhî	61
2.9.2.35. Muhibbî	62
2.9.2.36. Murâdî	62
2.9.2.37. Mûyî	63
2.9.2.38. Na'îmî.....	63

2.9.2.39. Necatî Bey	63
2.9.2.40. Nev’î	63
2.9.2.41. Nizâmî (Karamanlı)	64
2.9.2.42. Rahmî	64
2.9.2.43. Revânî	64
2.9.2.44. Sabrî	64
2.9.2.45. Sadrî	65
2.9.2.46. Sâni Beg	65
2.9.2.47. Selîmî	65
2.9.2.48. Selmân	65
2.9.2.49. Seyrî	65
2.9.2.50. Sun’î	66
2.9.2.51. Surûrî	66
2.9.2.52. Şem’î	66
2.9.2.53. Şemsî	66
2.9.2.54. Tab’î	66
2.9.2.55. Tîgî	67
2.9.2.56. Ubeydî	67
2.9.2.57. Ulvî	67
2.9.2.58. Ümîdî	67
2.9.2.59. Vahyî	67
2.9.2.60. Vusûlî	68
2.9.2.61. Yahyâ Bey	68
2.9.2.62. Yârî	68
2.9.2.63. Zâtî	68
2.9.2.64. Zihnî	69
3. METİN	72
3.1. Metin Kurulurken Takip Edilen Yöntem	72
3.2. Mecmû‘a-i Eş‘âr (18 ^a -47 ^b) Varaklarının Transkripsiyonlu Metni	75
4. MECMUANIN MESTAP’A GÖRE TASNİFİ	193
5. SEÇME SÖZLÜK	224
6. SONUÇLAR	233
KAYNAKLAR	236
METNİN (18A-47B) TIPKIBASIMI	240

ÖZGEÇMİŞ	271
-----------------------	------------

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 2.1 Mecmuada (18a-47b) Şiirlerin Nazım Şekilleri	18
Tablo 2.2 Mecmuada (18a-47b) Aruz Kalıpları ve Kullanılma Sayıları.....	22
Tablo 2.3 Mecmuada (18a-47b) Şairlerin Şiirlerini ve Şiirlerin Vezinlerini Gösteren Sıralı Dizin.....	26
Tablo 2.4 Mecmuada (18a-47b) Nazire Özelliği Gösteren Şiirler.....	41
Tablo 2.5 Mecmuada (18a-47b) Bulunan Şairler, Şiir Sayıları, Şiir Numaraları ve Şairlerin Yaşadığı Yüzyıllar.....	43
Tablo 2.6 Yaşadığı Yüzyıl Kesin Olarak Tespit Edilemeyen Şairler, Şiir Numaraları ve Açıklamalar.....	47
Tablo 2.7 Mecmuada (18a-47b) Divanlarda ve Diğer Çalışmalarda (Makale, Bildiri vb.) Yer Almayan Şiirler ve Şairleri.....	50

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1 Mecmuada (18a-47b) En Çok Kullanılan Aruz Kalıpları.....	23
Şekil 2.2 Mecmuada (18a-47b) Şiiri Bulunan Şairlerin Yaşadığı Yüzyılların Yüzdesel Dağılımı	47

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

AGŞ	: Ahdî ve Gülşen-i Şuarâsı
ADD	: Adlî Divanı
AD	: Âhî Divanı
APD	: Ahmed Paşa Divanı
BD	: Bâkî Divanı
BTŞ	: Basîrî ve Türkçe Şiirleri
BD	: Behîstî Divanı
CD	: Cinânî Divanı
d.	: Doğum tarihi
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
ED	: Emrî Divanı
ETŞ.	: Edirneli Tîgî ve Şiirleri
FD	: Fevrî Divanı
FGD	: Figanî Divanı
G.	: Gazel
HBD	: Hayâlî Bey Divanı
HD	: Hayretî Divanı
İÇD	: İshak Çelebi Divanı
KPD	: Kemâl Paşazâde Divanı
Mr.	: Murabba
Mh.	: Muhammes
MD	: Muhibbî Divanı
MSD	: Mesîhî Divanı
ML	: Mecmu'â-i Letâ'if
MESTAP	: Şiir Mecmualarının Sistemik Tasnifi Projesi
MŞ	: Meşâ'irü's Şuarâ
NBD	: Necâtî Bey Divanı
ND	: Nev'î Divanı
NZD	: Nizâmî Divanı
PBM	: Pervâne Bey Mecmûası
ö.	: Ölümü
RD	:Bursalı Rahmî Divanı
RVD	: Revânî Divanı
s.	: Sayfa
SLD	: Selîmî Divançesi
SD	: Sun'î Divanı
SRD	: Surûrî Divanı
ŞD	: Şem'î Divanı
ŞPD	:Şemsî Paşa Divanı
Th.	: Tahmis
TME	: Tab'î'nin Mecmû'a-i Eş'ârı
UD	: Ubeydî Divanı
VD	: Vusûlî Divanı
vd.	: Ve diğerleri
vb.	: Ve benzerleri

Y.	: Yazmada
YD	: Yahyâ Divanı
ZD	: Zâtî Divanı
[]	: Mecmuada olmayıp sonradan eklenen ifadeler

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ʾ A, a, e, Ê, ê, Ā, ā, ʾ	ش ş
ā Ā, ā	ص S, ş
ء ʾ	ض Ž, ž, Đ, đ
ب b	ط T, t
پ p	ظ Z, z
ت t	ع ʿ
ث S, s	غ Ğ, ğ
ج c	ف f
چ ɸ	ق Q, q
ح H, h	ك k, g, Ñ, ñ
خ H, h	ل l
م m	م m
ذ Z, z	ن n
ر r	و v, u, ü, ū, o, ö
ز z	ه h, a, e
س s	ی y, i, ī, ī

1. GİRİŞ: KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA

Mecmua teriminin kökü Arapça bir isim olan ve toplama, yığma anlamlarına gelen cem' kökünden mef'ûl babından dişil olarak türetilmiş bir isimdir. Kelimenin sözlük anlamı; “toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi” dir (Devellioğlu, 1997, s.596). Günümüz dilinde mecmuanın karşılığı olarak dergi kelimesi kullanılmaktadır. Bir dönem aylık, haftalık ya da üç aylık çıkan süreli yayınlar için mecmua kelimesi kullanılmıştır.

Divan edebiyatı meraklıları, el yazmaları üzerinde çalışanlar ve akademik çalışma yapan araştırmacılar içinse mecmua bambaşka anlamlar ifade etmektedir. Mecmualar; bir veya birden çok şair ya da yazarın dinî veya din dışı konular, faydalı bilgiler, tarihî konular, ilaç tarifleri, hutbeler, şiirler, notlar, mektuplar, dualar, fetvalar gibi türlü konuların yazdığı ürünleri bir araya getirdiği derleme kitaplardır. Bu derleme kitaplar; defterler hâlinde ortaya çıkmış, zamanla daha düzenli bir forma kavuşmuştur. Mecmua-i eş'ar, mecmua-i kasâid, mecmua-i gazeliyât, mecmua-i fevâid, mecmua-i fetâvâ, mecmua-i tevârih, mecmua-i ed'îye, mecmua-i ehâdis, mecmua-i nezâir bunlardan bazılarıdır (Uzun, 2003, s. 265).

Şiir mecmuaları genel olarak toplumun çeşitli kesimlerinden şiir sevdalılarının beğendikleri ve o dönem rağbet gören şairlerin şiirlerini seçerek bu topladıkları günümüzde antoloji adı verilen şiir defterleri olarak düşünülebilir (Kufacı, 2016, s. 8). Bizim çalışmamızda söz konusu olan mecmualar, şiir seçkisi gibi düşünebileceğimiz şiir defterleri olarak da adlandırabilecek antolojik metinlerdir. Bu derlenmiş şiir defterleri Osmanlı Dönemi'nde 15. yüzyıldan başlayarak önem kazanmıştır. 16. yüzyıl ve sonrasında sayı ve tür bakımından mecmuaların sayısı artmıştır. Bahsi geçen mecmualar özellikleri ve içerikleri itibarıyla mecmua-i eş'ar, mecmua-i ed'îye, mecmua-i münşeât gibi adlar almışlardır. Bir nazım şeklinin derlendiği ve toplandığı mecmualar da mecmua-i kasâid mecmua-i ilâhiyât, Mecmua-i nuût, mecmua-i gazeliyyât gibi adlar alırlar (Uzun, 2003, s. 266).

1.1. Mecmuaların Sınıflandırılması

Mecmua teriminin ortaya çıkışı, yaygınlaşması ve rağbet görmesi uzun yılların sonrasında sınıflandırılması gerekliliğini de doğurmuştur. Mecmuaların sınıflandırılması ile ilgili çalışmalar çeşitli akademisyenler tarafından yapılmıştır.

Bunlardan ilki Âgâh Sırrı Levend'in sınıflandırmasıdır. Levend, mecmuaları aşağıdaki gibi sınıflandırmıştır:

1. Nazire mecmuaları,
2. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları,
3. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
4. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar (Levend, 2014, s. 166- 167).

Günay Kut ise mecmuaları aşağıdaki gibi beş grupta tasnif eder:

- 1- Nazire mecmuaları
- 2- Seçme şiir mecmuaları (mecmua-i eş'ar, mecmua-i devavin)
- 3- Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar (Mecmua-i edviye, mecmua-i ed'îye, mecmua-i tevârih, mecmua-i muammeyat, mecmua-i münşeât, mecmuatü'r-resâil gibi)
- 4- Karışık mecmualar (Bu tür mecmualar nazım-nesir karışık olabilir. Ayrıca Arapça, Türkçe ve Farsça gibi farklı dillerde de yazılmış olabilir)
- 5- Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar (Kut, 1986, s.170).

Mecmuaların sınıflandırılmasında Âgâh Sırrı Levend içeriği esas almış, Günay Kut ise şekil, içerik ve tertip edenin kimliği gibi kriterlerle sınıflandırma yapmıştır. Mehmet Gürbüz, mecmua sınıflandırma denemesinde “derleyiciyi yönlendiren etkenler üzerinden bir sınıflandırma” yaptığını söyler (Gürbüz, 2012, s. 112). Gürbüz'ün sınıflandırma denemesinde 5 ana başlık belirlenmiştir:

1. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları
 - a. Gazel mecmûaları (Mecmû'a-i gazeliyyât)
 - b. Kaside mecmûaları (Mecmû'a-i kasâid)
 - c. Müstezad mecmûaları
 - d. Matla mecmûaları (Mecmû'a-i metâli')
 - e. Beyit mecmûaları (Mecmû'a-i ebyât)
 - f. Mısra mecmûaları (Mecmû'a-i mesari')
2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmûaları
 - a. Tarih mecmûaları (Mecmû'a-i tevârih)

- b. Na't mecmûaları (Mecmû'a-i nu'ût)
- c. Mu'ammâ mecmûaları (Mecmû'a-i mu'ammeyât)
- d. Lügaz mecmûaları (Mecmû'a-i elgâz)
- e. Medhiye mecmûaları (Mecmû'a-i medâyih)
- f. Şehrengiz mecmûaları
- g. Farklı konularda yazılmış şiirleri içeren mecmûalar
- 3. Nazire mecmûaları
- 4. Şairlerin aidiyet/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmûalar
- 5. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin dîvânlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmûalar (Gülbüz, 2012, s. 108-112)
- M. Fatih Köksal mecmuaları şekil ve içerik olarak iki ana başlıkta gruplandırmıştır:

A. Şekil Bakımından Mecmualar

- I. Kitap şeklinde tertiplenmiş mecmualar
 - I.1. İçinde birden fazla eserin bulunduğu mecmualar
 - I.2. Tamamı bir eser olan mecmualar
- II. Tûlânî (uzunlamasına) ciltlenmiş mecmualar (Cönkler)
- B. Muhteva Bakımından Mecmualar

- I. Risale Mecmuaları (Mecmû'a-i Resâ'il / Mecmû'atü'r-resâ'il)
 - I.1. Farklı Müelliflere Ait Eserleri Toplayan Risale Mecmuaları
 - I.1.1. Aynı/yakın/benzer konudaki / türdeki eserleri toplayan risale mecmuaları
 - I.1.1.1. Divan mecmuaları (Mecmû'atü'd-devâvîn)
 - I.1.1.2. Lugat Mecmuaları (Mecmû'atü'l-lugât)
 - I.1.1.3. Mesnevi mecmuaları (Mecmû'atü'l-mesneviyyât)
 - I.1.1.4. Mi'râciye mecmuaları Mecmû'atü'l-mi'râciyyât)
 - I.1.1.5. Mevlid mecmuaları (Mecmû'atü'l-mevâlîd)
 - I.1.1.6. Hilye mecmuaları (Mecmû'atü'l-hilye)
 - I.1.1.7. Şehrengiz mecmuaları (Mecmû'a-i Şehrengîz)
 - I.1.2. Farklı konulardaki eserleri toplayan risale mecmuaları
 - I.2. Aynı Müelife Ait Eserleri Toplayan Mecmualar
- II. Diğer Mecmualar
 - II.1. Manzum mecmualar
 - II.1.1. Şiir mecmuaları ve Cönkler
 - II.1.2.1. Şiir mecmuaları

- II.1.2.1.1. Sistematik (mürettep) şiir mecmuaları
- II.1.2.1.2. Karışık şiir mecmuaları
- II.1.2.2. Cönkler
- II.1.2.2.1. Klasik cönkler
- II.1.2.2.2. Farklı muhtevalardaki cönkler
- II.1.2. Belli bir nazım şekline tahsis edilmiş mecmualar
- II.1.2.1. Kaside mecmuaları
- II.1.2.2. Gazel mecmuaları
- II.1.2.3. Müstezâd mecmuaları
- II.1.2.4. Şarkı mecmuaları
- II.1.2.5. Beyit mecmuaları ve müfred mecmuaları
- II.1.2.6. Rubâî mecmuaları
- II.1.2.7. Kıt'a mecmuaları
- II.1. 3. Belli bir nazım türüne tahsis edilmiş mecmualar
- II.1.3.1. İlâhî mecmuaları
- II.1.3.2. Naat mecmuaları
- II.1.3.3. Mersiye/muharremiye mecmuaları
- II.1.3.4. Nazire mecmuaları
- II.1.3.5. Tarih mecmuaları
- II.1.3.6. Vefeyat mecmuaları
- II.1.3.7. Muamma mecmuaları
- II.1.3.8. Lugaz (Elgâz) mecmuaları
- II.1.3.9. Güfte mecmuaları
- II.2. Mensur mecmualar
- II.2.1. Belli bir konuya tahsis edilen mecmualar
- II.2.1.1. Din ve tasavvufa dair mecmualar
- II.2.1.2. Müspet ilimlere dair mecmualar
- II.2.1.3. Gizli ilimlere dair mecmualar
- II.2.1.4. Muhtelif sanat dallarına dair mecmualar
- II.2.1.5. Dil ve edebiyata dair mecmualar
- II.2. 2. Belli bir konuya tahsis edilmeyen mecmualar (Fevâyid mecmuaları)
- II.3. Manzum-mensur karışık mecmualar
- II.3. 1. Eş'âr ve Fevâyid mecmuaları (Köksal, 2018, s. 88-91)

Mecmualar özellikle de şiir mecmuaları edebiyat araştırmaları için önemlidir. Son zamanlarda özellikle şiir mecmuaları ile ilgili araştırma ve çalışmalar bir hayli artmıştır. Her geçen gün sayısı artan çalışmaların nitelikli ve sistemli hle gelmesinde “Şiir Mecmualarının Sistematik Tasnifi Projesi”nin (MESTAP) rolü büyüktür.

Osmanlı dönemindeki şiir mecmuaları günümüzün şiir antolojilerine benzemektedir. Mecmuanın müstensihisi ya da mrettibinin estetik anlayış ve zevkini, hayata bakışını, inancını, kültürel ve sosyal birikimini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda yaşadığı devrin sanatsal zevk ve anlayışını göstermesinin önem arz etmektedir (Kufacı, 2016, s. 5).

Tüm bu tasnif çalışmaları ışığında üzerinde durulan mecmuanın gazel ağırlıklı seçme şiir mecmuası olduğunu söylemek mümkündür. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde “Mecmua-i Gazeliyyt” olarak kayıtlıdır.

1.2. Şiir Mecmualarının nemi ve Klasik Türk Edebiyatına Katkısı

Kütüphane kataloglarında genelde mecmua-i eş’ar ya da mecmuatü’l-eş’ar olarak kayıt altına alınmış manzum metinlerden oluşan defterler şiir mecmualarıdır. Şiir mecmualarının kıymet ve yararını, edebiyata ve edebiyat tarihine sağladığı değerleri M. Fatih Köksal, şu maddelerle ifade etmiştir:

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.
2. Bilinen şairlerin bilinmeyen / divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.
3. Şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.
4. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır. Özellikle kırk hadis, mi’raciye, yüz hadis, mevlid, şehrengiz, biladiye, hasb-i hl, kimi mektup ve mnşeta dair risaleler vb. fazla uzun olmayan türlerin çoğu bu mecmuaların arasında gizlidir.
5. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin rneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. Örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz.

6. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.

7. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyenin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.

8. Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir seven kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şahsın / şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür. Bir şairin o dönem mecmualarında çok şiirinin bulunması o devirde çok beğenildiğini, keza nazım şekillerinin sıklığından o nazım şeklinin gördüğü rağbeti, çok kullanılan aruz kalıpları ve kafiye yapıları devrin aruz ve zevkini bize bildiren önemli işaretlerdir.

9. Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdî temayüllerin de izini sürmek mümkündür. Nazire mecmuası olmasa da kimi mecmualarda nazire şiirler bulunduğundan şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkün olur.

10. Mecmualar dışındaki eserlerin fevayid ve vikaye yapraklarında da zaman zaman rastlamak mümkünse de özellikle mecmualarda çok sık rastladığımız edebiyat dışı kimi konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalardır. Şöyle ki hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında çeşitli dualar, otlarla ilâç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe'ül gibi gizli ilimler (havâs) denilen itikatlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla' ve müfredler, bazı münşeat örnekleri, kimi resmî kayıtların örnekleri çokça rastlanan -asıl mecmua konusuyla ilgisi olmayan- kayıtlardır. Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar hatta onlardan da fazla sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi), kültürel antropoloji, dinler tarih, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanlarına giren çok önemli ama ihmal edilmiş bilgi kırıntılarından. Bunları bileşkesi Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyacaktır. Bütün mecmuaların bir de bu gözle ele alınması çok çok önemlidir.

11. Bütün bunlarla beraber, özelde şiir mecmualarının, genelde de bütün mecmuaların yukarıda sayılan fayda ve önemleri tek tek ve birbirinden bağımsız olarak

incelendiğinde çok fazla bir anlam ifade etmezler. Meselâ Bâkî'nin divanında bulunmayan şiirlerini inceleyecek olsak bir tek mecmuayı taramamız ne ifade eder? Yahut bir mecmuada falan şairin şu kadar filan şairin bu kadar şiirinin bulunmasının bir anlamı var mıdır? Bu olsa olsa bize o derleyicinin şiir zevkini yansıtan bir işareti verir. Ama aynı dönemde derlenmiş yüzlerce mecmuanın taranmasından ortaya çıkacak manzara devrin müşterek anlayış ve zevkini ortaya dökcektir (Köksal, 2017, s. 138-141).

Klasik Türk şiirinin geçirdiği değişim ve gelişimleri; dönemin şiir zevkini, popüler şair ve şiirleri, biyografik kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin gün yüzüne çıkması, dönemi bilinmeyen şairlerin yaklaşık olarak döneminin tespit edilebilmesi, şairin edebî zevki ve şiirdeki ustalığının tespiti, nazım şekilleri, nazım türleri, aruz vezninin kullanımı, imla özellikleri gibi daha birçok konuda şiir mecmuaları, yol göstericilik görevi ve işlevi üstlenmiştir. Tüm bu sayılanlar ışığında şiir mecmuaların edebiyat tarihi açısından değeri ve önemi oldukça fazladır.

Bu çalışma kapsamında incelenen mecmua ise Günay Kut'un tasnifine "seçme şiir mecmuaları"ndan "mecnû'a-i gazeliyyât" kategorisindedir. Ağırlıklı olarak XV. ve XVI. yüzyılda yaşayan şairlerin şiirlerinin bulunduğu mecmua klasik Türk Edebiyatı alanındaki çalışmalara ışık tutacak kaynaklardan olması sebebiyle önemli ve değerlidir.

2. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ NEKTY 3771 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI (18a-47b)

2.1. Nüsha Tavsifi

18^a-47^b varaklarını incelediğimiz şiir mecmuası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi 3771 numarada “Mecmua-i Gazeliyyât” şeklinde kayıtlıdır.

Cilt: Koyu renk mukavva

Kâğıt: Sarı kâğıt

Yazı: Çoğunluğu siyah mürekkeple yazılan talik hatla istinsah edilmiştir. Çok az yerde kırmızı mürekkeple başlık konulmuştur.

Varak: 64 varaktır. İncelediğimiz bölüm 18^a-47^b sayfaları arasındır.

Sütun: İki sütun

Satır: Muhtelif

Ebat: 193X122 mm

Tertip Eden: Belli değil

Tertip Tarihi: Belli değil

Başı:

Gül-sitân bezm-i şarâb u cām-ı mey güldür baña

Ḳulḳul-i ḥalk-i sürâḥî şavt-ı bülbüldür baña

Sonu:

Eger evşāfuñı dīvāna yazsam

Geyik destân ol vaktin olurdu

2.2. Mecmuanın Tertibi ve Muhteva Özellikleri

Kütüphanedeki kayıta Mecmûa-i Gazeliyyât’ın 64 varak olduğu belirtilmiştir. Sol üst köşelerde sayfa numaraları mevcuttur. Bu şekilde mecmuanın son sayfasındaki sayfa numarası 64’tür. 18a itibariyle varağın sol üst tarafında kırmızı mürekkeple başka bir sayfa numaralandırılması söz konusudur. Mecmuada biri varak biri sayfa usulü olmak üzere iki tür numaralandırma yapılmıştır. Varak usulü numaralandırmanın asıl olduğu

görülmektedir. İstanbul Üniversitesi kütüphanesinin kaydında “*Mecmûa-i Gazeliyyât*” olarak yazılıdır. Mecmuada belirli bir tertip olmamakla beraber 1a-17b varakları arasında derkenarlar da dâhil olmak üzere düzensiz satırla iki sütun hâlinde 16. yüzyıl şairi Bakî’nin şiirleri yer almaktadır. Bu şiirler Bakî Divanı’na kayda değer bir katkı sunmamaktadır. Mecmuanın üzerinde çalışma yapılan 18a-48b varakları arasının daha düzenli tertip edilmesi, yayımı yapılmış divanlara şair, şiir, beyit ve dize düzeyinde katkı sunması sebebiyle bu sayfalar arasının çalışılması uygun görülmüştür.

18a sayfasından sonra satır ve sütun sayıları düzenli bir şekilde 47b’ye kadar devam etmektedir. Mecmuanın 18a’dan 47b’ye kadar olan kısmı yazı, satır, sütun bakımından daha düzenlidir. Her sayfa 2 sütun ve 17 satırdan oluşmaktadır, varaklar cetvellidir. İncelediğimiz kısımda rekabe kaydı vardır ve b sayfasındaki reddâdeler yoluyla sayfa takibi yapılabilmektedir. 18a-47b’de şiirler belli bir düzen içinde sıralanmasa da nazire şiirlerin peş peşe sıralanmış olması dikkati çekmektedir. İncelenen kısımda hiçbir şiirin başlığı yoktur ve şiirlerde herhangi bir not yer almamaktadır. Şair mahlaslarının bir kısmının üzeri mürekkepli kalemle çizilerek mahlaslara dikkat çekilmiştir. Bu çizgilerin bazıları kırmızı ile bazıları mavi renkte çizilmiştir. Bunların bazılarının sonradan çizildiği düşünülebilir. Birkaç yerde sayfaya sığmayacak olan beşinci beyitler derkenara yazılmıştır. Mecmuanın incelenen kısmı içerik bakımından yoğun olarak 16. yüzyıl şairlerine ait şiirlerden oluşmaktadır. 15. yüzyıl şairlerinin de bulunduğu mecmuada 64 şaire ait 160 şiir bulunmaktadır. Mecmuadaki şairlerin daha çok Edirne, Üsküp, Mostar, Vardar Yenicesi gibi şehirlerde bulunmuş ya da orada yaşayan şairlerin seçildiği görülmektedir. Mecmuada (18a-47b) en çok şiiri olan şair, divan şiirinin temelini atan şairlerden biri olan Necâtî’dir. Necâtî’nin incelediğimiz kısımda 23 şiiri bulunmaktadır. Necâtî’den sonra en çok şiiri olan şair, Türk divan şiirinin en ünlü şairlerinden biri olan ve kendine özgü şiir tarzıyla şiirde yenilik oluşturmayı başarmış *Sultân-ı Şuârâ* olarak adlandırılmış Bâkî’dir. Bâkî’nin (18a-47b)’de 21 şiiri vardır.

Bu çalışmanın kapsamı dışında kalan 48a-64b varakları arasında kalan şiirlerle ilgili hususlar aşağıya kaydedilmiştir:

48a varakta Mânî mahlaslı bir şairin Hüdâî’nin bir gazeline yaptığı 5 bentlik bir tahmis, 48a- 48b’de Behiştî’nin 5 bentlik bir muhammesi, 48b-49a’da Nev’î’ye ait 5 bentlik bir terci-i bent, 49b-50a’da Râzî’ye ait 7 bentlik bir müseddes, 50a-50b’de yine Râzî’ye ait 5 bentlik bir müsemmen, 50b-51a’da 6 bentlik müseddes, 51a’da kıt’a nazım biçimi ile

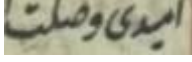
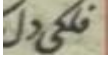
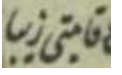
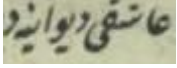
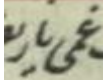
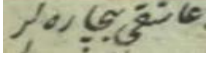
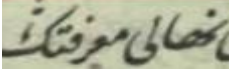
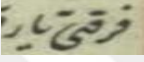
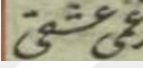
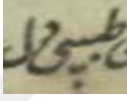
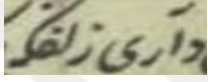
yazılmış iki kıta, 51b'de Şemsettin Sivâsî'ye ait 77 beyitlik Kasîde-i Mergûbe, 52b-53a'da mahlas beyti bulunmayan bir müseddes, 53a'da bir kıt'a ve o kıt'aya kırmızı mürekkeple nazire olduğu belirtilen başka bir kıt'a, yine kırmızı başlıkla Vahşî'ye ait olduğu belirtilen bir kıt'a, Emrî'ye ait iki beyit, 53b-55a'da Veysî Efendi'ye ait 9 bentlik terci-i bent nazım biçimi ile yazılmış bir tevbe-nâme, 55a'da bir kıt'a ve yine kıt'a nazım biçimi ile bir hadis-i şerifin tercüme edildiği "*Kıt'a-i Tercüme-i Hadis-i Şerif*", 55b'de Bâkî'ye ait iki gazel, 56a'da kırmızı mürekkeple kıta başlığı konulmuş Farsça bir şiir, "*Hazret-i Ali Keremallahu Veche*" başlığını taşıyan Arapça ve Farsça birer beyit, iki müfred, bir nazım parçası ve Gedâî'ye ait iki dört dizelik bent, 56b'de Fuzûlî'ye ait 7 beyitlik bir gazel ve Şeyhülislam Yahyâ Efendi'ye ait 5 beyitlik bir gazel, 57a'da Şeyhülislam Yahyâ Efendi'ye ait 5'er beyitlik iki gazel, 57b'de "*Ali Efendi el- Deftêr-dâr*" başlığını taşıyan herhangi bir mahlas bulunmayan ve nazım şeklin tespit edemediğimiz bir şiir, 58a'da Bahâyî'ye ait 7 beyitlik bir gazel, "*Çâr-ender-çâr*" başlığını taşıyan Farsça bir şiir, bir Farsça ve bir Türkçe beyit, 58b'de Şeyhülislam Yahyâ Efendi'ye ait 5'er beyitlik iki gazel, 59a'da siyah mürekkeple yazılmış "*Der-Makâm-ı Uşşâk*" başlığını taşıyan bir kıt'a, "*Acem*" başlığıyla yazılmış bir kıt'a, Şâhidî Efendi ve Fuzûlî'ye ait beyit, 59b'de Yahya ve Ahmed mahlaslı şairlere ait birer gazel, 60a'da bir Farsça beyit ve Türkçe beyitler, 60b'de 2 müfred, 1 kıt'a, 1 beyit ve mahlas beyti olmayan bir gazel, 61a'da Nihanî'ye ait bir şiir ve "*Bizim ile*" başlığını taşıyan bir şiir, 61b'de 3 tane kıt'a, 62a'da kıt'a, nazım ve gazel nazım biçimi ile yazılmış şiirler, 62b'de Girit'in alınması ile ilgili "*Tarih-i Girid*" başlığını taşıyan bir şiir, 63a'da Arap harflerinin Ebced değerleri, 63b'de Arapça bir metin, Fuzûlî'ye ait bir beyit, 64a'da Nâilî-i Kadîm'e ait bir beyit, Neşâtî Efendi başlığını taşıyan bir rubâî, 64b'de bir latife ve bu latifeye istinaden Safâî'nin bir kıt'ası ve ona cevaben Likâî'nin yazdığı kıt'a ve Nidâyî'nin ona cevaben yazdığı kıt'ası yer almaktadır.

2.3. Mecmuadaki Bazı İmla Özellikleri

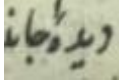
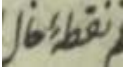
Çoğunluğu gazel nazım biçimi ile yazılmış şiirlerden oluşan mecmuada (18a-47b), bazen düzenli bazen de düzensiz biçimde karşılaştığımız imla yanlışları vardır. Kimi zaman da yazım yanlışından öte müstensihin imla tercihlerinin farklılıklarıyla karşılaşmışır.

1. İzafet terkibi, Osmanlı Türkçesinde en çok kullanılan yabancı dil bilgisi yapılarından biridir. Tamlayanla tamlanan arasındaki bağlantıyı sağlayan dil bilgisi unsuru "izafet kesresi" dir. İzafet kesresi tamlananın son harfinin esreli gibi okunmasını gerektirir. Latin harflerine transkripsiyonu ilk kelimenin sonuna -i, -ı getirilerek yapılır.

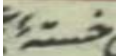
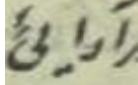
Mecmuada Farsça tamlama yapılırken “izafet kesresi” yerine ye (ی) harfinin kullanılması en çok görülen imla hususiyetidir. Müstensihin izafet kesresini (ی) ile göstermeyi tercih ettiği yerler mevcuttur. Bununla ilgili bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

ümīd-i vuşlat: (18a), fülk-i dil: (18b), kāmēt-i zībā:
(22b), ‘āşık-ı divāneye: (24b), ġam-ı yār: (41b), ‘āşık-ı bī-
çāreler: (41a), nihāl-i ma‘rifetūn: (40b), fūrkat-i
yār: (39b), ġam-ı ışk: (36b), ṭabīb-i dil: (19a) dār-ı
zūlfūne: (44b).

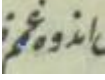
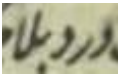
2. Yine izafet terkibi yapılırken tamlanan unsurun ünlü ile bittiği durumlarda tamlananın sonundaki güzel he (ه,ه) üzerine hemze (ء) koyulur. Mecmuada bu özelliğe neredeyse hep dikkat edilmiştir. Bununla ilgili birkaç örnek şu şekildedir:

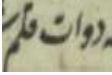
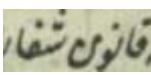
dīde-i cān: (18b), nokṭa-i ḥāl: (20a) bu kullanıma örnektir.

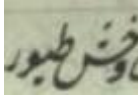
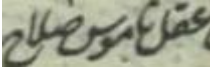
3. Bazen Farsça ve Türkçe sözcüklere getirilen belirtme hâl eki, hemze ile gösterilmiştir:

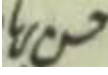
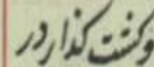
bu şiveyi: (21b), ḥastayı: (19a), ārāy: (24b), kişiyi: (26b) vd. bu kullanıma örnektir.

4. Osmanlı Türkçesinin önemli yapılarından biri de atıf vavı (vāv-ı âtife) ile kurulan bağlama gruplarıdır. Anlam bakımından aralarında karşıtlık veya benzerlik olan ya da eş anlamlı ve zıt anlamlı kelimeleri birbirine bağlayan kelimelerin arasına atıf vavı konur. Mecmuada atıf vavının kullanılmaması anlam karışıklığı yaratmış, tamlamanın izafet terkibi mi bağlama grubu mu olduğunun anlaşılmasını zorlaştırmıştır:

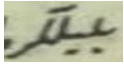
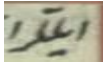
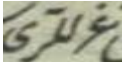
endüh [u] ğamum: (21b), derd [ü] belā: (24b), devāt [u] kalem:

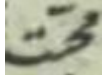
 (46a), hāl [u] hat: (45a), kânün [u] şifā: (44b), murg [u]

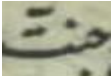
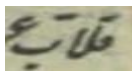
māhī: (44a), vaḥş [u] tuyūr: (44a), ‘aql [u] nāmūs [u] şalāh: (42a),

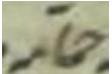
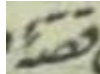
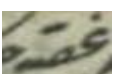
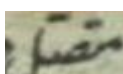
ḥüsn [ü] behā: (41b), geşt [ü] güzārdur: (40b) vd. bu kullanıma
örnektir

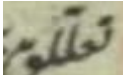
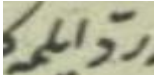
5. Metinde bazı durumlarda hareke kullanımı söz konusudur. Şedde, mecmuada en çok kullanılan harekedir. Gerek kelime kökünde, gerek ek geldiğinde tekrar eden harf ya da ses şedde ile gösterilmiştir. Bu durum çoğu zaman kelimenin yanlış ya da başka türlü okunmasına engel olmuştur. Müstensih vezinle ilgili olarak kelimenin kimi zaman şeddeli kimi zaman şeddesiz okunacağını da şedde koyarak belirtmiştir. *Hatt*, *kadd* gibi kelimeler kimi zaman vezinle ilgili olarak şeddeli ya da şeddesiz yazılmıştır. Şedde kullanımı bazı durumlarda anlam karışıklığını gidermiştir. Bununla ilgili örnekler şu şekildedir:

bülbüller: (29b), eller: (20a), gāzelleri: (20b), ḥatt:

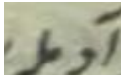
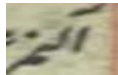
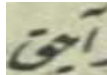
(22a), maḥabbet: (22b), ḥurrem: (22b), kadd- ile: (22b), cennet:

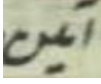
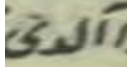
 (22b), minnet-ile: (24a), kullāb: (26b), ḥamāme:

 (26b), kışşa-i: (27b), ğuşşa: (29b) muṭṭaşıl: (28b),

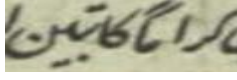
ta'alluḳ: (29b), redd eyleme: (30b).

Med harekesinin kullanılması mecmuada düzenli olarak karşımıza çıkmaktadır. Kelimenin a ile ya da uzun okunması gerektiği durumlarda kelimenin baş harfı (ا) ile

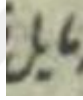
gösterilmiştir: adum-ıla: (40b), alınmaz: (25a), açığ: (24b),

āmīn: (23a), aldı: (20b), altun: (24a), atsa:
(43b) vd. bu kullanıma örnektir.

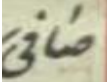
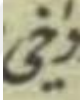
Arapçaya ait bir işaret olan *tenvin* Osmanlı Türkçesinde yazımda kolaylık sağlaması bakımından kullanılmıştır. Mecmuada Arapça bir tamlama aşağıdaki gibi *tenvin* işareti ile yazılmıştır:

kirāmen kātībīn: (28a).

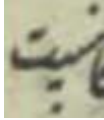
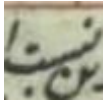
6. Türk dilinin ses özelliklerinden biri de iki ünlünün yan yana gelmemesidir. Mecmuada ‘*acāib*, *fā’ide* gibi bazı Arapça kelimeler, araya kaynaştırma sesi (ع) getirerek yazılmıştır:

‘*acāyib*: (22b), dāyim: (27b, 31a, 41b, 21a), māyil: (25b).

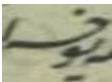
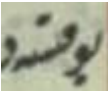
7. Vezinle ilgili olarak imale yapılması gereken durumlarda aşağıdaki uzatma işareti kullanılmıştır.

şāfī: (20a), daḥī: (44b).

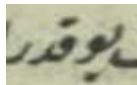
8. Bazı kelimelerin yazılışında ikilik söz konusudur. Arapça ya da Farsça bazı kelimelerde bulunan *be* sesi kimi zaman *be* ile kimi zaman *pe* ile yazılmıştır:

nisbet: (27b), nisbet: (20a)

Türkçe kelimelerin yazılışında da bu ikilik mevcuttur:

yoḥsa: (47a), yoḥsa: (43b), yoḡsa: (44a), çoḡ: (22a),
çoḡ: (43b) bunlardandır.

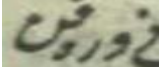
Yok kelimesi çoğunlukla *vav* kullanılarak kimi zaman *vav* olmaksızın yazılmıştır.

yok: (29b), yok: (28b), yokdur: (25a).

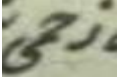
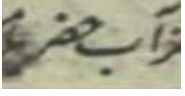
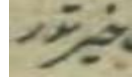
Bana kişi zamiri de güzel *he* ve *elif* ile iki farklı şekilde yazılmıştır:

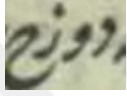
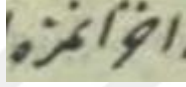
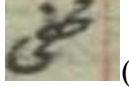
baña: (47a), baña: (44b)

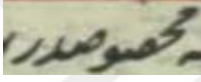
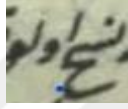
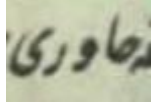
Zevrak kelimesi güzel he olmadan imla edilirken mecmuada güzel he ile yazılmıştır:

zevrağ: (47a).

9. Bazı dizelerde mecmuayı tertip eden ya da istinsah eden kişinin dikkatsizliği sonucu ħ yerine sehven h ya da ħ yerine ħ kullanılması da mecmuada sık rastlanan bir durumdur:

zaħmı: (25a), āb-ı ħızr: (26a), ħayretdür: (26a),

duzağ: (24b), aħzānumuza: (24b), maħfı: (18a),

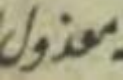
maħşūşdur: (19b), nesh: (22b), ħāverı: (32a),

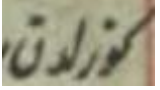
ħasta: (24a) bu örneklerden bazılarıdır.

Aşağıdaki örnekte de sin yerine sad yazılarak imla yanlışlığı yapılmıştır:

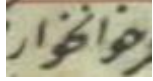
sūr: (39b).

Burada da ze ile peltek ze birbirinin yerine yanlış olarak imla edilmiştir:

ma' zül: (47b).

güzelden: (25b) güzel he ile yazımı da vardır.

Farsçadan dilimize geçmiş bazı kelimeler *vâv-ı ma'dûle* ile yazılır. Aşağıdaki örnekte birleşik bir kelime olan “ħūnh^vār” kelimesindeki ħūn kelimesi *vâv-ı ma'dûle* ile yazılması yanlışlığı söz konusudur:

ħūnh^vār (35b).

Mecmuada (18a-47b) yukarıda örnekleri verilen imla hatalarıyla karşılaşmıştır.

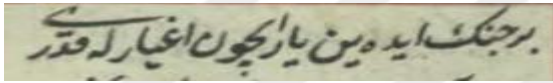
2.4. Metin Neşrinde Karşılaşılan Sorunlar

Mecmualar içerdikleri şairler ve şiirler ile o dönemin şiir popülaritesi konusunda bilgi sunmaktadır. Ancak mecmuaların büyük bir kısmının müstensihisi belli olmadığı gibi düzenlenme tarihi de belli değildir. Mecmuamızda (18a- 47b)'de şiirlerin hiçbirinde başlık olmadığı için şairlerin kimliği yalnızca mahlas beyitlerinden belirlenmiştir. Mecmuayı tertip eden ya da istinsah eden kişiden kaynaklanan birtakım zorluklar söz konusudur. Bir şaire ait şiirin başka bir şaire ait gösterilmesi bu zorluklardandır. İncelenen kısımdaki 5 beyitten oluşan mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ûlün kalıbıyla ve gazel nazım biçimiyle yazılan 103. şiirde geçen mahlas Hâlisî'dir.

bir bûse ile **hâlişiyi** aınmadı ol yâr

lâyık mı aña her gece ağıyâra şarılmağ (103/5)

Sözü edilen gazelin ilk 3 beyti Bâkî Divan'ında¹ bulunmaktadır. Son iki beyit ise Bâkî Divan'ından farklıdır. Biz de araştırmacıların dikkatine sunmak için şiiri Hâlisî'ye ait olarak kaydettik. Benzer bir örnek de 4. şiirde söz konusudur:

: bir cenk edeyin yâr için ağıyâr-ıla **fevrî**

Şiir Kadrî mahlasıyla kaydedilmiştir. Mehmet Kalpaklı'nın Fevrî Divan'ında² 34. gazel bu gazelle tamamıyla aynı olup Fevrî mahlasıyla yazılmıştır. Peşteli Hisâlî'nin Metâliun'n-Nezâir'inde³ de gazel Fevrî'ye aittir. Bu yüzden gazeli Fevrî'ye ait olarak aldık.

(19a- 48b)'de bazı şiirlerde mahlas beyti olmaması da şiirlerin şairini tespit etmeyi güçleştirmiştir. Bâkî'ye ait olduğunu tespit ettiğimiz 123. şiirde şairin mahlası geçmemektedir.

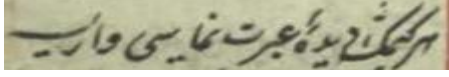
Beyitlerin yer değiştirmesi hatta iki beytin dizelerinin de karışık olarak verilmesi söz konusudur. Böyle şiirler de özgün hâline uygun şekilde düzeltilmiştir. Bazen de bir şairin iki farklı şiirinin beyitleri birbiriyle karıştırılmıştır. Bu durumlar dipnotta belirtilmiştir.

¹ Küçük, S. (2015). *Bâkî Divânı*. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara

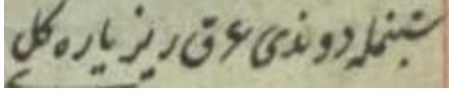
² Kalpaklı, M. (1986). *Fevrî Hayatı-Şahsiyeti-Eserleri*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

³ Abuzer, K. (2011). Peşteli Hisâlî Metâli'ü'n- Nezâ'ir (II. Cilt). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Bir diğerk sorunsay veznin yer yer eksik ya da fazla çıkmasıdır. Veznin bozuk ya da eksik olduğu durumlarda anlam ve vezin bakımından en uygun sözcük, ek ya da ses metne köşeli ayraç [] içinde eklenmiş, metnin en özgün hâline ulaşılmaya çalışılmıştır:

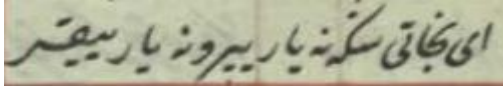

: her kimün [kim] dide-i ‘ibret-nümāsı var-ısa (47/2)

: şebnemle döndi [rüy-ı] ‘arak-rîz-i yâra gül (52/1)

Aşağıdaki dize, metindeki bozuk vezne örnek oluşturmaktadır:

: êy necātî saña ne yâr yapar yâr yıkar (129/8)

Yukarıda sayılanların dışında mecmuada (19a- 48b) kelime ve beyit farkları, beyit yerlerinin divan nüshalarından farklı sıralanışı ile ilgili bazı durumlar karşılaşılan sorunlardandır.

2.5. Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri

Klasik Türk şiirinde ölçülü ve kafiyeli söz, şiir olarak tanımlanmıştır. Şiirin temel taşının bu iki öge olduğu anlaşılmaktadır. Dize sonlarında tekrar eden seslerin gruplandırılması kafiye örgüsünü oluşturur. Bu kafiye örgüsünün tekrarlanması nazım birimlerini, nazım birimlerinin birleşmesi de nazım şekillerini meydana getirir. Kısaca nazım şekli bir şiirin içerik dışında kalan dış görünüşünü ifade eden kafiye örgüsü, nazım birimi ve ölçüsüne göre bir adlandırmadır.

Mecmuada (18a-47b) kullanılan nazım şekli çoğunlukla gazel olmuştur. İran edebiyatından edebiyatımıza geçen gazelin bizim şiirimizde de çok önemli bir yeri vardır. Gazelin önemli ve ayrıcalıklı bir nazım biçimi olduğu, şairlerin divanlarında gazeli çok fazla tercih etmelerinden de anlaşılmaktadır. Fuzûlî Türkçe Divan’ının dibacesinde gazelin şairin şiir sahasında kendini gösterdiği, sanatsal yeteneğini ortaya koyduğu bir nazım biçimi olduğunu şu dizelerle ortaya koymaktadır (Kılınç, 2021, s. 179-180) :

Gazeldür safâ-bahş-ı ehl-i nazar

Gazeldür gül-i bustân-ı hüner

Gazâl-i gazel şaydı âsân degül
Gazel münkiri ehl-i irfân degül

Gazel bildürür şâirün kudretin
Gazel arturur nâzımın şöhretin

Gönül gerçi eşâra çoh resm var
Gazel resmin et cümleden ihtiyâr

Ki her mahfilün zînetidür gazel
Hiredmender san'atıdur gazel

Gazel de ki meşhûr-ı devrân ola
Ohımakda yazmakda âsân ola

Gazelin ayrıcalıklı ve önemli bir nazım biçimi oluşu mecmuada da görülmektedir. Mecmuada 160 şiir beş ayrı nazım şekliyle kaleme alınmıştır. Şiirlerin tamamı Türkçedir. Bu şiirlerden 156 tanesi gazel nazım şekliyle yazılmıştır. Adlî (1), Adîmî (1), Âhî (1), Ahmet Paşa (1), Azmî (2), Bâkî (21), Basîrî (1), Behîştî (2), Beyânî (1), Cemâlî (1), Dervîş Paşa (1), Emrî (10), Enverî (1), Fasîhî (1), Fevrî (2), Feyzî (1), Figânî (1), Şânî Beg (1), Gubârî (1), Hâlisî (1), Hâverî (1), Hayâlî (3), Hayretî (7), Hercâî (1), Husrev (1), İshâk Çelebi (3), Kadrî (1), Kemâl Paşazâde (3), Levendî (1), Mahfî (1), Mahvî (1), Makâlî (1), Mecdî (1), Mesîhî (1), Muhibbî (2), Murâdî (1), Mûyî (1), Naîmî (4), Necâtî (22), Nev'î (5), Nizâmî (1), Rahmî (2), Revânî (1), Sabrî (1), Sadrî (1), Selîmî (1), Selmân (1), Seyrî (2), Sun'î (2), Surûrî (3), Şem'î (2), Şemsî (3), Tab'î (1), Tîgî (1), Ubeydî (4), Ulvî (1), Ümîdî (1), Vahyî (1), Vusûlî (2), Yahyâ (5), Yârî (1), Zâtî (3), Zihnî (1), şairi tespit edilemeyenler (2) şiir, gazel nazım biçimiyle yazılmıştır. En çok gazel 15. yüzyıl şairi Necatî'ye aittir. Mecmuada 23 şiiri bulunan şairin 22 şiiri gazeldir. Onu 21 gazelle Bâkî, 10 gazelle Emrî, 7 gazelle Hayretî takip eder.

Divan şairleri, gazel beyit sayılarının kesin bir kural olmasa tek rakamlı olmasına dikkat etmişlerdir. Müstensih ya da mürettip, gazellerin çoğunu divan şiirinin genel tercihiyle uyumlu olarak 5 beyitli gazellerden seçmiş; beyit sayısı daha fazla olan bazı gazelleri ise 5 beyit olarak kaydetmeyi tercih etmiştir. İncelenen metinde 128 gazel 5 beyitli, 17 gazel 7 beyitli, 8 gazel 6 beyitli, 1 gazel 8 beyitlidir. 1 tane de na-tamam gazel vardır.

Mecmuanın incelenen kısmındaki şiirlerin 4 tanesi diğer nazım şekilleriyle kaleme alınmıştır. Mecmuada gazel dışında kalan nazım şekillerinden biri tahmisdir. Tigî'ye ait olan ve aruzun remel bahri ile yazılan bu tahmis, 5 bentten oluşmuştur. Cinânî'ye ait kaside ise mecmuada 19 beyitten ibaret olup aruzun recez bahri ile yazılmıştır. Na'imî'ye ait 61 numaralı şiirin ise bir gazele tahmis yapıp yapılamadığını tespit edemediğimizden muhammes olduğunu düşünmekteyiz. Bentlerinin beşinci dizeleri değiştiğinden müzdeviç muhammestir. 5 bentten oluşan şiir, aruzun remel bahri ile kaleme alınmıştır. Necâtî'nin murabbası ise 8 bentten ibaret olup remel bahri ile yazılmıştır. 15. şiir 2 beyitten oluşmuş olup na-tamam gazeldir.

Mecmuanın incelediğimiz kısmındaki şiirlerin nazım şekillerini gösteren tablo şekildedir:

Tablo 2.1 Mecmuadaki (18a-47b) Şiirlerin Nazım Şekilleri

Sıra	Nazım Şekli	Şiir sayısı
1	Gazel	156
2	Kaside	1
3	Muhammes	1
4	Murabba	1
5	Tahmis	1
	Toplam	160

Daha çok âşıkâne ve rindâne gazellerin yer aldığı incelediğimiz bölümde Mahfî'ye ait 5 beyitten oluşan 1. şiir, aruzun mef' ülü mefâ' ilün mef' ülü mefâ' ilün kalıbıyla yazılmış mükerrer gazeldir. Her dizesinde aks sanatı yapılan gazellere mükerrer gazel denmektedir. Gazel şu şekildedir:

Öpsem seni doynca doynca seni öpsem
Öpsem demeseñ hergiz [hergiz] demeseñ öpsem

Ka‘be yüzüne ‘âşık [‘âşık] yüzüne ka‘be
zemzem lebüne teşne teşne lebüne zemzem

Ölsün ğam-ıla hâsid hâsid ğam-ıla ölsün
Hurrem olalum ben sen ben sen olalum hurrem

Gel kim şanemâ demdür demdür şanemâ gel kim
Bir dem kılalım şöhet şöhet kıla[lım] bir dem

Mahfi kuluñam şâhum şâhum kuluñam şâhum
‘Âlem dükeli bildi bildi dükeli ‘âlem (G.1)

İncelenen bölümünde 86. şiir Cinânî’ye ait bir kasidedir, mecmuaya 19 beyit olarak kaydedilen şiir 2. Murat için yazılmıştır. Ahmet Talat Onay satranç nazım şekli ile yazıldığını söylese de vezni itibarıyla bu mümkün değildir. Bir şiirin satranç nazım şekli olabilmesinin temel şartı onun Müfte’ilün müfte’ilün müfte’ilün müfte’ilün vezni ile yazılmasıdır. Oysa Cinânî’nin kasidesi aruzun recez bahrinin müstef’ilün müstef’ilün müstef’ilün müstef’ilün kalıbıyla kaleme alınmıştır (Uğurlu, 2018, s.129). Cinânî’nin kasidesi kalıbından dolayı “bahr-i müselsel” dir. “Bahr-i müselsel” in satrançtan farkı, yazıldığı aruz kalıbıdır. Örnekleri az olan Cinânî’ye ait bu nazım şeklinin bir örneği mecmuada bulunmaktadır. Bu şiir, musammat kafiye özelliği göstermektedir. Aşağıda koyu renkle belirtilen yerler musammat kafiye dir. Böyle kasidelere *musammat kaside* denmektedir. Şiirden aldığımız iki beyit şu şekildedir:

Ol sîm-ber vërmez **haber** tenhâ gezer kılmaz **hazer**
Kıl bir nâzar dërsem **eger** biñ nâz êder bakmaz **geçer**

Şâh-ı felek **bî-müşterek** dutar dilek vërür **yelek**
Bî-reyb ü şek kalb-i **mihek** reşk-i melek kalb-i beşer (86/1-7)

Mecmuada (18a-48b) 93. gazelin hangi Mahvî’ye ait olduğunu tespit edemedik. Mecmuaya 5 beyit olarak kaydedilmiş ve gazel nazım biçimiyle kaleme alınmış bu şiir, az sayıda şair ismi içerse de şairnâme özelliği gösterdiği söylenebilir. Daha çok âşık tarzı şiirin bir çeşidi olarak yazılan ancak divan şairlerinin de tercih ettiği bir şiir çeşididir. Şairnâmeler, âşık ya da şairler tarafından ya kendi dönemlerinde ya da kendilerinden önceki dönemlerde yaşayan şairlerle ilgili yazılmıştır. Bu tarz şiirler, daha

önce bibliyografik kaynaklarda adı geçmeyen veya çok az bilgi bulunan şairlere dair bilgiler içermesi anlamında kıymetlidir (Akdağ, 2024, s.335). Bahsedilen gazelde Mahvî, kendisi ile aynı dönem ya da kendinden önceki dönemde yaşamış 6 şairin mahlasını iham ve tevriyeli kullanarak bu şairlerin adlarını anmıştır. Mahlasları anılan şairler, Nihânî, Revânî, Hazânî, Sinânî, Figânî ve Helâkî'dir. Gazel, şu şekildedir:

sırr-ı miyânun açdı nihânî gazelleri
râz-ı lebün tıyurdı revânî gazelleri

zerd olduğu gamuñla beyân etti çehremüñ
ey nev-bahâr-ı hüsn hâzânî gazelleri

mecmû'ada arardı müjeñ vaşfını rakîb
toķındı gözlerine sinânî gazelleri

'uşşâķ okırdı dün gice feryâd u âh edüp
erdi kapuñda çarķa figânî gazelleri

soñ demde **maḥviyâ** okuna üstüme benüm
biñ derd-ile helâkî vü figânî gazelleri

Gazel tema olarak lirik içerikli bir nazım biçimidir. Bu nazım şeklinde en çok işlenen konular arasında aşk ilk sırayı almaktadır. Aşk temasıyla birlikte sevgili, sevgilinin eşsiz güzelliği, sevgiliye duyulan hasret ve vuslat arzusu, ve aşkın verdiği ızdırap da gazel nazım biçimiyle anlatılmaktadır. Bunların yanında içki, şarap ve şarabın verdiği neşe, talih, tasavvufi düşünceler, hayat ve ahiret hakkındaki fikirler de gazele konu olmuştur. Gazelde işlenen konulara göre gazeller çeşitli adlar almaktadır. Aştan kaynaklanan mutluluk ve acıyı, sevgiliden gelen cefa gibi içeriğe sahip olan gazellere âşıkâne gazel; içki ve içkinin verdiği keyfi, hayattan zevk almayı, yaşama karşı boş vermişliği ihtiva eden gazeller de rindâne gazel olarak adlandırılmıştır. 18a-47b varakları arasındaki gazeller muhteva bakımından daha çok âşıkâne ve rindâne özellik göstermektedir. İncelenen kısımda şiirleri bulunan Necâtî'nin âşıkâne gazelleri çok sevilmiştir. Bâkî ise rindâne gazelleriyle ün salmıştır. Her iki gazel türüne göre birer örnek aşağıda gösterilmiştir:

dutalum zenbîl-ile gökden iner meh-pâreler
a begüm yerden mi çıktı ‘ âşık-ı bî-çâreler

ëy **necâtî** çıkma yoldan aldanup dil-berlere
şem‘ gibi şanma kim dâyim öñüñce varalar (G.128/1-5)

sâkî zamân-ı ‘ ayş-ı mey-i hoş-güvârdur
birkaç piyâle nûş edelüm nev-bahârdur

bâkî nihâl-i ma‘ rifetüñ mîve-i teri
‘ ârif katında bir gâzel-i âb-dârdur (G.125/1-7)

İncelediğimiz mecmuada 160 şiirin 156’sı gazel nazım biçimiyle yazılmıştır. Bu açıdan bakıldığında ve mecmuanın başında geçen kayıttan edindiğimiz bilgidен hareketle de mecmuamız “Mecmua-i Gazeliyyât’tır.

2.6. Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları ve Kullanılma Sayıları

İslam medeniyeti dâhilindeki milletler müşterek vezin olarak aruz veznini kullanmıştır. Arap dilinin hece dizimine bağlı oluşan aruz ölçüsü edebiyatımıza İran edebiyatından geçmiştir. Hecelerin uzunluk kısalık prensibine bağlı olarak oluşturulan bu vezin, dilimizde uzun ünlü olmaması sebebiyle Türkçeye şiir yazmaya çalışan şairler için sorun yaratmıştır. Aruzun Türkçeye uygulanmasındaki bu zorluk çeşitli aruz kusurlarına sebep olmuştur. Ancak sonraları Arapça ve Farsça kelimelerinin artışına bağlı olarak aruz daha iyi ve başarılı bir şekilde kullanılabilmektedir. Aruzu başarılı bir şekilde kullanabilme, sanatsal yeterliliğin ve şiirin estetik yönünün güçlü olduğunun bir göstergesi olmuştur. Bu anlamda mecmuada hangi vezinlerin, hangi bahirlerin ne kadar kullanıldığının tespiti müstensih ya da mecmuayı tertip eden kişinin şahsî zevki ya da dönemin edebî ve estetik zevkini ortaya çıkarması bakımından önem arz etmektedir.

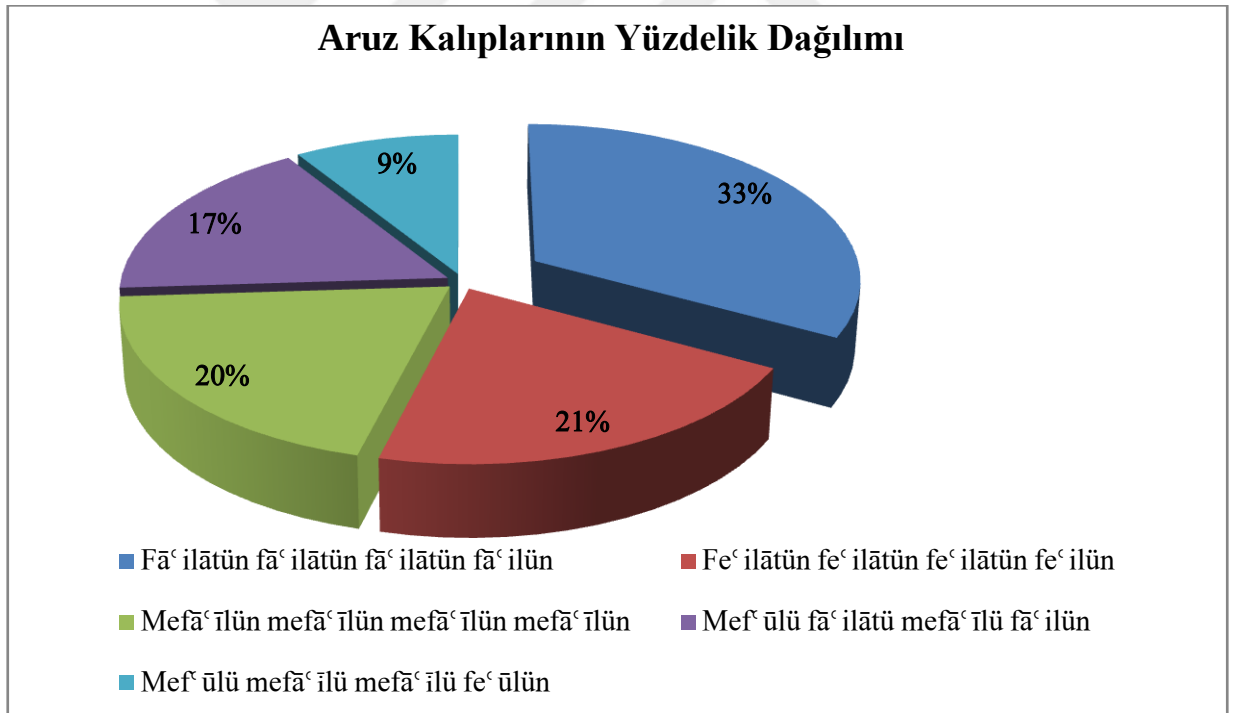
Mecmuanın incelenen bölümündeki 160 şiirin tamamı aruz ölçüsüyle yazılmıştır. Aruzun remel, hezec, muzâri, recez, müctes ve hafif bahirlerinden on iki farklı aruz kalıbı kullanılmıştır. Remel bahrinin *fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün* kalıbı 45 şiirde tercih edilmiştir. Onu 29 şiirle yine remel bahrinden *fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün* kalıbı takip etmiştir. Hezec bahrinin *mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün* kalıbı 28 şiirde, muzari’ bahrinin *mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün* kalıbı 24 şiirde kullanılmıştır.

Şiirlerde 6 farklı aruz bahri ve 12 aruz kalıbının kullanıldığını görmekteyiz. Mecmuanın incelediğimiz bölümünde kullanılan aruz kalıp ve bahirlerinin kullanılma sayıları aşağıda verilmiştir:

Tablo 2. 2 Mecmuada (18a-47b) Aruz Kalıpları ve Kullanılma Sayıları

Mecmuada Kullanılan Aruz Bahirleri ve Kalıpları	
Kullanılan Vezin	Veznin Kullanılma Sayısı
HEZEC	
Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün + --- / + --- / + --- / + ---	28
Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün -- + / + -- + / + -- + / + --	12
Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün + --- / + --- / + --	3
Mef' ülü mefā' ilün mef' ülü mefā' ilün -- + / + --- / -- + / + ---	4
REMEL	
Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün - + --- / - + --- / - + --- / - + -	45
Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün + + --- / + + --- / + + --- / + + -	29
MUŻĀRİ'	
Mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün -- + / - + - + / + --- + / - + -	24
Mef' ülü fā' ilātün mef' ülü fā' ilātün -- + / - + --- / -- + / - + ---	4
RECEZ	

Müfte' ilün mefā' ilün müfte' ilün mefā' ilün - + + - / + - + - / - + + - / + - + -	1
Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün - - + - / - - + - / - - + - / - - + -	1
MÜCTES	
Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün + - + - / + + - - / + - + - / + + -	1
HAFİF	
Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün + + - - / + - + - / + + -	6

Şekil 2.1 Mecmuada (18a-47b) En Çok Kullanılan Aruz Kalıpları

Çoğunlukla 15. ve 16. yüzyılın seçkin şairlerine ait şiirlerin bulunduğu mecmuadaki şiirler, yer yer aruz kusurlarını da içermektedir. Vezinde iki açık hecenin yan yana bulunması gerektiği durumlarda iki sözcüğün birbirlerine ulanarak okunmasına “vasl” denir. Şiirde ahengi artıran unsurlardan vasla mecmuada çokça rastlanmaktadır:

Ğuluñ oldum ben ey yüzi māhum
Sen benüm şimdi şehr-yārumsın (6/2)

Leblerin yād edicek cismümüze cān geldi
Göñül abdālī yētiş tekyeye kurbān geldi (12/1)

Sonu ünsüzle biten kelime ünsüzle başlayan kelimeye vasl yapılmaz. Ünsüz bir harf olan “ayn” harfiyle yapılan ulamaya vasl-ı ayn denir. Mecmuada vasl-ı ayn çok az yapılmıştır:

Ğadd-i yārūñ emrīyā abdālī olmışdur ‘alem
Başı üzre na‘l kesdüğü degül mi ana dāl (44/5)

Vezin için yine iki ünlü harfin birbirine ulandığı da görülür:

Ğamuñdan ağlamazdum ey meh-i nā-mihribān hergiz
Raķībūñ cevri n’eylerdi eger sende vefā olsa (48/3)

N’olaydı **şem‘iyā** bu cem‘ -i bezm-i ‘ālem-ārānuñ
Küdüret aradan gitse kamu ehl-i şafā olsa (48/5)

Vezin gereği kısa hecenin uzun okunması yani kısa hecenin biraz uzatılarak okunmasına “imāle” denir. Daha çok Türkçe sözcüklerde ve izafet kesrelerinde imale yapılarak ölçünün tam olması sağlanır. Mecmuadaki bazı imale örnekleri aşağıda koyu renk ile yazılmıştır:

Şarāb-ı **‘ışkı** şunlar kim çeküpdür cām-ı vaħdetden
Fenā bezminde lā-ya‘ kıl olup mestānedür şimdi (2/3)

Aramuzda niẓām-ı hāl-i dilden dem urur yokdur
Hevā-yı **‘ışk**-ıla birkaç perişān rūzigāruz biz (3/2)

Yaħyā firāk-ı ħasret-i bezm-i ħabīb ile
Ğanlu yaşum gö**zü**me gelür mey gibi müdām (155/5)

Vezin gerekliliğiyle Arapça ve Farsça uzun ünlü bulunduran hecenin kısa okunması bir aruz kusuru sayılan “zihaf”tır. Zihaf örneği şöyledir:

şevķ-ı la‘ lünden-dürür zülfinde dil bend olduğu
tūfī sevmezdi kafes ammā ki sükkerdür murād (82/2)

Uzun olan Arapça ve Farsça sözcüğü hafifleterek okumaya “kasr” denir. Kasr örnekleri şu şekildedir:

Olıgör hıızr gibi ṯalib-i iqḻim-i hayāt
Yoksa devlet çok olur mülk-i **sikender** çoğ olur (137/3)

Bir dahı benüm sencileyin **pādişehüm** yok
Ey dōst senüñ nece benüm gibilerüñ var (143/2)

Şeddeli bir kelimenin aruz gereği şeddesiz okunması anlamına gelen “kasr” ya da “tahfif” de mecmuamızda görülmektedir:

Ḳad-i bālāña eger öykünür ise ‘ar‘ ar
Sen üşenme güzelim bād anı silker şarşar

Cānānı sevenler **ḥaṭ**-ı ruḥsārı gelince
Âḥir nefes īman-ile ḳur’ān-ile gitsün (31/3)

Aruz ölçüsünün dizeye tam anlamıyla uygulanabilmesini sağlamak amacıyla bir heceden oluşan sözcükleri iki hece olarak okumaya “med” denir. Med bir kusur olmaktan çok dizede ahengi artıran bir öğedir.

Başuma gün toğmak ol vaḳtin olurdu **dostlar**
Ol güneş yüzlü ḳamer-ruḥsārı görsem bir dahı (149/5)

Ta‘ alluḳ biḥını ḳaṭ‘ éyledüm kesdüm emel şāḥın
Bu ‘ālem **kişt**-zārında ne büstānum ne bāğum var (69/2)

Aşağıdaki beyitte de *rabb* kelimesinde kendisinden sonra ünlü ile başlayan bir ses gelmesine rağmen med yapılmıştır.

Dêrler kişi ser vèrmeyicek yār ele girmez
Yā rabb o günler ḳanı ya taḥt ola ya baḥt (4/4)

Tablo 2. 3 Mecmuada (18a-47b) Şairlerin Şiirlerini ve Şiirlerin Vezinlerini Gösteren Sıralı Dizin

Şiir numarası	Şairi	Nazım Biçimi	Beyit / Bent Sayısı	Vezni	Bahri
1	Maḥfi	Gazel	5	Mef' ūlū mefā' ilūn mef' ūlū mefā' ilūn	Hezec
2	Raḥmī	Gazel	5	Mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn	Hezec
3	‘Ubeydī	Gazel	5	Mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn	Hezec
4	Fevrī	Gazel	5	Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn	Hezec
5	Raḥmī	Gazel	5	Fe' ilātūn Mefā' ilūn Fe' ilūn	Hafif
6	Vuṣūlī	Gazel	5	Fe' ilātūn Mefā' ilūn Fe' ilūn	Hafif
7	Şānī Beg	Gazel	5	Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn	Muzāri‘
8	Şabrī	Gazel	5	Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn	Muzāri‘
9	Nev' ī	Gazel	5	Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn	Remel
10	Levendī	Gazel	5	Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn	Remel
11	Husrev	Gazel	7	Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn	Remel
12	Āhī	Gazel	5	Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn	Remel
13	Nev' ī	Gazel	5	Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn	Muzāri‘
14	Nev' ī	Gazel	5	Mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn	Hezec
15	-	Gazel	2	Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn	Muzāri‘
16	Emrī	Gazel	5	Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn	Muzāri‘

17	Ṭab‘ī	Gazel	5	Mef‘ülü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün	Muzāri‘
18	Selīmī	Gazel	5	Mef‘ülü fā‘ ilātün mef‘ülü fā‘ ilātün	Muzāri‘
19	Mūyī	Gazel	5	Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün	Remel
20	‘Ubeydī	Gazel	5	Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün	Hezec
21	Şem‘ī	Gazel	5	Mef‘ülü fā‘ ilātün mef‘ülü fā‘ ilātün	Muzāri‘
22	Mecdī	Gazel	5	Mef‘ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ülün	Hezec
23	Nev‘i	Gazel	5	Mef‘ülü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün	Muzāri‘
24	Yaḥyā	Gazel	5	Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilātün Fe‘ ilün	Remel
25	Ḥayretī	Gazel	5	Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün	Remel
26	Emrī	Gazel	5	Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün	Hezec
27	Emrī	Gazel	5	Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün	Hezec
28	Emrī	Gazel	5	Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün	Hezec
29	Nizāmī	Gazel	7	Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün	Hezec
30	Başīrī	Gazel	5	Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün	Remel
31	İşḥak	Gazel	5	Mef‘ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ülün	Hezec
32	Ḥayretī	Gazel	5	Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün	Remel
33	Ḥayretī	Gazel	5	Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün	Remel
34	Ḥayretī	Gazel	5	Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün	Remel
35	Fevrī	Gazel	5	Mef‘ülü mefā‘ ilün mef‘ülü mefā‘ ilün	Hezec
36	Zātī	Gazel	5	Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün	Remel

37	Seyrî	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
38	Seyrî	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
39	Ḥayālî	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
40	Yahyâ	Gazel	5	Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün	Remel
41	Ḥayretî	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
42	Cemālî	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün feülün	Hezec
43	Emrî	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
44	Emrî	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
45	‘Azmi	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
46	Tiğî	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
47	Vuşulî	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
48	Şem'î	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
49	Emrî	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
50	İşhak	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
51	Figānî	Gazel	5	Mef' ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
52	Emrî	Gazel	5	Mef' ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
53	Selmān	Gazel	5	Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün	Remel
54	Mesîhî	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
55	Necātî	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
56	Vahyî	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec

57	Sun' ī	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
58	Kemāl Paşazāde	Gazel	5	Mef'ülü mefā' ilü mefā' ilü fe'ülün	Hezec
59	Hercāi	Gazel	5	Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün	Hezec
60	Aḥmed	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
61	Na' imī	Muham -mes	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
62	Na' imī	Gazel	5	Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün	Remel
63	'Adlī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
64	Şun' ī	Gazel	6	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
65	Beyānī	Gazel	6	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
66	Faşıḥī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
67	Zihnī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
68	Ḥayālī	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
69	Ḳadrī	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
70	Ḥayālī	Gazel	5	Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün	Remel
71	Emrī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
72	Kemāl Paşazāde	Gazel	7	Mef'ülü mefā' ilü mefā' ilü fe'ülün	Hezec
73	-	Gazel	5	Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün	Remel
74	Surūrī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
75	Surūrī	Gazel	7	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
76	Surūrī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel

77	Yaḥyā	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
78	Kemāl Paşazāde	Gazel	5	Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün	Remel
79	Behiştī	Gazel	5	Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün	Hezec
80	Hāveri	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
81	Revānī	Gazel	5	Mef' ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
82	Na' imī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
83	Na' imī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
84	Na' imī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
85	Ḥayretī	Gazel	5	Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün	Hezec
86	Cinānī	Kaside	19	Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün Müstef' ilün	Recez
87	Yārī	Gazel	5	Mef' ülü fā' ilātün mef' ülü fā' ilātün	Muzāri'
88	Murādī	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
89	Dervīş Paşa	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
90	Ḥayretī	Gazel	5	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	Hezec
91	'Ubeydī	Gazel	5	Fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün	Hafif
92	'Ubeydī	Gazel	5	Mef' ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
93	Maḥvī	Gazel	5	Mef' ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
94	Maḳālī	Gazel	5	Mef' ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
95	'Ulvī	Gazel	5	Mef' ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
96	Şemsī	Gazel	5	Fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün	Hafif

97	Şemsî	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
98	Tiğî	Tahmis	5	Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	Remel
99	Şemsî	Gazel	5	Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	Remel
100	Nev'î	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Hezec
101	Adīmî	Gazel	5	Mef'ülü fā' ilātün mef'ülü fā' ilātün	Muzārî'
102	Enverî	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Hezec
103	Halisi	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Hezec
104	Yaḥyā	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün	Hezec
105	Bāḳî	Gazel	5	Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	Remel
106	Bāḳî	Gazel	7	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
107	Bāḳî	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
108	Bāḳî	Gazel	5	Mefā'ilün fe' ilātün mefā'ilün fe' ilün	Müctes
109	Bāḳî	Gazel	6	Fe' ilātün Mefā'ilün Fe' ilün	Remel
110	Bāḳî	Gazel	6	Mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün	Muzārî'
111	Bāḳî	Gazel	5	Mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün	Muzārî'
112	Bāḳî	Gazel	5	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	Hezec
113	Bāḳî	Gazel	5	Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	Remel
114	Bāḳî	Gazel	5	Mef'ülü fā' ilätü mefā'ilü fā' ilün	Muzārî'
115	Bāḳî	Gazel	5	Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	Remel
116	Bāḳî	Gazel	7	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	Hezec

117	Bāḳī	Gazel	7	Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn	Remel
118	Bāḳī	Gazel	5	Mefā' ilūn mefā' ilūn fe' ulūn	Hezec
119	Bāḳī	Gazel	7	Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn	Remel
120	Bāḳī	Gazel	5	Fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn	Remel
121	Bāḳī	Gazel	5	Fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn	Remel
122	Bāḳī	Gazel	5	Mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn	Hezec
123	Bāḳī	Gazel	5	Mef' ulū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn	Muzāri'
124	Bāḳī	Gazel	6	Fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn	Remel
125	Bāḳī	Gazel	7	Mef' ulū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn	Muzāri'
126	Necāṭī	Gazel	7	Fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn	Remel
127	Necāṭī	Gazel	7	Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn	Remel
128	Necāṭī	Gazel	5	Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn	Remel
129	Necāṭī	Gazel	8	Fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn	Remel
130	Necāṭī	Gazel	5	Müfte' ilūn mefā' ilūn müfte' ilūn mefā' ilūn	Recez
131	Necāṭī	Gazel	6	Mef' ulū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn	Muzāri'
132	Necāṭī	Gazel	5	Mefā' ilūn mefā' ilūn fe' ulūn	Hezec
133	Necāṭī	Gazel	7	Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn	Remel
134	Necāṭī	Gazel	5	Fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn	Remel
135	Necāṭī	Gazel	6	Mef' ulū mefā' ilū mefā' ilū fe' ulūn	Hezec
136	Necāṭī	Mura bba	8	Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn	Remel

137	Necātī	Gazel	5	Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	Remel
138	Necātī	Gazel	7	Mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
139	Necātī	Gazel	7	Fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün	Remel
140	Necātī	Gazel	5	Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	Remel
141	Necātī	Gazel	5	Mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
142	Necātī	Gazel	7	Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	Remel
143	Necātī	Gazel	5	Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün	Hezec
144	Necātī	Gazel	6	Mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
145	Necātī	Gazel	5	Mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
146	Necātī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
147	Necātī	Gazel	7	Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	Remel
148	Şadrī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
149	İşhāk	Gazel	7	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
150	Zātī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
151	Muhibbī	Gazel	5	Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	Remel
152	Emrī	Gazel	5	Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	Remel
153	Muhibbī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
154	Ġubārī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel
155	Yaḥyā	Gazel	5	Mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün	Muzāri'
156	Feyzī	Gazel	5	Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	Remel

157	Behiştî	Gazel	5	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	Remel
158	‘Azmî	Gazel	5	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	Hezec
159	Zâtî	Gazel	5	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	Hezec
160	Ümîdî	Gazel	5	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	Remel

2.7. Mecmuadaki Kafiye Ve Redif Özellikleri

Kafiye, şiirde en az iki dize sonundaki iki sözcük arasında bulunan ses bakımından benzerliktir. Divan şiirinde kafiye yapıyı oluşturan “hurûf- kâfiye denilen 9 harfe dayalı bir kafiye sınıflandırması vardır. Müstensih mecmuanın incelenen kısmında birbirine benzer kafiye ve redifli şiirleri yer yer alt alta yazmıştır. Bazen alt alta sıralanan şiirlerin nazire olduğu nazire mecmualarıyla teyit edilmiş olup bir kısmı ile ilgili tespit yapılamamıştır. Benzer kafiye ve şiirlerin peş peşe sıralanmasında düzen gözetilmemiştir.

Redif, sözlükte “arkadan gelen” anlamına gelir. Kafiye olacak kelimenin revî harfinden sonra gelen harf, ek ya da sözcüklere redif denmektedir. Redif çeşidi kafiyeyle sonra gelen “vasl, hurûc, mazîd, nâire” ye göre belirlenir. Arap edebiyatında olmayan Türk ve İran edebiyatında şiirlerin estetik değerini arttıran bir unsur olarak görülmektedir. Redifin bir diğer önemli özelliği de gazeller ve özellikle kasidelere redife bağlı ad vermeyi sağlamasından da ileri gelmektedir. Türk edebiyatında kasideler redifleriyle de anılabilmekte, adlandırılabilir (Dilçin, 2005, s. 68-69).

Mecmuanın incelenen bölümünde 5 şekilde redif yapılmıştır:

1.Kafiye harfinden sonra ekle birlikte oluşan redif:

dil-ber-i şüh-ı gamze-kârumsın
merhem-i cism-i cân-figârumsın (G. 6)

bu âhum-ıla yaşum bu nâle vü efgânüm
cânâna beyân eyler aḥvâl-i perîşânüm (G.104)

2.Kafiye harfinden sonra redifi ayrı bir sözcükten oluşan şiirler:

saña ta' lîm edüp kimdür dânen cânâ cefâ öğren
oḳı mihr ü vefânüñ dâsitânın gel vefâ öğren (G.45)

başladuğı vaqtin ibrāhim-i āzer **ka‘beye**
kār-nāme yār eşigin etdi beñzer **ka‘beye** (G.54)

3.Kafiye harfinden sonra hem ek hem de sözcük hâlinde redifle kurulan şiirler:

kār etdi cāna ḥasret cānāncuğum **görinmez**
oldum esir-i fūrkat sultāncuğum **görinmez** (G.101)

beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ ‘**aynına**
yandı miḥnet-ile ciger döndi kebābuñ ‘**aynına** (G.153)

4.Kelime grubu şeklinde redifler:

dil yine ol şūḥ-ı cihān **üstine dir dir ditrer**
dil nedür kevn ü mekân **üstine dir dir ditrer** (140/1)

cān vèürdüm yolına dildār[ı] **görsem bir dahı**
ölmedin hiç olmayınca bārī **görsem bir dahı** (149/1)

5. Dize şeklinde tekrarlanan redifler:

yine itüñ köpegüñ yine kuluñ kurbanuñ (Th. 95)

bāğa gel kim tarf-ı gülşen hūbdur mergūbdur (Mr. 136)

Mecmuanın incelediğimiz kısmında -ân, -âr,- â,- er, -em,-et, -âb, -âl, -ağ,-âd, -âm -end, âk, âş, âh, -ûr, -âre, -ûl, -âme, -ânî, -ek, -ûne, -ûn, e-nd, -ûb, -er, -ar gibi kafiyeleler kullanılmıştır.

Mecmuanın incelenen kısmında görülen kafiye çeşitleri şunlardır:

1. Mücerred kafiye: Sadece revî harfinin tekrarıyla oluşan kafiyedir.

Nêce guşşa nêce ğam nêce belâ nêce elem
Yere geçdi gibi dünyâda felek luṭf u kerem (78/1)

meyl kılmaz ol perî hiç âşinālıkdan yaña
mutṭaşıl dünyâ gibi meyli cüdālıkdan yaña (63/1)

2. Mürekkep Kafiye

2.1. Mürdef Kafiye: Reviden önce â, î, û bulunan kafiyelelerdir.

āfitābum gün gibi ‘arz-ı cemāl et günde bir
sāye-veş gam zulmetin gel pāy-māl et günde bir (G.33)

‘ışk eyleyli cānı derd ü gamuña mu‘tād
şahrāda benem mecnūn tağlarda benem ferhād (G.35)

2.2. Mukayyed Kafiye: Revi ve kayd harfinden meydana gelen kafiye.

zūlfine bir şeb haṭā-y-ıla dēdüm miskīn kemend
baña ol hūb-ı hıṭā anuñ ucundan geçdi bend (G.36)

lebleri mül yüzi gül kāmēti bir serv-i bülend
‘ālemi kendüye kıl eyledi ol şāh-levend (G.40)

2.3. Müesses Kafiye: Bu kafiye örneği tespit edilememiştir.

Bunların dışında cinaslı kafiye de rastlanır. Söylenişler ve yazılışları aynı, anlamları farklı iki sözcüğün mısra sonlarında kafiye olmasına denir. Mecmuanın incelenen kısmında tam ve tam olmayan cinas örnekleri vardır. Aşağıdaki beyit tam cinas örneğidir:

ḳaddūñe luṭf ḥıl‘at-i ḥüsn ü behā biçer
bir kez yüzüñi görmege cānlar behā biçer (141/1)

gözlerüñe kim ki ‘ayn-ı nergis-i şehlā dēmez
mīl çeksün gözlerine kimse ey şeh lā dēmez (32/1)

Aşağıdaki beyit yarım cinas (cinas-ı nâkıs) örneğidir:

seni gözler dü-çeşm-i ḥūn-feşānum niçe demlerle
gel ey nūr-ı başār merdümlik et demler ḳademlerle (80/1)

Mecmuada şairler, aynı şiirde aynı kafiye takrar kullanır. Buna bir kafiye kusuru olan îtâ-yı celî denir.

çıkdı metā‘-ı ḥüsn-i melāḥat bahālara
hep nāz u şivedür şatılan mübtelālara

gèydüñ boyuñca nāz ü leṭāfet libāsını
öpdür toyınca dāmenüñi mübtelālara (G.23/1-2)

ķametüññ tekve-i ğülşende abdāl olup
şinesine bir elif çekmiş-durur **her bir nihāl**

berg-i verd-i ter degül abdāl olmış ĥaddüññ
dāĝ-ı ĥünin ile cismin zeyn édüp **her bir nihāl** (G.44/3-4)

Mecmuada Arapça, Farsça kelimelerle Türkçe kelimeler arasında da kafiye yapılmıştır.

cefā vü cevri arturdı bize ol bî-vefā gelmez
güzelden her ne dërsek hep gelür ammā **vefā** gelmez

sitāremde temāşā bu ki ol ĥürşid-i meh-ţal‘ at
çıkup her yañadan seyrān éder benden **yaña** gelmez (G. 50/ 1-2)

dil diler şāhum eşigüñde ber-a-ber dürüşe
mā-cerāsı var-ı mış dīde-i **giryānlar-ıla**

dëmezem cevri ü cefā étme **na‘imī** kuluña
ĥaddeden aşırma hemān begüm **oranlar-ıla** (G.62/4-5)

Genel olarak mecmuanın incelenen kısmında kafiye çeşitlerinin örnekleri mevcuttur. Tam cinasa ve cinas-ı nakısa rastlamak mümkündür. Türkçe kelimeler ve Arapça ve Farsça kelimelerle birlikte kafiye yapılmıştır. Birçok şiirde redif kullanılmakla birlikte az sayıda şiirde sadece kafiye kullanılmıştır. Beş çeşit redif kullanılmıştır: Eklerle yapılan, kelimelerle yapılan, eklerle ve kelimelerle yapılan, söz grubu şeklindeki redifler, aynı dizenin tekrar edilmesiyle yapılan redifler. Eklerle, ek ve kelime birlikte redif kullanımı yaygın olarak tercih edilmiştir. Tekrar eden dize şeklindeki redifler gazel dışındaki nazım biçimlerinden murabba ve tahmiste karşımıza çıkmaktadır.

2.8. Nazire Gazeller

Çoğunlukla gazel ve kaside nazım biçiminde görülen bir şairin şiirine aynı vezin ve kafiye ya da aynı kafiye ve redifle aynı konuda yazılan benzer şiire nazire denir. Yani nazirede aynı malzeme kullanılarak yeni bir şiir yazılması söz konusudur. Cem Dilçin nazirenin önemini ifade ederken “Divan şairlerince bir şairin şiirini tanzir etmek, ona saygı duyulduğunu ve onun şiirinin ve üslubunun beğenildiğini anlatmak içindir.” der (

Dilçin, 2005, s.269). Böylece nazire şiirin asıl şiir kadar güzel olması amaçlanırken nazire yazan şair, şiirde maharetini gösterme fırsatı yakalamış olur. Şiir mecmualarına bu açıdan yaklaşıldığında şairlerin diğer şairler tarafından beğenilme durumları, şairlerin birbirlerini izlemeleri ile ilgili çıkarımlarda bulunabilmekteyiz.

Nazire mecmualarının dışındaki şiir mecmualarında da nazirelere rastlanmaktadır. Nüşhayı istinsah eden ya da tertip eden kişinin şiir ve şairleri seçerken hangi ölçütleri gözettiği ile ilgili herhangi bir bilgi mecmuada yoktur. Ancak mecmuadaki şiirlerin bir kısmının nazire şiirlerden seçildiği görülmektedir. Bu şiirlerin bazılarında dönemin nazire mecmualarında ve diğer kaynaklarda rastlanabilmektedir. Nazire mecmualarında rastlamadığımız ama redif, kafiye, vezin ve nazım biçimi, tür ve şiirin konusu bağlamında birbirine nazire yazılmış olması mümkün görünen şiirler peş peşe sıralanmıştır. Bir nazire mecmuası olmamakla birlikte mecmuamızın dönemin sevilen ve şöhretli şairlerin şiirlerinden seçilmesi yönüyle dönemin şiir zevk ve estetiğini yansıttığı söylenebilir. İncelenen kısımda hiçbir şiire başlık konulmadığı gibi nazirelerde de herhangi bir başlık kullanılmamıştır. Aynı vezin, aynı kafiye ve redif bakımından benzer şiirler art arda getirilmiştir. Bu şiirlerin nazire olduğu anlaşılmaktadır. Nazire ilişkisi içindeki şiirlerde model şiirlerin verilmesi her zaman söz konusu olmayıp çoğunda bir model şiire yazılan nazire şiirler şeklindedir. Nazire mecmualarından tespit edemediğimiz şiirlerin hangisinin zemin şiir olduğu mecmuanın tertibinden anlaşılamamaktadır. Bununla birlikte şiirler aynı vezin, aynı kafiye varsa aynı redifle söylenmekle beraber anlam ve mecaz birliği bakımından da benzer üsluba sahiptir.

Levendî'ye ait 10. şiir ve Husrev'e ait 11. şiir gazel nazım şekli ile kaleme alınmıştır. Kafiye ve redif gibi şekil özellikleri bakımından benzer özellikler göstermekte ve nazire izlenimi vermektedir. Her iki şiir aruzun *fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün* kalıbıyla ve “–sın sen” redifiyle yazılmıştır. Sevgilinin çeşitli özellikleriyle övülmesi muhtevasıyla bu şiirler âşıkâne gazel özelliği göstermektedir. Fakat bu iki şiirde hangisinin zemin şiir olduğu ya da bu şiirlerin mecmuamızda olmayan başka bir şiire nazire olup olmadığının tespiti güçtür.

Gözi nergis saçı sünbül ruḥ-ı zībāsın sen

Serve beñzer dèmezem ḳaddüñi a' lāsın sen (Levendî, 10/1)

Akşād[e]-yile şehā bir gül-i beyzāsın sen

Ya şadef içre nihān lü'lü-yi lālāsın sen (Husrev, 11/1)

Yukarıdaki 1. şiirde Levendî sevgilinin ya da övülen kişinin gözünün nergis, saçının sümbül, boyununsa selvi ağacından daha uzun olduğunu söyleyerek klasik edebiyatın teşbih ögeleriyle âşıkâne bir gazel oluşturmuştur. Husrev ise aynı vezin, aynı kafiye ve redifle yazdığı şiirde methedilen varlığa ya da sevgiliye “şehâ” şeklinde seslenerek onu baştan aşağı beyaz giyinmesiyle beyaz güle ve sedef içinde gizlenmiş parlak inciye benzetmiştir. İki şiirin matla beyitleri arasındaki şekil ve içerik bakımından benzerlik açık olarak görülmektedir.

Aşağıda Muhibbî ve Muhibbî'nin gazeline nazire yazan Gubârî'ye ait şiirlerin matla beyitlerine bakıldığında nazire şiirin model şiirle benzerliği göze çarpmaktadır. İki şiir de fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün kalıbıyla ve “-un aynına” redifiyle yazılmıştır. İçki meclisine ait mazmunlar her iki şiirin benzer noktasıdır. Şair tezkirelerinde Gubârî, Kanuni ile ilgili şiir yazıp başka şairleri nazire yazmaya davet ederek nazire söylemeyi müsabakaya dönüştürmüştür. Muhibbî'nin “aynına” redifli gazeline Gubârî'den başka Nevâlî ve Bâkî nazire söylemiştir (Kaplan, 2022, s. 35-36).

Beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ 'aynına

Yandı miñnetle ciger döndi kebābuñ 'aynına (Muhibbî, 153/1)

Bakmağa pîr-i muğān gāhî şarābuñ 'aynına

'Aynek êtmiş cāmdan gördüm ħabābuñ 'aynına (Gubârî, 154/1)

Mecmuanın 151. ve 152. sırasında yer alan “etegin” redifli gazeller Muhibbî ve Emrî'ye aittir. Bu iki şiir Pervane Bey Mecmuası'ndaki kayıtlara göre Necâtî'nin pek çok şair tarafından tanzir edilen “etegin” redifli gazeline nazire olarak yazılmıştır (Gıynaş, 2017, s.1998-2004) Her iki şiir fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün kalıbı ile “etegin” redifi ile yazılmıştır.

Pend[i] gūş êtme dilā alma ele 'ār etegin

Ço ne dërlerse dësünler dutagör yār etegin (Muhibbî,151/1)

Düşdüm ayaklara elden kōmadum yār etegin

Gerçi yārum kōmadı bir nefes ağıyār etegin (Emrî, 152/1)

Mecmuanın incelenen kısmında “ka‘beye” redifli 54. şiir Mesîhî’ye ait olup onu takip eden 55. şiir aynı vezin ve kafiye özelliği ile Necâtî’ye aittir. Pervane Bey Mecmuası’na göre zemin şiir Necâtî’ye aittir (Gıynaş, 2017, s.2561 ve 2562). Şiirlerin matla beyitleri içerik bakımından da birbirine benzemektedir.

Başladuğı vaktin ibrâhim-i âzer ka‘beye
Kâr-nâme yâr eşigin êtdi beñzer ka‘beye (Necâtî, 54/1)

Beñzerdürken yâr eşigin ehl-i diller ka‘beye
Başlamamış-ıdı ibrâhim-i âzer ka‘beye (Mesîhî, 55/1)

Sırasıyla Hayâlî ve Kadri’ye ait 68. ve 69. şiirler –“-um var” redifi ve mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün kalıbıyla yazılmıştır. Pervane Bey Mecmuası’na göre Kadri’nin şiiri zemin şiirdir. Hayâlî’nin şiiri ise naziredir (Gıynaş, 2017, s.650 ve 651).

Başumda mû-yı jülîde tenümde tâze dâğum var
Melâmet mülkinüñ sulţanıyam tûğum otağum var (Hayâlî, 68/1)

Ne dūd-ı âteş-i ḥasret ne reşk odiyla dâğum var
Kānâ‘ at mülkine şāhum ne tûğum ne otağum var (Kadri, 69/1)

Yine mecmuamızda Hâverî’ye ait 80. sıradaki şiir Pervâne Bey Mecmua’sına göre Kemal Paşazâde’ye ait şiire naziredir.

İncelenen kısımda Fasîhî ve Zihnî’ye ait olan 66. ve 67. şiirler mecmuada peş peşe gelmektedir. fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün vezniyle ve “-uñ mı var” redifiyle yazılan iki şiirden hangisinin zemin şiir hangisinin nazire olduğu tespit edilememiştir.

Derd-i yâr olduñ gönül yâr-ı cefâ-kāruñ mı var
Bî-vefâ sevdüñ mi ya hercāyi dil-dāruñ mı var (Fasîhî, 66/1)

Her seḥer bülbul nedür bu nāle evrāduñ mı var
Yoḥsa bir gül yüzlinüñ şevkıyla feryāduñ mı var (Zihnî, 67/1)

Enverî ve Hâlisî’ye ait 102. ve 103. şiirler de peş peşe gelmiş olup vezin kafiye ve redif gibi şekil özellikleri bakımından birbirine benzemektedir. Sözü edilen bu iki şiirin de hangisi zemin şiir hangisi nazire tespit edilememiştir.

Key nâzûk olur gerçi cānāna şarılmağ

Yok çäre lebûñ öpmege cānāna şarılmağ (Enverî, 102/1)

İsterse n'ola hasta göñül yāra şarılmağ

Mecrûh olıcak lâzım olur yara şarılmağ (Hâlisî,103/1)

Bunlar dışında Sâni ve Sabrî'nin şiirleri, Azmî ve Tîgî, Sun'î ve Beyânî, Murâdî ve Derviş Paşa, Makâlî ve Ulvî'nin şiirleri de nazire olma özelliği göstermektedir. Birbirine nazire gibi görünen bu şiirler mecmuada peş peşe gelmektedir.

Mecmuada nazire ilişkisi içinde olan 24 şiir mevcuttur. Genel olarak nazirenin tanımında ittifak edilen bazı özellikler vardır: Örnek alınan şiirle, yani zemin şiirle veya model şiirle vezin, kafiye, varsa redif bakımından, anlam ve hayal bakımından benzerliktir (Köksal, 2006, s.31). Sözü edilen bu özellikler incelenen kısımda nazire görünümündeki şiirlerde de mevcuttur. Nazire özelliği gösteren şiirler aşağıda tablo hâlinde gösterilmiştir:

Tablo 2.4 Mecmuada (18a-47b) Nazire Özelliği Gösteren Şiirler

Sıra Nu.	Varak Nu.	Şair	Redif ve Kafiye	Vezin
1	20a	Sâni Beg Sabrî	-ûn-e-dur	Mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün
2	20b	Levendî Husrev	-â-sın sen	Fe' ilätün fe' ilätün fe' ilätün fe' ilätün
3	26a	Azmî Tîgî	-efâ öğren	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün
4	28a	Mesîhî Necâtî	-er ka'beye	Fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilün
5	29b 30a	Sun'î Beyânî	-âb	Fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilün
6	30a 30b	Fasîhî Zihnî	âd-uñ mı var	Fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilün

7	30b	Hayâlî Kadrî	âğ-um var	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün
8	34b	Murâdî Dervîş Paşa	âr-a müşkildür	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün
9	35b 36a	Makâlî Ulvî	ân- açar kapar	Mef' ülü fâ' ilâtü mefâ'ilü fâ' ilün
10	37b	Enverî Hâlisî	sarılmak	Mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün
11	47a	Muhibbî Emrî	âr etegin	Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün
12	47b	Muhibbî Gubârî	âb-uñ 'aynına	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

2.9. Mecmuada Bulunan Şairler, Şiir Sayıları, Şiir Numaraları ve Şairlerin Yaşadığı Yüzyıllar

Mecmuada şiiri olan şair sayısı 64'tür. İncelenen kısımdaki 160 şiirden 158 şiirin şairi tespit edilmiştir. 15. ve 73. şiirin şairleri tespit edilememiştir. Şairler arasında en çok şiiri bulunan şair Necâtî (23) ve Bâkî (21)'dir. Onları sırasıyla Emrî (10), Hayretî (7), Nev'î (7), Nâ'imî (5), Yahya (5) takip etmektedir. Çoğunlukla 16. yüzyıl şairlerine yer verilen bir gazel mecmuasıdır. 15. yüzyılın ünlü şairlerinin de bulunduğu mecmuada neredeyse başka yüzyıl şairi yoktur. Adı sadece Vefeyât-ı Ayvansarâyî'de geçen Adîmî mahlaslı şairinse 17. yüzyıl şairi olduğu görülmektedir (Ekinci, 2017). İncelenen kısımda yaşadığı yüzyıl tespit edilebilen 39 şair 16. yüzyılda yaşamıştır. 15. yüzyılda yaşayan 6 şair vardır. Yüzyıllara göre şairlerin yüzdesel dağılımında %59 oranında şair 16. yüzyılda eser vermiştir. % 31 oranındaki şairse 15. yüzyılda yaşamıştır. Yüzyılları kesin olarak tespit edilemeyen 19 şair olmuştur. İncelenen kısımda şiiri bulunan şairlerin yaşadıkları yüzyıl, mecmuadaki şiir sayıları ve numaraları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2.5 Mecmuada (18a-47b) Bulunan Şairler, Şiir Sayıları, Şiir Numaraları ve Şairlerin Yaşadığı Yüzyıllar

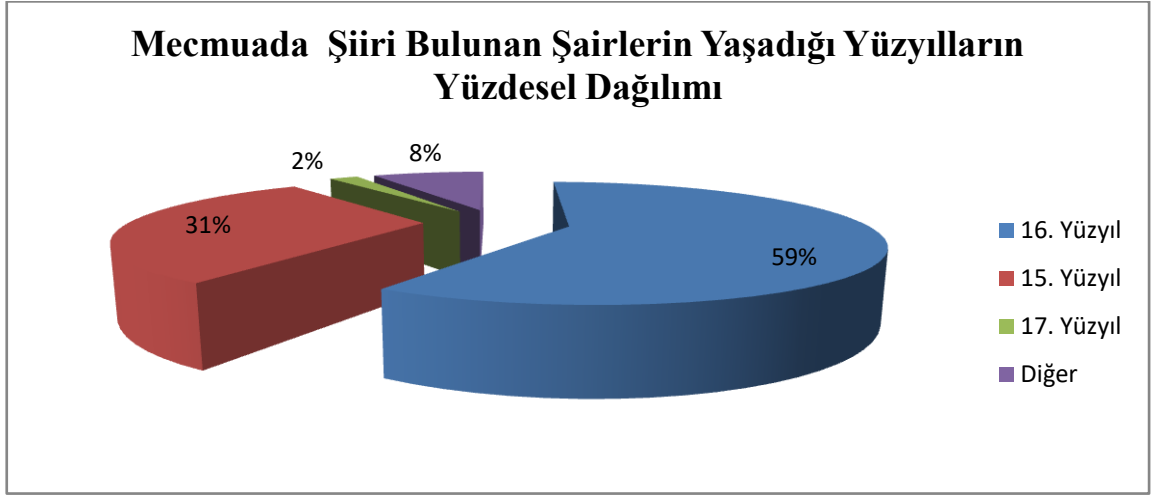
Sıra Nu.	Şairin Mahlası	Toplam Şiir Sayısı	Şiir Numaraları	Yaşadığı Yüzyıl
1	Adlî	1	G.63	15. Yüzyıl
2	Adîmî	1	G.101	17. Yüzyıl
3	Âhî	1	G.12	15. Yüzyıl
4	Ahmet Paşa	1	G. 60	15. Yüzyıl
5	Azmî	2	G. 45, G. 158	?
6	Bâkî	21	G.105, G. 106, G. 107, G. 108, G.109, G. 110, G. 111, G. 112, G. 113, G. 114, G. 115, G. 116, G. 117, G. 118, G. 119, G. 120, G. 121, G. 122, G. 123, G. 124, G. 125	16. Yüzyıl
7	Basîrî	1	G.30	16. Yüzyıl
8	Behiştî	2	G. 79, G. 157	16. Yüzyıl
9	Beyânî	1	G. 65	?
10	Cemâlî	1	G. 42	?
11	Cinânî	1	K.86	16. Yüzyıl
12	Derviş Paşa	1	G. 89	16. Yüzyıl
13	Emrî	10	G.16, G.26, G.27, G.28, G. 43, G.44, G. 49, G. 52, G. 71, G. 152	16. Yüzyıl

14.	Enverî	1	G.102	?
15	Fasîhî	1	G. 66	?
16	Fevrî	2	G.4, G.35	16. Yüzyıl
17	Feyzî	1	G. 156	?
18	Figânî	1	G. 51	16. Yüzyıl
19	Gubârî	1	G. 154	16. Yüzyıl
20	Hâlisî	1	G.103	16. Yüzyıl
21	Hâverî	1	G. 80	16. Yüzyıl
22	Hayâlî	3	G. 39, G. 68, G. 70,	16. Yüzyıl
23	Hayretî	7	G.25, G.32, G.33, G.34, G.41, G. 85, G. 90	16. Yüzyıl
24	Hercâî	1	G.59	?
25	Husrev	1	G.11	?
26	İshāk Çelebi	3	G.31, G. 50, G. 149	16. Yüzyıl
27	Kadrî	1	G. 69	16. Yüzyıl
28	Kemâl Paşazâde	3	G. 58, G. 72, G.78	16. Yüzyıl
29	Levendî	1	G.10	?
30	Mahfî	1	G.1	16. Yüzyıl
31	Mahvî	1	G.93	?
32	Makâlî	1	G. 94	16. Yüzyıl

33	Mecdî	1	G.22	16. Yüzyıl
34	Mesîhî	1	G. 54	15. Yüzyıl
35	Muhibbî	2	G. 151, G. 153	16. Yüzyıl
36	Murâdî	1	G.88	16. Yüzyıl
37	Mûyî	1	G.19	?
38	Naîmî	5	Mh. 61, G.62, G. 82, G. 83, G. 84	?
39	Necâtî	23	G. 55, G. 126, G.127, G. 128, G. 129, G. 130, G. 131, G. 132, G. 133, G. 134, G. 135, Mr. 136, G. 137, G. 138, G. 139, G. 140, G. 141, G. 142, G. 143, G. 144, G. 145, G. 146, G. 147	15. Yüzyıl
40	Nev'î	5	G.7, G.13, G.14, G.23, G. 100,	16. Yüzyıl
41	Nizâmî	1	G.29	15. Yüzyıl
42	Rahmî	2	G.2, G.5	16. Yüzyıl
43	Revânî	1	G. 81	16. Yüzyıl
44	Sabrî	1	G.8	16. Yüzyıl
45	Sadrî	1	G. 148	?
46	Sânî Beg	1	G.7	16. Yüzyıl
47	Selîmî	1	G.18	16. Yüzyıl
48	Selmân	1	G. 53	?

49	Seyrî	2	G. 37, G. 38	16. Yüzyıl
50	Sun'î	2	G. 57, G. 64	16. Yüzyıl
51	Surûrî	3	G. 74, G. 75, G. 76	16. Yüzyıl
52	Şem'î	2	G.21, G. 48,	16. Yüzyıl
53	Şemsî	3	G.96, G.97, G.99	16. Yüzyıl
54	Tab'î	1	G.17	?
55	Tîgî	2	G. 46, Th. 98	16. Yüzyıl
56	Ubeydî	4	G.3, G. 20, G. 91, G. 92	16. Yüzyıl
57	Ulvî	1	G.95	16. Yüzyıl
58	Ümîdî	1	G. 160	16. Yüzyıl
59	Vahyî	1	G. 56	?
60	Vusûlî	2	G.6, G. 47	16. Yüzyıl
61.	Yahyâ	5	G.24, G. 40, G. 77, G. 104, G. 155	16. Yüzyıl
62.	Yârî	1	G.87	?
63	Zâtî	3	G.36, G. 150, G. 159	16. Yüzyıl
64.	Zihnî	1	G. 67	?
65.	Mahlassız	2	G.15, G.73	?

Şairlerin yüzyıllara göre yüzdesel dağılımı bir grafikte aşağıda gösterilmiştir:

Şekil 2.2 Mecmuada (18a-47b) Şiiri Bulunan Şairlerin Yaşadığı Yüzyılların Yüzdesel Dağılımı

Tablo 2.6 Yaşadığı Yüzyıl Kesin Olarak Tespit Edilemeyen Şairler, Şiir Numaraları ve Açıklamalar

Sıra Nu.	Mahlas	Şiirin Numarası	Açıklamalar
1	Azmî	G. 45, G. 158	“Azmî” mahlaslı şairlerle ilgili yapılmış çalışmalarda şiirlere rastlanmamıştır. Klasik edebiyatımızda 12 tane Azmî mahlaslı şair vardır. Bu şiirlerin hangisine ait olduğunun tespiti yapılamamıştır.
2	Beyânî	G. 65	TEİS’te “Beyânî” mahlasını kullanan 4’ü 16. yüzyıl 1’i 15. yüzyıl olmak üzere mahlasdaş 9 şair mevcuttur. Mecmuadaki şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
3	Cemâlî	G. 42	Edebiyatımızda 15. yüzyılda 4, 16. yüzyılda 4, 17. yüzyılda 2 olmak üzere toplam 10 “Cemâlî” mahlaslı şair vardır. Şiirin hangi Cemâlî’ye ait olduğu tespit edilememiştir.
4	Enverî	G.102	Edebiyatımızda dördü 16. yüzyıl olmak üzere on üç “Enverî” mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Enverî’ye ait

			olduğu tespit edilememiştir.
5	Fasîhî	G. 66	Edebiyatımızda 3 tane 17. yüzyıl, ikisi 18, biri 16. yüzyılda yaşamış altı “Fasîhî” mahlaslı şair vardır. Mecmuadaki şairin hangi Fasîhî olduğu tespit edilememiştir.
6	Feyzî	G. 156	Klasik edebiyatımız kapsamında sekiz tane 16. yüzyılda yaşamış “Feyzî” mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Feyzi’ye ait olduğu tespit edilememiştir.
7	Husrev	G.11	Edebiyatımızda beşi 16. yüzyıl olmak üzere on bir “Husrev” mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Husrev’e ait olduğu tespit edilememiştir.
8	Hercâî	G.59	<i>Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü</i> ’nde Hercâî mahlaslı bir şair ismine rastlanmamıştır.
9	Levendî	G.10	Edebiyatımızda “Levendî” mahlaslı 4 şair vardır. Şiirin hangi Levendî’ye ait olduğu tespit edilememiştir.
10	Mahvî	G.93	Edebiyatımızda üçü 16. yüzyıl olmak üzere on üç tane “Mahvî” mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Mahvî’ye ait olduğu tespit edilememiştir.
11	Mecdî	G.22	Edebiyatımızda biri 16. yüzyıl olmak üzere yedi tane “Mecdî” mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin 16. yüzyıl şairi Mecdî’ye ait olduğunu düşünmekteyiz.
12	Mûyî	G.19	Edebiyatımızda biri 16. yüzyıl olmak üzere iki tane “Mûyî” mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Mûyî’ye ait

			olduğu tespit edilememiştir.
13	Naîmî	Mh. 61, G.62, G. 82, G. 83, G. 84	Edebiyatımızda “Naîmî” mahlası olan üçü 16. yüzyıl, biri 15 ve diğeri 17. yüzyılda yaşamış beş şair vardır. Mecmuamızdaki Naîmî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.
14	Sadrî	G. 148	Edebiyatımızda üçü 16. yüzyıl olmak üzere toplam 7 “Sadrî” mahlaslı şair vardır. Mecmuamızda yer alan bu şiirin hangi Sadrî’ye ait olduğunu tespit edemedik.
15	Selmân	G. 53	15. yüzyılda bir, 16. yüzyılda dört tane “Selmân” mahlaslı şair vardır. Şiirin hangi Selmân’a ait olduğunu tespit edemedik.
16	Tab’î	G.17	Edebiyatımızda dördü 16. yüzyıl olmak üzere on bir tane “Tab’î” mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Tab’î’ye ait olduğu tespit edilememiştir.
17	Vahyî	G. 56	Şiirin klasik edebiyatımızda sekiz “Vahyî” mahlaslı şairden hangisine ait olduğunu tespit edemedik.
18	Yârî	G.87	Klasik edebiyat kapsamında biri 16, diğeri 17. yüzyılda yaşamış iki tane “Yârî” mahlaslı şair vardır. Şiirin hangi Yârî’ye ait olduğunu tespit edemedik.
19	Zihnî	G. 67	Altısı 16. yüzyıl olmak üzere yirmi yedi “Zihnî” mahlaslı Divan şairi vardır. Mecmuamızda şiir bulunan Zihnî’nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.
Toplam		24 şiir	

2.9.1. Mecmuada Bulunup Divanlarda ve Diğer Çalışmalarda (Makale, Bildiri vb.)

Yer Almayan Şiirler ve Şairleri

Mecmuada (18a-47b) şiirlerin hiçbirinde başlık kullanılmadığından şairin mahlasının geçtiği beyitlerden hareketle şiirlerin kime ait olduğu tespit edilmiştir. Şiirlerin tenkitli metni hazırlanırken şairlerin divanları üzerinde yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinden yararlanılmıştır. Divanlarla karşılaştırma yapılırken basımı yapılmış divan ya da kitaplar, yüksek lisans ve doktora tezlerinden hareketle tenkitli metin hazırlanmıştır. Basımı olmayan, internet üzerinden erişimi bulunmayan metinlere ulaşılamadığı için bunlarla ilgili tenkit yapılamamıştır. Tespiti yapılamayan şiirler için dipnotta sadece şiirin sayfa numarası verilmiştir. Divan taramalarında tespit edilememiş şiirler dipnotta “Şiir Divan’da yoktur.” şeklinde belirtilmiştir. 18a-47b’de bulunan 15. ve 73. şiirde mahlas beyti yoktur. Divanlarda tespitini yapamadığımız toplam 36 şiir vardır. Necâtî, Şemsî, Behîştî, Vusûlî, Rahmî, Murâdî ve Kemâl Paşazâde’nin divanları üzerinde yapılan araştırmalarda aşağıda numaraları verilen şiirlerin tespiti yapılamamıştır. Bunun dışında mahlasdaşlarından ayırt edemediğimiz şairlerin şiirleri ya ulaşabildiğimiz herhangi bir kaynaktan tespit edilememiş ya da sadece şiire rastlanmıştır. Bu şiirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.7 Mecmuada Olup (18a-47b) Divanlarda ve Diğer Çalışmalarda (Makale, Bildiri vb.) Yer Almayan Şiirler ve Şairleri

Sıra Nu.	Şair Adı	Şiir Numarası
1	Rahmî	G.5
2	Vusûlî	G.6
3	Levendî	G.10
4	Tab’î	G.17
5	Mûyî	G.19
6	Seyrî	G.38, G.39
7	Cemâlî	G.42
8	Azmî	G.45,158

9	Tîgî	G.46
10	Selmân	G.53
11	Vahyî	G.56
12	Hercâî	G.59
13	Na'îmî	Mh.61,G.62,G.82,G.83,G.84
14	Beyânî	G.65
15	Fasîhî	G.66
16	Zihnî	G.67
17	Kemâl Paşazâde	G.78
18	Yârî	G.87
19	Murâdî	G.88
20	Mahvî	G.93
22	Şemsî	G.96, G.97
23	Adîmî	G.101
24	Enverî	G.102
25	Necâtî	G.146
26	Sadrî	G.146
27	Feyzî	G.156
28	Behîştî	G.157
29	Mahlassız	G.15, G.73

2.9.2. Mecmuaya Seçilen Şairlerin Biyografileri

Klasik Türk edebiyatı, tarihî gelişim sürecinde teorik ve sanatsal alt yapısını İslam kültür ve medeniyetinden alarak oluşan, İran edebiyatı etkisi ile şekillenen, 13. yüzyıldan 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar varlığını sürdüren, Arapça ve Farsça kelimelerin kullanıldığı altı yüzyıllık bir edebiyat geleneğidir (Akün, 1994, s.389).

Varlığını 13. yüzyılda göstermeye başlayan klasik edebiyatımız, 14. yüzyılda gelişimine devam etmiş, şiir ve düzyazı alanında pek çok kıymetli eser kaleme alınmıştır.

15. yüzyıl, Osmanlı Devleti'nin kültür ve sanat alanında ilerlediği sağlam temeller üzerinde gelişmeye devam ettiği bir yüzyıldır. Çelebi Mehmet, Fatih ve 2. Bâyezid bu yüzyılın padişahlarıdır. Bu yüzyılda sanat ve kültür alanında yatırım yapan padişahlardan biri de Sultan 2. Murat olmuştur. Cemâlî, Şeyhi, Şemsî dönemin önemli şairlerindendir. Fatih döneminde Osmanlı Devleti'nin büyümesine paralel olarak edebiyat ve sanat da ilerleme kaydetmiştir. İstanbul'un başkent olması sebebiyle sanatçılar ve şairler burada toplanmıştır. 15. yüzyılın ikinci yarısında yetişen Ahmet Paşa, Nizâmî, Necâtî bu yüzyılın en önemli şairlerindendir. Ahmet Paşa devrinin ve daha sonraki dönemlerin şairlerini etkilemiş, üstat sayılmıştır. Yine Karamanlı Nizâmî de Fatih dönemi ve 15. yüzyılın sevilen şairlerinden olmuştur. 15. yüzyılın ikinci yarısında yetişmiş en önemli şair, Necâtî'dir. Divan şiirinin temelini atan şairlerden biri olan Necâtî, çağdaşı sayılan Ahmet Paşa ile karşılaştırılmış, ondan üstün bulunduğu söylenmiştir. Daha çok gazelleriyle tanınan Necâtî'nin asıl başarısı Türkçeyi sade ve başarılı bir şekilde kullanması, Türkçe kelimelerle kafiye yapması, atasözü, deyim ve yerel sözcükleri kullanarak şiirin ifade alanını genişletmesidir. Türkçenin şiir dili olarak gelişmesinde önemli bir yere sahiptir (Mengi, 2008, s.122).

16. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunun sınırları kuzeyde, doğuda, güneyde ve batıda genişlemiştir. Bu genişlemeye paralel olarak Türk kültürü, sanatı ve medeniyeti de aynı paralellikte gelişme göstermiştir. Padişah ve devlet adamları şiire ve edebiyata önem vermişler, sanatçıları korumuşlardır. Kıymetli eserleri koruyan devlet büyükleri sanat ve şiirin gelişmesine katkı sağlamışlardır. Sanatçılar 16. yüzyılda Osmanlı, Azerî ve Çağatay sahalarında eser vermişlerdir. Bunlar içinde Osmanlı sahası Türk edebiyatı son derece gelişmiştir. Divan edebiyatı sanatçıları, örnek aldığı İran edebiyatı ile boy ölçüşür hâle gelmiş; İran edebiyatından apayrı bir Türk şiiri ortaya koymuşlardır. Bu yüzyıl ile birlikte artık divan şairlerinin eserleri örnek alınan bir duruma gelmiştir. Arap ve Fars dilleriyle yazmak önemli görüldüğünden bu yüzyılda Arapça Farsça kelime sayısı şiirde artış göstermiş ve önceki dönemlere göre dil ağırlaşmıştır. Aruza Türkçenin uyum meselesi de Arapça ve Farsça tamlamaların daha fazla kullanılmasına sebep olmuştur. Bu yüzyılda olumsuz sayılabilecek durumlar dışında divan şiiri sanatsallık ve ritim bakımından zirvesini yaşamıştır. 16. yüzyılın önemli şairlerinden Yavuz Sultan Selim iyi bir eğitim görmüş sanata değer vermiştir. Onun takdirini kazanmış koruması

altına girmiş birçok şair vardır. Kemâl Paşazâde bunlardandır. İshak Çelebi'yi sefere götürmüş, Zâtî ve Âhî'ye ulufe vermiştir. Osmanlı Devleti'nin en gösterişli döneminin padişahı Kânûnî'dir. Osmanlı sanatı ve şiiri bu dönemde önemli derecede ilerleme kaydetmiştir. Kânûnî döneminde şiirleriyle ünlü olan, padişahın takdir ettiği pek çok şair vardır: Kemal Paşazâde, Bâkî, Hayâlî bunlardandır. Fevrî “Musahhar oldu hâl-i rûy-ı yâre bağrımın başı /Diyâr-ı Rûm Sultânı bu kez alur kızılbaşı” beyti ile yüz altın almış, sefer sırasında padişahın yanında musahipliğini yapmıştır. Rahmî, Ubeydî, Bâkî, Bursalı Selman, Gubârî, Şemsi Ahmet, 3. Selim'in de lütfunu görmüşlerdir. Derzi-zâde Ulvî, Azmî Efendi 3. Selim'in korumasını kazanmışlardır. 3. Murat döneminde Osmanlı Devleti en geniş sınırlarında bulunmakla birlikte duraklama dönemine girmiştir. Siyasi ve sosyal çöküntü şiir ve sanatta da kendini göstermeye başlamıştır. 3. Murat şair padişahlardandır. Kânûnî'den sonra en fazla şiir söyleyen Osmanlı padişahı olmasına rağmen sanatçılara çok önem vermemiştir (Şentürk ve Kartal, 2017, s. 189-198).

Mecmuamızda en çok şiiri bulunan şairlerden biri olan Bâkî'nin dili ve estetik anlayışı divan edebiyatını yansıtır. Âdeta Bâkî'nin şiirleri dönemin tarihsel bir perspektifidir. 30 kadar kasidesi, 600 kadar gazeli bulunan Bâkî asıl ününü gazel alanında yapmıştır. Gazellerinde rindâne bir tavırla beşeri aşkı, sağlam ifade tekniği ve özenle kullandığı İstanbul Türkçesi ile ifade etmiştir. Bu özellikleri ile Nedim'in öncüsü olmuştur.

18a-47b'de 15. yüzyılın ikinci yarısında yetişmiş sultan şairlerden Adli, diğer şairlerden Necâtî, Ahmet Paşa, Mesîhî ve Nizâmî'nin şiirleri bulunmaktadır. 16. yüzyılda yaşayan sultan şairlerden Muhibbî, Selimî, Murâdî; diğer şairlerden Bâkî, Hayretî, Hayâlî, Emrî, İshak Çelebi, Zâtî, Taşlıcalı Yahyâ gibi döneminin sevilen, nazire yazan, ya da kendisine nazire yazılan pek çok ünlü şairin şiiri bulunmaktadır.

Mecmuanın incelenen bölümünde şiirleri bulunan şairler hakkında bilgi verilirken Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü (TEİS), TDV İslâm Ansiklopedisi, edebiyat tarihi kitapları ve şairlerle ilgili yapılmış akademik çalışmalar esas alınarak bilgi verilmiştir.

2.9.2.1. Adlî (d. 851/1447- ö. 918/1512)

Adlî, 15. yüzyıl divan şairi Sultan 2. Bâyezid'in mahlasıdır. 851/1447'de doğduğu yaygın kabul görmektedir. Fatih Sultan Mehmet'in oğlu, Kanûnî'nin dedesidir. Kaynaklar Dimetoka'da doğduğunu belirtmektedir. 918/1512'de Edirne'de vefat etmiştir. Adlî'nin tek eseri Divan'ıdır (Bayram, 2022).

2.9.2.2. Adîmî (d. ?/? - ö. 1072/1661-62)

Mecmuamızda “görünmez” redifli 101. gazel Adîmî mahlaslı şaire aittir. Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü’nde sadece bir tane Adîmî mahlaslı şairin adı geçmektedir. Adı geçen şairin mahlası sadece “Vefeyât-ı Ayvansarâyî”de geçmektedir. Şeyh Ahmed Adîmî Miftâhi-zâde olarak tanınmıştır. Bu bilgiler ışığında Adîmî 17. yüzyıl şairidir. Ölüm tarihi vefatına düşülen tarihten anlaşılmaktadır. Buna göre Adîmî 1072 [1661-1662] tarihinde vefat etmiştir (Ekinci, 2017). Öte yandan mecmuamızda tespitini yapabildiğimiz başka bir 17. yüzyıl şairi olmamıştır. Mecmuadaki diğer bütün şairler, 15. veya 16. yüzyıl şairidir. Kaynaklarda ismi geçmeyen bir Adîmî olması da muhtemeldir.

2.9.2.3. Âhî (d. ?/? - ö. 923/1517-18)

16. yüzyılın ilk yarısında eser veren şair, Benli Hasan olarak tanınır. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 1473 olarak tahmin edilir. Niğbolu’da doğmuştur. “Sûz-ı Âhî ile tutuşdı cihân” dizesi ölüm tarihini 1517 olarak gösterir. Sanat gösterme endişesiyle yapaylığa düşmemiş, gelenek ve halk inanışlarına yer veren Necati Bey çizgisinde Türk şiirinin gelişimine katkıda bulunduğu söylenebilir (Yaman, 2014). Âhî’nin Divan, Husrev ü Şîrîn, Hüsn ü Dil olmak üzere üç eseri vardır.

2.9.2.4. Ahmet Paşa (d. 830/1426? - ö. 902/1496-97)

15. yüzyıl divan şairidir. Doğum tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte 830/1426 tarihinde doğmuş olduğu düşünülmektedir. Asıl adı Ahmet’tir. Yaşamının önemli bir bölümünün Bursa’da geçmiş olmasından dolayı Bursalı Ahmet Paşa diye anılsa da kaynaklar Edirneli olduğunda mutabıktır. 902/1496-1497 tarihinde Bursa’da vefat etmiştir. Şairin bilinen ve elde bulunan tek eseri Divan’ıdır (Karabey, 2021).

2.9.2.5. Azmî

Mecmuamızın incelenen kısmında 45. ve 158. gazeller Azmî mahlaslı şaire aittir. Üzerinde çalışma yapılmış Azmî mahlaslı şairlerle ilgili çalışmalarda bu şiirlere rastlanmamıştır. Klasik edebiyatımızda 12 tane Azmî mahlaslı şair vardır. Bu şiirlerin hangisine ait olduğunun tespiti yapılamamıştır.

2.9.2.6. Bâkî (d. 933/1526 - ö. 1008/1600)

1526-1527 tarihinde İstanbul'da doğan Bâkî'nin asıl adı Mahmut Abdülbâkî'dir. Saraç ya da serraçtır. Medrese eğitimi almıştır. Nev'i, Üsküplü Vâlihî, Edirneli Mecdî gibi geleceğin meşhur olacak şairleri medrese arkadaşlarındandır. Bâkî, medrese muhitinde şiir yeteneği ile kendini belli etmeye başlamış, hocası Mehmet Efendi'ye "sünbül" redifli kasidesini takdim etmiştir. Dönemin ünlü şairlerinden Zâtî'nin dükkânına gider. Kanûnî Nahçıvan'dan döndüğünde ona takdim ettiği kasidesiyle padişahın takdirini kazanır. Sultânü's-şuarâ olarak anılan Baki Türk edebiyatının en büyük şairlerindendir. Ünü Hindistan'a kadar yayılmıştır. Yerel özelliklerin bulunduğu şiirlerinde tasavvufun izleri de görülür. Aruz kusurlarının çok az görüldüğü şiirlerinde özgün bir üslup yakalamıştır. Aşkın acı veren yönlerini dile getiren bir şair olmaktan ziyade coşku ve neşeyi barındıran rindane bir üslubu vardır. Divan'ı onun şairlik yönünü yansıtan ve ona asıl ünü kazandıran eseridir (Şentürk ve Kartal, 2017, s. 202-203).

2.9.2.7. Basîrî (d. 871/ 1466/67 - ö. 941/ 1534/35)

1466/67'de doğmuştur. Bazı kaynaklarda Horasan bazılarında Bağdatlı olduğu belirtilir. Alaca hastalığı olduğu için Alaca Basîrî, Anadolu'ya Doğu taraflarından geldiği için Acem Basîrî olarak bilinir. Türkçe ve Farsça şiirleri vardır. Divan'ı olduğu belirtilse de nüshası bulunamamıştır. Farsça Divan'ının arkasında 50 kadar Türkçe manzume vardır. Tezkire sahipleri tarafından şiirleri takdir edilmiştir. Mecma'u'n-Nezâ'ir ve Pervâne Bey Mecmuası'nda şiirleri bulunmaktadır. 1534/1535 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. (Kartal, 2020, s.13-22).

2.9.2.8. Behîştî (d. ?? - ö. 979/1571-72)

16. yüzyıl divan şairlerindendir. Babasının adı Vizeli Abdulmuhsin'dir. Asıl adı Ramazan'dır. Karıştıranlı Süleyman Beyoğlu Sinan Behîştî ile karıştığı için kendisini Vizeli Behîştî, Behîştî-i Sâni, Vâiz Behîştî gibi adlar vermişlerdir. Mahlası Behîştî'dir. Doğum tarihi belli değildir. Vize'de doğmuştur. Halveti tarikatındandır. 979/1571-1572'de Çorlu'da ölmüştür. Divan, Heşt Behîşt, Cemşâh u Alemşâh eserlerinden bazılarıdır. Sade bir dille atasözü ve deyimleri de kullanarak yazan Behîştî, vezin ve kafiye konusunda da başarılı bir şiir tekniğine sahiptir (Aydemir, 2018).

2.9.2.9. Beyânî

Mecmuanın incelenen bölümünde 65. şiir, Beyânî mahlaslı şaire aittir. Bu mahlası kullanan 4'ü 16. yüzyıl 1'i 15. yüzyıl olmak üzere mahlasdaş 9 şair mevcuttur. Mecmuamızdaki şiirin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.10. Cemâlî

Mecmuamızın incelenen kısmındaki “ey dost” redifiyle 42 numarada yer alan şiir Cemâlî mahlaslı bir şaire aittir. Edebiyatımızda 15. yüzyılda 4, 16. yüzyılda 4, 17. yüzyılda 2 olmak üzere toplam 10 Cemâlî mahlaslı şair vardır. Şiirin hangi Cemâlî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.11. Cinânî (d. ?? - ö. 1004/1595)

16. yüzyılın önde gelen kişiliklerinden biri olan Cinânî Bursa'da doğmuştur. Pek çok şairde olduğu gibi doğum tarihi belli değildir. Bazı kaynaklarda mahlasının Cenânî olduğu yazılsa da mahlasının Cinânî olduğunu kendisi beyan etmiştir. Kassamlık ve mülazımlık müderrislik yapmıştır. Türkçe, Arapça, Farsça şiirler yazmıştır. Nüktedan ve hoşsohbet bir insan olması en önemli özellikleridir. Şişman ve sağ gözündeki görme engeliyle ilgili pek çok nüktesi vardır. Divan, Riyâzü'l-cinân, Bedâiyü'l-Âsâr, Cilâü'l-kulûb olmak üzere dört eseri vardır (Okuyucu, 1993, s. 11-12).

2.9.2.12. Derviş Paşa (d. 967?/1560? - ö. 1012/1603)

16. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış divan şairlerindendir. Mostar'da doğmuştur. Doğum tarihi belli değildir. 1603 tarihinde vefat etmiştir. “Âh fevt-i Dervîş” ibaresi ölüm tarihini ifade etmektedir. 3. Murat'a gazel ve kaside yazmıştır. Farsça olarak Binâî tarafından yazılan Sehâ-nâme'yi sade bir dille Murâd-nâme olarak Türkçeye tercüme etti. Mecmualarda şiirlerine rastlansa da bilinen tek eseri Murâd-nâme'dir. Mecmuamızdaki 89. şiirde geçen gazel Dervîşî mahlasıyla yazan Doğancılar kethüdası, Enderunlu Derviş Ağa da denen 3. Murat'ın musahibi Derviş Paşa'dır. Yaşadığı yüzyılın az tanınmış şairidir ancak Murad-nâme'den hareketle mesnevi tarzının akıcı olduğu belirtilmektedir. Halk söyleyişlerini kullanmış, sürükleyici bir tarz yakalamıştır (Kesik, 2020). Mecmuamızda geçen gazelin matla beyti Harabat Antolojisi ve Tuhfe-i Nâilî'de geçmektedir.

2.9.2.13. Emrî (d. ?? - ö. 983/1575)

16. yüzyıl Divan şairidir. Edirnelidir. Asıl adı Emrullah'tır. Kaynaklarda adı Emrullah Çelebi, Emrî Çelebi olarak geçmektedir. Ailesi ile ilgili bilgi yoktur. Sehi Bey'in tezkiresinde eğitimini yarıda bıraktığı bilgisi vardır. Ahdî, Âlî, Riyâzî, Âşık Çelebi gibi tezkire sahipleri kendisinden söz eder. Emrî 983/1575 tarihinde Edirne'de ölmüştür. Ölümüne düşülen tarihte ölüm tarihinin 982/1574 olduğu görülmektedir. Şairin elde bulunan eseri Divan'ıdır. Divan nüshalarındaki parça parça muammaları bir araya getirilmiştir. Şiirlerinde beşerî aşkı konu almıştır. Divan edebiyatının kural ve mazmunlarına bağlı kalmakla birlikte yer yer dışına çıkmıştır. Aruz kullanma konusunda başarılı olan Emrî kafiye kullanımında da kusursuzdur. O dönemden bahseden kaynaklarda "sultanu'ş-şuara, emirü'ş-şuara" gibi ünvanlarla kayda geçmiştir. Dönemin mecmualarına bakıldığında şairin şiirlerine fazlaca yer verildiği görülmektedir (Saraç, 2020).

2.9.2.14. Enverî

Mecmumızda 102. şiir Enverî mahlaslı bir şaire aittir. Edebiyatımızda dördü 16. yüzyıl olmak üzere on üç Enverî mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Enverî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.15. Fasîhî

Mecmuamızda 66. şiir Fasîhî mahlaslı şaire aittir. Edebiyatımızda üçü 17. yüzyıl, ikisi 18, biri 16. yüzyılda yaşamış altı Fasîhî mahlaslı şair vardır. Mecmuadaki şairin hangi Fasîhî olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.16. Fevrî (d. ?? - ö. 978/1571)

Doğum tarihi bilinmemektedir. Arnavutluk'un Draç şehrinde doğmuştur. Hristiyan bir aileye mensuptur. Küçük yaşlarda devşirme usulü İstanbul'a getirilmiştir. Adı Ahmet'tir. Süsen redifli kasidesiyle hürriyetine kavuşmuştur. Mahlası gibi hızlı ve kolay şiir söyleyebildiği tezkirelerde dile getirilir. Divan, Risâle fi ilmi'l-hutût, Kühl-i Dîde-i A'yân, Ahlâk-ı Süleymânî, Ahlâk-ı Mehmed Paşa, Hac Seyahatnâmesi Fevrî'nin eserleridir (Kalpaklı, 2020).

2.9.2.17. Feyzî

Mecmumuzda 156. şiir Feyzî mahlaslı bir şaire aittir. Klasik edebiyatımız kapsamında sekiz tane 16. yüzyılda yaşamış Feyzî mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Feyzî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.18. Figânî (d. ?? - ö. 938/1531-32)

16. yüzyılın başlarında doğduğu tahmin edilen Figânî, Trabzonludur. Adı Ramazan'dır. Önceleri Hüseyinî mahlasını sonradan Figânî'yi kullanmıştır. Yaşayışı toplum kuralları ile uyuşmasa da yaşına göre yazdığı şiirleri başarılı bulunmuştur. Geçimini sunduğu kasideleri ile elde ettiği ihsanlarla sağlamıştır. Genç yaşına rağmen belli bir ün kazanan Figânî padişah çocuklarının sünnet töreni için yazdığı "Sûriyye" kasidesi ününü daha da artırmıştır. Ünü arttıkça kıskançlıkla karşılaşan Figânî "Dünyaya iki İbrâhim geldi, biri put kırdı, öteki put dikti" anlamındaki beyti söylediği şayiasıyla İbrahim Paşa'ya şikâyet edilince 29 yaşında iken işkence edilerek öldürülmüştür. 16. yüzyıldaki mecmualarda onun şiirlerinin bulunması yüzyıl boyunca şöhretinin devam ettiğini göstermektedir. Divançesi vardır (Karahan, 1996, s. 57-58).

2.9.2.19. Gubârî (d. ?? - ö. 974/1566)

Asıl adı Abdurrahman'dır. Akşehir'de doğmuştur. Şeyh Hamdullah'ın oğlu Mustafa Dede'den "aklam-ı sitte"yi öğrendi. Gubârî yazı türünde ustalık gösterdiği için bu adı mahlas olarak almıştır. Usta bir şair olduğu konusunda tezkire sahipleri birleşirler. Kanûnî'nin talebi üzerine Şâhnâme'yi Farsça yazmıştır. Bu eser Süleymannâme olarak da bilinir. Kâ'benâme, Şebistân-ı Hayâl, Yûsuf u Züleyhâ, Menâsik-i Hac, Mesâhatnâme eserleridir (Alparslan, 1996, s. 167-169).

2.9.2.20. Hâlisî:

Hâlisî mahlaslı şairin mecmuamızda bir şiiri vardır. İlk üç beyti hariç Bakî'nin sarılmak redifli gazeliyle aynıdır. Yine Pervâne Bey Mecmuası'nda şairi belirsiz olarak şiirin ilk iki beyti vardır ve kıt'a olarak yazılmıştır. İkisi de 16. yüzyılda yaşamış Halisî mahlaslı iki şair vardır. Mecmuamızda bulunan 103. gazelin hangi Hâlisî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.21. Hâverî (d. ?/? - ö. 972/1564-65)

Manastırlıdır. Manastır'da doğan şair Vahyî'nin kardeşidir. Adı Açuk Kadioğlu Ali Çelebi'dir. Kız kardeşi şair Âhî ile evlidir. Âşık Çelebi şair Hâverî'den övgüyle söz ederken faziletli bir şair oluşunu söyler (Bülbül, 2020).

2.9.2.22. Hayâlî Bey (d. 903-905?/1497-1499? - ö. 964/1557)

16. yüzyıl divan şiirinin önde gelenlerinden Hayâlî Bey'in asıl adı Mehmet'tir. Geç yaşta evlendiğinden Bekâr Memi lakabı verilmiştir. Yenice'de doğmuştur. Ailesi hakkında pek fazla bilgi yoktur. Fuzûlî ve Bâkî gibi o da 16. yüzyılın en güçlü şairlerindendir. Yüzyılın tezkirecileri tarafından “sultânü’ş-şu’arâ”, “melikü’ş-şu’arâ”, “Hayâlî-i meşhûr” gibi sıfatlarla nitelendirilmiştir. Hayâlî'nin şiirine hâkim düşünce tasavvufudur. Tasavvuf içerikli şiirleri coşkulu, akıcı, özgün ve renklidir. Necâtî gibi atasözü ve deyimleri de şiirlerinde kullanmıştır. Şiirlerinde Usûlî ve Hayretî'nin etkisi vardır. Kendisini İran şairleri ile kıyaslaması haksız değildir. Şairin Divan'ı vardır (Şentürk ve Kartal, 2017, s. 200-201).

2.9.2.23. Hayretî (d. ?/? - ö. 941/ 1534/35)

Asıl adı Mehmet olan Hayretî şairler kaynağı da denilen Vardar Yenice'sinde dünyaya gelmiştir. Hakkındaki bilgiler azdır. Önceleri Gülşenîliği benimserken sonradan Bektaşîliğe intisap etmiştir. Sehî Bey ve Âşık Çelebi'ye göre sipahidir. İçten ve sade dille yazılan, uzun yıllar zevkle okunan şiirleri tezkireciler tarafından da beğenilmiştir. Şekil olarak sanat kaygısı taşıdığı düşünülmesine de Hayretî'nin şiirleri zevkli ve dervişâne bir kişilik gösterir. Klasik düzene uyan mürettep ve hacimli bir Divan'ı vardır. Belgrad Şehrengizi, Yenice Şehrengizi onun eserleridir (Durmuş, 2020).

2.9.2.24. Hercâî

İncelenen kısımda 59. şiir Hercâî mahlaslı bir şaire aittir. Ancak Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nde Hercâî mahlaslı bir şair mahlasına rastlanmamıştır.

2.9.2.25. Husrev

Mecmumuzda 11. şiir Husrev mahlaslı bir şaire aittir. Edebiyatımızda beşi 16. yüzyıl olmak üzere on bir Husrev mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Husrev'e ait olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.26. İshak Çelebi (d. -/- - ö. 944/1538)

15. yüzyıl sonu 16. yüzyıl başlarında yaşamıştır. Üsküp'te doğduğu için Üsküplü İshak Çelebi olarak tanınmıştır. Doğum tarihi ile ilgili bilgiler kesin değildir. İyi bir eğitim almıştır. Müderrislik ve kadılık yapmıştır. 1538'de vefat etmiştir. Tezkirelerin hemen hepsinde sanatçı kişiliğinden övgüyle söz edilir. Üç dilde şiir yazabilecek özelliğe sahiptir. Halk tarafından da okunmayı istediği için anlaşılır bir dille yazmıştır. Divan, Selimnâme, Risâle-i İmtihâniyye Müstezâd li- İshâk Çelebi ve Kaşîde-i Fasîha adlı eserleri vardır (Keklik, 2014, s.10-17).

2.9.2.27. Kadrî Abdülkâdir, Şeyhülislâm Abdülkâdir Efendi (d. 885/1480 - ö. 959 ?/1551 ?)

Mecmuamızın incelenen kısmında 69. şiir Kadrî mahlaslı şaire aittir. Bu şiirin matla beyti Metâliü'n – Nezâir adlı matla mecmuasında bulunmaktadır. 69. şiirin Meşâ'irü'ş-Şu'arâ'da tümü, Metâliü'n – Nezâir'de matla beyiti Kadrî mahlaslı Şeyhülislâm Abdülkâdir Efendi'ye ait olarak kaydedilmiştir. Hakkında bilgi verilen kaynaklarda devrinin nadir âlimlerinden ve seçkin kişilerinden olduğu söylenir. Kadrî Efendi, Hamid'de doğdu. Kaynaklarda adı Abdülkâdir, Abdülkâdir Çelebi, Kadrî Efendi olarak belirtilir. Kadılık, kazaskerlik yaptı. Leyla vü Mecnun mesnevisi olduğu söylene de bu esere ulaşamamıştır (Karagözlü, 2020).

2.9.2.28. Kemâl Paşa-zâde (d. ?/1469 - ö. ?/1534)

Divan şiirinin 16. yüzyılda tanınmış şairlerinden biridir. Asıl adı Şemsettin Ahmed olan şairin babası Fatih dönemi devlet adamlarından Kemâl Paşa'dır. Bu yüzden İbni Kemâl ya da Kemâl Paşa-zâde isimleriyle tanınır. Edirne'de doğmuştur. Müderrislik, kadılık, kazaskerlik gibi görevler yapmış şeyhülislam olmuştur. Edebî, tarihî, dinî konularda eser veren Kemâl Paşa-zâde'nin iki yüzü aşan eser yazmıştır. Divan'ı, Yusuf ile Züleyha mesnevisi Türkçe yazdığı eserlerdendir. Tevârih-i Âl-i Osmanî adını taşıyan tarihi kitabı önemlidir. Sâdî'nin Gülistan'ına nazire olarak yazdığı Nigâristan adlı eseri Şeyhülislam Yahya tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Ününü şairliğinden öte bilgin kişiliği ile kazanmıştır (Mengi, 2008, s.180).

2.9.2.29. Levendî

Mecmuamızın incelenen kısmında 10. şiir Levendî mahlaslı şaire aittir. Edebiyatımızda Levendî mahlaslı 4 şair vardır. Şiirin hangi Levendî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.30. Mahfî (d. ?? - ö. 965/1557-1558'den sonra)

Mecmuamızın incelenen kısmındaki 1 numaralı gazel Mahfî mahlaslı şaire aittir. Şiire güfte mecmualarında rastlanmakla birlikte hangi Mahfî'ye ait olduğu belli değildir. Türk Edebiyatı Şairler Sözlüğü'nde ikisi 16. yüzyıl ikisi 19. yüzyıl biri de 20. yüzyıl şairi olmak üzere toplam beş tane Mahfî mahlaslı şair vardır. Şiirin klasik Türk şiiri özelliklerini göstermesi bakımından şairin 16. yüzyıl divan şairi Mahfî-i Gîlânî olduğunu düşünmekteyiz. Şairin adı, Ahdî'nin Gülşen-i Şuarâsı dışında hiçbir tezkirede geçmez. Mahfî mahlasını kullanan şairin asıl adı da bilinmemektedir. Gîlân(Geylan)'lı olduğu için Mahfî-i Gîlânî olarak bilinir. Arz-ı Hâl ü Sergüzeşt-i Gîlânî, Tercüme-i Bîh-i Çînî: Çûb-ı Çînî eserleridir. Mecmuamızda Mahfî mahlaslı ve gazel olduğunu düşündüğümüz şiirin bu şaire ait olduğunu düşünmekteyiz.

2.9.2.31. Mahvî

Mecmumuzda 93. şiir Mahvî mahlaslı bir şaire aittir. Edebiyatımızda üçü 16. yüzyıl olmak üzere on üç tane Mahvî mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Mahvî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.32. Makâlî (d. ?? - ö. 997/1589)

16. yüzyıl divan şairlerindendir. Alâşehir'de doğmuştur. Asıl adı Mustafa olan Makâlî'nin lakabı Kör Makâlî'dir. 997/1589'da vefat etmiştir. Divan sahibi olduğu kaynaklarda söylenmişse de henüz tespit edilememiştir (Koyuncu, 2020).

2.9.2.33. Mecdî

Mecmumuzda 22. şiir Mecdî mahlaslı bir şaire aittir. Edebiyatımızda biri 16. yüzyıl olmak üzere yedi tane Mecdî mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin 16. yüzyıl şairi Mecdî'ye ait olduğunu düşünmekteyiz.

2.9.2.34. Mesîhî (d. ?? - ö. 918/1512)

15. Yüzyıl Divan şiirinin popüler isimlerindendir. Lirik ve sade bir tarzda şiirler yazan Mesîhî Priştine'de doğmuştur. Asıl adı İsa'dır. 2. Bayezid dönemi şairlerindendir. Şiir yazabilecek kadar iyi düzeyde Farsça ve Arapça bilmektedir. Kaynaklarda derbeder bir mizaca sahip olması nedeniyle gözden düşmüş olduğu söylenir. Divan, Edirne Şehrengizi ve Gül-i Sad Berg bilinen üç eseridir (Mengi, 2008, s.135).

2.9.2.35. Muhibbî (d. 900/1494 - ö.974/1566)

Kırk altı yıl padişahlık yapan onuncu Osmanlı padişahı Kanuni Sultan Süleyman, Yavuz Sultan Selim'in oğludur. Mahlası Muhibbî'dir. Trabzon'da doğmuştur. Kanun koyuculuğu, seferleri, zaferleri, padişahlığı ile tanınan Kanuni, 1566'da on üçüncü seferinde Zigetvar'ın alındığına şahit olamadan vefat etmiştir. Ülke yönetiminde gösterdiği başarıyı sanatı, sanatçıyı desteklemekte de gösterdiği gibi bizzat sanat ve şiirde de göstermiştir. II. Murat, Fatih, dedesi II. Bayezid ve babası Yavuz Sultan Selim gibi şair padişahlardandır. (Mengi, 2008: s. 182). O da şiirle uğraşmış, 2799 gazel, 1 elifnâme, 1 terci-i bend, 18 muhammes, 30 murabba, 5 nazım şekli parçası, 51 dörtlük, 217 beyit ihtiva eden Divan'ı divan şiirinin en kapsamlı eserlerindendir. Şiirlerinde hiçbir zaman özensiz olmamıştır. İnce hayal ve mecazlarla örülü şiir dili ile sade yazmaktan, zaman zaman da kahramanlık şiirleri kaleme almaktan hoşlanmıştır. Osmanlı tarihinin en önemli sultanlarından biri olmasaydı da yazdığı divan tarzı şiirleriyle de edebiyatımızda adı anılan büyük şairlerden biri olurdu (Şentürk ve Kartal, 2018, s.211).

2.9.2.36. Murâdî (d. ?/1546 - ö. ?/1595)

II. Selim'in oğlu III. Murat'ın mahlası Murâd/ Murâdî'dir. II. Selim'in ölümünden sonra padişahlığı 20 yıl sürdü. Saltanatı süresince Osmanlı toprakları en geniş sınırlarına ulaştı. Sanatın ve edebiyatın gelişmesini sağlayan padişahlardandır. Şair padişahlar içinde Kanûnî gibi çok şiir yazan padişah III. Murat'tır. Divan'ında 1566 gazel vardır. Diğer padişah şairler gibi onun Divan'ı da gazellerden müteşekkildir. Bâkî, Nev'î, Hayâlî onun döneminde yetişen Osmanlı sahasının önemli şairlerindendir (İsen, 2020). Divan'ından başka bilinen iki eseri vardır: Fütuhâtü's-Siyam ve Esrâr-nâme. Esrâr-nâme adlı eser elde mevcut değildir (Kırkılıç, 2012). Mecmuamızda 88. gazel, III. Murat Divan'ında yoktur. Ancak mecmuamızda 16. yüzyıl şairlerinin ağırlıklı olması, şiirin ardından gelen aynı redifli ve aynı vezinli şiirin Derviş Paşa'ya ait olması gibi sebeplerle şiirin III. Murat'a ait olduğunu düşünmekteyiz. Derviş Paşa'ya ait gazelin nazire olduğunu düşünmekle birlikte şiirler bilinen nazire mecmualarında tespit edilememiştir. Çünkü Derviş Paşa Murat-nâme'yi yazmış, padişaha gazel ve kaside söylemiştir. Aynı zamanda padişahın musahibidir.

2.9.2.37. Mûyî

Mecmumızda 19. şiir Mûyî mahlaslı bir şaire aittir. Edebiyatımızda biri 16. yüzyıl olmak üzere iki tane Mûyî mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Mûyî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.38. Na'îmî

Mecmuamızda 61, 62, 82, 83 ve 84. şiirler Naîmî mahlasıyla yazılmıştır. Edebiyatımızda Naîmî mahlası olan üçü 16. yüzyıl, biri 15 ve diğeri 17. yüzyılda yaşamış beş şair vardır. Mecmuamızdaki Naîmî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.39. Necatî Bey (d. 847-850?/1443-1446? - ö. 25 Zilkâde 914/17 Mart 1509)

15. yüzyıl divan şiirinin önemli ve üstat simalarındandır. Asıl adı birçok kaynakta İsa olarak geçen Necati Bey Edirne'de doğmuştur. Hayatı hakkında pek fazla bilgi yoktur. 1444-1446 yılları arasında doğduğu tahmin edilmektedir. Necatî mahlasıyla şiir yazmaya başlamasından sonra tanınır. Döne döne redifli gazeli Ahmet Paşa tarafından beğenilir. Sultan Fatih tarafından da beğenilmesiyle İstanbul'da divan kâtibi olarak görev alır. Fatih vefat ettikten sonra 2. Beyazid'in de iltifatını kazanır. 17 Mart 1509'da vefat eder. Öğrencilerinden Sehî Bey ve şair Sun'î ölümüne tarih düşürmüşlerdir. Dili sadedir, güçlü bir anlatımı vardır. Mahallî edasıyla dikkat çeken şairin benzetmeleri, betimlemeleri, doğa görünümlerindeki canlılık dikkat çekicidir. Kelime dağarcığı, atasözü ve deyim kullanmadaki başarısı, rindane söyleyişi, redif ve kafiyelerini Türkçe kelimelerden seçmesi, konuşma dilini başarılı bir şekilde kullanması, aruzu Türkçeye uygulamada gösterdiği başarı onun şiiriyle ilgili diğer özelliklerdir. Pek çok şair tarafından şiirlerine nazire yazılmış ve yine çok sayıda şiiri tahmis edilmiştir. Âhî, Revânî, Rahmî, Bâkî, Nedîm, Fuzûlî, Hayâlî gibi pek çok meşhur şair bunlardandır. Elde bulunan tek eseri Divan'ıdır (Kaya, 2006, s. 477-478).

2.9.2.40. Nev'î (d. 940/1533-34 - ö. 1007/1599)

Asıl adı Yahya olan şair, şiirlerinde Nev'î mahlasını kullanmıştır. 16. yüzyıl Divan şairlerindendir. 940 (1533-1534) yılında Malkara'da doğdu. 1007/1599 tarihinde vefat etmiştir. Nev'izade Atâî, şair Nev'î'nin oğludur. Atâî babasının şiir ve düzyazı olmak üzere 30'dan fazla eserinin olduğunu söyler ancak bu eserlerden bazıları henüz tespit edilebilmiş değildir. Şairin elimizde bulunan eserleri Türkçe Divan, Tercüme-i Hadis-i

Erbain, Hasb-i Hâl ve Gül-i Sad-berg adlı kasidesidir. Kaynaklar Nev'î'nin başka eserlerinden de söz etmektedir (Sefercioğlu, 2021).

2.9.2.41. Nizâmî (Karamanlı) (d. 839-844 ?/1435-1440? - ö. 874-878 ?/1469-1473 ?)

Karaman Beyliği sınırlarındaki Konya'da dünyaya gelmiştir. Babası bölgesinin tanınmış hocalarından Molla Veliyüddin'dir. Yapılan inceleme ve çıkarımlara göre şairin erken yaşta öldüğü ve nerede öldüğünün bilinmediği söylenmektedir. Arapça ve Farsça şiir yazma konusunda yetenekli olduğu belirtilen Nizâmî'nin Arapça şiirleri mevcut değildir. Küçük bir mürettep bir Divan'ı vardır. Gelenek ve göreneklere yer veren ahenkli bir üslubu vardır. Konuşma dilini kullanması yönüyle zamanının özelliklerini göstermektedir. Nazire şairidir. Ahmedî, Ahmet Paşa, Şeyhi gibi birçok şaire nazire yazmış, özellikle Ahmet Paşa'ya yazdığı nazirelerle onu üstat olarak görmüştür. Bununla birlikte kendisinin de birçok şiirine nazire yazılmıştır (Savran, 2020).

2.9.2.42. Rahmî (d. ?? - ö. 975/ 1567/68)

16. yüzyıl divan şairidir. Kaynaklarda adı Rahmî, Rahmî Çelebi, Bursalı Rahmî olarak geçer. Şiirlerinde Rahmî mahlasını kullanmıştır. Doğum tarihi ile ilgili kesin bilgi yoktur. Ölümü ile ilgili olarak 975/1567-1568 tarihi üzerinde kaynaklar mutabıktır. Aşk ve sevgili temasını işleyen şair, anlama öncelik verse de biçim güzelliğini de gözetmiştir. Şiirlerinde üslubu sanatkâranedir. Ahenk unsurlarını kullanmada başarılıdır. Eldeki bilgilere göre dört tane manzum biçimde eseri vardır. Şimdilik elde tek nüshası bulunan Divan'ı orta büyüklükte bir eserdir. Diğer eserleri; Şâh u Gedâ, Gül-i Sad-Berg ve Yenişehir Şehrengizi'dir (Erdoğan, 2011).

2.9.2.43. Revânî (d. ?? - ö. 930/1523-24)

Tezkire sahipleri tarafından Edirne'de doğduğu üzerinde birleşilen Revânî'nin eğitimi ve hangi tarihte İstanbul'a geldiğiyle ilgili bir bilgi bulunmamaktadır. Tunca Nehri'nin akışı kendisine Revânî mahlasını seçmesinde etkili olmuştur. Divan'ı ve İşret-nâme adlı eseri vardır. Hamse-i Rûmî adlı hamsesi olduğundan söz edilse de bu eseri oluşturan mesneviler elde mevcut değildir (Erünsal, 2020).

2.9.2.44. Sabrî

Mecmuamızda Sabrî mahlaslı şiir, 16. yüzyıl nazire mecmuası olan Mecmua-i Letâif'te bulunmaktadır. Böylece Sabrî'nin 16. yüzyıl şairlerinden olduğunu tespit ettik ancak

mecmuamızda geçen şiirin hangi Sabrî'ye ait olduğunu tespit edemedik (Atik, 2011, s. 1199).

2.9.2.45. Sadrî

Mecmuamızın incelenen kısmındaki 148. şiir Sadrî mahlaslı şaire aittir. Edebiyatımızda üçü 16. yüzyıl olmak üzere toplam 7 Sadrî mahlaslı şair vardır. Mecmuamızda yer alan bu şiirin hangi Sadrî'ye ait olduğunu tespit edemedik.

2.9.2.46. Sâni Beg (d. ?? - ö. 995/1586-87)

Can Memi lakabıyla tanınan şairin asıl adı Mehmet'tir. İstanbul'da doğmuştur. Eğlence âlemlerinde vaktini geçiren şair 1586-87'de ölmüştür. Âşıkâne ve rindane tarzda şiirler yazan şairin şiirleri beğenilmiş, şiirlerine nazire yazılmış, kendisi de pek çok şaire nazire yazmıştır. Divan'ı olduğundan söz edilse de henüz bulunamamıştır. Bir şiir mecmuasında 73 şiiri vardır (Gülbüz, 2021).

2.9.2.47. Selîmî (d. 26 Recep 930/30 Mayıs 1524 - ö. 28 Şaban 982/13 Kasım 1574)

Kanuni'nin oğludur. Selim-i Sâni, Sarı Selim adlarıyla anılır. Sanatçıları, şairleri ve âlimleri korumuştur. Sâmi, Hâtemî, Firâkî, Ferdî, Nigârî, Müverrih Âlî gibi pek çok şair, müzisyen ve âlimi çevresinde bulundurarak onlara hürmet etmiş hatta ilk defa âlimlere ulufe dağıtmıştır. Selîmî'nin içinde yirmi yedi gazel, bir tesdis, bir kıt'a ve on dört beyit bulunan bir Divançe'si vardır. Şiirleri beğenilmiştir. "Biz bülbül-i muhrîk dem-i gülzâr-ı firâkuz / Âteş kesilür geçe sabâ gülşenümüzden" beyti çok beğenilmiş, divan şiirinin en güzel örneklerinden kabul edilmiştir (Kesik, 2020).

2.9.2.48. Selmân

Mecmuamızın incelenen kısmındaki 53. şiir Selmân mahlaslı şaire attir. 15. yüzyılda bir, 16. yüzyılda dört tane Selmân mahlaslı şair vardır. Şiirin hangi Selmân'a ait olduğunu tespit edemedik.

2.9.2.49. Seyrî

16. yüzyılda yaşamış bir, 19. yüzyılda yaşamış iki Seyrî mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şairlerin büyük çoğunluğunun 15. ve 16. yüzyıl şairi olduğuna bakılarak şairimizin 16. yüzyılda yaşamış, beylerbeyi Temerrüd Ali Paşa'nın [ö.1572] yanında bulunmuş ve divan kâtipliğini yapmış olan Seyrî olabileceğini düşünmekteyiz.

Ancak 16. yüzyıl şairi Seyri'nin Divan'ında mecmuamızda yer alan 37. ve 38. şiirler yoktur.

2.9.2.50. Sun'î (d. 890/1485/ 86 - ö. H. 941/ 1533/34)

16. yüzyıl divan şairlerindendir. Epsem Pire olarak tanınan Sun'î'nin asıl adı Mehmet'tir. Gelibolu'da doğmuştur. Ondan bahseden biyografik kaynakların hemen tamamında övgüyle anılan nadir şairlerden olan Sun'î'nin az ama öz yazdığı belirtilmiştir. Çok hacimli olmayan bir Divan'ı vardır (Köksal, 2020).

2.9.2.51. Surûî (d. 897/1491-92 - ö. 969/1562)

16. yüzyıl şairlerindendir. 1492'de Gelibolu'da doğdu. Kanuni döneminin üretken sanatçılarındandır. Pek çok eser kaleme almıştır. Bahrü'l Maârif, Şerh-i Mesnevî, Şerh-i Bostân, Şerh-i Gülistan, Şerh-i Divan-ı Hafız, Divân gibi pek çok eseri vardır. Orta derecede bir şair olsa da dönemin önemli bir mutasavvıfıdır (Kesik, 2020).

2.9.2.52. Şem'î (d. ?? - ö. 936/1529-1530)

Şairin asıl adı da doğum tarihi de bilinmemektedir. Kosova sınırlarındaki Prizren'de doğmuştur. Ailesi ile ilgili de bilgi yoktur. Mevlevî olup derviş olarak yaşamını sürdürmüştür. Edirneli Nazmî Şem'î'nin ölümüne "Meskenin nûr ide Şem'î ol Ahad" dizesini tarih düşürmüştür. Buna göre şair, 936/ 1529-1530 tarihinde vefat etmiştir. Rind tabiatlı bir şairdir. Tek eseri Divan'ıdır (Karagözlü, 2020).

2.9.2.53. Şemsî (d. ?? - ö. 988/1580)

16. yüzyıl divan şairlerindendir. Bolu'da doğmuştur. İsfendiyaroğlu Kızıl Ahmed Bey'in torunudur. Avcılığa meraklı olmasından dolayı kendisi gibi ava meraklı olana Kanuni'nin çevresine katılmıştır. Türkçe Divan'ı olan Şemsî; Türkçe, Arapça, Farsça şiirler yazmıştır. Şairin Cevâhirü'l-Kelimât adını taşıyan Arapça- Farsça bir sözlüğü, Tuhfe isimli manzum bir sözlüğü, İtikâdnâme-i Şemsî Paşa, manzum bir Vikâye Tercümesi ve 2398 beyitlik Osmanlı tarihini anlattığı bir eseri vardır (Ördek, 2020).

2.9.2.54. Tab'î

Mecmumızda 17. şiir Tab'î mahlaslı bir şaire aittir. Edebiyatımızda dördü 16. yüzyıl olmak üzere on bir tane Tab'î mahlaslı şair vardır. Mecmuamızdaki şiirin hangi Tab'î'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.9.2.55. Tîgî (d. ?/? - ö. 1027/1617)

16. yüzyıl Divan şairlerindendir. Edirnelidir. Edirne sarayında yetişmiş, sipahi olmuştur. 1027/1617 tarihinde vefat etmiştir. Kaynaklar şairin Divan'ı olduğunu belirtir (Ördek, 2020).

2.9.2.56. Ubeydî (d. d. ?/? - ö. ö. 981/1573)

16. yüzyıl divan şairidir. Asıl adı Abdurrahman olan şairin mahlası Ubeydî'dir. Edirne'de doğan şairin doğum tarihi ile ilgili kaynaklarda bilgi yoktur. Ölüm tarihi, 981/1573'tir. Üç nüshası tespit edilebilmiş Divan'ından başka eseri henüz mevcut değildir (Şanlı, 2020).

2.9.2.57. Ulvî (d. ?/? - ö. 993/1585)

Derzi-zâde namıyla anılan Ulvî'nin asıl adı Mehmet'tir. İstanbul'da doğan şairin hangi tarihte doğduğu bilinmemektedir. En önemli eseri Divan'ı olmakla birlikte bir de Manisa Şehrengiz'i vardır. Yaşadığı devrin kabiliyetli şairlerinden olarak görülmektedir. Akıcı ve etkileyici bir üslubu vardır. Tezkirelerde de kendisinden övgüyle söz edilen Ulvî, Bâkî gibi iham ve tevriye sanatlarını sıklıkla şiirlerinde kullanmıştır. Ahdî; Gülşen-i Şuarâ'sında Ulvî'nin üslup bakımından Bâkî, tarz anlamında Hayâlî, mazmunları işleme bağlamında Zâtî, atasözlerini kullanması bakımından da Necâtî'yi çağrıştırdığını belirtir (Şahin, 2021).

2.9.2.58. Ümîdî (d. ?/? - ö. 979/1571)

16. yüzyıl şairlerinden Ümîdî'nin asıl adı Ahmet'tir. Önceleri Sıtkî mahlasını kullanmıştır. İstanbul'da doğmuştur. Şiirlerinde daha çok Bâkî'nin izleri görülen şair tevriye ve iham sanatlarını kullanmıştır. Ahdî, şiirde ustalık göstermesine rağmen şairler arasında şöhret bulamadığını belirtir. Buna sebep olarak da Bâkî'nin her şiirine nazire söylemesi gösterilmiştir (Kaplan, 2020).

2.9.2.59. Vahyî

Mecmuamızın incelenen kısmındaki 56. şiir Vahyî mahlaslı şaire aittir. Şiirin klasik edebiyatımızda sekiz Vahyî mahlaslı şairden hangisine ait olduğunu tespit edemedik.

2.9.2.60. Vusûlî (d. ?? - ö. 1000/1591)

Kaynaklarda Üsküplü olduğu ifade edilir. Küçük Bâli Paşa'nın oğludur. 16. Yüzyıl divan şairi Vusûlî'nin asıl adı Mehmet'tir. Mürettep bir Divan'ı vardır (Kılıç, 2021).

2.9.2.61. Yahyâ Bey (d. 940/1533-34 - ö. 1007/1599)

16. yüzyıl divan şiirinin önemli isimlerindendir. Hamse sahibidir. Dukakinler soyundan olan Yahyâ Bey, Arnavut kökenlidir. Devşirme olarak Acemi Oğlanlar Ocağı'na getirilmiş, orada eğitim görmüştür. Kanuni'nin Nahçıvan Seferi sırasında oğlu Mustafa'yı öldürmesi üzerine Yahyâ Bey, Şehzade Mustafa için bir mersiye yazar. Bu mersiye onun Rüstem Paşa ile bağını koparsa da tüm Türk edebiyatı içerisinde kendisine önemli bir şöhret kazandırır. Kaynaklarda ölüm tarihi ile ilgili bilgiler muhtelifdir. Bildirilen ortak tarih 1582'dir Mezarının ise İzvornik'in kuzeyinde Lozniçe'de olduğu kabul edilmiştir. Eserleri şunlardır: Divan, Hamse, Edirne Şehrengizi, İstanbul Şehrengizi. Gazel ve mesnevi alanında önemli bir şairdir (Sefercioğlu, 2021).

2.9.2.62. Yârî

Mecmuamızda 87. gazel Yârî mahlaslı bir şaire aittir. Klasik edebiyat kapsamında biri 16, diğeri 17. yüzyılda yaşamış iki tane Yârî mahlaslı şair vardır. Şiirin hangi Yârî'ye ait olduğunu tespit edemedik.

2.9.2.63. Zâtî (d. 876/1471 - ö. 954/1547)

16. yüzyıl şairlerinden olan Zâtî'nin asıl ismi tezkirelere göre Bahşi ya da Satı'dır. Kendisinin belirttiğine göre de İvaz'dır. Balıkesirli olup 2. Bayezid zamanında İstanbul'a gelmiştir

(Şentürk ve Kartal, 2018, s.199). 2. Bayezid'e ve Yavuz Sultan Selim'e kasideler sunmuştur. Bayezid Camisi'nin yakınında önce ayakkabıcılık sonra falcılık yapmıştır. Bu dükkân, aralarında Bâkî'nin de bulunduğu genç şairlerin uğrak yeri olmuş, onların güzel şiir yazma yöntemlerini öğrenmelerine katkı sağlayan bir edebiyat okulu olarak görülmüştür. Zâtî üç divan oluşturabilecek sayıda kaside ve gazel yazmıştır. Teknik bakımdan divan şiirine hâkim olan şairin asıl önemi dönemin yeni yetişen şairlerine üstatlık yapmasıdır. Divan'ından başka Şem' ü Pervâne, Edirne Şehrengizi, Letâyif gibi eserleri vardır. Ahmed ü Mahmûd, Ferruh-nâme isimli eserlerinin varlığından kaynaklar söz etmektedir (Mengi, 2008, s.167).

2.9.2.64. Zihnî

Mecmuamızdaki 67. şiir Zihnî mahlaslı bir şaire aittir. Altısı 16. yüzyıl olmak üzere yirmi yedi Zihnî mahlaslı divan şairi vardır. Mecmuamızda şiir bulunan Zihnî'nin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

2.10. Mecmuanın (18a-47b) Klasik Türk Şiiri Bakımından Önemi

Mecmualar, içerdikleri şiir ve şairler yönünden dönemin şiir anlayışı ve şiir beğenisine yönelik çıkarımlarda bulunmamızı sağlar. Şiir mecmuaları, divan edebiyatı araştırmaları ve divan edebiyatında metin neşirlerine önemli ölçüde katkı sunan edebiyat malzemeleridir. Divanı olmayan ya da divanı henüz elde bulunmayan, biyografik kaynaklarda ismi geçmeyen şairlerin şiirlerini bulundurması yönüyle edebiyat tarihi için önemli kaynaklar konumundadır. Şairlerin divanlarında olmayan şiir ve beyitlere de mecmualar sayesinde ulaşılabilmekte, divanlar neşredilirken mecmualardan faydalanılmaktadır. Bunun yanında klasik edebiyatla ilgili malzemelerde adı geçmeyen, ya da sadece birkaç beyit ve şiiri bulunan şairleri ortaya çıkarma konusunda da değerli kaynaklardır. Mecmuamızın yayımlanan divanlara şiir, beyit ve dize düzeyinde katkıları vardır. Mecmuada (18a-47b) 146. şiir Necâtî'ye aittir. Şiir, Ali Nihat Tarlan⁴ neşrinde ve Ozan Yılmaz'ın⁵ Necâtî Bey Dîvân'ında bulunmamaktadır. Necâtî Bey'in yayımlanmamış gazelleriyle ilgili çalışmada⁶ da şiir yer almamıştır.

çarç elinden gözyaşı çağlar gelür çağlar geçer

yâd êdicek yüregüm ağlar gelür ağlar geçer

senden artuk kimseye meyl êtmemeg-içün gönül

zülfün ucı boynumu bağlar gelür bağlar geçer

hüsnüne mağrûr olup hür görmegil dervişleri

bu cihân bâkî degül begler gelür begler geçer

müşkilüm budur benüm kim düşmüşem senden cüdâ

görmezem gün yüzünü aylar gelür aylar geçer

⁴ Tarlan, A.N. (1997). Necati Beg Divanı. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

⁵ Yılmaz, O. (2015). Necâtî Bey Dîvânı. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.

⁶ Şanlı, İsmet. (2017). Necâtî Bey'in Yayımlanmamış Gazelleri. Journal of Turkish Language and Literature. Volume 3. Issue 1. s. 267-281.

eder efğānlar **necātī** geceler tā-şubḥa dek
dīl-berūñ cevvin çeken iñler gelür iñler geçer (G. 146)

Remel bahrinde ve fā' ilātün fālilātün fālilātün fā' ilün kalıbıyla yazılan şiir, (18a-47b)'de 46a varakta başlıksız olarak yer almaktadır.

Necâtî'ye ait 42b'de yer alan gazel ise Ali Nihat Tarlan neşrinde 7 beyit olarak kaydedilmiştir. Mecmuamızda ise 8 beyit olarak bulunmaktadır: Tarlan neşrinde bulunmayan beyit şöyledir:

beni odlara yağan ḥāl-i ruḥuñdur şanemā
şehr-i bağdādda çok kimseyi ' ayyār yıkar (G. 129/5)

Ümîdî Divan'ında⁷ "Kıt'alar" başlığı altında iki beyit şeklinde bulunan 10. kıt'a, mecmuamızda 48b'de 5 beyitlik bir gazel olarak kaydedilmiştir. Dîvân'da yer almayan üç beyit şöyledir:

şeb-i gāmdan dil-i bīmār ḥalāş ister-ise
rişte-i zülf duta boynına meftül olsun

üstüḥ^vān-ı tenüñi nerd-i gama zār olsa
cā-be-cā dāğ-ı siyāhuñ bir iki pul olsun

manşib-ı vaşluñ **ümîdîye** âṭā kıl şāhum
gūşe-i hecr-i belāda nēce ma' zül olsun (G. 160)

Emrî'ye ait 26a'da yer alan 43. şiir 5 beyitlik gazelin 3 beyti, Mehmet A. Yekta Saraç'ın⁸ neşrettiği Emrî Divan'ındaki gazelden oldukça farklıdır. Mecmua'da olup ED neşrinde olmayan beyitler şu şekildedir:

Ḳabā-yı ḥüsnini peydā eden üstād-ı cānānuñ
Beyāz-ı dīde-i ' aşıkda étmiş penbesin anuñ

Ḳodı peykānını yürekde dāğ-ı âteşin içre
Ocağına şu koydı tîrūñ ēy kaşı kemān anuñ

⁷ Buyruk, İ. E. (2009). *Ümîdî Ahmed Dîvânı*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

⁸ Saraç, Y. (trsz.). *Emrî Dîvânı*. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78368/emri-divani.html>

Yüzine bağa okurmuş dëyü tıfl-ı dil-i **emrî**

Cemâlûñ muşhafın yazdı bitürd[i] hatt-ı reyhānuñ (G.43)

Bunların dışında Kemâl Paşazâde Divanı neşrinde⁸ bulunmayan ancak matla beyti Metâliu'n Nezâir'in⁹ 2. cildinde Kemâl Paşazâde'ye ait görünen şiir, mecmuamızın 32b varlığında yer almaktadır. Şiirlerinde mahlassız yazmayı tercih eden şairin şiiri 5 beyit olarak kaydedilmiştir.

nêce guşşa nêce ğam nêce belâ nêce elem
yêre geçdi gibi dünyâda felek luţf u kerem

êllere mihr ü vefâsı baña hecr ü eleme
hep benim-çün yaradıldı gibi bu miñnet ü ğam

kaçma benden beni terk eyleme êy dil berü gel
dünyede derd ü belâ miñnet ü ğam şimdi benüm

bir iki gün konuğun dünyede incitme felek
beni şanma gidicek bir daği bu yêre gelem

ne ölür ne dirilür çâresi yok ħasta-dilûñ
bilmezem derd ü ğam-ıla anı yâ rab nêce êdem (G.78)

Bunların dışında müstakil neşirleri yapılmış divanı olan şairlerden Murâdî, Vusûlî, Rahmî ve vd.'nin şiirleri mecmuada mevcut olup divan neşirlerinde bu gazeller yoktur. Şiirlerle ilgili bilgiler transkripsiyonlu metinlerin dipnotlarında ve MESTAP tablosunda sunulmuştur.

Hangi yüzyılda yaşadığını tespit edemediğimiz ve herhangi bir kaynakta şiirini bulamadığımız Na'imî mahlaslı bir şaire ait 5 şiir, adı kaynaklarda nadir geçen Adîmî mahlaslı şaire ait bir şiir ve Hercâî mahlaslı adına herhangi bir kaynakta rastlamadığımız bir şairin şiiri de mecmuada vardır. Mecmua bunlar dışında beyit, dize, kelime düzeyinde de klasik Türk şiirine katkı sunmaktadır.

⁸ Saraç, Y. (2021). *Kemâl Paşazâde Dîvân ve Diğer Şiirler*. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara.

⁹ Abuzer, K. (2011). *Peşteli Hisâlî Metâli'ü'n- Nezâ'ir (II. Cilt)*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

3. METİN

3.1. Metin Kurulurken Takip Edilen Yöntem

1. 1a-17b varakları arasında 16. yüzyıl şairi Bakî'nin şiirleri yer almaktadır. Bu şiirler Bakî Divanı'na kayda değer bir katkı sunmamaktadır. Mecmuanın üzerinde çalışma yapılan 18a-48b varakları arasının daha düzenli tertip edilmesi, yayımı yapılmış divanlara şair, şiir, beyit ve dize düzeyinde katkı sunması sebebiyle bu sayfalar arasının çalışılması uygun görülmüştür. Mecmuanın incelenen kısmında en erken 15, en geç 17. yüzyıl divan şiirine ait şiir örnekleri mevcuttur. 18a-47b varaklarının transkripsiyonlu metni hazırlanmıştır.

2. Mecmuada şiirlerin sıralanmasında değişiklik yapılmadan her bir şiire ve şiirlerin bent ya da beyitlerine sıra numarası verilmiştir.

3. Mecmuada şiirlerin bulunduğu sayfa numaraları dipnotta 18a, 18b, 19a, 19b..... şeklinde gösterilmiştir.

4. Mecmuamızın incelenen kısmında hiçbir şiirin başlığı olmadığından şairlerin mahlasları köşeli ayraç [] içinde gösterilmiştir.

5. Divanlarına ulaşılabilen şairler “BD” gibi kısaltmalarla gösterilmiştir. Birbiri ile karışabileceği durumlarda “NZD” gibi daha uzun kısaltmalar yapılmıştır. Bunlar da “Kısaltmalar” kısmında belirtilmiştir. Şiir şairin divanında yer almamışsa “ Divan’da yoktur.” şeklinde dipnotta gösterilmiştir.

6. Mecmuada bulunup divanda yer almayan ya da divanda bulunup mecmuada bulunmayan beyit ya da dizeler dipnotta gösterilmiştir.

6. Metni kurarken özel isimler küçük harfle gösterilmiş, mahlaslar küçük ve koyu harfle gösterilmiştir. Özel adlara getirilen ekler kesme işaretiyle ayrılmamıştır. Ayrıca aruz kalıbı ve bahri de koyu harfle yazılmıştır.

7. Mecmuanın incelenen kısmındaki şiirler sadece basılı divanlar değil, yüksek lisans ve doktora tezleri ile de karşılaştırılmıştır. Basımına ulaşamamış ya da erişime açık olmayan tez ve kitaplara ulaşamamıştır. Böyle şiirler için dipnotta sadece şiirin sayfa numarası verilmiştir.

8. Metin ve dipnotlarda transkripsiyon alfabesi kullanılmış diğer kısımlarda kullanılmamıştır.

9. Metinlere ölçü ya da anlam gereği yapılan eklemeler ve metin tamirleri köşeli ayraç [] içinde gösterilmiştir.

10. Farsça kökenli kelimelerde bulunan vâv-ı ma'dûleler, “^v” işareti ile yazılırken vâv-ı mechûleler kısa ünlülerle imla edilmiştir.

11. Seslerin vezin gereği düştüğünü “n’eder, k’ol” “’” işaretiyle gösterdik.

12. Hemzeli kelimeler bazı durumlarda “y” ile yazılmıştır. “acayib, dâyim” gibi kelimeler mecmuada imla edildiği şekliyle yazılmıştır.

13. Sonu çift ünsüzle biten “kadd, hadd” gibi Arapça kelimeler veznin gerektirdiği ve müstensihnin tercih ettiği şekilde bazen tek sesle bazen de çift sesle yazılmıştır.

14. Metinde müstensihnin dikkatsizliği ile yanlış yazılan z-z, ħ-ħ, s,ş harflerinin yanlış yazıldığı durumlarda kelime düzeltilmiş, bu durum dipnotta gösterilmemiştir.

15. Edat/ bağlaç olarak kullanılan ile kelimesi mecmuadaki durumuna ve vezne bağlı olarak uygun yazım tercih edilmiştir.

16. Arapça ya da Farsça bazı kelimelerde bulunan be sesi, kimi zaman pe kimi zaman da pe ile yazılmıştır. Metni oluştururken bu ses be şeklinde yazılmış, Türkçe kelimelerde ise pe sesi kullanılmıştır.

17. Arapça ve Farsça kelime ve terkiplerin yazılışında genellikle İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” makalesinde önerdiği kurallara uyulmuştur (Ünver, 1993, s. 51-89).

18. Fevrî Divan’ındaki 34. gazel ve yine Peşteli Hisâfî’nin Metâliun’n-Nezâir’inde Fevrî’ye ait görünen 4. şiir mecmuada Kadrî olarak geçmektedir. Bu şiirin şairinin mahlası Fevrî olarak düzeltilmiştir.

18. Mecmuada kelime kökünde ya da eklerle çift okunan kelimelerde şedde kullanımı oldukça yaygındır. Kimi durumlarda anlam karışıklığını engelleyen bu özellik eğer kelime şeddeli yazılmamışsa ona göre okunmuştur. Zarf-fiil ekinin be ile yazıldığı durumlarda pe ile imla edilmiştir.

19. Bildirme eki olan “durur” kelimeye eklenişi (-) işaretiyle “tutup-durur” örneğinde olduğu gibi gösterilmiştir.

20. Mecmuada vezin zarureti gereği yapılan karşılaştırmalar dipnotta gösterilmiştir.
21. Çeşitli eksiklik ve sorunlardan kaynaklı yapılan metin tamirleri köşeli ayraç [] içinde yazılarak metnin en özgün hline ulaşılmaya çalışılmıştır. Divan neşirleriyle karşılaştırma yapılırken anlam bozukluğu olan kelime ya da ekler gösterilirken önce divandaki şekli ardından mecmuadaki şekli yazılıp (Y.) kısaltmasıyla ifade edilmiştir.
22. Mecmuada biri varak biri sayfa numarası olmak üzere iki farklı numaralandırma vardır. Bu sebeple varak numarası esas alınarak numaralandırma yapıldı.

3.2. Mecmû‘a-i Eş‘âr (18^a-47^b) Varaklarının Transkripsiyonlu Metni

1.

[Maḥfi]

Mef‘ülü mefā‘îlün mef‘ülü mefā‘îlün

Muzâri‘ -- + / + --- / -- + / + ---

1. öpsem seni doyınca doyınca seni öpsem
epsem demeseñ hergiz [hergiz] demeseñ epsem
2. ka‘be yüzüne ‘aşık [‘āşık] yüzüne ka‘be
zemzem lebüne teşne teşne lebüne zemzem
3. ölsün ğam-ıla ḥāsīd ḥāsīd ğam-ıla ölsün
ḥurrem olalum ben sen ben sen olalum ḥurrem
4. gel kim şanemā demdür demdür şanemā gel kim
bir dem kılalım şöḥbet şöḥbet kıla[lım] bir dem
5. **maḥfi** ḳuluñam şāhum şāhum ḳuluñam şāhum
‘ālem dükeli bildi bildi dükeli ‘ālem

2.

[Raḥmī]

Mefā‘îlün mefā‘îlün mefā‘îlün mefā‘îlün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. ğama mu‘tād olan göñlüm ‘aceb dīvānedür şimdi
ümīd-i vuşlat étmez minneti hicrānadur şimdi

¹ 18a. Şiirin bazı beyitleri Mecmûa-yı Letâif fi Sandukat’il Me’ârif isimli bir güfte mecmuasında vardır.

² 18a. Erdoğan 2011: 209. Şiir

¹ b: minneti: niyyeti RD.

2. dilistān-ı maḥabbetde ruḥuñ şevkıyla dil tıflı
gülistān okıyup meyli bahāristān[a]dur şimdi
3. şarāb-ı ‘ışkı şunlar kim çeküpdür cām-ı vaḥdetden
fenā bezminde lā-ya‘ kıl olup mestānedür şimdi
4. şu şeh kim efser-i dārāya hergiz baş[ın] egmezdi
fenā deştinde mūra üstüḥ^vānı şānedür şimdi
5. ferīdem dērse lāyık hırmen-i dehr içre **rahmīnūñ**
bu şi‘ri vaşf-ı ḥāl-i yār-ıla bir dānedür şimdi

3.

[‘Ubeydī]

Mefā‘lūn mefā‘lūn mefā‘lūn mefā‘lūn

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. faḳīrüz derd-mendüz mest-mendüz ḥāksāruz biz
ayaqlar toprağı pā-māl-i ğam kemter ğubāruz biz
2. aramızda niḫām-ı ḥāl-i dilden dem urur yokdur
hevā-yı ‘ışk-ıla birkaç perīşān rūzigāruz biz
3. dil-i āvāre şimdi eglenür cānā ḥayālūñle
cihān-ı bī-şebāt içre nemüz var bī-ḳarāruz biz
4. saña biz doğrusın mı dēyelüm ēy zāhid-i sālūs
elif-ḳad nev-cevānlar sevmede bī-iḥtiyāruz biz

² Bu beyit RD neşrinde 3. beyitte yer almaktadır.

a: dil-sitān: debistān RD.

³ b: bezminde: kūyunda RD.

⁴ a: dārāya: dārāya RD.

b: şānedür: hānedür RD.

⁵ b: vaşf-ı ḥāl-i yār-ıla: ḥāl-i yār ile RD.

³ 18a. Arslan 2013: 116. Şiir

¹ b: ğubāruz: gedāyuz Y.

² b: perīşān rūzigāruz: perīşān-ı rūzigār UD.

³ a: dil-i āvāre şimdi eglenür cānā ḥayālūñle: dil-i āvāremüz ‘ömrüm senūñle eglenür yoḥsa UD.

5. başaldan cürm-ile takşirümüz gayrilerün ‘aybın
‘uyüb-ı ‘āleme şimdi ‘ubeydî perde-dâruz biz

4.*

[Fevrî]

Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. sevdi şanemâ dil seni ya taht ola ya baht
terk eyledi cân u teni ya taht ola ya baht
2. ya öldüre ya öldürevüz gâyeti bu kim
düşmen bizi biz düşmeni ya taht ola ya baht
3. fülk-i dil[i] girdâb-ı gama şaldı felek çün
âhum düzedür yelkeni ya taht ola ya baht
4. dèrler kişi ser vèrmeyicek yâr ele girmez
yâ rabb o günler kanı ya taht ola ya baht
5. bir cenk édeyin yâr içün ağyâr-ıla fevrî
ya ben anı ya o beni ya taht ola ya baht

5.

[Raḥmî]

Fe‘ ilātün mefâ‘ilün fe‘ ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -

⁵ b: ‘uyüb-ı ‘āleme şimdi: ‘uyüb-ı halk-ı dünyāya UD.

⁴ 18b. Kalpaklı 1986: 34. Şiir.

* Şiir mecmuamızda Ḳadrî mahlasıyla yazılmıştır. Ancak Mehmet Kalpaklı’nın hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinin 230. sayfasındaki 34. gazel bu gazelle tamamıyla aynı olup Fevrî mahlasıyla yazılmıştır. Yine Peşteli Hisālî’nin “Metâliun’n-Nezâir” adlı matla mecmuasının 1. cildinde 221. sayfada şiirin matla beyti Fevrî mahlaslı şaire ait görünmektedir.

⁴ a: kişi ser: ki seri,

b: günler: demler FD.

⁵ a: fevrî: ḳadrî Y.

⁵ 18b. Erdoğan 2011: Bu şiir Dīvān’da yoktur.

1. ʿışk bostānı kim felek gibidür
anda mihr-ile meh kelek gibidür
2. ehl-i diller yanında mihr-ile māh
bīve zenlerdeki elek gibidür
3. lebūñ üstinde hāl-i ʿanber-fām
dīde-i cānda merdümek gibidür
4. cism-i zerdümde dāğlar yer yer
baña altunlu bir benek gibidür
5. dāğ-ı ʿışk simidci-zādecigūñ
rahmiyā sīnede çörek gibidür

6.

[Vuşūlī]

Feʿ ilātūn mefāʿ ilūn feʿ ilūn

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. dil-ber-i şūh-ı ğamze-kārumsın
merhem-i cism-i cān-figārumsın
2. kuluñ oldum ben ey yüzi māhum
sen benüm şimdi şehriyārumsın
3. yüri ey çeşm-i āhū-yı vahşī
kande ise yine şikārumsın
4. gitme yanumdan ey ğam-ı dil-ber
mūnis-i yār-ı ğam-kūsārumsın

⁶ 18b. Taş 2010: Bu şiir Dīvān'da yoktur.

5. bu bütün dünyeyi senüñ dutalum
yârsız ey **vuşûlî** yarumsın

7.

[Sānî Beg]

Mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Muzāri^c -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. bakup hilāl-i çarha o meh dēdi bu nedür
dēdüm ki rā kaşuñdan alınmış numūnedür
2. birbirine müşābeheti var güzellerüñ
bāğ-ı melāhatüñ yemişi gūne gūnedür
3. tab^cumdaki mu^cārefedür gönli şūfinüñ
ehl-i taşavvufuñ nazarı hep derūnedür
4. bir haṭṭı hūb-ı dil-bere^c aşık olam gibi
efkārı gönلümüñ yine meşķ-i cünūnedür
5. yārüñ edāsı **şānîye** maḥşūşdur hemān
cevr ü cefāsı gālibüñ ekşer zebūnedür

8.

[Şabrî]

Mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Muzāri^c -- + / - + - + / + - - + / - + -

⁷ 19a. Gürbüz 2011: ML.

² a: var: yok: ML.

b: melāhatüñ: leṭāfetüñ ML.

³ mu^cārefedür gönli: ma^cārifedür reşki ML.

² ve ³. beyitler birbirinin yerindedir.

⁴ b: meşķ-i cünūnedür: gāyet cünūnedür ML.

⁸ 19a. Gürbüz 2011: 389. Şiir

³ ve ⁴. beyitler birbirinin yerindedir.

1. meylüm o zülfi cīm ü ol ebrūsı nūnedur
‘ışk içre dāyimā heves-i dil cünūnedur
2. geh sürh éder yaşımla yüzüm gāhī [ğamla] zerd
yārūñ cefā vü cevri baña gūne gūnedür
3. esbāb-ı hūsn-i yāri қо gel hūsn-i hūlka bak
‘ākıl olanlaruñ nazarı hep derūnadur
4. mihr ü meh alnuñ-ıla yüzüñden nişānedür
şekl-i hilāl gökde қаşıñdan numūnedür
5. ben hastayı ‘aceb mi felek eylese helāk
şabrī hemīşe қаşdı ‘adūnuñ zebūnedür

9.

[Nev‘ī]

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. māye-i naqd-i hayāt olsa eger dīdārı
ölümümdür benüm ağıyar-ıla görmek yārı
2. dilde peykānı yeter dāğ-ı cefālar ne belā
elem-i hār olıcaқ n’eyleyeyin gülzārı
3. kuçdururmuş bēlin ol serv-i revān cān vèrene
gel aluban anı naqd eyle gönül bāzārı

¹ a: ol ebrūsı: ebrūsı ML.

² b: yārūñ: yārın ML.

⁴ a: mihr ü meh: mihr ile meh Y..

⁹ 19a. Mertol ve Tanyeri 1977: 535. Şiir

³ b: gel oluban anı naqd: gel miyāncı olalum ND.

b: aluban: oluban Y.

4. neye döndürdi ğam-ı nokta-yı hâl-i leb-i yâr
o ten-i zâr u nizâr-ıla görüñ pergârı
5. èy tabîb-i dil ü cân kıo lebüñ öpsün **nev'î**
men' ederler mi şudan hiç öliceğ bîmârı

10.

[Levendî]

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + - +

1. gözi nergis saçı sünbül ruĥ-ı zîbâsın sen
serve beñzer dèmezem kıaddüñi a' lāsın sen
2. gerdenüñde görinen hâl-i siyahuña şebîh
hacerü'l- esved imiş ka' be-yi ' ulyāsın sen
3. her zamân öykine dâr râ kıaşuña gökde hilâl
eylesün egri hayâli meh-i ğarrāsın sen
4. tîĝ-ı hûn-rîzûñ ile sâ' id-i sîmîñüñ açup
hûn-ı ' uşşâkı döker şâhid-i ' anāsın sen
5. bu **levendî** n'ola bülbül-şifat efĝân étse
bâĝ-ı dehr içre açılmış gül-i ra' nāsın sen

⁴ b: o ten-i: şu öten Y.

¹⁰ 19b.

11.

[Husrev]

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + - +

1. aḳsād[e]-yile şehā bir gül-i beyzāsın sen
ya şadef içre nihān lü'lü-yi lālāsın sen
2. mihrsin kapladı gūyā seni ebr-i sefīd
yoḥsa şol şubḥa açılmış meh-i ġarrāsın sen
3. mā-meleksin güzelüm cismüñi ġarḳ eyledi nūr
aḳ deñiz içre yāḥod mālīk-i deryāsın sen
4. bir gümüş maşraba içinde bir içim şusun
yoḥsa bir sīm-niyām-ı tīġ-i mücellāsın sen
5. aḳsāde degül egnüñdeki ey naḥl-ı revān
bir gümüşden dükeli serv-i dil-ārāsın sen
6. yāsemen içre yatar jāle-i tersin cānā
yā semen içre yāḥod ġonca-i zībāsın sen
7. gerçi ḥūb eyledi evşāfuñı ḥusrev ammā
daḥı zībā daḥı ra' nā daḥı ġarrāsın sen

¹¹ 19b. Akdeniz, 2016: 179. Şiir

1-2-3-4-5-6-7 Y.

1-5-3-4-2-7 TME.

Tab'i'nin Mecmuası'nda olmayıp Mecmuamızda olan beyit şu şekildedir:

Mihrsin kapladı gūyā seni ebr-i sefīd

Yoḥsa şol şubḥa açılmış meh-i ġarrāsın sen (Akdeniz, 2016)

a: cismüñi: ḥüsnüñi, ġarḳ eyledi: ġarḳ etmiş, nūr: o nūr TME.

⁵ a: egnüñdeki: egnüñde, ey: éya TME.

⁶ b: yā semen: yāsemen TME.

⁷ b: zībā: a' lā, ra' nā: zībā, ġarrā: ra' nā TME.

12.

[Āhī]

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. leblerin yād edicek cismümüze cān geldi
göñül abdālı yētiş tekyeye kurbān geldi
2. sevin ēy dil ki saña derd ü ğam-ı yār gelür
şoĥbet esbābı gerek ĥücreye yārān geldi
3. zāhidā biz de yübüsetle helāk olmuş-idük
mey-i nāb-ıla birez beñzümüze kıan geldi
4. pīrlıkden delüķanluluĝum ańdurdı şarāb
yine ol devr-i zamānlar bize oĝlan geldi
5. ' ıřķ rāzını iñen açma ki a' dā eşidür
söyleme āhī birez şoĥbete nādān geldi

13.

[Nev' ī]

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. āb-ı ĥayāta bāde özin nisbet etmesün
eller içinde kendüyi bī-ĥürmet etmesün
2. etmiş nigāre savma' ada şūfi ' arz-ı ĥāl
zinhār ĥavf edüñ hele bir ĥālet etmesün

¹² 19b. Yaman 2014: 135. Şiir

⁴ a: pīrlıkde: pīrlıkden AD.

¹³ 20a. Mertol ve Tanyeri 1977: 343. Şiir

3. şāfī şarābı ağırı altuna aluruz
yok dēyü mey-fürūşa diñüz ‘illet ètmesün
4. ālūde ètdi öpmek-ile la‘ l-i dil-beri
sākī şarāb-ı nāb iñen ğılzet ètmesün
5. **nev‘ī** ğam-ıla vādī-i mecnūn tutup-durur
deñ ol ğazālī-çine birez vahşet ètmesün

14.

[Nev‘ī]

Mefāilün / mefāilün / mefāilün / mefāilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. zamān-ı ħaṭṭı gelse yār luṭfin bī-kerān eyler
metā‘ ın her kişi aḥşama karşı rāyegān eyler
2. tırāş olduċda ħaṭ şīt u şadāsın şanma bīhūde
fırāk-ı ḥüsn içün her bir ser-i mū bir fiġān eyler
3. gelüp ħaṭṭı kitāb-ı ḥüsnin açdı ol kām-ṭal‘ at
bu yüzden ‘āşık-ı sādıklarını imtiḥān eyler
4. sebaḳ-ḥ‘ān oldı dil ṭıflı kitāb-ı ħatt-ı la‘ linden
èdüp miḥnet şebin iḥyā oċur anı revān eyler
5. ne cām-ı mey diler **nev‘ī** ne būs-i la‘ l-i cānānı
maḥabbetden kişi demler gelür kim terk-i cān eyler

³ b: mey-fürūşa: mey-fürüş ND.

⁵ b: ğazālī-çin: ğazal-i çin: ND.

¹⁴ 20a. Mertol ve Tanyeri 1977: 123. Şiir

² a: şīt u şadāsın: şīt u şaririn ND.

⁵ b: maḥbbetden: maḥabbetde ND.

15.

[-]

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. iñledi pīr-i çarhı tolabuñ iñildisi
yaşın aqıtdı her yaña ayuñ iñildisi
2. bezm-i çemende dünki gece neydi sākiyā
būlbūl şadāsı çeng [ū] rebābuñ iñildisi

16.

[Emri]

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. çeşmüm ' aceb mi dökse yaşum sīne dāğına
ağça döker murādı olan er çerāğına
2. tīg-i ğam-ıla pāreledi bağrumı benüm
ol tıfl tu' me étmege zūlfı kelāğına
3. māhuñ yüzine kara sürüp gezdürür felek
öykündi var-ısa yine yārūñ yañağına
4. ol la' l-i cān-fezāyı der-āğüş kıldı zūlf
gūyā ki aldı ' isī-yi meryem kucağına
5. gül ' andelibe karşı yüzün dürdi **emriyā**
kim bile jāle[ler] ne koyupdur kulağına

¹⁵ 20a.

² a: dünki: geçen Y.

¹⁶ 20b. Saraç trsz. : 426. Şiir

⁴ a: der-āğüş kıldı: der-āğüş étı ED.

17.

[Ṭab‘ī]

Mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilūn

Muzāri‘ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. aġyāra hem-dem olmaya dil-dār bulmadum
bāġ-ı cihānda bir gül-i bi-ḡār bulmadum
2. dehr-i şabā gibi aradum gūşe gūşe ben
būy-ı vefāyı kimsede ʿy yār bulmadum
3. buldum egerçi nēce nēce yār u āşinā
ammā felekde yār-ı vefā-dār bulmadum
4. şunmaz şarāb-ı la‘ l-i lebin baña ol ṭabīb
bir ḡastayam ki derdüme tīmār bulmadum
5. hep ḡasb-i ḡāl-i ‘ āşık-ı şūrīde-ḡāl ola
ṭab‘ī ġazelleri gibi eş‘ār bulmadum

18.

[Selīmī]

Mef‘ ūlū fā‘ ilātūn mef‘ ūlū fā‘ ilātūn

Muzāri‘ -- + / - + - - / - - + / - + - -

1. cānā bahār ʿrişdi gel seyr-i ġülsitāne
gösterdi ‘aks-i rūyuñ āyīne-i zamāna
2. fikrüm cemālūñ-ile ‘aqlum vişālūñ ile
oldı ḡayālūñ-ile göñlüm nigār-ḡāne

¹⁷ 20b.

¹⁸ 20b. Kesik 2012: 26. Şiir

^{2a}: fikrüm cemālūñ: fikr-i cemālūñ SLD.

3. mey la‘ lüñ-ile cānā hem-reng ü hem-dem oldu
ğālib gelürse ʔañ mı baḥṣ ʔtse erğuvāna
4. gülşende devr-i gülde yār-ile ‘ işret eden
beñzer sa‘ ādet ile sulṭān-ı kām-rāna
5. ol yāre derd-i ‘ ıṣḫum şerḥ eylemek dilerdüm
ammā **selīmī** hergiz mümkün degül beyāna

19.

[Müyī]

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. beni derdüñ diler-ise saña zālīm dēmeyem
ṭağlar deñlü eger olsa melālüm dēmeyem
2. āsitānuñda şehā ben şol aşıl mazlūmam
zulmüñi ḥadden aşursañ saña zālīm dēmeyem
3. derdümi za‘ fum ucından dēmege çārem yok
şabr edem her ne ḳadar olsa melālüm dēmeyem
4. yüzüñe gül boyuña serv dēdüm incinme
daḫı ʔy gonca dehānum saña lü‘lüm dēmeyem
5. dökmedin kūyuña **müyī** bu nücūm-ı eşki
sen murād olmaduğūñ ḳaşı hilālüm dēmeyem

³ a: oldu: oldum SLD.

b: ʔañ mı baḥṣ ʔtse: baḥṣe lāyıkdur SLD.

¹⁹ 21a.

⁴ b: lü‘lüm: lālā[m]Y.

20.

[‘Ubeydî]

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

Hezec + - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

1. ğamuñla pāy-māl olan dil-i vîrānı añmazsın
ele ihsān èdersin genc-i vaşluñ anı añmazsın
2. dèmişdüñ kuruş-ı dāğum göricek bir buse haqquñdur
behey zālīm unutduñ hîç haqq-ı nānı añmazsın
3. ‘adū bir kez çağırmaqla varursın yanına dāyım
nèce feryād èder bu ‘āşık-ı nālānı añmazsın
4. lebüñ cāmını bir kez emdügüm añarsın ammā kim
ğam-ı hecrüñle kanlar yutduğum devrānı añmazsın
5. nèce şihhat yüzün görsün ‘ubeydî derd-mendüñ kim
tabībüm yıl geçer ol hasta-i hicrānı añmazsın

21.

[Şem‘î]

Mef‘ ülü fā‘ ilātün mef‘ ülü fā‘ ilātün

Muzāri‘ - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. çün eşiginde yāruñ ben hāk-sāre yēr yok
bildüm ki yērde gökde hergiz qarāre yēr yok

²⁰ 21a. Arslan 2013: 223. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-3-4-2-5 UD.

²¹ 21a. Karavelioğlu 2014: 97. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-3-2-4-6 ŞD.

Mecmuada olmayıp ŞD neşrinde bulunan 5.beyit şu şekildedir:

Āhümle eşk-i çeşmüm yir gök götürmez ey meh

Mihriñle yirde gökde ben hār ü zāre yir yok (Karavelioğlu,2014)

2. bu şerha şerha sīnem köynükler-ile pürdür
dāğ-ı cefāya hergiz èy mäh-pāre yèr yok
3. deryā-yı eşk-i çeşmüm ‘arz etti mäh-cerāyı
ol serv-i nāz dēdi bir dem kenāre yèr yok
4. sensüz hayāt-ı ‘ömrüm gāyet de müşkil ancak
gel hey kıyāmetüm gel bu intizāre yèr yok
5. şehrinde ol perīnūñ şıgmaz selāmet ehli
şem‘ī melāmet ol kim nāmūs u ‘āre yèr yok

22.

[Mecdī]

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. èy ‘aşıkını öldürücü şāh-levendüm
v’èy bendesinūñ hālīne rahm étmez efendüm
2. ref tāruña güftāruña destāruña baқdum
bu şīveyi bu tarzı bu ref tārı begendüm
3. pāder-gil-i endūh [u] gamam қaldum ayakda
dāmānuña erişmez el èy serv-i bülendüm
4. bir mertebe germiyyeti var āteş-i ‘ışkuñ
ser-tā-be-қadem şem‘-i pür-āteş gibi yandum
5. inkār edemez **mecdīyi** güldür gerek öldür
v’allāhi sever ol seni sulţānum efendüm

² a: köynükler-ile: köynüklerümle ŞD.

³ b: serv-i nāz dēdi: serv-i nāz geldi dēdi ŞD.

²² 21b. Eskimen 2008: Bu şiir Dīvān’da yoktur.

⁵ a: güldür gerek: gerek güldür Y.

23.

[Nev'î]

Mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. çıkdı metâ' -ı hüsni-i melâhat bahālara
hep nâz u şivedür şatılan mübtelālara
2. gëydüñ boyuñca nâz ü leṭâfet libâsını
öpdür toyınca dâmenüñi mübtelālara
3. dil-ber odur ki mâlik-i baḥr-i kemâl olup
şî' r okıyup sefine şuna âşinālara
4. 'âşık odur ki istemeye buse-i kenâr
'ışk olsun aña kâni' ola merḥabālara
5. güftâr-ı yâr vaşfını nev'î gibi daḥı
kâdir mi var zamânede medḥ ü edālara

24.

[Yahyâ]

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

²³ 21b. Mertol ve Tanyeri 1977: 454. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-2-4-3 ND.

Mecmuada olmayıp ND neşrinde bulunan 5.beyit şu şekildedir:

Âşık kaba-yı cismini çāk itdi nev'iyā

Zāhid riyā vü zerḥ ile girdi 'abālara (Mertol ve Tanyeri, 1977)

Divan'da olmayıp Mecmua'da olan beyit de şu şekildedir:

Güftâr-ı yâr vaşfını nev'î gibi daḥı /

Ḳâdir mi var zamânede medḥ ü edālara

³ a: dil-ber: maḥbûb ND.

b: okıyup: okuya ND.

⁴ a: istemeye buse-i kenâr: istemeyüp bûs ile kinâr ND.

b: aña: ile ND.

²⁴ 21b. Bozyiğit 2021: 490. Şiir

1. dilde ‘ışk âteşi çehremde yaşum bārānı
severin zāhir ü bāṭın o gül-i ḥandānı
2. kapısı ka‘be-i ‘uṣṣāk eşigi tūr-ı niyāz
ḥūblar kânı şafā mecma‘ ıdur dükkānı
3. ağlayan şem‘ gibi şoḥbet-i cānāne èrer
èy perī akça ile bulunır ādem cānı
4. sevdigüm keşret-i ‘uṣṣāka şaḫın incinme
beglerüñ kılı çoğ olmağ-ıladur ‘ünvānı
5. gel e **yaḥyā** kuluña gāyeti bu kim dēyeler
oldı bir şāh-ı cihān bendesinüñ fermānı

25.

[Ḥayretī]

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. baña hiç guşsañ gibi eglenmege yārān mı var
ya oñulmaz derdüme derdüñ gibi dermān mı var
2. gönlüme kūyuñ gibi bir gülşen-i zībā m’olur
gözüme bāğ-ı cemālünden güzel seyrān mı var
3. ‘ārife mecmū‘a-i ḥüsnüñ gibi dīvān mı olur
‘āşıka ḥattı-ı cemālüñ gibi yā ḫur‘ ān mı var
4. bezm-i ‘ışk içinde inşāf edicek abdāllar
bu benüm şūrīde gönلüm gibi bir ḥayrān mı var

⁵ a: dēyeler: dēyeler āh Y.

b: fermānı: miḥmānı YD.

²⁵ 22a. Musluoğlu 2022: 177. Şiir

5. gözlerüm merdümlerine **hayretî** çok yaşlar
kim beni ağlar acır anuñ gibi insân mı var

26.

[Emrî]

Mefâ' ilün Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

1. maḥabbet şeh-süvârınuñ atı oynadıdur başum
semend-i ' ışkuñ alnumda nişân-ı na' lidür kaçum
2. beyâbân-ı belâda eyle ser-gerdân [u] püyânam
ki pâyum başduğum taşdur benüm ancak ayağdaşum
3. görüp bu eşk-i pür-hünüm demüñ hoş deme ey meh-rû
ne kanlar ağladı çeşmüm gelince bu deme yaşum
4. lebün-çün la' l-rîz olmuş deminden kıl hâzer cânâ
nece göz ağrısın görmiş-dürür çeşm-i güher-pâşum
5. bezer her şeb hilâl-ebrûsın altun ḥall-ile cânâ
diler kim ola ey **emrî** ' arûs-ı dehr oynaşum

⁵ b: anuñ: anlar Y.

²⁶ 22a. Saraç trsz. : 336. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-2-3-5 ED.

Mecmuada olmayıp ED neşrinde bulunan 4.beyit şu şekildedir:

Hayâl-i dürr-i dendânuñla kalmışdur sadeḫ-mânend

Sirişküm bahri içinde benüm çeşm-i güher-pâşum (Saraç, trsz.)

² a: püyânam: pâyânam Y.

³ a: eşk-i pür-hünüm: eşk-i hününüm/

a: degül: demün: ED.

⁴ Bu beyit ED neşrinde 337. şiirin 4. beyti olarak kayıtlıdır.

⁵ a: cânâ: ya' ni ED.

27.

[Emrî]

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. maḥabbet âteşi yanar belâ ocağıdur başum
egilmiş bād-ı āhumdan duḡānıdur benüm қаşum
2. beyābān-ı ġam-ı ' ışķında sen ḡurşīd-ruḡsāruñ
bulınmadı baña sāyemden özge bir ayaķdaşum
3. gözüm merdümlerine istedüm kim iķlīm-i ġamdan
nigārā yüzüni ol dem kızıl қана yudı yaşum
4. ḡayāl-i dürr-i dendānuñla kılmışdur şadef-mānend
sirişķüm baḡr içinde benüm çeşmüm güher-pāşum
5. şafaķ şanma daķınur pāyına yāķūtdan ḡalḡāl
diler kim ola èy **emrî** ' arūs-ı dehr oynaşum

28.

[Emrî]

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. maḥabbet şāh-bāzınuñ yuvasıdur benüm başum
görinür āşiyānında қанаdı ucıdur қаşum

²⁷ 22a. Saraç trsz. : 337. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-2-3-?-5 ED.

¹ a: bād-ı āhum: dūd-ı āhum ED.

a: benüm қаşum: iki қаşum ED.

³ a: iķlīm-i ġamdan: aġlayam ġamdan ED.

b: yüzüni: yüzümi ED.

⁴ Bu beyit ED. neşrinde 337. şiirin 4. beyti olarak kayıtlıdır.

²⁸ 22b. Saraç trsz. : 338. Şiir

2. belā deştinde hem-pā gerçi sāyemdür baña likin
kalur aḥşam olıcaḳ olımaz ol da ayakdaşum
3. izi tozına yüz sürdüm gözüm gel ağlama luṭf ʻet
ğubār-ı rāh-ı cānānı yüzümden yumasun yaşum
4. anuñ ʻaynına sen bir kıatrece gelmezsın ʻey deryā
dilüñ uzatma ġāfil çağlama çeşm-i güher-pāşum
5. degül encüm bezer her gece altun ḥall-ile ḥaddin
diler kim ola ʻey **emrī** ʻarūs-ı dehr oynaşum

29.

[Nizāmī]

Mefāʻ ilün mefāʻ ilün mefāʻ ilün mefāʻ ilün

Hezec + - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

1. nigārā aldı zülfünden benefşe reng [ü] sünbül bû
ki bāğ^[1] ḥurrem eyler o dimāğı ḥōş-dem ʻeder bû
2. hilāl ebrūña beñzerdi eger olsa güneş yüzlü
güneş yüzüne beñzerdi eger olsa hilāl-ebrū
3. ol ince belünün vaşfın nece taḥrīr ʻede çün ḥaṭ
muḥaḳḳaḳdur ki nesh olur qalem diline gelse mû
4. ḥayālün uyḥuda görmek müyesser olurdu ammā
ğam-ı hecrünle uyḥuda görünür gözüme uyḥu

²⁹ 22b. İpekten 2020: 92. Şiir

1-2-3-4-5-6-7 Y.

1-2-4-5-6-3-7 NZD.

¹ a: zülfünden: ḥaṭṭından NZD.

b: ḥōş-dem ʻeder: ḥurrem eyler NZD.

³ taḥrīr ʻede: taḥrīr ʻedem: NZD.

⁴ a: müyesser olurdu: müyesser olmadı NZD.

5. degül ben tapuñı her kim göre bu hadd ü qadd-ile
olup bencileyin hayrân turupdur qaddüne qarşu
6. ‘aceb bu kâmet-i zibâ nihâl-i bâğ-ı cennet mi
veyâhod tal‘at-ı zibâ gül-i hod-rû mı yâhod rû
7. leb ü dendânuñuñ nazmın **nizâmî** nazm êtdükçe
nece hoş neşr êder görseñ cihâna la‘l-ile lû‘lû

30.

[Başîrî]

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. bir yaña ta‘n-ı raķib ü bir yaña cevruñ senüñ
dâd elinden dostuñ feryâd elinden düşmenüñ
2. seng-i hârâdur senüñ sineñde olan dil velî
bu ‘acâyib hâldür kim rûh-ı mücessemdür tenüñ
3. daħı taşdı‘ êtmez oldu keşret-i renc-i humâr
êy gönül mey-hâne-i vahdet olalı meskenüñ
4. rûşen êden külbe-i aħzânumı âhum yeter
zerrece gözüme görünmez ziyâsı revzenüñ

⁵ a: tapuñı: haddüni NZD.

a: göre: görür NZD.

b: hayrân tutupdur: hayrân turupdur NZD.

⁶ a: kâmet-i zibâ: kâmet-i ra‘nâ NZD.

b: vü yâhod: veyâ NZD.

b: tal‘at-ı zibâ: tal‘at-ı ziyâ NZD.

⁷ a: nazmın: vaşfın NZD.

³⁰ 22b. Kartal 2006: 37. Şiir

Kitapta olup Mecmuada olmayan beyit şu şekildedir:

N'eyleyem ben hil‘at-ı sincâb geyüp dostlar

Kim baña hakisteri sincâb olupdur külhanuñ (Kartal, 2006)

² a: hâldür: hâl, mücessemdür: muşavverdür BTŞ.

5. ‘ışk içinde ‘âkıll olurdı édüp terk-i cünün
èy başıri görse ger şeydālīguñ mecnūn senüñ

31.

[İshak]

Mef‘ ulü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ulün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. benden gidicek cān ğam-ı cānān-ıla gitsün
āmīn dēyen dünyeden īmān-ıla gitsün
2. çok dürlü ğam u derd gerek sālīk-i ‘ışka
ol yola giden zād-ı firāvān-ıla gitsün
3. cānānı sevenler haṭ-ı ruḥsārı gelince
āḥir nefes īmān-ile ḳur‘ān-ıla gitsün
4. ol yār n’èder şöḥbete iltüp o raḳībi
bir yère gider bāri müselmān-ıla gitsün
5. dil-dāre dēñ ishāk gibi bezm-i şarāba
bir yār-ı sebük-rūḥ u sūḥan-dān-ıla gitsün

32.

[Hayretī]

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gözlerüñe kim ki ‘ayn-ı nergis-i şehlā dēmez
mīl çeksün gözlerine kimse èy şeh lā dēmez

³¹ 23a. Taş 2014: 206. Şiir

³² 23a. Musluoğlu 2022: 202. Şiir

¹ b: çeksün: çekseñ HD.

2. söyle dolaşdı gönül zülfüne kim aşlā senün
pādişāhum dile bend eyle dile aş lā dēmez
3. tur şabūhı şun eyā sāķī ki bir kuş kalmadı
vaķt-i şubh oldu şalā-yı şöhet-i şahbā dēmez
4. ğabġabı bir āb-ı şāfidür velī ben teşneye
cān vērüp kim dēr em-içün bir içim al mā dēmez
5. lebleri vaşında bu eş‘ār-ı re[n]ġinün görüp
hayretī kimdür saña tūtī-i şekker-ġā dēmez

33.

[Hayretī]

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. āfitābum ġün gibi ‘arz-ı cemāl ét ġünde bir
sāye-veş ġam zūlmetin gel pāy-māl ét ġünde bir
2. ġündüzüm sensüz şeb olmışdur gel ey ġün yüzlü yār
baña bu fūrķat şebin rūz-ı vişāl ét ġünde bir
3. vaşl-ıla ben ķara ġünlünün ġünün ‘id eyleyüp
ķāmetin āġyār-ı bed-mihrün hilāl ét ġünde bir
4. derd-i hecr-ile meded öldüm ben ey ‘isī-nefes
gel benüm her bir demüm biñ māl ü sāl ét ġünde bir
5. ķomasun bī-dād-ı hicrān-ile dād etsün saña
hayretī ol şāh-ı ġüsne ‘arz-ı ġāl ét ġünde bir

⁴ b: cān vērüp kim dēr: cān vērürsem de HD.

³³ 23a. Musluoġlu 2022: 135. Şiir

⁴ a: derd-i hecr-ile: derd-i hecrünle HD.

34.

[Ḥayretî]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bu fenā evde vefādan görmedi hergiz eşer
nêce yaşlar yaşadı hattā ağardı çeşm-i ter
2. sen gerek lutf' et gerek kıahr eyle baña ey şanem
her ne kim gelse ḥudādan bilürem ben ḥayr u şer
3. şaklayup tîr-i ḥavādişden vücūd-ı pākūñi
yèridür tutsun felek üstüne bir çarḥî siper
4. ağlamakdan gözyaşı girdāba düşmiş mūya ten
göreyin şimden gèrū nār-ı maḥabbet nem yaḳar
5. **ḥayretî** ehl-i hüner çokdur velî 'ayb olmasun
görmedüm ben kimse 'aybın görmemek gibi hüner

35.

[Fevrî]

Mef' ülü mefā' ilün mef' ülü mefā' ilün

Hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

1. 'ışk eyleyeli cānı derd ü ḡamuña mu' tād
şahrāda benem mecnūn taḡlarda benem ferhād

³⁴ 23b. Musluoğlu 2022: 128. Şiir

¹ a: görmedi: görmedüm, hergiz: aşla HD.

b: nêce: bunca HD.

³ b: üstüne: karşıña, bir çarḥî: çarḥî bir HD.

⁴ a: gözyaşı girdāba: döndi girdāba HD.

³⁵ 23b. Kalpaklı 1986: 43. Şiir

2. var-ısa cihān içre ʿışk-ıla benem ancak
mecnūna bedel maḥzūn ferhāda bedel nā-şād
3. mecnūn-ıla ferhāda ʿışk içre benem mürşid
pīr-i ḡamuñ edelden ol yolda baña irşād
4. vādī-i meşakḳatde mecnūna menem hādī
kūh-ı ḡam-ı miḥnetde ferhāda benem üstād
5. esrār-ı ḡam-ı ʿışkı **fevrī** kime şerḥ etsün
mecnūn-ısa bir cāhil ferhād-ısa bir ırḡad

36.

[Zātī]

Fāʿ ilātūn fāʿ ilātūn fāʿ ilātūn fāʿ ilūn

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. zūlfine bir şeb ḡaṭā-y-ıla dēdüm miskīn kemend
baña ol ḡūb-ı ḡıṭā anuñ ucından geçdi bend
2. ḡasta yaturdum ḡapusında seḡer çıkdı dēdi
ne yatursın başuña ḡün toḡdı ṭur ey derd-mend
3. ey şeker-leb ḡande ṭamsa şerbet-i laʿlūñ senūñ
sūre-i kevşer ḡaḡı cümle nebātı ola ḡand
4. şaʿ şaʿ a şanma eyā meh çevresinde görinen
şarı şaḡuñ gerdem-i ḡūrşide şalmışdur kemend
5. sidre ḡaddin mūntehā medḡ eyle ol servūñ dēyü
geldi hātifden baña **zātī** bir āvāz-ı bülend

³⁶ 23b. Tarlan 1967: 110. Şiir

¹ a: miskīn: müşḡīn ZD.

1-2-3-4-5 Y.

1-4-2-3-5 ZD.

37.

[Seyrî]

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir belâ-keş ' aşıkam derd ü belâ[ya] râzıyam
istemen mihr ü vefâ cevır ü cefâya râzıyam
2. câme-i zer-baft ise minnetle almam egnime
ibtizâli sevmezem eski ' abâya râzıyam
3. hâtırüm mâl ü menâl ü faqr ü eyvân istemez
bir yıķık vîrânede faqr u fenâya râzıyam
4. zulmet içre çeşme-i hayvân şuyından fâriğam
güşe-i mey-hânede cām u şafâya râzıyam
5. pister-i dîbâya **seyrî** hâtırüm meyl eylemez
künc-i külhanda hemân bir bûriyâya râzıyam

38.

[Seyrî]

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şeh-süvârüm nâz-ıla geldikçe at meydânına
her taraıdan nêce başlar top olur çevgânına
2. şîve-i reftâruñı ' arz étse yüz biñ nâz-ıla
taña kalur mihr ü meh tâvûs-veş cevânına

³⁷ 24a.

³⁸ 24a.

3. mihr-i ‘ālem altun üsküfle sipāhiler gibi
her seher ol şāh-ı hüsnuñ ‘azm eder dīvānına
4. teşnelikten murğ-ı dil şöyle za‘îf olmuş-durur
ağız açmış muntazırdur gamzenüñ peykânına
5. sîne tablın şevk-ıla **seyrî** dögerdi dün gece
küs-ı şāhı diñlenüp dutdı kulağ efgānına

39.

[Hayālî]

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

Hezec + - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

1. cihān- ārā cihān içindedür arayı bilmezler
şu mähiler ki deryā içredür deryâyı bilmezler
2. harābāt ehline düzağ ‘azābın añma ey zāhid
ki bunlar ibn-i vakt oldu gam-ı ferdâyı bilmezler
3. şafağ şanma kızıl kan dāğını seyr eyle ‘aşıkda
güneşden zerre görmezler felekde ayı bilmezler
4. hamīde kadlerine rişte-i eşki tağup bunlar
atarlar tîr-i maqşûdı nedendür yayı bilmezler
5. **hayālî** fakr şālına çekenler cism-i ‘uryānı
anuñla fahr ederler atlas u dîbâyı bilmezler

³⁹ 24b. Tarlan 1945: 7. Şiir

¹ a: şu: o HBD.

² a: oldu: olduğum Y.

³ a: Beytin ilk dizesi HBD neşrinde şu şekildedir:

Şafak-gün kan içinde dāğını seyr etse ‘aşıklar (Tarlan, 1945)

b: güneşden: güneşde HBD.

40.

[Yahyā]

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + - -

1. lebleri mül yüzi gül kâmeti bir serv-i bülend
‘ âlemi kendüye kul eyledi ol şâh-levend
2. leb-i şîrîn-ile gūyâ haṭ-ı sebzi anuñ
bir yeşil tūṭiye beñzer deheninde ola kând
3. beni mecnûn yêrine baġladı leylî-şıfatum
zülfi zincîrine kıldı dil-i dîvânemi bend
4. pend bendine bizi şanma muḳayyed
zâhidâ ‘ âşık-ı dîvâneye eyleme bend
5. uğrasun külbe-i aḫzânumuza ey yahyâ
göñül alçaqlığını eylesün ol serv-i bülend

41.

[Ḥayretî]

Fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. şem' -ile tutuşmağı pervâne benden öğrenür
yanmağı göynüklüler gerçi ki andan öğrenür

⁴⁰ 24b. Bozyiğit 2021: 54. Şiir

² a: leb-i şîrîn-ile gūyâ: leb-i şîrîn gūyâ ki YD.

³ a: Dize YD neşrinde şu şekildedir:

Ḥamdü li'llāh ki benî baġladı mecnûn yêrine (Bozyiğit, 2021)

b: zülfi zincîrine: leylî-i zülfine YD.

⁴ a: pend bendine: bend-i pendine, şanma: aşma, olavuz: oluruz YD.

b: dîvâneye: dîvâneye dîvâr YBD.

⁴¹ 24b. Musluoğlu 2022: 143. Şiir

2. h^vāce apusın daı bilmez tıfıldur sevdig m
ıve bābın bilmezem  y h^vāce andan  gren r
3. benden  gren an  at-ı   ıı gel  y  f  ki  n
   det-i me rdur bilmez bilenden  gren r
4. an  at-ı derd [ ] bel  ekmekde  st d oldu dil
   ı olan geri fi'l-c mle bu fenden  gren r
5.    lem-i ayretde eyd lenmegi  y **ayret **
 yle ayr nsın her d v ne senden  gren r

42.

[Cem li]

Mef   il n mef   il n fe    l n

Hezec + --- / + --- / + ---

1. le fetde naz r n y dur  y dost
vel  n z   it bu  vardur  y dost
2. apu ndan c rm-ile   u k  s rme
der-i tevbe hen z aıdur  y dost
3. a u  c n adına gelmi se n'ola
yazılmı da yoyılmı  y dur  y dost
4. seni c n u g   lden sevd ğine
cih n alk  amu anudur  y dost
5. **cem li** c n-fez  n  g rmeyelden
g   l  y nesi donudur  y dost

1. kabâ-yı hüsni peydâ eden üstâd-ı cânânuñ
beyâz-ı dîde-i 'âşıkda etmiş penbesin anuñ
2. tenümde zaḥmı bitmişken yine üstine zaḥm urdı
gelüp bitmiş işi bozdı ne çäre tîğ-i bürrânuñ
3. kodı peykânını yürekde dâğ-ı âteşin içre
ocağına şu koydı tîrûñ ey kaşı kemân anuñ
4. dıraḥt-ı cismüme bâğ-ı cefâda ey kemân-ebrû
kalem aşlar ḥadengûñ yaprak aşladuḳça peykânûñ
5. yüzine baḳa okurmuş dèyü tıfl-ı dil-i emrî
cemâlûñ muşḥafın yazdı bitürd[i] ḥaṭṭ-ı reyḥânuñ

⁴³ 25a. Saraç trsz. : 278. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

?-4-?-3-? ED.

² a: zaḥmı: yara ED.

a: bitmiş işi: bişmiş aş ED.

⁴ a: cismüme: cisme bu ED.

b: aşladuḳça: aşlar aña ED.

Divan'da olup Mecmua'da olmayan beyitler şu şekildedir:

*Tekellüfsüz gelüp kondı evine çeşm-i giryânuñ
Yolından geldügiyçün aña girdi tîr-i müjgânuñ*

*Görinen âyîne içre degüldür 'aksi ey meh-rû
Gelüp yüz gösterüp girdi gözine gönline anuñ*

*Siyeh ebrû mıdur Emrî anuñ taraf-ı cebîninde
Husûf almış-durur yâhûd kenârın mâh-ı tâbânuñ*

Mecmua'da olup ED neşrinde olmayan beyitler şu şekildedir:

*Kabâ-yı hüsni peydâ eden üstâd-ı cânânuñ
Beyâz-ı dîde-i 'âşıkda etmiş penbesin anuñ*

*Kodı peykânını yürekde dâğ-ı âteşin içre
Ocağına şu koydı tîrûñ ey kaşı kemân anuñ*

*Yüzine baḳa okurmuş dèyü tıfl-ı dil-i emrî
Cemâlûñ muşḥafın yazdı bitürd[i] ḥaṭṭ-ı reyḥânuñ* (Saraç, trsz.)

44.

[Emrî]

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ' andelîb-i gülşen-i gamdur dil-i şūride-ḥāl
iki zūlfeynūñ hevāsı misk-i terden iki bāl
2. maṭla' -ı ḥüsnūñde görmiş ' anberîn ḳaṣūñ senūñ
iki bükülmiş aña ta' zīm eder gökden hilāl
3. ḳametūññ tekve-i gülşende abdālı olup
sīnesine bir elif çekmiş-durur her bir nihāl
4. berg-i verd-i ter degül abdālı olmuş ḥaddūññ
dāğ-ı ḥūnīn ile cismin zeyn édüp her bir nihāl
5. ḳadd-i yārūñ **emriyā** abdālı olmuşdur ' alem
başı üzre na' l kesdügi degül mi ana dāl

45.

[' Azmî]

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

1. saña ta' līm édüp kimdür dēyen cānā cefā öğren
oḳı mihr ü vefānuñ dāsītānın gel vefā öğren
2. raḳībūñ başını ḳaṭ' ede tīgūñ gibi bir demde
du' ā-yı seyf gibi sen de bir keskin du' ā öğren

⁴⁴ 25a. Saraç trsz. : 301. Şiir

¹ a: iki: aña ED.

b: hevāsı: ḥayālî ED.

⁴ a: berg-i verd-i ter: berg-i rengīnler ED.

b: zeyn édüp her bir nihāl: zeyn ḳılmıṣ verd-i āl ED.

⁴⁵ 25b.

3. ‘ulūm-ı ‘ışkıdan şūfī dem urma lāfī terk eyle
olup bir hūba māyil fenn-i ‘ışkı evvelā öğren
4. ruḥuñ zerd étme ‘āşık altun adın eyleyüp bakır
döküp sīm-i sirişki kâdir-iseñ kīmyā öğren
5. okı eş‘ār-ı ‘**azmīden** ruḥuñ vaşfında reng alma
leṭāfet kesb édüp éy gōnca-leb rengīn-edā öğren

46.

[Tīgī]

Mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. nişān ét ğamzeñ-ile ‘āşıkuñ dēmēm ḥaṭā öğren
daḥı sen tıfl-ı mektebsin okı éy kaşı yā öğren
2. devā-yı derd-i ‘ışkı nēce kez ‘āşık olandan şor
ṭabīb olmak dilerseñ sen de kânūn [u] şifā öğren
3. koyup baḥş-i kelām [u] naḥvi ‘ōmrüñ ‘ışka şarf eyle
maḥabbet sözlerinden bir ḥaber al ibtidā öğren
4. nevā-yı nāle-i ‘uşşāka dil-ber çāre olmazsa
eger āheng-i bezm-i vaşl éderseñ ḥoş-hevā öğren
5. kulaḳdan ‘āşık olup kār-ı ‘ışkı eyle şan‘at
ēşit dēdümse **tīgī** dēmedüm anı saña öğren

47.

[Vuşûlî]

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. her kimüñ cām-ı maḥabbetden şafāsı var-ısa
sākīnün düşsün ayağına şafāsı var-ısa
2. dehr bir āyinedür ḥaqqı temāşā étmege
her kimüñ [kim] dīde-i 'ibret-nümāsı var-ısa
3. bī-ḥaberdür baḥr-i ḡaflet zāhidi ḡarḳ eyledi
kimse yok mı söylesün bir āşināsı var-ısa
4. tek hemān bir kez raḳībe kılmason mihr ü vefā
rāzıyam ben çekmege yüz biñ belāsı var-ısa
5. küfr-i zülfüne **vuşûlî** dīnüm imānum dēmiş
boynuma anuñ günāhı ger ḥaṭāsı var-ısa

48.

[Şem'î]

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec + - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

⁴⁷ 25b. Taş 2010: 164. Şiir

¹ a: düşsün ayağına: ayağına düşsün VD.

⁵ a: dīnüm imānum: dīn ü imān VD.

⁴⁸ 26a. Karavelioğlu 2014: 142. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-2-6-4-7 ŞD.

Mecmua'da olmayıp ŞD neşrinde bulunan beyitler şöyledir:

*Güzellik āsumānında naẓīrin görmemiş kimse
Güneş yüzlü hilāl ebrū bize bir meh-liḳā olsa*

*Ayağın öpmege cānlar vērürdi sākīyā cemler
Şarāb-ı 'ışkuñ ile başa çıkmış bir gedāolsa* (Karavelioğlu, 2014)

1. ħalāş olmak ne mümkin bir gönül kim mübtelā olsa
alınmaz ‘ışk elinden iki ‘ālem bir yaña olsa
2. vücūdum zevrağın deryā-yı eşküm vèrmedi ğarkā
çıķarsa baħr-i tenden bize bir āşinā olsa
3. ğamuñdan ağlamazdum ey meh-i nā-mihribān hergiz
rakībūñ cevri n’eylerdi eger sende vefā olsa
4. yoluñda derd-ile ölmek ħayāt-ı cāvidānīdūr
gerekmez āb-ı ħızr-ıla mesīhādan devā olsa
5. n’olaydı şem‘iyā bu cem‘-i bezm-i ‘ālem-ārānuñ
kūdūret aradan ğitse kamu ehl-i şafā olsa

49.

[Emrī]

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. diyār-ı ‘ışkda sīnem beyābān-ı maħabbetdūr
degül cismümde [ki] mūlar ğiyāh-ı derd ü miħnetdūr
2. ruħun bāğına düşmiş ħuşe-i müşğīn zūlfūñden
o ħāl-i müşğ bir dāne siyāh engūr-ı misketdūr
3. ğörüp māh-ı nev-ebrūñı aħşam ħayrete varmış
dehān-ı çarħda ey meh hilāl engüşt-i ħayretdūr

¹ b: yaña: qarār Y.

² a: vèrmedi. vèrmedin: ŞD.

b: baħr-i tenden bize: baħr-i ħayretten bizi ŞD.

³ a: ğamundan: felekden ŞD.

⁴ a: cāvidānīdūr: cāvidānūmdūr ŞD.

⁵ a: cem‘-i bezm-i ‘ālem-ārānuñ: cem‘-i bezm-i ‘ālem-ārāde ŞD.

⁴⁹ 26a. Saraç trsz. : 158. Şiir

¹ b: ğiyāh-ı derd ü miħnetdūr: ger siyāh-ı derd ü miħnetdūr Y.

² a: bāğında: bāğına ED.

4. gözi çāhuñ pür olup āb mehūñ zerd oldığı cānā
bu kim ikisi de sīb-i zenaḥdānuña ḥasretdür

5. leṭāfet ābıdur rūy-ı şafā-baḥş-ı nigār **emrī**
dehān anda nişān-ı ḳatre-i bārān-ı raḥmetdür

50.

[İşhak]

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. cefā vü cevri arturdı bize ol bī-vefā gelmez
güzelden her ne dērsek hep gelür ammā vefā gelmez
2. sitāremde temāşā bu ki ol ḥūrşid-i meh-ṭal' at
çıḳup her yañadan seyrān eder benden yaña gelmez
3. o yüzi muşḥafa varup okurdum şafḥa-i eş'ār
sözüm geçmez hümādur yüksek uçar okuya gelmez
4. bizümle çün kaçır aḥşāmlamaḳdan ol meh-i tābān
seḥer vaḳtinde gün gibi niçün bir gün çıḳa gelmez

⁴ Bu beyit ED neşrinde yoktur.

Bu gazelin Mecmua'da yer almayan beyti ED neşrinde şöyledir:

*Görüp māl-ı nev-i ebrûñı aḥşam hayrete varmış
Dehān-ı çarḥda ey meh hilāl engüşt-i hayretdür* (Saraç, trsz.)

⁵⁰ 26a. Keklik 2014: 107. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-2-4-3-7 İÇD.

Bu gazelin Mecmua'da yer almayan iki beyti İÇD neşrinde şöyledir:

*Şafā geldüñ demek bir gün naşib olmazsa dildāra
Göñül mir'ātına gerd-i melāletden şafā gelmez*

Belā vü derdine yāruñ egerçi mübtelā oldum

Belā budur ki öğrendüm baña aşlā belā gelmez (Keklik 2014)

¹ b: ammā: illā İÇD.

² b: çıḳup: çıkar İÇD.

b: yañadan: bir yaña İÇD.

³ Mecmua'da 3 ve 4. beyitlerin yeri değiştirilmiştir.

a: muşḥafa: muşḥafı, a: şafḥa-i eş'ār: şoḥbete ammā İÇD.

5. nigāruñ dūnki sözinden gele gibi dēyü **ishākā**
şimazdı ‘ahd ü peymānı unutmışdur aña gelmez

51.

[Figānī]

Mef’ ūlū fā’ ilātū mefā’ ilū fā’ ilūn

Muzāri’ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. qavl ü qarār eylemeñ ol bī-qarār-ıla
zīrā ki öldürür kişiyi intizār-ıla
2. çokdan éerdi vaşluña şāhum elüm benüm
ger vaşl girse idi ele rūzigār-ıla
3. kullāb-ı ‘ışk çekdi beni kendüden yaña
sen ‘ışka düşdi beni şanma ihtiyār-ıla
4. gül bād-ı şubḥ-ıla güler oynar velī görüñ
қан oldı bülbulüñ yūregi zaḥm-ı ḥār-ıla
5. şimdi **figānī** bilmedi dil-dār qadrini
şağ ola añlaya seni ol rūzigār-ıla

52.

[Emrī]

Mef’ ūlū fā’ ilātū mefā’ ilū fā’ ilūn

Muzāri’ -- + / - + - + / + - - + / - + -

⁵ a: gibi: gibiydi İÇD.

a: dēyü kelimesi İÇD neşrinde geçmemektedir.

b: peymānı: peymānın İÇD.

⁵¹ 26b. Cankurt 2015: 74. Şiir

² b: rūzigār-ıla: zor u zār ile FGD.

³ b: beni şanma: şanma beni FGD.

⁴ a: velī görüñ: şehir velī FGD.

b: қан: çāk

⁵ a: bilmedi dil-dār qadrini: yār senüñ bilmedi gamuñ FGD.

b: şağ ola: şağ olsun FGD.

⁵² 26b. Saraç trsz. : 298. Şiir

1. şebnemle döndi [rūy-ı] ʿarak-rîz-i yâra gül
 olmazdı böyle olsa eger bî-sitâre gül
2. ʿışk ocağında yakdı hezārân kül eyledi
 gül-nâr-ı ʿârîzuñda olup bî-şerâre gül
- 3 . kan ağlamakla döndi gözüm kırmızı güle
 bir kez bakup dèmezdi [ki] o seng-i hâre gül
4. el dökilür şanur haber alınca yârdan
 peyk-i nesîm öñince olur pâre pâre gül
5. tağıtmaz-ıdı kendüyi **emrî** ger açılır
 râz-ı derûnın eylemese âşikâre gül

53.

[Selmân]

Feʿ ilâtün feʿ ilâtün feʿ ilâtün feʿ ilün

Remel ++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. kad-i bālāña eger öykünür ise ʿarʿar
 sen üşenme güzelim bād anı silker şarşar
2. dāğlar sînesine yakdı gamuñla nêce dāğ
 şanma âteş görinen her gèce anda par par
3. pây-bûsuñ aña hamāme de el vèrmez-idi
 katı yüz pekligini eylemeseydi ʿarʿar

² a: hezārân: hezārın ED.

b: ʿârîzuñda: ʿârîzuñdan, olup: alup, bir: bî ED.

³ b: dèmezdi: dèmez o: ol ED.

⁵ a: ger açılır: benüm gibi ED.

b: râz-ı derûnın: râz-ı derûnuñ ED.

⁵³ 26b.

4. meded öldürdi beni derd-ile mirrîh-şifat
tiğ-ı ser-tîz-ile başlar kesici bir berber

5. şî' r ü inşâ-ile **selmân** ele girmez maşşud
hüblar vaşlına bir çâre ararsañ zer zer

54.

[Mesîhî]

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. başladuğı vaqtin ibrahîm-i âzer ka' beye
kâr-nâme yâr eşigin êtdi beñzer ka' beye
2. şüfiyi gör kim dile seng-i melâmet yağdurur
tâ' atinden ne-y-idi anuñ taş atar ka' beye
3. la' lüñi yâd eylerem kılduğça küyuñda güzer
vâkı' â mey-h'âr olur varanlar ekşer ka' beye
4. hağ bilür şüret-perest olurdu her hâcî eger
nağş-ı ruhsârını taşvîr êtse dil-ber ka' beye

⁵⁴ 27a. Mengi 2000: 233. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-4-7-6-10 MSD.

Mecmua'da geçmeyip MSD neşrinde bulunan beyitler şöyledir:

*Küyuña gelmiş iken hecrüñ ne hoş yağar beni
Çünkü oda yanmayısardur varanlar Ka' beye*

*Âsitânında olupdur ol mehüñ cismi sefid
Şan Halîlu'llâh durur kim kodi mermer Ka' beye*

*Zülf-i pür-çinüñ eger kâfir degülse dostum
Pes neden meyhâne gibi halka aşar Ka' beye*

*Dâmeni zülfüñ çıkarmaz haţtuñ ihrâmını hîç
Şöhret için varmış ol Hindüya beñzer Ka' beye*

*Çapuña varduğça incinme Mesîhîye dedüm
Dedi kim vâcib degül varmak kalender Ka' beye (Mengi, 2000)*

² b: ne-y-idi anuñ: n'olur anuñ kim MSD.

5. gözyaşı ile varup her dem **mesîhî** kūyuña
kendü hālinde yüzi şuyıyla gider ka' beye

55.

[Necātî]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. beñzerdürken yār eşigin ehl-i diller ka' beye
başlamamış-ıdı ibrahîm-i âzer ka' beye
2. taş eşigin secde-gâh edinmez-isem dostum
taş atanlardan olayın ey birâder ka' beye
3. sen baña gelmek ba' id ü ben saña varmak muhâl
kim hüma inmez yere konmaz kebüter ka' beye
4. eşigüne ço doyınca süreyim yüzüm gözüm
çün bilürsin çok sürilür sîm-ile zer ka' beye

⁵⁵ 27a. Tarlan 1992: 456.Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-3-?-2-5 NBD.

Mecmua'da olmayıp NBD neşrinde bulunan beyitler şöyledir:

*Küyuna meyl eylerem gamdan halaş olmağ için
Bellidir âzâd olur varınca çâker Ka' beye*

*Küyuna gelmek ile 'âşık dirilmesin rakîb
Hâcî olmaz bellidir varmağ ile har Ka' beye*

*Sen yanından sürdükçe ben eşigin gözlerim
Kim gider âdet durur ma' zül olanlar Ka' beye*

*Ey cemâline mu'anber kâkülün terci'-i bend
Kim anı da' vâ ile şa'irler aşar Ka' beye* (Tarlan, 1942)

² b: olayın: olayım NBD.

³ Bu beyit NBD neşrinde geçmemektedir.

⁴ a: eşigüne: eşigine NBD.

b: çün bilürsin çok sürilür: çok sürilür çün bilürsen NBD.

5. yıkmak ister dostum düşmen **necātī** göñlini
koma kim kaşd êtmesün göz göre kâfir ka' beye

56.

[Vahyî]

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

1. toludur cevher-i 'ışkla bu sînem bir defînemdür
dükenmez la' l ü yâkûtı iki gözüm hazînemdür
2. gerekmez mışr-ıla şāmı gerek kıuds-i şerîf olsun
êşigün ka' be haqqı-çün benüm kıblemedînemdür
3. serendîb dağı olmışdur başum hindü-yı hâlûñle
gamuñ fillerini seyr êt diyâr-ı hind sînemdür
4. nigârûñ 'aks-i ebrûsı şanasın eşk-i çeşmümde
düşüp gird-âba ğark olmuş yatur iki sefinemdür
5. terahhüm eyleyüp demiş efendüm serv-i âzâdum
kulumdur vâkı' â **vahyî** benüm eski kemînemdür

57.

[Sun'î]

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Hezec + - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

1. gel öğren kaşlarıñdan 'ışk[ı] yārā nece şan' atdūr
işî birbirine dāyım iki başdan maḥabbetdūr

⁵ a: düşmen: düşmān NBD.

b: kaşd êtmesün: kaşd eyledi NBD.

⁵⁶ 27a.

⁵⁷ 27b. Yakar 2018: 22. Şiir

¹ a: 'ışk[ı] yārā: yārā 'ışk[ı] Y.

2. fırākuñ acısın şol deñlü gördi kim aña nispet
efendi kışşa-i ferhād bir şîrîn hikāyetdür
3. şehā seng-i havādişden benüm göñlüm yıkılmışdur
gelen anuñ şadāsıdur şanurlar āh u hasretdür
4. lebün haţţ-ı dehānuñda şanasın ey yüzi muşhaf
konılmış süre-i kevşerde sürh-ıla bir āyetdür
5. bu gurbet zahmetinden şun‘ıyı kurtarmağa ey dil
eger gelmezse sağ olsun ecel hicrāna minnetdür

58.

[Kemāl Paşazāde]

Mef‘ülü/ mefā‘ilü/ mefā‘ilü/ fe‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. kim yaş aqıdur dīde-i nem-nāke ber-ā-ber
kim ğuşsa çeker bu dil-i ğam-nāke ber-ā-ber
2. yarın biñ ayak bir olıcağ yārūñ elinden
yırtam yaqamı sīne-i şad-çāke ber-ā-ber
3. meydān-ı melāhatde bugün nāz atı üzre
kimdür ola ol çābük ü çālāke ber-ā-ber
4. bir gece muķārin olan ey meh senūñ ile
tañ mı tuta menzil-gehin eflāke ber-ā-ber

² a: gördi: gördüm SD.

⁵⁸ 27b. Saraç 2021: 156. Şiir

³ a: mekaḥatde: maḥabbetde KPD.

b: ola: ola KPD.

⁴ a: meh: māh KPD.

b: tañ mı tuta: tatarsa ne tañ, menzilgehin: menzilin KPD.

5. ayağı tozun kühl edinür gökde melekler
şunlar ki kıllur kendülerin hāke ber-ā-ber

59.

[Hercāī]

Mef' ūlū mefā' ilūn mef' ūlū mefā' ilūn

Hezec -- + / + --- / --- + / + ---

1. ol şūh-ı perī-rūyuñ zūlf-i siyehī bendi
āşüfte eder her-dem bir nēce hıred-mendi
2. put-hāne-i dehr içre ol şūret-i bī-hem-tā
taşvīr edemez mānī naqş-i ruḥ mānendi
3. pūr-şīr görüp göñlüm kandı lebin ol tıfluñ
yolına revān etdi şīrāz u semerķandı
4. girye ederek yāruñ ayağına yüz sürmek
etmez beni şermende yüzüm gözüm öğrendi
5. vallāhi 'azīzüm ol hercā'iyi sevmezdüm
vērüp baña sevgendi ger dēmese sev kendi

60.

[Aḥmed]

Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn

Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + -

⁵ b: kendülerin: kendüleri KPD.

⁵⁹ 27b.

⁶⁰ 28a. Hayal 2022: 66. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-2-3-5-7 APD.

APD neşrinde olup mecmuada olmayan beyitler şunlardır:

Haṭṭı çekdi ḥātem-i yāķūta müşķin dāyire
Haķ budur yāķūtdan her şīvesinde ter yazar

La'linūñ naqşın ḥayāl eyler saçındayken gözüm
Güyyiā naķķāş-ı çīndür cevherī sāğar yazar (Hayal, 2022)

1. defter-i hüsün yazan hattın laṭif ü ter yazar
yüzine yüz vech-ile mihr ü meh[i] çāker yazar
2. kâtib-i kudret cemālün muşḥafın zeyn étmege
lāciverd-ile lebüne sūre-i kevşer yazar
3. ey kamer-ṭal‘ at kaşuñ kavsin görüp taḳvimde
ay başında fitne var dēyü müneccimler yazar
4. āh kim fīkr-i raḳīb-ile geṇer bāzārumuz
ḥayf k’ol ‘ömri kirāmen katibin ebter yazar
5. rūmı evrāk-ı gül-i ḥandān tutar ḥoş-büy-ıla
gül yüzün vaşında **aḥmed** nēce kim defter yazar

61.

[Na‘imi]

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. görelı ol nev-cüvānuñ ‘arız-ı zībāsını
nev-bahāruñ komuşam gözden gül-i ḥamrāsını
beñzedürdüm rāstı serve ḳadd-i bālāsını
yā niye teşbih edem refṭāra sımāsını
bulmadum ol āfitābuñ ḥüsn-ile hem-tāsını
2. ḥükm eder ol şād çeşm-i ḥācibini nūn-ıla
naşş-ı kātı‘ dur o tuḡrā bu ḥaṭ-ı mevzūn-ıla
beñzemez tezvire ol yazılmadı efsūn-ıla
ḥāşıl-ı dil mülkin aldı şer‘-ile ḳānūn-ıla
ol sipāhı zālīmūñ kimdür şoruñ pāşāsını

⁵ a: rūmı evrāk-ı gül-i ḥandān tutar: rūy-ı evrāk-ı gül-i ḥandān u ter Y.

⁶¹ 28a.

Şiirin nazım biçimi muhammestir. Müzdeviç özellik göstermektedir.

3. lebleri şîrînlîk-ile ol şehî husrev-nihâd
nêce ferhâdî emzürdi êtdî nâ-murâd
kûh-ı gâmda kırtılup ancağ ol oldı gönûl şâd
görmeyüp dehr-i ‘acûzûñ acılığın aldı dâd
kim yediyse ol şeker-fâmuñ lebi halvâsını
4. öykünimez kaçına eksiklik êtmesün hilâl
âfîtab-ı hüsne yâ rabb erişmesün zevâl
ol püser vaşlı baña olmış-durur emr-i muhâl
sözi lâ lâdur vefâdan la‘line kılsam su’âl
hağ getürsün dilerem ol herzenûñ lâlesini
5. kısmet olmadı **na‘îmî** saña vuşlat n’edelüm
allâh allâh bizi terk êtmez bu fûrkat n’edelüm
gerçi yine gelmek ‘ahd êtdi ol âfet n’edelüm
haşre dek kaldı gibi eyyâm-ı hasret n’edelüm
ol kıyâmet ‘âşıkına çok êder ferdâsını

62.

[Na‘îmî]

Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

Remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. bahşê düşdi bu gönûl bülbül-i nâlânlar-ıla
yeñdi söyletmedi hiç nâle vü efgânlar-ıla
2. yağalar seyr êder ol gonca-dehen her hâr-ıla
döndük âvâreye biz çâk-ı giribânlar-ıla
3. şafha-i çehreme eşkümle ayagûñ tozına
yazayın sürh-ı dili saña begüm kanlar-ıla

4. dil diler şāhum eşigüñde ber-a-ber dürişe
mā-cerāsı var-ı mış dīde-i giryānlar-ıla
5. dēmezem cev̄ ü cefā étme **na‘īmī** kuluña
haddeden aşırma hemān begüm oranlar-ıla

63.

[‘Adlī]

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. meyl kılmaz ol perī hīç āşinālıkdan yaña
muṭṭaşıl dünyā gibi meyli cüdālıkdan yaña
2. şāhid ü bādeyle dil ülfet tūtupdur zāhidā
anuñ-içün meyl kılmaz pārsālıkdan yaña
3. ‘āşıkā mihr ü vefā kılmak nedür bilmez misin
yoḥsa ol fettāna kem yok dil-rübālıkdan yaña
4. salṭanat ğavgāları çoḳdur bu dünyāda velī
bir ‘abā-y-ıla hemān sa‘y ét gedālıkdan yaña
5. ‘adliyā şol şāh-ı hūbāna kul olsam bir nefes
bakmaz-ıdum salṭanatla pādişālıkdan yaña

⁶³ 28b. Bayram 2018: 8. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-2-3-5-4 ADD.

³ a: bilmez misin: bilmez henüz ADD.

b: kem: söz ADD.

⁴ a: salṭanat ğavgāları çoḳdur bu dünyāda velī: salṭanat ‘unvānınuñ ğavgāları çoḳdur belī ADD.

b: hemān: hemīn ADD.

64.

[Şun'î]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sevdi bu gönlüm yine bir dilber-i ālī-cenāb
kimseler görmüş degülken aķduğın bālāyā āb
2. yazmadı bedr-i tamāmı alnuña èy meh mişāl
gerçi kim yazmaķda göz nūrını dökdi āfītāb
3. buse aldıgı[n] lebüñden ben mi dèdüm sākiyā
fāş olan rāzı niçün benden tutar cām-ı şarāb
4. hacletinden yerlere geçdi kızarup èy güneş
āfītābı ş'ol kadar başdı yüzüñ görüp hicāb
5. şūfī vèrüp hırķa vü tācın meye ol muğ-beçe
geşt èder āvāre vü ser-geşte mānend-i hābāb
6. var mı ağızı dèyü yārūñ ètseler benden su 'āl
bu su 'āle şun'iyā ben bildüğüm yokdur cevāb

65.

[Beyānî]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. āb-ı rūyuñ hasretinden teşnedür şol deñlü āb
iki gözi şudadur cānā anı şanma hābāb

⁶⁴ 28b. Yakar 2018: 6. Şiir

⁴ a: èy: ay u Y.

⁵ a: ol: ey SD.

⁶⁵ 29a.

2. tekʼye-gāh-ı āsumānda şan ışıqlardur nücūm
māh-ı nev zeyn-i çerāğ u postdur gūyā şehāb
3. haṭṭuñı ruḥsārdan bir kere bārī kıl tırāş
çünkü mağribden toğar āḥir zamānda āfitāb
4. lemʼ a-i ruḥsāruñ āteş[e] müşābih olmağın
rağs urup kan derlere batup kızarmışdur kebāb
5. bendeden ʼār eyleme ʼey maṭlaʼ -ı nūr-ı cemāl
eylemez ḥūrşīd-i raḥşān zerrelere ictināb
6. şanma dil-dārı açup mecmūʼ asın eşʼār oğur
ʼey **beyānī** karşıusunda sīne-çāk eyler kitāb

66.

[Faşihî]

Fāʼ ilātün fāʼ ilātün fāʼ ilātün fāʼ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. derd-i yār olduñ gönül yār-ı cefā-kāruñ mı var
bī-vefā sevdüñ mi yā hercāʼyī dil-dāruñ mı var
2. dökmez olduñ boynıma zülfüñ kemendin dostum
bend-i ğamda bir dağı yoğsa giriftāruñ mı var
3. beñzerem dərmişsin ʼey serv ol nigāruñ ḳaddine
būsitān-ı şīvede nāz-ıla refitāruñ mı var
4. cān vērüp derd almağa bāzāra mihrüñde senüñ
ʼey hümā-ṭalʼ at benüm gibi ḥarīdāruñ mı var

5. öldürürse ey **faşihî** fūrkat öldürsün beni
bunca ğam yemek neden arduñca ağlaruñ mı var

67.

[Zihnî]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. her seher bülbül nedür bu nāle evrāduñ mı var
yoğsa bir gül yüzlinüñ şevkıyla feryāduñ mı var
2. böyle n'olduñ halka fāş etdüñ bu 'ışk-ı rāzı sen
gül gibi hercāyî bir yār-ı perî-zāduñ mı var
3. baña cevır et baña söğ kıo ğayrı ey şîrîn-dehen
şimdi ğam kūhında hîç ben deñlü ferhāduñ mı var
4. kimden öğrendüñ kim öğretti bu nāz u şiveyi
dostum 'ayb olmasun billāhi üstāduñ mı var
5. nazm-ıla şöhet murād edinme **zihnî** vaz gel
evvel ey bî-çāre 'ālemde senüñ aduñ mı var

68.

[Hayālî]

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

1. başumda müy-ı jülîde tenümde tāze dāğum var
melāmet mülkinüñ sulţānıyam tūğum otağum var

⁶⁷ 29b.

⁶⁸ 29b. Tarlan 1945: 123. Şiir

2. diyār-ı sūzuñ oldum şem‘ gibi ben de serdārı
nece ferhād-ıla mecnūn gibi yanar çerāğum var
3. fezā-yı ‘ışkda ben ol nihāl-i ser-firāzam kim
nihāl-i sidre üzre sāye şalmış bir budāğum var
4. sipāh-ı ğuşsa vü ğamdan beni şaklar penāhumdur
yüzüñde hāl-i miskīnūñ gibi bir kara tağum var
5. **hayālī** şāh-ı ‘ışk oldum dahı bu ‘aql-ı hercāyī
gönül mülkine geldükçe aña muhkem yasağum var

69.

[Kadrī]

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. ne dūd-ı āteş-i hasret ne reşk odıyla dāğum var
kanā‘ at mülkine şāhum ne tūğum ne otağum var
2. ta‘ alluğ bîhını kaṭ‘ éyledüm kesdüm emel şāhın
bu ‘ālem kişt-zārında ne büstānum ne bāğum var
3. hevā-yı rif‘ at ü pervā-yı zillet yok dimāğumda
ne keddüm var ne reddüm ne adağum ne çerāğum var
4. sebū-yı dil şarāb-ı şevk-ıla pür kāse-i ser hem
bağalda ne şürāhum var elümde ne ayağum var

⁴ a: penāhumdur: penāhında HBD.

⁵ b: geldükçe aña: ayak başmasun HBD.

⁶⁹ 29b. Kılıç 2018: 577. sayfa

¹ a: kanā‘ at: ferāğat MŞ.

² a: kaṭ‘: ḳal‘ MŞ.

³ a: pervā: sevdā MŞ.

5. ne ğam gitdiyse **ḳadrī** manşıb [u] iḳbāl [u] ‘ızz [u] cāh
bi-ḥamdillāh kifāf [u] şıḥḥat [ü] emn ü ferāğum var

70

[Ḥayālī]

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + - -

1. göñlüm ister yeñi başdan yine āvāre düşe
yaḳalar çāk édüben dāmen-i kühsāra düşe
2. ḳul olup bir boyı āzāde efendi sevsem
ḳorḳaram yūsuf-ı mışrī gibi bāzāra düşe
3. ğamzesinden beni bir kimse ḥalāş eyleyimez
ser-i zülfi meger ayağına yalvara düşe
4. döndi şol bülbüle tenden varıcaḳ kūyına dil
ḳurtulup ḥabs-i ḳafesden vara gülzāra düşe
5. èy **ḥayālī** ḳamu ahvālūñi añ şāyed kim
bu ğazel bir gün ola şāh-ı cihān-dāra düşe

71.

[Emrī]

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. āsumān çīn[ī] devātum dūd-ı āhum ḥāmedür
yazduğum evraḳ-ı cān üstine miḥnet-nāmedür

⁷⁰ 30a. Tarlan 1945: 32. Şiir

² a: ḳul olup: ḳul imiş, sevsem: sevdüm HBD.

⁷¹ 30a. Saraç trsz. :122. Şiir

ED neşrinde 2 ve 3. beyitler yer değıştirmiştir.

¹ b: evraḳ-ı cān: dil şafḥası ED.

2. şām-ı zülfüñde ruḥ-ı zībāña ʿermek ʔaşd ʿeder
anuñ-içün āfitābuñ ʿazm[i] her dem şāmedür
3. laʿ lüñe öykündi dèyü şekkerüñ bāzārda
başına üşmiş megesler bir ʿaceb hengāmedür
4. èy gönül cān naḥdini vaşlında teslīm eyle kim
ḥarż alınmışdur lebinden vaʿ demüz bayramadur
5. ḫana yursa tīg[i] ser-tā-pā beni incinmezem
emriyā ol baña bir gül-gün[i] atlas cāmedür

72.

[Kemāl Paşazāde]

Mefʿ ülü/ mefāʿ ilü/ mefāʿ ilü/ feʿ ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. èy bād-ı şabā gel bize cānān ḫaberin vèr
cān bülbüline ol gül-i ḫandān ḫaberin vèr
2. bī-dillere gül ruḥları evşāfını söyle
bülbüllere ol tāze gülistān ḫaberin vèr
3. ṭoḡrı gelişüñ yār eşiginden midür èy dil
diñlen biraz otur bize dīvān ḫaberin vèr
4. vāʿ ız bize dīdār şafāsını beyān èt
zāhidlere var ravza-i rıdvān ḫaberin vèr
5. dil teşnesi zülfüñ zülümātında yol azdı
hızır ol ʿeriş ol çeşme-i ḫayvān ḫaberin vèr

² b: ʿazm[i]: meyli ED.

³ a: şekkerüñ: sükkerüñ ED.

⁴ a: telsīm eyle kim: telsīm eyledün ED.

⁵ a: ḫana yursa tīg[i] ser-tā-pā beni incinmezem: Kana yursa cismi incinmem ser-ā-pā tīgı ger ED.

⁷² 30a. Saraç 2021: 141. Şiir

6.   y dil yolu  u radı ise mı r-ı cem le
 ulları ile n'eyledi sult n  aberin v r
7.  o  vech-ile   ret lebi ev  fını s yle
c n t   isine ol  ekerist n  aberin v r

73.

[-]

Fe' il t n fe' il t n fe' il t n fe' il n

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ben o merdem  anem  meyl-i vi  l eyleyesin
ne bil rd m ki ba a hecr   mel l eyleyesin
2. gel e redd eyleme gel  avl-i ' ad -y-ile beni
v   f ol   l me   yed [ki] veb l eyleyesin
3.  atı  ok cevri   cef y   o  ulu dur g zel m
dem ola sende ben m   l me   l eyleyesin
4. c ndan artu  sever-iken seni ben l y   m 
 ayre meyl  tdi d y  s y-ı  ay l eyleyesin
5.  st     n seri  ld kde ben m sult  n m
seg-i k y  a umaram ki sif l eyleyesin

74.

[Sur r ]

F ' il t n f ' il t n f ' il t n f ' il n

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

⁷ a:   ret:   r n: KPD.

⁷³ 30b

⁷⁴ 30b:   nver 2020: 20.  iir

1. aňsuzın hecrüñ belā-yı nāgehānīdūr baña
ol ara g n bir azā-yı āsumānīdūr baña
2. deşt-i amda lāle gibi eşm mi p r- n  den
oda yanmış barumuñ dā-ı nihānīd r baña
3. d şde g rd m deste-i z lfin perīřān eylemiş
beñzer ol r yā perīřānlık niřānıdur baña
4. dār-ı d nyā cennet-i   ulyā gerekmez vā  izā
k y-ı dil-ber  n behişt-i cāvidānīd r baña
5.  y **sur r ** cennet-i k yında ol mey-g n-leb ñ
şerbet-i kevşer řarāb-ı erg vānīd r baña

75.

[Sur r ]

Fā  ilāt n fā  ilāt n fā  ilāt n fā  il n

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.  y g neş şermended r n r-ı ruuñdan m m   ā
āk-i pāyuña s rer her g n g n  y meh rā v  ā
2. şişeye oydı leb ñ cānā řarābı al-ile
la  l-i nābuñdan bozuldı adr-i ř n u kāf u rā
3. vā  izuñ pendi   aceb mi girmez ise g şuma
 nki p r ılmış-durur anı řadā-yı dāl u fā

² a: eşm mi: barumı SRD.

³ a: eylemiş: imiş SRD.

⁵ a: mey-g n-leb ñ: şirin leb ñ SRD.

⁷⁵ 31a:  nver 2020: 11. şiir

¹ a: s rer her g n g n ey: y z s rer her g n Y.

a: ā: fā SRD.

³ b: p r: yir SRD.

4. ay u gün āhum duhanından tütüldi ēy kamer
tā ki mir'āt-i cemālūñ tīre kıldı hā vü tā
5. ēy yüzi muşhaf cemālūñ görse kāfirler senūñ
secde eylerler idi aña okuyup bā vü tā
6. şun lebūñden şerbeti ēy gözleri maḥmūr-ı yār
ḥasretinden nēce bir nūş edem anuñ mīm ü yā
7. fikr-i ḥüsnūñdür **surūrī** ḥātırında dāyimā
zıkr-i ismūñdür dilinde çünki açā lām u bā

76.

[Surūrī]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ēy gönül sen bulmazsın derd-i canāndan ḥalāş
bir marāzdur bu ki kimse bulmadı andan ḥalāş
2. vaşl-ı cānāne çü ḥāyil ortada cāndur gönül
vaşl olayın dēr-iseñ ol evvelā cāndan ḥalāş
3. zülfine ber-dār olan çāh-ı zenaḥdan kırtılur
aşıl ēy dil ister-iseñ sen de zindāndan ḥalāş
4. tevbe bendin kim bozardı mey içüp rüsvāy ola
ola bilse bir kişi ibrām-ı yārāndan ḥalāş

⁶ a: maḥmūr-ı yār: maḥmūr-ı nāz SRD.

⁷ b: çünki: çünkim SRD.

⁷⁶ 31a. Ünver 2020: 212. Şiir

¹ a: ēy gönül sen bulmazsın: hergiz umma ēy gönül SRD.

³ a: zindāndan: cāndan Y.

⁴ a: ola: olup SRD.

5. baħr-i ‘ıřķ içre **surūrī** ārzū kılma kenār
Çünkü kimse bulmaz gird-āb-ı ‘ummāndan ħalāř

77.

[Yahyā]

Mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn

Hezec + - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

1. tıyuldı ‘ıřķ-ı pinhānum ziyāde iltiyāmumdan
seni sevdüğüm añlandı tevāzu‘ la selāmumdan
2. vefā şüretlerin gördüm bugün mir’āt-ı ħüsnünde
şefā‘ at eylemek lāzım gelür faħrū’l-enāmumdan
3. aña şādam ki ‘ıřķuñla uyandum ħ‘āb-ı ġafletden
murādum bu idi çoķdan ħudā-yı lā-yenāmumdan
4. ġarīb olduğum-içün adımı añmaġa ‘ār eyler
bu hercā‘ılık umulmazdı ol yār-ı be-nāmumdan
5. anuñ-ün okımaz eş‘ ārumı cānānum èy **yaħyā**
şefā‘ at eylemek lāzım gelür sūz -ı kelāmumdan

78.

[Kemāl Pařazāde]

Fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilūn

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + - -

1. nèce ġuşřa nèce ġam nèce belā nèce elem
yère geçdi gibi dünyāda felek luř u kerem

⁷⁷ 31a. Bozyiğit 2021: 311. Şiir

² b: eylemek lāzım gelür: nūrı berķ ura n’ola YD.

⁴ b: hercāilik: istiğnālar YD.

⁵ b: sūz: sūr Y.

⁷⁸ 31b. Şiirde mahlas kullanılmamakla birlikte Metāliu’n Nezāir’in 2. cildinde şiir, Kemāl Paşa-zāde’ye ait görünmektedir. Şiir Kemāl Paşa-zāde Divan’ında yoktur.

5. ger huld-i berîn içre karar  tse **behi t **
did r tem    s  gibi   leme  rmez

80.

[H veri]

Mef   il n mef   il n mef   il n mef   il n

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. seni g zler d -    m-i h n-fe   n m n ce demlerle
gel  y n r-ı ba ar merd ml k  t demler  ademlerle
2.   aceb n ce yazıldı ba uma bu  ara yazular
ben m h d-mi net   derd m yazılmaya  alemlerle
3.  ad   z lf   dehan n  asreti l m eyledi  add m
h d  bil r ben m  a  olıca um bu elemlele
4. hev -y   add   z lf nle  l rsem  h  d p c n 
mez rumda duram ma  erde  abb  i  alemlerle
5. n ce z nn r-   ı  a **h veri** b l ba lamaya kim
der   d v r-  deyr-i dil p r olmu dur  anemlerle

81.

[Rev n ]

Mef    l  f   il t  mef   il  f   il n

Muz ari  -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. her bende  n ba ında sa   det k l h  var
devlet an n ki sencileyin p di  h  var

⁸⁰ 31b. Gıyna  2017: 7071.  iir

2. ve 3. beytin yeri farklıdır.

⁵ a: b l ba lamaya: dil ba lamasun PBM.

b: deyr- i dil: dil deyri PBM.

⁸¹ 32a. Av ar 2017: 96.  iir

RVD ne rinde 3. ve 4. beyitler yer de i tirmi tir.

2. sulṭān-ı ʿışkḍur n'ola ʿāşık gedā-y-ise
ki üstinde dūd-ı āh-ile çetr-i siyāhı var
3. germ olma hāy hūyuña iñende şūfiyā
ʿāşıklaruñ da derd-ile çok āh vāhı var
4. olsa zamāne şeyḥi ne var pīr-i mey-fürüş
mey-ḥāne gibi çünkim anuñ ḥānḳāhı var
5. neyler **revānī** mekkede ʿey kaʿbe-i niyāz
miḥrāb kaşlaruñ gibi çün kıble-gāhı var

82.

[Naʿīmī]

Fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. bāğ-ı ğam giryāndur dil ʿey semen-berdür murād
nālesinden bülbulüñ beñzer gül-i terdür murād
2. şevḳ-ı laʿ lünden-dürür zülfinde dil bend olduğı
tūṭı sevmezdi kafes ammā ki sükkerdür murād
3. derd ü miḥnet çekmeden dil-dār görmekdür ğaraż
ğecenüñ karañusundan māh-ı enverdür murād
4. yaşa ğarḳ olmak neme yarar yoğ-ışa vaşl-ı yār
ṭalmadan ğavvāşlar deryāya gevherdür murād
5. ʿey **naʿīmī** köhne dünyāda nemüz ḳaldı daḥı
ğöñlümüz eglenmege bir tāze dil-berdür murād

83.

[Na' imi]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gülşen-i 'ālem gerekmez baña yüzüñ gül yeter
gel gülüm seyr edelim saña dilüm bülbül yeter
2. hār-ı ğamda 'ādetidür 'āşıkun kan ağlamak
ķo beni giryān olam ey ğonca-leb sen gül yeter
3. gül budağı gibi gülden zeyn olaldan ol nigār
dūd-ı āhum başuma taşınmağa sünbül yeter
4. ağzuñun sırrına hem-rāz eyleme her bendeñi
pādişāhsın ser-firāz ol bu işe bir ķul yeter
5. müşkil ol ğāyet dehānuñ mīm zülfün lāmdur
ey na' imi vaşlına bir gece yār ü mül yeter

84.

[Na' imi]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nāz ederse ğonca-i ra' nālar ede geldiler
ķo fiġān etsün dili şeydālar ede geldiler
2. cengi var yāruñ vefāsı-çün bu āh u yaşumuñ
yoķluk ucından ķuru da' vālar ede geldiler

⁸³ 32a.

⁸⁴ 32b.

3. dün gelüp bugün düşüp dërsin göñül bu derde sen
dil-rübâlar ‘âşığa ferdâlar êde geldiler
4. âdem incitmezdi yâr ağıyâr êder şeytānlığı
ehl-i hükme tâ ezel iğvâlar êde geldiler
5. kılıç urmış ol kemân-ebrû **na‘imî** hâkķına
n’ola begler kıl-içün gavgâlar êde geldiler

85.

[Ĥayretî]

Mef’ ülü/ mefâ’ ilü/ mefâ’ ilü/ fe’ ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. maĥbûb u mey ü mevsim-i gül yâr-ı muvâfıķ
bu demde delüdüş şu ki bir dem ola ayıķ
2. gevherler-ile ben yaşumuñ kapuña geldüm
daĥı nem ola dërsin efendi saña lâıyıķ
3. hecründe kaçan âĥ êdüben gözyaşı döksem
acış baña göklerde melek yerde ĥalâyıķ
4. şordum lebine rāz-ı dili dëdi o dil-ber
ĥıç keşf ola mı ķāl-ile esrār-ı daķāıyıķ
5. ‘ayb eylemeñüz **ĥayretî** dīvāne olursa
hem tâze bahār oldu hem oldu yeñi ‘âşıķ

⁸⁵ 32b. Musluoğlu 2022: 261. şiir

⁴ a: rāz-ı dili: rāz-ı dehānın, o dil-ber: dilber HD.

86.

[Cinānī]

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

Recez -- + - / -- + - / -- + - / -- + -

1. ol sīm-ber vërmez haber tenhā gezer kılmaz hāzer
kıl bir nāzar dërsem eger biñ nāz èder bakmaz geçer
2. zülfüñ siyeh ruhsāra meh sen bī-şübeh bir padişeh
ben bī-güneh hālüm tebeh dil pür-veleh cān muhtażar
3. hāk oldı ten èy pür-fiten bu mekr ü fen her dem neden
devletle sen kal sağ esen hecrüñle ben kıldum sefer
4. vërdüm seri ben serserī ol ruhları verd-i teri
açmaz deri eyler beri ben çākeri şām u seher
5. eden bulur şanma kalur bir gün olur vaḳti gelür
hālüm bilür şefkat kılor hāḳḳum alur dërsem eger
6. baḥr-i ‘aṯā kân-ı seḥā şīr-i veḡā seyf-i ḥudā
şehler aña nisbet gedā sulṯān murād-ı nām-ver
7. şāh-ı felek bī-müşterek dutar dilek vërür yelek
bī-reyb ü şek kalb-i mihek reşk-i melek kalb-i beşer

⁸⁶ 33a. Okuyucu 1994: 20. Şiir

Şiir kaside nazım biçimiyle yazılmış olup Bahr-i müselsel örneğidir.

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19 Y.

1-2-3-5-6-7-8-9-10-12-16-15-17-18-13-14-19-20-21 CD.

Mecmua’da olmayıp CD neşrinde bulunan iki beyit şöyledir:

*Sipihr-i salṯanatdan sa‘d-ı ekber gerçi kim düşdi
Tulu‘ ètdi sa‘adet burcınıñ bir māh-ı tābānı*

*Kārı ‘amel zühdi meşel bilmez kesel kılmaz zelel
Söyler ḡazel nazmı güzel hep bī-bedel ol şī‘r-i ter* (Okuyucu, 1994)

^{4a}: teri: tārī

⁷ b: kalb-i beşer: nev‘-i beşer CD.

8. add narven ru nesteren at yāsemen yāod semen
 īrīn-sūan nāzūk-beden serv-i emen nal-i hūner
9. āib-kerem ‘ālī-himem devrinde am maż-ı ‘adem
 dārā-aşem sencer ‘alem makūm[1] hem bar-ile ber
10. vālā-neseb nīgū-aseb avr-ı ‘aceb alā[1] hep
 her rūz u eb ormaz sebeb sīm ü zehab isān eder
11. tīr nīru-rey mülkinde key ser-cümle ey ‘adliyle ay
 kim ise mey gūş etse ney barında key anı heder
12. bāb-ı sened bī-dāda sed pūr-dīv ü ded andan leked
 tā ced-be-ced nesl-i esed bilmez ebed avf u atar
13. güftār-ı a fikri ada ehler seba alsa ea
 māh-ı asa mihr-i fala zībā-nesa nīgū-siyer
14. ‘ālī-meniş bī-serzeniş dād u dihiş aa reviş
 altun gümüş vèrmekdür iş bād u beleş kim kılsa cer
15. aru mehi devrū ehi mülkü zihī amdan tehī
 ehler gehī gūyā rehi ol der-gehi eyler maar
16. zātı velī gūyā ālī ahd[1] melī naşş[1] celī
 īrīn dili söyler velī bu sözleri ehd ü şeker
17. vaşfinda kes bī-dest-res ‘ıtnāba pes ılma heves
 bu delū bes ey oş-nefes gel sözi kes ıl mutaşar

¹² a: pūr-dīv ü ded: yer asm-ı bed CD.

¹⁴ b: vèrmekdür: almakdur CD.

¹⁵ a: mülkü: aşru CD.

¹⁶ a: ahd[1] melī naşş[1] celī: naşşı celī ‘ahdı melī CD.

b: īrīn dili: īr-i belī, bu sözleri: īrīn dili CD.

¹⁷ a: vaşfinda: vaşfina CD.

18. ḥaḳ yek-sere nuşret vère luţf ère ol servere
 ḥaşmı kıra tıǵı ura dāyim göre feth ü zafer
19. rengin-edā olur şehā cānā şafā rūḥa ğidā
 dêrsem revā bir hoş nevā kılsun **cināniden** eşer

87.

[Yārī]

Mef' ūlū fā' ilātün mef' ūlū fā' ilātün

Muzāri' -- + / - + -- / -- + / - + --

1. kime şikāyet edem şehrüñ güzellerinden
 vaşlın dirīg ederler ğāyet maḥallerinden
2. bakdukça yüzlerine dutarlar ellerini
 yüz dutdılar cefāya feryād ellerinden
3. ‘uşşāḳa naḳş edüben yakmaḳdur işleri hep
 yanup yakılmaḳ oldu işüm ‘amellerinden
4. ‘uşşāḳa cevır okıyla görseñ neler ederler
 sözleri geçmez olsa bâri saḳallarından
5. germ ehl[i] oldu meclis şöḫbet kızardı vā' iz
 oḳunsa yana yana **yārī** ğazellerinden

88.

[Murādī]

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

¹⁸ a: nuşret: fırsat, luţf: ‘avni CD.

¹⁹ a: olur: oldur, cānā şafā rūḥa ğidā: rūḥa ğidā cānā şafā CD.

⁸⁷ 33b.

⁵ a: oldu: olup Y.

⁸⁸ 33b. Kırkkılıç 2012: Bu şiir Dīvān’da yoktur.

1. belā-yı ‘ışk egerçi ‘āşık-ı dīdāra müşkildür
fiğān ü nāle-yi ‘āşık dağı dil-dāra müşkildür
2. tabībüm merhem-i vasluñ erişdir bī-mecāl oldum
benem bir pāre raḥm ét yara üzre yara müşkildür
3. eger var-ısa çāreñ ey gel[üp] kırtar dil ü cānı
tabībā çāre ger ol soñra aña çāre müşkildür
4. beni ğayra kerem kıl eyleme muḥtāc luṭfuñdan
dilüm ḥācet için nā-keslere yalvara müşkildür
5. **murādi** derd ü miḥnetden kayırmaz ey tabīb-i dil
velī senden cūdā olmağ aña şad-pāre müşkildür

89.

[Derviş Paşa]

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. taḥammül cevri-i yār ü ta‘ ne-i ağıyāra müşkildür
bilür derd ehli ey dil yara üzre yara müşkildür
2. seni ağıyār-ıla gördükde gönlüm n’ola ğam çekse
gülü ḥār-ıla görmek ‘andelīb-i zāra müşkildür
3. dil-i ḥasret-zede dīdāruñı seyr etmemek olmaz
şudan perhīz kılmak teşne-i bīmāra müşkildür
4. beni geh cevruñe gāhī ğam-ı hecr-ile öldürdi
göñül vèrmek kişi bir bī-vefā dil-dāra müşkildür

5. hadeng-i ğamze-i mestünle **dervîşi** helāk êtdün
aňa şimden ğerü ey cān tabîbi çāre müşkildür

90.

[**Ĥayretî**]

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hezec + ---- / + ---- / + ---- / + ----

1. cemālün gülşeni her laḥza ḥandān ola sulṭānum
hezārān bülbul ol gülşende nālān ola sulṭānum
2. nihāl-i kāmētün kim serv-i büstān-ı melāḥatdur
ḥudā bād-ı muḥālifden nigeḥ-bān ola sulṭānum
3. şu göz kim nāzır[un] olmaya çıksun ey gözüm nūrı
şu dil kim menzilün olmaya vīrān ola sulṭānum
4. êderken sāyesinde bunca diller kesb-i cem' iyyet
siyeh kāküllerün niçün perīşān ola sulṭānum
5. gedā-yı küyuñ olsa **ḥayretî** miskīn 'aceb midür
gedā mümkün degül midür ki sulṭān ola sulṭānum

91.

[**'Ubeydî**]

Fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. eşigün ehl-i 'ışķa mesneddür
ķullıgün 'izz ü cāh-ı sermeddür

⁹⁰ 34a. Musluoğlu 2022: 356. Şiir

³ a: ey gözüm: gözlerüm Y.

⁹¹ 34a. Arslan 2013: 64. Şiir

2. o dökilsün yoluda nad-i sirik
 y eh-i sm-ten der-meddr
3. kkl kaydna dp imdi
 deli glm ‘aceb mkayyedr
4. vlih oldum-sa dgme beni
 mest-i ‘ efendi b-addr
5. seyl-i ek ‘ubeydiyy ykamaz
 sedd-i hicrn at mseddeddr

92.

[‘Ubeyd]

Mef‘ l f‘ ilt mef ‘l f‘ iln

Muzari‘ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. mey h dutarsa [n‘ola] bizi n-tvnlaruz
 bira esr-i bde v rind-i cihnlaruz
2. bir olu cm milket-i cemide vrmezz
 bezm-i afda beglik der km-rnlaruz
3. keyfiyyet-i cihn gzel bilmi alam
 bir gnca-lebler-ile ier km-rnlaruz
4. dny gmn ekenler-ile sobet tmezz
 gm bilmezz zamnede biz d-mnlaruz

² yoluda: apuda UD.

⁹² 34a. Arslan 2013: 108. iir

¹ b: esr-i bde v rind-i cihnlaruz: esr-i bde-i rind-i cihnlaruz UD.

² a: milket-i Cemide: memleket-i cma Y.

b: beglik der: beglig eden UD.

³ b: aar: ier UD.

5. kimlersüñüz dèyü şorar-iseñ ‘ubeydiyā
gūşe-be-gūşe beglik èder lā-mekānlaruz

93.

[Maḥvī]

Mef’ ūlū fā’ ilātū mefā ’lū fā’ ilūn

Muzāri’ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. sırr-ı miyānuñ açdı nihānī ğazelleri
rāz-ı lebūñ tıyurdı revānī ğazelleri
2. zerd olduğı ğamuñla beyān ètdi çehremūñ
èy nev-bahār-ı ḥüsn ḥazānī ğazelleri
3. mecmū’ ada arardı müjeñ vaşfını raķīb
toķındı gözlerine sinānī ğazelleri
4. ‘uşşāķ oķurdı dün gice feryād u āh èdüp
èrdi ķapuñda çarķa fiğānī ğazelleri
5. soñ demde **maḥvīyā** oķuna üstüme benüm
biñ derd-ile helākī vü fiğānī ğazelleri

94.

[Maķālī]

Mef’ ūlū fā’ ilātū mefā ’lū fā’ ilūn

Muzāri’ -- + / - + - + / + - - + / - + -

⁹³ 34b.

⁹⁴ 34b. Solmaz 2018: 276. sayfa

1-2-3-4-5 Y.

1-4-3-5-6 GŞ.

Gülşen-i Şuarā’da yer alan bu beyit Mecmua’da yoktur.

Seyr ètdürür iki dizi lü’lū-yi şāh-vār

La’l-i lebün ki hokka-i mercân açar ķapar (Solmaz, 2018)

1. dil hānesini kim ruḥ-ı cānān açar kıpar
halvet-serāy-ı hāşşını sultān açar kıpar
2. ben ‘andelibūñi görüp ol ğonça nāz-ıla
destinde bir kitāb-ı gülistān açar kıpar
3. şeh-perlerini nāz-ıla şāhīn-i zülf-i yār
dil mürġinuñ şikārına her ān açar kıpar
4. derbānuñ olmış éy şanem aġyār-ı bed-liķā
hayfā ki bāb-ı cenneti şeytān açar kıpar
5. nazmuñ **maķālī** ķomadı raġbet cevāhire
şarrāf-ı dehr bir ķuru dükkān açar kıpar

95

[‘Ulvī]

Mef‘ülü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün

Muzāri‘ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. hüsni niķābın ol şeh-i hūbān açar kıpar
tāvūs şeh-perin dem-i cevlān açar kıpar
2. bülbül ġarībe olmadı tīmār gerçi kim
gül defterin nesīm-i gülistān açar kıpar
3. girmez metā‘ -ı vuşlat éle nēce demdür āh
tolāb-ı ķarḥı h‘āce-i devrān açar kıpar
4. ḥarc étdi naķd-i eşkini yāķūt-ı la‘ lūñe
şarrāf-ı dīde bir ķuru dükkān açar kıpar

¹a: kim ruḥ-ı canān: ġam-ı ruḥ-ı canān GŞ.

²a: ‘andelibūñi görüp ol ğonça: ‘andelibin ol yüzi gül görse GŞ.

³a: dil: cān GŞ.

⁹⁵ 35a. Çelik ve Kılıç 2017: 230. Şiir

⁴a. ḥarc étdi: şarf étti, la‘ lūñe: la‘ line UD.

5. eṣṣār-ı ‘ulvīye gözi tūṣ oldı var-ısa
mecmū‘ asını nāz-ıla cānān açar kıpar

96.

[Şemsī]

Fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün

Remel ++ -- /+ - + - /++ -

1. oldı bir ‘ışka mübtelā bülbül
bulmadı derdine devā bülbül
2. èy lebi gonca eylemezdi figān
çekmese hārdan cefā bülbül
3. seheri ser-keş olan ‘uşşāka
bāğda eyledi nevā bülbül
4. gonca etfālını uyarmağ-ıçün
şubh-dem eyledi şadā bülbül
5. şemsiyā tañ mıdur éderse gülün
yolına cānını fedā bülbül

97.

[Şemsī]

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gülşen içre eyleyüp bülbüllerini zār gül
hār-ıla étdi metā‘ -ı vaşlını bāzār gül

⁵ a: tūṣ: düş UD.

⁹⁶ 35a. Bu şiir ŞPD neşrinde yoktur.

⁹⁷ 35a.

2. ğonça çözdü düğmesin bülbül ser-ağâz eyledi
rağşa girdi defler alup destine oynar gül
3. gül yañağūñ seyr eden gülşende bir dem dil-berā
gözlerine her nazar görünse tañ mı hār gül
4. ğonça gibi açmaz rāzını karşısına gülzārda
kan olursa karşısında eylemez ikrār gül
5. varma şemsī gülşene sīneñde dāğūñ gül yeter
bu meşeldür ‘ārife lāzım degül tekrār gül

98.

[Tigī]

Fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ser-i kūyuñda olup bir nēce gün mihmānuñ
adını añmaz iken nāle ile efgānuñ
atdı yābāna beni dest-i ğam-ı hicrānuñ
elimüzden ne gelür olmaz ise ihsanuñ
yine itūñ köpegūñ yine kuluñ kurbānuñ
2. olmayup luṭf-ıla ihsānuña aṣlā maṣhar
elem ü cevri ü cefā cānuma eylerse eṣer
bulmayup miḥnet-i hicrān-ıla ‘ālemde maḡar
eşigūñden beni terk eyleme gel şāhum eger
yine itūñ köpegūñ yine kuluñ kurbānuñ

⁹⁸ 35b. Kaplan 2018: 117. sayfa

Şiir tahmīs nazım biçimiyle yazılmıştır.

² a: terk eyleme gel şāhum: biñ kerre sürerseñ de ETŞ.

3. dilümi pâreledi tîġ-i dil-âzāruñ- ıla
pārelerseñ cigerüm ħaņcer-i ħün-ĥ^vāruñ-ıla
öldürseñ de ġam u miĥnet-i bisyāruñ-ıla
bir görürseñ beni ol ħapuda aġyāruñ-ıla
yine itüñ köpegüñ yine ħuluñ ħurbānuñ
4. seni cān-ıla seven ġayr-ıla ülfet mi èder
èrişen vaşluña hecrüñle ħanā' at mi èder
unudup luţf-ı fîrāvānuñı ġaflet mi èder
èşigüñ beklemeden hîç ferāġat mi èder
yine itüñ köpegüñ yine ħuluñ ħurbānuñ
5. āsitānuñda èdüp tîġi-i mehcûrı cüdā
eyleseñ yérini anuñ ħışm-ıla künc-i belā
dem-be-dem ĥ^vān-ı vişālün görüp èy kân-ı vefā
dāmen-i pāküñe yüzler sürüben dèyü saña
yine itüñ köpegüñ yine ħuluñ ħurbānuñ

99.

[Şemsî]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. şehre baħħal imiş alduħ yine bir cānānı
kef-i destiyle dögünsün yürisün yārānı
2. başını taşlara urdı yüregın pâreledi
aşılı ħaldı şeker gördi tehî dükkānı

³ a: pâreledi: pâreleyüp ETŞ.

b: pârelerseñ: yārelerseñ

⁵b: anuñ ħışm ıla: ħışmuñ-ıla anuñ Y.

c: görüp: anup ETŞ.

⁹⁹ 35b. Akkaya 1992: 473. Şiir

¹ a: alduħ: alduñ Y.

b: yürisün: yürünsin Y.

b: yārānı: mizānı ŞPD.

² a: urdı: dögdi ŞPD.

3. şehriñ üftâdesinüñ kalmadı çeşm-i cerezi
 getürüp bey^ç edeli nuql-i leb-i handanı
4. etmeyelden şirā bāzārını engür-ı lebi
 mürde ihyā edemez oldu o rûh-ı şānī
5. halka tersā görünürdi meger ol ^ç isī-dem
 kısmet-i rûz-ı ezelde var-ı mış imānı
- 6 kenisā mātem içün rāhibi giydi kara şāl
 her şanem cümle kadīd oldu kurudı kanı
7. haḳ budır ol gözi āhūyı şikār eylemede
 şemsiyā şāh-ı cihān oldu kağan arslanı

100.

[Nev^ç ī]

Mef^ç ūlū/ mefā^ç ilū/ mefā^ç ilū/ fe^ç ūlūn

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. meclisde öpüp la^ç lini rindāna tıyurma
 ol hāleti ağındaki dendāna tıyurma
2. rüsvā-yı cihān olmağ-ıla yār ele girmez
 bilmezlik-ile ^ç ışkuñı cānāna tıyurma
3. ol yūsuf ile vuşlatı sen düşde görürsin
 erbāb-ı ḥasedden şaḳın ihvāna tıyurma

³a: şehriñ: şehre Y.

b: getürüp: götürü SPD.

⁵ a: ol: o SPD.

⁷ a: eylemede: etmekde SPD.

b: kağan: anuñ SPD.

¹⁰⁰ 36a. Mertol ve Tanyeri 1977: 395. Şiir

¹ a: ağındaki: ağızındaki ND.

² a: yār: cān ND.

³ a: düşde görürsin: düşde de görseñ ND.

4. ben böyle hayâtı n'ideyin rāḥat-ı cān yok
ëy ḥ'āb-ı ecel gel elemüm cāna tıyurma
5. mey içme güzel sevme dèmezler saña **nev'î**
ol zevkî hemān zümre-i 'irfāna tıyurma

101.

[‘Adīmî]

Mef' ulü fā' ilātün mef' ulü fā' ilātün

Muzāri' -- + / - + -- / -- + / - + --

1. kār ètdi cāna ḥasret cānāncuğum görünmez
oldum esîr-i fūrkat sulṭāncuğum görünmez
2. kıan ağlasun dem-ā-dem bu çeşm-i ḥūn-feşānum
kaldum ġarîb ü bî-kes yārāncuğum görünmez
3. bīmār-ı 'ışkâ la' lüñ tīmār èder şanurdım
bir derde düşdüm āḥir dermāncuğum görünmez
4. kııldı hezār-‘ işve göñlüm alınca gözden
oldı nihān per-veş fettāncuğum görünmez
5. ġuş eylemez ‘**adīmî** kimse fiğān u nālem
ğurbet-i diyāra düşdüm raḥmāncuğum görünmez

102.

[Enverî]

Mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

⁵ b: 'irfāna: nādāna ND.

¹⁰¹ 36a.

¹⁰² 36b.

1. key nāzūk olur gerçi cānāna şarılmaḵ
yok çāre lebūñ öpmege cānāna şarılmaḵ
2. hoşdur şanemā leb-be-leb ü sīne-be-sīne
sen sīm-beden-i dil-bere rindāne şarılmaḵ
3. sen cāna şarılmazdum eyā rūḥ-ı revānum
şun^ç -i ezeli olmasa ten cāna şarılmaḵ
4. gönülüm düşeliden zülûf [ü] dehen-i yāra
cānum diler ol gözleri fettāna şarılmaḵ
5. rūzī ola mı şubḥa dek ey enverī bir şeb
çuryān oluban sen gül-i ḥandāna şarılmaḵ

103.

[Ḥālīsī]

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. isterse n'ola ḥasta gönül yāra şarılmaḵ
mecrūḥ olıcaḵ lāzım olur yara şarılmaḵ
2. olmadı müyesser baña bir serv-i revānuñ
la' lini öpüp bêline bir pâre şarılmaḵ
3. öpdüm elini kucmağa bêlin edeb êtdüm
gülđi dēdi bilmez daḥı bī-çāre şarılmaḵ
4. çayb eylemeñüz sevdüğüm aḡyāra şarılsa
kim gönçalaruñ çādetidür ḥāra şarılmaḵ

⁴ a: yāra: nigāra Y.

¹⁰³ 36b.

Bu şiirin ilk üç beyti Bākī Divan'ında vardır. Son iki beyit ise Bākī Divan'ında farklıdır. Biz de araştırmacıların dikkatine sunmak için şiiri Ḥālīsī'ye ait olarak kaydettik.

5. bir buse ile **hālīşīyi** añmadı ol yār
lāyık mı aña her gēce aġyāra şarılmağ

104.

[Yahyā]

Mef' ūlū mefā' ilūn mef' ūlū mefā' ilūn

Hezec -- + / + --- / -- + / + ---

1. bu āhum-ıla yaşum bu nāle vü efġānum
cānāna beyān eyler aḥvāl-i perīşānum
2. toġruluġ-ıla sevdüm sen serv-i ḥırāmānı
aġyāra kıyās étme ben ḳuluñı sulṭānum
3. maḥbūbına 'āşıklar maḳdūrını şarf eyler
cānum daḡı isterseñ olsun yoluña cānum
4. bir bir dēmege ḡalka esrār-ı ġam-ı 'ışķı
ġüyā dehen olmışdur bu çāk-ı girībānum
5. yaşı gibi **yahyānuñ** karşıya çıkar cānı
nāz-ıla ḳaçan gelse ol āfet-i devrānum

105.

[Bākī]

Fe'ilātūn fe'ilātūn fe'ilātūn fe'ilūn

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. berg-i güllden ruḡı ol lāle-'izāruñ terdür
nükte fehmi eyle begüm ḡaylice rengin yērdür

¹⁰⁴ 36b. Bozyiğit 2021: 282. Şiir

³ a: maḥbūbına: sevdüġine YD.

⁵ b: ol āfet-i devrānı: ēy ḡusrev-i ḡübānum YD.

¹⁰⁵ 37a. Küçük 2015: 60. Şiir

2. murğ-i dil nağmeleri şevkına ol lāle-ruḥuñ
ne şafā-baḥş edālar ne güzel yèrlerdür
3. ‘aynına şanma ğubārı ala erbāb-ı nazar
bizi ḥayrān éden esrār-ı leb-i dil-berdür
4. mīve-i vaşlına bir kāmety tūbā güzelūñ
zāhidā her kim érişdiyse yétişmiş érdür
5. cūy-ı ḥüsn ābı taşup çıkmış o servūñ beline
bākiyā şanma miyānında tūran ḥançerdür

106.

[Bāki]

Fā‘ ilātūñ fā‘ ilātūñ fā‘ ilātūñ fā‘ ilūñ

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ‘arızuñ ḥūrşid-i ‘ālem-tābı māhiyyetlūdūr
anuñ içün ḥüsnüñüñ bāzārı germiyyetlūdūr
2. cāme-i dībā ile ḥūrşid zibālanmasun
şimdi andan ḥil‘at-i ḥüsnüñ senüñ şöretlūdūr
3. sen tarāvet bāğınuñ bir ğonca-i ḥandānısın
jāle düşmiş berg-i gül bir ağlamış şüretlūdūr
4. ḥançer-i cānān ecel cāmına tūrmaz şu kıatar
yolına cān vèrmek anuñ şol kıadar lezzetlūdūr
5. yèñmez āb-ı çeşme-i çeşmüm dökinse lezzetin
şehd-i şirīn-i maḥabbet şol kıadar kuvvetlūdūr

² a: ol lāle-ruḥuñ: gül ruhlarınuñ BD.

¹⁰⁶ 37a. Küçük 2015: 60. Şiir

³ b: berg-i gül: taze gül BD.

6. gerçi kim ol ğamzeler nāzūk geçerler nāzda
līkin anlardan hilāl-ebrūlaruñ diĳkatlūdūr
7. kīmyādur **bāḳiyā** ḥāk-i ḥabāb-ı mey-fürüş
āsītānı ḥidmetinden kaçma bir devletlūdūr

107.

[Bāḳī]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cūybār-ı vādī-i ğam eşk-i çeşm-i ter yeter
rūy-ı zerd ol cūybāra berg-i nīlūfer yeter
2. aĳzı la' līn ḥoḳḳa yāḳūt-ı müferriḥ lebleri
cevherī terkīb isterseñ leb-i dil-ber yeter
3. ḥ'āce ursun başına destār-ı mermer-şāhīyi
lāubālī ' āşıḳuñ farkında bir sāĳar yeter
4. pādīşāh-ı ' ıḣḳa besdür gūşe-i külḥan serīr
bister-i sincāb-ısa maḳşūd ḥākister yeter
5. **bāḳiyā** meyl eylemez ārāyiş-i dünyāya dil
rūy-ı zerd ü gevher-i eşküm zer ü zīver yeter

108.

[Bāḳī]

Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

⁷ a: ḥabāb: cenāb BD.

¹⁰⁷ 37a. Küçük 2015: 49. Şiir

¹⁰⁸ 37b. Küçük 2015: 150. Şiir

1. aķar yaşum olıcaķ dı[de]den nihān ũlker
diler ki göstere çeşm-i güher-feşān ũlker
2. fetili şu‘ le vrr tāze dāğlar yaķdum
murādum ol kim de sīnede mekān ũlker
3.  zülfi ĥalkalarından görine ruĥsārı
şeb-i siyāhda güyā olur ‘āyān ũlker
4. metā‘ -ı ĥsni bilrlerdi ne ĥumāş idgin
sen olmasāñ aña y şh-ı dil-sitān ũlker
5. ‘izār-ı yār ‘araķ-nāk olunca y **bāķı**
görenler tdi şanur māh- ile ķırān ũlker

109.

[Bāķı]

Fe‘ ilātün Mefā‘ ilün Fe‘ ilün

Remel + + - - / + - + - / + + -

1. ĥaremñ ravza-i cināna deger
şöyle bir ĥayr der ki cāna deger
2. oķlaruñ sehmi sīneye ricek
ser-i peykānuñ sth^vāna deger
3. zer-i nāb oldu ry-ı zerd ammā
ķaçan ol ĥāk āsitāna deger
4. la‘ l-i nāb oldu gözyaşı āķir
bu ĥaber gş-ı dil-sitāna deger

² b: kim: ki BD.

⁴ b: aña: eger BD.

¹⁰⁹ 37b. Küçük 2015: 113. Şiir

³ b: ĥāk: ĥānuñ Y.

5. belũne yok bedel velĩ saçuñuñ
giriñuñ çözseñ ol miyāna deger
6. elũ ol zũlfe degmek ey **bākĩ**
hāşılı ‘ömr-i cāvidāna deger

110.

[Bākĩ]

Mef‘ulũ fā‘ilātũ mefā‘ilũ fā‘ilũ

Muzāri‘ -- + / - + - + / - - - + / - + -

1. harf-i ğama devāt [u] kalem şekl-i āhdur
aña mürekkeb āhda dūd-ı siyāhdur
2. naķş-ı haţuñla yazıludur şafha-i derũn
odlara yakma yazuğ efendi günāhdur
3. haddũñ katında mihr-i felek bir zavalludur
alnuñ katında bedr ise bir sĩr-i māhdur
4. hum gibi sen de taşfiye-i bātın et yũri
dergāh-ı mey-fürüş bir ulu hānķāhdur
5. na’l [ũ] elifler ile gönũlde nişān-ı ‘ışķ
tuğrā-yı hũkm-i husrev-i ‘ālem-penāhdur
6. sultān-ı ‘ışķa bende şatar şimdi kendũyi
bākĩde haķ budur ki ‘aceb pādişāhdur

¹¹⁰ 37b. Kũçük 2015: 61. Şiir

³ b: katında: yanında BD.

⁴ b: bir ulu: ulu BD.

⁵ a: nişān: nisān BD.

111.

[Bākī]

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. cām-ı şarāb la' l-i lebūñ mübtelāsıdur
şol būseler ki andan alur ılan bahāsıdur
2. rişteyle bağlayup lebin ol şūh dēdi kim
mihmān-ı h'ān-ı vaşluma bu diş kirāsıdur
3. haṭṭ-ı ruḥuñ ki daḥı hicāb-ı hafādadur
ıışķ ehlinūñ efendi görünmez belāsıdur
4. bālā-yı ser-nişimen-i şeh-bāz-ı ıışķdur
farķumda na' l sūreti şāhın yuvasıdur
5. **bākī** suḥanda saña bu gün hem-cenāḥ yok
ṭab' -ı bülendūñ evc-i belāḡat hümāsıdur

112.

[Bākī]

Mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn

Hezec + - - - - / + - - - - / + - - - - / + - - - -

1. nihāl-i ķāmetūñ ḥaķķā' aceb naḥl-i dil-ārādur
egerçi ķaddūñ a' lā kākülūñ a' lādan a' lādur
2. çerāḡ-ı ḥüsnüññ nūrı fūrūḡ-ı şem' -i kāfūrī
nigār-ı' anberin-gisūy nihāl-i sīm-simādur

¹¹¹ 38a. Küçük 2015: 80. Şiir

³ a: ḥaṭṭ-ı ruḥuñ: haṭṭuñ ruh Y.

¹¹² 38a. Küçük 2015: 52. Şiir

3. beyāz-ı şafha-i ruhsāruñ üzre zülf-i pür-çinüñ
nigārın görmemişdür kimse bir tuğrā-yı garrādur
4. gedā-yı bī-ser ü pāyı semend-i nāza çignetme
iñende hüsne mağrūr olma sulṭānum bu dünyādur
5. kenār-ı bahr-i nazma [yine] dūrler dizmiş ey **bākī**
süṭūr-ı defter-i şî' rüm meger emvāc-ı deryādur

113.

[Bākī]

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dem-i şubḥ erdi getür bādeyi şöḥbet demidür
mey-i nāb-ıla pür ét sağarı 'işret demidür
2. yār ise maḥrem-i ağyār gönül hem-dem-i rāz
gözlerüm kan ağıdursa n'ola ğayret demidür
3. çok belā çekdi senüñ çeng-i ğamuñda dil-i zār
nāy-veş nāleler eylerse şikāyet demidür
4. 'ışkuñı şaklar idüm sinede ammā şimdi
āh edersem beni 'ayb eyleme fūrkat demidür
5. miḥnet[i] dil ser-i zülfinde çeker ey **bākī**
kāfiristāna düşen kimsede miḥnet demidür

³ b: nigārın: mişālin BD.

⁵ a: yine dūrler dizmiş: dūrler dərmişsin Y.

b: şî' rüm: şî' rüñ BD.

¹¹³ 38a. Küçük 2015: 81. Şiir

² a: rāz: zār BD.

114.

[Bākī]

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. baḵ cām-ı 'ayşa āyīne-i pūr-şafā budur
gel gör ḥabāb-ı saġārı necm-i hüdā budur
2. la' l-i nigāra cān dēsem işbāta ḳādirin
erbāb-ı 'ışḳ öñinde bugün müdde' ā budur
3. gön'lüm aḳıtdı şimdi beni tırmaz aġladur
ol şūḥ-ı dil-sitān-ile hep mā-cerā budur
4. aġyār diñler oldı pes-i perdeden bizi
'ālemde ehl-i 'ışḳa görünmez belā budur
5. **bākī** kelāmı cümleden a' lā edā eder
ḥaḳḳ-ı suḥanda ḥāşıl efendi edā budur

115.

[Bākī]

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilūn

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. hele ben şöyle kıyās eylerin ey ġayret-i ḥūr
kūyuña nispet ola gülşen-i cennetde ḳuşūr

¹¹⁴ 38b. Küçük 2015: 57. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-2-3-5-7 BD.

BD neşrinde olup Mecmua'da olmayan beyitler şöyledir:

*Dil müy-ı yāri memleket-i çine beñzedür
İller sevād-ı mülk-i ḥuten dir ḥatā budur*

*Âheng-i âhı tırma hemān eyle ey gönül
Sāz u nevā-yı 'aşḳa münāsib hevā budur* (Küçük, 2015)

¹¹⁵ 38b. Küçük 2015: 125. Şiir

2. bezm-i hecrũnde müjeñ nişteri mızrābından
reg-i cān nāle kıılur niteki tār-ı ʔanbūr
3. leblerũñ mā'ili kaçmaz ʔaṭ-ı nev-ʔastadan
ğam degül ʔalib-i nüş olana nış-i zenbūr
4. ser-i kūyuñda benüm āh-ı seher-gāhlarum
ne bilür 'ışķ elemin çekmedi ol daḥı uyur
5. ruḥlaruñ medḥini eflāke çıkardı **bākī**
şevķden ʔoldı bu gün nūr -ile beytü'l-ma' mūr

116.

[Bākī]

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. piyāle ḥusrev-i mülk-i ğama tāc-ı keyānīdür
hum-ı mey pādīşah-ı 'ışķa genc-i ḥusrevānīdür
2. daḥı cemşīdi yād ēyler gözinden [ķan] döker meclis
mey-i gül-gün sirişķi cām çeşm-i ḥūn-feşānīdur
3. leb-ā-leb cām-ı dil ḥūn olsa ʔañ mı bezm-i fūrķatde
güzeller 'ışķına nüş ētmek içün düstgānīdür
4. eşigũnde 'adū nā-geh beni ēy meh bulur bir gün
ķazā-yı āsumānīdür belā-yı nā-gehānīdür

¹¹⁶ 38b. Kūçük 2015: 54. Şiir

² b: çeşm: cemşīd Y.

³ a: ḥūn: h'van Y.

⁴ a: 'adū nā-geh beni ēy meh bulur bir gün: beni ey meh bulur bir gün 'adū nā-geh BD.

5. bahūr-ı micmer-i hüsñ ü bahādur hāl-i ruhsāruñ
anuñ ol halka halka turra-i müşgîn duhānıdur
6. çerāğı mäh-ı enverden yaķar ol ‘ārız u gerden
gırībānuñ senüñ bezm-i leṭāfet şem‘-dānıdur
7. şafā-yı şı‘r-i **bākı** bā’ış-i mihr ü maḥabbetdür
bu āb-ı zindegānı ol ḥayāt-ı cāvidānıdır

117.

[Bākı]

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cāmuñ eṭrāfın kaçan kim seyr eder āvāreler
çarḥ-ı mīnā-[fā]mı güyā devr eder seyyāreler
2. yazamaz ebrūlaruñ rāsına beñzer bir hilāl
mäh-ı tābān bunca yıllardır mişālın қaralar
3. sen meh-i bedrūñ fūrūguñ vèrmek olmaz ‘āleme
ittifākı bir yere cem‘ olsalar meh-pāreler
4. bir kul oğlı āfetūñ kūyında қaldı cān u dil
қapuya çıқmaz görünmez n’eylesün bī-çāreler
5. sākıyā gül-gün[e]-veş gel bāde-i gülgünü sür
lāle-reng olsun қızarsun ol iki ruhsāreler
6. derdine dil zahmınuñ ‘ışķuñla dermān eyledüm
şimdi ‘ışķuñ derdine düşdüm bulunmaz çāreler

117 39a. Küçük 2015: 59. Şiir

¹ b: mīnā-[fā]mı: mīnāyı Y.

³ a: fūrūguñ: ziyāsın BD.

7. şāh-bāz-ı ıab' umuñ pervāzın urmaz kimseler
çāre ey **bākī** hemān oldur öñince varalar

118.

[Bākī]

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

Hezec + --- / + --- / + ---

1. cemālün āfitābından alur nūr
meh-i tābāna döndi cām-ı billūr
2. sürāhī hem-nişinün hem-demün cām
n'icün ben cür'a gibi atılam dūr
3. cemālün şevkına döymez gönüller
tecellī tābına şabr eylemez tūr
4. gehī vuşlatda ' aşık gāhī mehcūr
bu dünyādur gehī mātem gehī sūr
5. saçun zenciri sevdāsında **bākī**
begüm dīvānedür dīvāne ma' zūr

119.

[Bākī]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cür' adan abdāla gerçi maḥzenü 'l-esrārdur
rind-i dūrd-āşāma sāgar maṭla' u 'l-envārdur

¹¹⁸ 39a. Küçük 2015: 132. Şiir

³ a: döymez: ıoymaz Y.

⁴ a: gāhī: gāh: BD.

b: sūr: şūr Y.

¹¹⁹ 39b. Küçük 2015: 58. Şiir

2. gülsitân-ı bezme sâgar gonça-i sîr-âb ise
âteşin ruhsârı sâķinũn de bir gül-nârdur
3. her gedâ-ṭab‘ aňlamaz âyîn-i cemdür bezm-i mey
bunda bir şâh-âne ṭavr u başķa ‘ âlem vardur
4. dâm-ı âgüş içre düşmez ol tezerv-i hoş-ḥırâm
dâne-i eşķüm egerçi lü’lü-yı şeh-vârdur
5. ‘ ıřķ-ıla ḳaddũn büküp zünnũn-ı mıřr olsaň yine
kâm-rân ol kimsedür kim mâlik-i dînârdur
6. mihr-i ‘ âlem-tâb olupdur ol büt-i meh-veş bugün
aňa nispet mâh-ı enver şüret-i dīvârdur
7. ol şanemden **bâķiyâ** bir bûse da‘ vâ ḳıl yüri
söylemezse öp hemân aǵzın sükût iķrârdur

120.

[Bâķı]

Fe‘ilâtũn fe‘ilâtũn fe‘ilâtũn fe‘ilũn

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. yârdan cevır ü cefâ luṭf u kerem gibi gelür
ǵayrıdan mihr ü vefâ derd ü elem gibi gelür
2. fûrķat-i yâr ḳatı zâr u zebũn êtdi beni
döyme[ye]m miḥnet ü hicrâna ölem gibi gelür

³ b: başķa: özge BD.

⁵ b: zü’ü’n-nũn-ı mışr: zü’ü’n-nũn-ı vaķt BD.

¹²⁰ 39b. Kûçük 2015: 146. Şiir

¹ b: ǵayrıdan: ǵayrdan BD.

² b: miḥnet ü hicrân: miḥnet-i hicrâna BD.

3. uydurup leşker-i ‘uşşākını ol şūḡ-ı cihān
nāz-ıla şalını şalını ‘alem gibi gelür
4. dil-i pür-ḡün-ı elem-i hecrüñ-ile hoş édeli
çeşme-i çeşmüm akup şuları dem gibi gelür
5. **bākīyā** kaḡı gönül şehrine gelse şeh-i ‘ışk
bile endūh u belā ḡayl u ḡaşem gibi gelür

121.

[Bākī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. bād şol dem ki ḡubār-ı reh-i cānān getürür
nażar-ı ehl-i dile kühl-i şıfāhān getürür
2. göricek mu‘ cize-i naḡşını şüret-ger-i çin
götürüp ḡāme-şıfat barmaḡın imān getürür
3. çehresinde leb[i] yādıyla gelür dil ḡüyā
şarkdan h^vāce gelür la‘l-i bedaḡşān getürür
4. eşk-i ḡasret yüzümüz āl éder añdukça lebin
mey-i gül-gün içerüz beñzümüze kan getürür
5. zülfi[i] endişesine varma şaḡın ey **bākī**
anda mecmū‘ ile den ‘aḡl[1] perīşān getürür

³ a: şūḡ: şāh BD.

⁴ a: ḡün: ḡvān Y.

a: hecrüñ: ‘ışkuñ, hoş: cūş BD.

b: çeşmüm: çeşmüñ, akup: aḡan BD.

⁵ kaḡı: kaḡı BD.

¹²¹ 40a. Küçük 2015: 131. Şiir

³ a: çehresinde: çehresinden BD.

122.

[Bākī]

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. temāşā-gāh-ı 'uşşāk ol cemāl-i 'ālem-ārādur
ser-i kūyında 'ālem mest ü şeydā bir temāşādur
2. ḥarīf-i sādedür sāgar velī mey ḥūb hem-demdūr
nedīm-i şūḥdur bülbul gül ammā meclis-ārādur
3. tekellefsüz gelür bād-ı şabā tārāc eder bir gün
çemen bezminde gūyā süfre-i gül h^vān-ı yağmādur
4. ḥaṭ-ı menşūr-ı devletdür benefşe rind-i mey-ḥ^vāra
çemende şāḥ-ı sūnbül aña bir tuğrā-yı ğarrādur
5. edāsı ḥūbdur ma' nāsı rengīn şī' r-i **bākīnūñ**
aña reşk étdüren erbāb-ı nazmı hep bu ma' nādur

123.

[Bākī]

Mef' ülü fā' ilātü mefā'ılü fā' ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. kūyuñ gedāsı oldı dil-i mübtelāyı gör
sevdā-yı mülk [ü] salṭanat eyler gedāyı gör

¹²² 40a. Küçük 2015: 127. Şiir

⁵ a: rengīn: ra' nā BD.

¹²³ 40a. Küçük 2015: 129. Şiir

2. var  y  utende   ali gibi m   g olur d  yen
   r  -y1   ini ge  t    g  z  r   t   at  y1 g  r
3. pe  m  ne g  ydi egnine z  lf  n  den aldı el
g  klerde u  dı    ir efendi h  m  y1 g  r
4.   y  nen  n   af  sı ned  r   reti ned  r
mir   at-ı h  sn-i y  re n  zar kıl   af  y1 g  r
5.   y m  btel  -y1   ive-i b  l  -y1 y  r olan
sevd  -y1 z  lf   ba  u  na d     n bel  y1 g  r

124.

[B    ]

Fe  il  t  n fe  il  t  n fe  il  t  n fe  il  n

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1.    ig  n    akine ser-     me-i   ayv  n d  rler
  apu  na matla   -ı    r   id-i d  ra     n d  rler
2. z  lf  n  n dest-resin t  yd   meger kim ru  u  na
b   da s  nb  l  n a  v  li per     n d  rler
3.   an  er-i      ze-i     n-r  z  n   t  g-i   aydar
  af   a-i     r  zu  na mu    af-ı        n d  rler
4. kimler  n r     n   der menzilin ey   bilsem
g  celer seyre   ı  ar ol meh-i t  b  n d  rler

² a: m    g: misk BD.

BD ne  rinde olup Mecmua'da olmayan beyitler   yledir:

Ma  r  r id  n vef  sına bir      n   y g  n  l
R  sv  y-ı     m eyledi   imdi cef  y1 g  r

G     n gererd   z  hd ile b     bu   arsada
N  -ge   t    nd   t  r-i ma  abbet kaz  y1 g  r (K    k, 2015)

¹²⁴ 40b. K    k 2015: 144.   iir

² a: t  yd  : t  td   Y.

5. la‘l-gün katreler ağıttuğı demler çeşmüm
ayağıñ toprağına la‘l-i bedaḥşān dērler

6. gözlerüm yaşı fenā vērdi dile ey **bākī**
‘ālemi ğark ēder ol baḥr-i firāvān dērler

125.

[Bākī]

Mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilūn

Muzāri‘ -- + / - +- + / + -- + / - + -

1. sāķī zamān-ı ‘ayş-ı mey-i hoş-güvārdur
birkaç piyāle nūş ēdelüm nev-bahārdur
2. būy-ı nesīm ü reng-i gül ü revnaķ-ı bahār
āşār-ı fażl u raḥmet-i perverdigārdur
3. ğāfil geçürme furşatı kim bāğ-ı ‘ālemūñ
gül devri gibi devleti nā-pāyi-dārdur
4. eyyām-ı zühd [ü] mevsim-i zerķ u riyā degül
hengām-ı ‘ayş u ‘işret ü geşt [ü] güzārdur
5. zāyi‘ geçürme ‘ömri bu dem künc-i ğamda kim
menzil kenār-ı bāğ u leb-i cūy-bārdur
6. dil zevraķını lücce-i ğamdan hevā-yı ‘ışķ
elbette bir kenāra atar rūzigārdur
7. **bākī** nihāl-i ma‘ rifetūñ mīve-i teri
‘ārif ķatında bir ğazel-i āb-dārdur

⁵ b: la‘l: kān BD.

¹²⁵ 40b. Küçük 2015: 152. Şiir

² b: fażl: fasl Y.

⁵ a: ‘ömri bu dem: bu dem ‘ömri Y.

126.

[Necātī]

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + - -

1. mest olur murğ-ı çemen gül yaqasın çāk eyler
‘ārif-i vaḥdet olanlar bunı idrāk eyler
2. kimi kim bād-ı fenādan şaķına pīr-i muğān
bir iki cūr‘a ile ḥākini nem-nāk eyler
3. dūd-ı āh-ıla şerār-ı cigerinden ‘āşık
ta‘ne-i kār-gehi encüm-i eflāk eyler
4. yok dēme ḥāşiyet-i bādeye kim luṭf-ı kerīm
gülde bū yarada ḥalk ef‘ide tiryāk eyler
5. tutamaz şūfī melāmet okına sīne siper
yine bu şīveleri ‘āşık-ı bī-bāk eyler
6. hele cārūb-ı müjem kıomadı kapuḥnda ğubār
ki miyān-beste olanlar yolını pāk eyler
7. yā rab ol ḥoķka-yı la‘līn ne müferriḥdür kim
her nefes niçe **necātīyi** gibi ḥāk eyler

127.

[Necātī]

Fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

¹²⁶ 40b. Tarlan 1997: 180. Şiir

¹ a: yaqasın: yakalar NBD.

⁴ b: yarada: yaradur, ḥalk: u NBD.

⁷ b: ḥāk: feraḥ-nāk NBD.

¹²⁷ 41a. Tarlan 1997: 186. Şiir

1. nev-bahār eyyāmı geldi ‘ayş ü ‘işret çağıdur
tevbelerle gül kızıl düşmen kadeh kân yağıdur
2. kanı şol ‘ālī-nazar kim sīm ü zer dedüklerin
nergis-i şehlä gibi gözi görürken tağıdur
3. etmeyem sensüz ayak seyrin çemenden yaña kim
‘âşık-ı dīdār olana cennet ayak bağıdur
4. nêce ölmesün bir âdem nêce tuysun bir kişi
êy felek fi‘lün yedi kat taşu geçmiş ağudur
5. ğam belürsüz olduğınca buldururlar göñlüme
hep bilürler kim ezelden yeridür yatağıdur
6. güneşe şordum ki niçün kimse bakmaz yüzüne
dêdi bu şol bir güzeller şâhınun yasağıdur
7. toprağı altun êder cānā êyü bakışlarun
bende-i muhlis **necātīdür** ayak toprağıdur

128.

[Necātī]

Fā’ilātün fā’ilātün fā’ilātün fā’ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. dutalum zenbīl-ile gökden iner meh-pāreler
a begüm yerden mi çıkdı ‘âşık-ı bī-çāreler
2. ihtiyāt etmez misin andan ki aşhāb-ı niyāz
baş açup zārī kılup yerden göge yalvaralar

¹ b: düşmen: düşmān, kadeh: sucı NBD.

⁷ b: necātīdür: necātide NBD.

¹²⁸ 41a. Tarlan 1997: 139. Şiir

3. cām-ı la' lüñle şarāb-ı nāb hem-reng olmasa
küleyüp düşmezdi sāgar üstine āvāreler
4. āfitābum yüzüñ ağ alnuñ açuğdur gerçi kim
sāye-vār arduñça yürür nēce yüzi қарalar
5. ēy **necātī** çıkma yoldan aldanup dil-berlere
şem' gibi şanma kim dāyim öñüñce varalar

129.

[Necātī]

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. sevin ēy dil ki seni dest-i ğam-ı yār yıkar
ne ğam ol hāne içün kim anı mi' mār yıkar
2. beni ēy gonça-dehen āteş-i ruhsār yaқar
beni ēy serv-i çemen şīve-i reftār yıkar
3. töludur қanlu yaşum-ıla iki gözüm қabağı
sākī āhīr beni bu sāgar-ı tekrār yıkar
4. kerem ēt ğamze-i hūn-rīzüñe hey dē yoğ-ısa
'ālemi ucdan uca ol iki tātār yıkar

⁴ b: arduñça: arduñcadur, yürür nēce: bir nice NBD.

⁵ a: dil-berlere: güzellere NBD.

¹²⁹ 41b. Tarlan 1997: 125. Şiir

1-2-3-4-5-6-7-8 Y.

1-3-2-6-?-4-5-? NBD.

² a: beni ēy gonça-dehen: gülşenüñ güllerini NBD.

b: beni ēy serv-i çemen: çemenüñ 'ar' arını NBD.

³ a: yaşumdan: yaşum-ıla Y.

⁴ a: yoğ-ısa: yoksa NBD.

5. beni odlara yağan hāl-i ruḥuñdur şanemā
şehr-i baġdādda çok kimseyi ‘ ayyār yıkar
6. ġamzelerle dil ü cān naḳdini bir bir aluben
āḥir-ül-emr beni ol gözi ‘ ayyār yıkar
7. yaşı bir serv için ırmaġa dönüpdür dēr-imiş
görün aġyārı görün üstümüze yar yıkar
8. girme ortasına gel hāne-i dilden çek elün
èy **necātī** saña ne yār yapar yār yıkar

130.

[Necātī]

Müfte‘ ilün mefā‘ ilün müfte‘ ilün mefā‘ ilün

Recez - + + - / + - + - / - + + - / + - + -

1. gerçi şeyḥ-i şavma‘ a tevbeye dest-i ḥaḳ şunar
sāḳī[yi] gör ki luṭf édüp el dèylene ayak şunar
2. gülşene gel ki cām-ı mey nūş édicek öpüşmege
gül yañaġın tütivérür gonca gelür dudak şunar
3. kaşları baş bir eyleyüp çeşmine ġamze öġredür
kana şerik olur şu kim mest eline yarak şunar
4. bezm-i cemāl-i dostda içmege rind-i pārsā
gonca lebi şarāb-ı ter gül yañaġı ‘ arak şunar
5. cān-ıla saña göñlini vèrse **necātī** tañ degül
hüsñ [ü] behā çerāġısın her kişi bir adaḳ şunar

⁵ Bu beyit NBD neşrinde yoktur.

⁷ b: görüñ: yine NBD.

⁸ b: yapar: yapar u ne Y.

¹³⁰ 41b. Tarlan 1997: 176. Şiir

² gülşene: gülşende Y.

131.

[Necātī]

Mef' ūlū fā' ilātū mefā 'lū fā' ilūn

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. perhīz öğredür baña zāhid kişilenür
miskīn ğam-ı nigārı ne bilsün yenür şanur
2. gören düşünde bir gece mestāne gözlerüñ
nergis gibi ħumār-ile bir yılda uyanur
3. ol şive-ger ki fitne-i āḥir zamān geçer
ben bildüğüm zamāne ise bir gün uşlanur
4. sākī götür bu 'ādeti dirlik degül bu kim
büseñ alınca bir kişi cānından uşanur
5. gündüz görine dēyu duḥān ètmezin velī
āhum karañu gècede çaķ göge boyanur
6. gözyaşını **necātī** eder yüzine niķāb
miskīn meger ki ètdügi işlerden utanur

132.

[Necātī]

Mefā' ilūn mefā' ilūn fe' ūlūn

Hezec + --- / + --- / + ---

¹³¹ 42a. Tarlan 1997: 68. Şiir

¹³² 42a. Tarlan 1997: 106. Şiir

1-2-3-4-5 Y.

1-4-5-2-6 NBD.

NBD neşrinde bulunup Mecmua'da bulunmayan beyit şöyledir:

'Aşā-yi tīrūñ ile èy cefā-kīş

Ža' if oldu yürek tayanurığör (Tarlan, 1997)

1. dili bir dil-rübāya yandurıgör
maḥabbet şem‘ini uyandurıgör
2. kız oldu duḡter-i rez sākīyā gel
bir iki cām-ı mey tılandurıgör
3. tılaşur degme bir zencīr-i mūya
ögüt vēr göñlüñi uşlandurıgör
4. toğupdur āfītāb-ı sāğar-ı ‘ışk
çerāğın ‘aqluñuñ dıñlendürıgör
5. inanmaz kimse meyden geçdüğine
necātī and içüp inandurıgör

133.

[Necātī]

Fā’ilātün fā’ilātün fā’ilātün fā’ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ol perī perçemlerinden çengine çevgān alur
her kimüñle ḡüsn tıpın oynasa meydān alur
2. nüş éder bīgāneler-ile rüm éli tıluların
āşınālar bezm-i ġamda cān vērüben cān alur
3. bülbüñüñ āhından almaz ol gül-i ra‘nā dirīğ
ḡüsnine mağrūr olur çok nāle vü efgān alur
4. derd-mend olanlaruñdur devlet-i dārü ‘ş-şifā
ķanğı bī-devletdür ol kim derd[i] ķor dermān alur

⁵ a: kimse: şūfī NBD.

¹³³ 42a. Tarlan 1997: 55. Şiir

³ b: olur: olub NBD.

5. rûzigārā edemezsin yârı sen benden cüdâ
fâriğ ol ey müdde‘î cānı viren sulţān alur
6. hep kıaraman bağışıdır rûzigāruñ vèrdügi
hâzır ol kim vèrdüğün âhır gèru devrān alur
7. gerçi şaf çekdi **necātî** ‘aql [u] nāmūs [u] şalāh
ğamze-i sākî bu resme düşmen[i] āsān alur

134.

[Necātî]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ayruğın kodi gönül zülf-i perîşāna gezer
boynı bir gün ol aşılāsınuñ urğana gezer
2. cānı yokdur ki şanem ède senüñle da‘vā
gerçi bu şüret-ile şahid-i kâşāne gezer
3. kim ola ğamzelerüñ tîrine cān vèrmeye kim
tîr[i] bāzārda anuñ biri bir cāna gezer

⁵ a: yârı sen: yârımı NBD.

¹³⁴ 42b. Tarlan 1997: 134. Şiir

NBD neşrinde olup Mecmua’da olmayan beyitler şöyledir:

Şol ki ‘ışk âteşinüñ şevkine pervāne gezer

Şem‘-veş ‘ömri anuñ yana gelür yana gezer (Tarlan, 1997)

Aşağıdaki beytin ilk dizesi NBD neşrinde yoktur. (Tarlan, 1997)

Baş koşub zülfüne gönüm tolanur genc-i ruhuñ

Boynı bir gün ol aşılāsınuñ urğana gezer (Tarlan, 1997)

¹ a: Dize NBD neşrinde yoktur.

³ Beyit NBD neşrinde şöyledir:

Saňa cān virdüğüm oldur ki idicek baňa revān

Ğamzeñüñ oklarınıñ her biri bir cāna gezer (Tarlan, 1997)

4. ele cām alup urur kendüyi dīvārlara
güneşi gör ser-i kūyuñ nece mestāne geçer
5. göricek halk **necātī** der-i āsafda
dédiler mūr[1] görüñ taht-ı süleymāna geçer

135.

[Necātī]

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. cedvelden iñen çıkma ki pergāra çekerler
toğrı yolına gitmeyeni dāra çekerler
2. ġāfil yürime ayağı tozında gözün aç
ki ol sürmeyi şol dīde-i bīdāra çekerler
3. āşüfteler ol ġamze-i hūn-rizūñ elinden
hançerler ile sinelere yara çekerler
4. şimşād şalınmağda elüm var dēmesün kim
güzeller anı şīve-i reftāra çekerler
5. gül yūsufi devründe güzellik şatamaz hīç
gün başına bir gerçi ki bāzāra çekerler
6. gül devri turur ser-hoş ol utanma **necātī**
haclet rakamın cebhe-i huş-yāra çekerler

⁴ a: cām: cān NBD.

b: güneşi göriser kūyuñ nece mestāne geçer: Gün dağı bencileyin kūyuñ mestāne geçer NBD.

¹³⁵ 42b. Tarlan 1997: 95. Şiir

Mecmuada olmayıp NBD neşrinde olan beyit şöyledir:

Bülbül çağırur şalar elin turra-i şimşād

‘Ākılları hep cānib-i gül-zāra çekerler (Tarlan, 1997)

³ a: elinden: ucından NBD.

a: āşüfteler: āşüfteleri: Y.

b: yara: pāre Y.

1. gel kim açıldı çiçekler seyr-i sebze hūbdur
durduğıyla her ağaç bir sīm-ten maħbūbdur
bād ferrāş oldu servūñ sāyesi cārūbdur
bāğa gel kim ʔarf-ı gülşen hūbdur merğūbdur
2. ‘āleme nevrūz sulṭān oldu istiqlāl ile
zeyn olupdur şahn-ı gülşen kırmızıyla al-ıla
sebzeler her-dem saña dērler zebān-ı ḥāl-ıla
bāğa [gel kim ʔarf-ı] gülşen [hūbdur] merğūbdur
3. şubḥ-ı devlet érdi gönñlūñ gözini uyarıgör
mekteb-i ‘ışk oldu gülşen ʔur oturma varıgör
‘ārif ol her şafḥa-i gülde cemāl-i yārı gör
bāğa [gel kim ʔarf-ı] gülşen [hūbdur] merğūbdur
4. kimseye étmez vefā bilürsin eyyām-ı dü-reng
bī-vefā dünyā içün luṭf eyle ʔardaş étme ceng
her ağaç dibinde şaldı sāyeler naṭ‘ -ı peleng
bāğa [gel kim ʔarf-ı] gülşen [hūbdur] merğūbdur
5. ‘ālem içinde senūñ ‘irfāna meylūñ var-ısa
gitme yābāna eger kendūñe ākluñ yār-ısa
ger ğaraż seyr-i behişt [ü] şoḥbet-i dīdār-ısa
bāğa [gel kim ʔarf-ı] gülşen [hūbdur] merğūbdur

¹³⁶ 43a. Tarlan 1997: 1. Şiir

Şiir murabba nazım biçimiyle kaleme alınmıştır. Mütেকerrir özellik göstermektedir.

¹ a: sebze: gülşen NBD.

² b: zeyn olupdur şahn-ı gülşen: kendüyi gülşen donatdı NBD.

6. ‘ālemi taldurdu kuşlar nāle vü feryād-ıla
gel berü dēr el şalar serv-i sehî şimşād-ıla
her kişi bülbül ü kumrı çağırurlar ad-ıla
bāğa [gel kim taraf-ı] gülşen [hübdur] mergübdur
7. sen şarāb iç karşıña bülbül ser-āgāz eylesün
gāh nevrüz [u] hicāz ü gāh şeh-nāz eylesün
gonça gülsün serv şalinsun semen nāz eylesün
bāğa [gel kim taraf-ı] gülşen [hübdur] mergübdur
8. hurrem ol kim sebzeze zevk ü şafālar edesin
mest olup ‘āşıqlara luṭf u vefālar edesin
vaḳt ola miskīn **necātīye** du‘ālar edesin
bāğa gel kim taraf-ı gülşen hübdur mergübdur

137.

[Necātī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dēdüm ol yüzde nedür hāl-i mu‘ anber çoğ olur
dēdi bu rüm elidür bunda güzeller çoğ olur
2. dil getürdüm dēyu dil-dāra gönüllenne şaḳın
pādişāh eşigidür bunda dil-āver çoğ olur
3. olıgör hıẓr gibi ṭālib-i iklim-i hayāt
yoksa devlet çok olur mülk-i sikender çoğ olur
4. zülfün ucında gönül dirilemez zülfünden
bir olıcaḳ haṭ-ıla hāl-ıla kāfir çoğ olur

⁶ c: her kişi: her kişiye, çağırurlar: çağırur NBD.

¹³⁷ 43b. Tarlan 1997: 110. Şiir

¹ a: nedür: neden NBD.

³ a: ṭālib: şāhib, çok olu: bulunur NBD.

⁴ a: dirilemez: diledüğüm Y.

5. iki ‘ālemde **necātī** saña bir yār yeter
ber-murād olmaz ol iş anda ki server çoğ olur

138.

[Necātī]

Mef’ ulü fā’ ilātü mefā’ ilü fā’ ilün

Muzāri‘ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. cānā cefānı ‘āşık-ı bî-dil vefā bilür
her taş kim atsa reddüñ eli merhabā bilür
2. hūrşide nispet eyleyen ol gül yañaqları
ëy lāle-çehre yüzüñe nêce baķa bilür
3. sīnemden aldı cānum eliyle ķomiş gibi
ğam-hānemi bucaķ bucaķ ol dil-rübā bilür
4. serv-i ümīze érmez eli şol kimesne kim
bālā-yı dost şīvelerini belā bilür
5. zülfüñ hevāsı ile gönül düşdi ğurbete
boynı uzak yola giden işin ğudā bilür
6. cām-ı şarāb-ıla işin altun éder şu kim
pīr-i muğān eşigi tozın ķīmyā bilür
7. āķir kemān ķaşuñı eger āhum āteşi
ya ‘ilmi[ni] **necātī** ķuluñ müntehā bilür

¹³⁸ 43b. Tarlan 1997: 87. Şiir

¹ b: atsa: ata NBD.

³ a: cānum: cānı NBD.

⁴ a: kimesne kim: kimesnenüñ NBD.

⁶ a: éder: éde NBD.

139.

[Necātī]

Fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Remel + + - - / + - + - / + + -

1. eşigüñ yaşum-ıla hem-demdür
meger ol ka' bedür bu zemzemdür
2. zerre deñlü dehān ü kılça miyān
dıl-rübālķ içinde neñ kemdür
3. kaçma bizden senüñle buluşuruz
èy yüzi tāze gül bu 'ālemdür
4. gerçi kim hūbdur firişte vü hūr
ol perī-rüy[i] gör ne ādemdür
5. olalı zūlf-i kāfiri bünyād olalı
sevgüsi dilde қatı muhkemdür
6. mey ü neyle seher demin hoş gör
ki cihān bu bir iki üç demdür
7. āferinler **necātī** ṭab' uña kim
ṭarz-ı eş' ārda müsellemdür

¹³⁹ 43b. Tarlan 1997: 66. Şiir

² b: dıl-rübālķ: dıl-rübalar NBD.

⁵ a: olalı: uralı ND.

140.

[Necātī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dil yine ol şūḥ-ı cihān üstine dir dir ditrer
dil nedür kevn ü mekān üstine dir dir ditrer
2. teşne-dil la‘l-i zülālī şuyına ol ḥızr-demüñ
gördügi demde hemān üstine dir dir ditrer
3. çeşm-i pür-fitnessi ‘ālemlere ğavġā bıraġur
ġamze-i ḥūn-rīzi ḡan üstine dir dir ditrer
4. murġ [u] māḥī melek ü ḥūr u perī vaḥş [ü] tıyūr
ol süleymān-ı zamān üstine dir dir ditrer
5. dil-i miskīn-i **necātī** yine ey cān-ı cihān
bir fülān ibn-i fülān üstine dir dir ditrer

141.

[Necātī]

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

Muzāri‘ - - + / - - + - + / + - - + / - + -

1. ḡaddüñe luṭf ḡıl‘at-i ḡüsn ü behā biġer
bir kez yüzüñi görmege cānlar behā biġer
2. ey sidre saña beñzemesün yoġsa bāġ-bān
servi yonar şanavberi ḡoş müntehā biġer

¹⁴⁰ 44a. Tarlan 1997: 115. Şiir

² a: şuyına ol: şuyın ol, la‘l-i: la‘li NBD.

b: demde: yerde NBD.

³ b: ġamze-i ḥūn-rīzi: ḡūnī-i ġamzesi NBD.

⁴ a: ḡūr: ins NBD.

¹⁴¹ 44a. Tarlan 1997: 158. Şiir

3. nāsün ma‘a ‘l-libāsü vera‘ ehli okuyup
tezvîr eliyle cāme-i zerķ u riyā biçer
4. yêr êtdi gözüm üstine aķmağla gözyaşı
seyl-āb olur ki yolları êy reh-nümā biçer
5. dünyā **necātiyā** yemek içmek-țurur velî
yemez zamāne ğuşşasın ol kim şarāb içer

142.

[Necātî]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. yaraşur kim seni ser-defter-i hūbān yazalar
nāme-i hūsnūñ içün bir iki ‘ünvān yazalar
2. n’ola gelse ħaț-ı sebzūñ ne ħațāsı ola kim
ka‘benūñ çevresine āyet-i ķur’ān yazalar
3. ķorkaram kim lebūññ örneğın alup şanemā
çin muşavvirleri bir şūret-ile cān yazalar
4. dēñ ețibbāya ki ķanūn [u] şifā yazmaķdan
hūner oldur ki ğam-ı dil-bere dermān yazalar
5. baña dirlik yêter ol kim öliceķ derdūñle
meşhedüm mermerine küşte-i cānān yazalar
6. şî‘r-i pūr-sūz-ı **necātî** var-iken ħayf ola kim
ķalk yazup yañılup defter-i dīvān yazalar

³ a: vera‘: duzağ Y.

¹⁴² 44b. Tarlan 1997: 206. Şiir

⁶ a: pūr: dil NBD.

7. beni ser-defter-i ‘ışk eden érenler umarın
sen şehi pādişeh-i milket-i ‘oşmān yazalar

143.

[Necātī]

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. ben hasta için la‘l-i leb-i gül-sükkerüñ var
ben müflis için zer kemer [ü] sîm berüñ var
2. bir dağı benüm sencileyin pādişehüm yok
èy dōst senüñ néce benüm gibilerüñ var
3. ağıyār diken gibidür andan üzülürseñ
èy gonca-dehen gül gibi baş üzre yèrüñ var
4. èy dil [ya] ser-i zülf[i] çeker ya şu ya toprak
bārī hele yār eşigine bir çekerüñ var
5. dèdüm ki müjeñ tîrine sînem siper olsun
taḥsînler édüb dèdi **necātī** cigerüñ var

¹⁴³ 44b. Tarlan 1997: 75. Şiir

¹ a: sükkerüñ: şekerüñ NBD.

² b: gibilerüñ: bigilerüñ NBD.

144.

[Necātī]

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ʾlū fā' ilūn

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. 'āşık kaçan ki nāvek-i āh-ı seher çeker
göklerde mihr ü mäh yüzine siper çeker
2. aş bārī dār-ı zülfüne bir kezden et ḥalāş
cellād-ı ğamze bizi nēce bir eger çeker
3. bir gün sen āfitāba muḳārin olam dēyü
māh-ı felek yılın on iki ay sefer çeker
4. gāhī kemān-ı miḥnet [ü] gāhī ḥadeng-i āh
meydān-ı ğamda 'āşık-ı miskīn neler çeker
5. zülfün ki 'arīfāne egilüp öper lebün
bir rinddür ki cām-ı şarāb çöker çeker
6. rāġīb görür ḳaşun-ıla zülf[ün] kemendini
anuñ-içün **necātī** bu deñlü gerer çeker

145.

[Necātī]

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ʾlū fā' ilūn

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

¹⁴⁴ 44b. Tarlan 1997: 145. Şiir

1-2-3-4-5-6 Y.

1-4-3-2-5-8 NBD.

Mecmuada bulunmayıp NBD neşrinde olab iki beyit şöyledir.

Rāz'ı lebinimest gözinden sorar gönül

Nāzüglük ile ağzını arar ḥaber çeker

İtme iñende dīde vü dilden şikāyeti

Kim cevri 'ışkı pādīşeh-i baḥr ü ber çeker (Tarlan, 1997)

² b: eger: iler NBD.

³ b: ay: aydur NBD.

¹⁴⁵ 45a. Tarlan 1997: 81. Şiir

1. bir ben degülem ol şaneme mübtelâ geçer
âşüfte aña mîr ü vezîr ü gedâ geçer
2. gögsüme tîr-i ğamzesin ol kaşları kemân
şöyle urur ki bir yañadan bir yaña geçer
3. dilden geçerdüm andan öte cāna kıymaya
toğrusı bu ki ğamzeñ oķı ejdehâ geçer
4. èy māh-çehre yıldızı düşdi feleklerüñ
eflāk cevşenini ħadeng-i du‘ā geçer
5. hāy ümmet-i muħammed esirgeñ **necātîyi**
yıllar-durur ki ħāk-i reh-i muştafâ geçer

146.

[Necātî]

Fā’ilātün fā’ilātün fā’ilātün fā’ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. çarķ elinden gözyaşı çağlar gelür çağlar geçer
yād èdicek yüregüm ağlar gelür ağlar geçer
2. senden artuķ kimseye meyl ètmemeg-içün gönül
zülfüñ ucı boynımı bağlar gelür bağlar geçer
3. ħüsnüñe mağrūr olup ħor görmegil dervîşleri
bu cihān bākî degül begler gelür begler geçer

¹ b: mîr: şāh NBD.

³ b: ejdehâ: artuğa NBD.

⁴ a: yıldızı düşdi feleklerüñ: olma cefāya dilîr kim NBD.

b: cevşenini: cevşenine NBD.

¹⁴⁶ 45a. Bu şiir NBD neşrinde yoktur.

4. müşkilüm budur benüm kim düşmüşem senden cüdā
görmezem gün yüzüñi aylar gelür aylar geçer
5. eder efğānlar **necātī** geceler tā-şubḥa dek
dil-berüñ cevvin çeken iñler gelür iñler geçer

147.

[Necātī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. devr-i meclis ki bu gün zevk u şafā ḥırmenidür
el açuñ vaqt-i şabūḥ oldı du‘ā ḥırmenidür
2. gögsümi taşlar alup dögdügümi tañlama kim
gördügüñ sīne degül derd ü belā ḥırmenidür
3. ḥaṭṭı sünbül uvağı dāneleridür beñler
ḥāl [ü] ḥaṭ şanmañ anı cevır ü cefā ḥırmenidür
4. nece olur ḥaṭ çekicek çevresine ḥaddüñ ol ay
bedir ağıllanıcak ḥüsn ü bahā ḥırmenidür
5. ba‘zılar ḥalka olup dāne-i tesbīḥ şayar
şūfī ol zühd degül belki riyā ḥırmenidür
6. devr-i ḥüsnünde daḥı deste yatur sünbüller
meger ol bu dil-i maḥrūm u gedā ḥırmenidür
7. şükri li ‘illāh **necātī** yine bir dāne-durur
pādişāḥ eşigi gerçi zurefā ḥırmenidür

¹⁴⁷ 45a. Tarlan 1997: 112. Şiir

² a: alup: ile NBD.

⁴ b: bedir: nedür Y.

⁶ b: Bu beyit yazmada şu şekildedir: ğālib ol bir degül miskīn ü gedā ḥırmenidür

⁷ b: durur: tırur Y.

148.

[Şadrî]

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. korkarın fâş ola ' ışkum ' âleme ikrâr güç
da' vî-i ' ışka yalan şıgmaz velî inkâr güç
2. katı güçdür derd-i hecrüñ müşkil işdür vuşlatuñ
şabra tākāt yok dirīgā hāl müşkil kār güç
3. bir pula biñ baş olur bāzār-ı ' ışk-ı yārda
bi'llāh ey dellāl-i ğam kimdür dēyen bāzār güç
4. ' uzlet ister hem-dem-i ğamdan gönül kıan ağlayup
yaluñuzlık müşkil ammā kıahr-ı hıdmet-kār güç
5. ' ışka ya şabr u sefer eyle dēdiler şadriyā
şabr yok āsān sefer ammā firāk-ı yār güç

149.

[İshāk]

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cān vērürdüm yolına dildār[ı] görsem bir dağı
ölmedin hīç olmayınca bārī görsem bir dağı
2. kadre ērdüm kadrini hayfā ki ammā bilmedüm
ben bilürdüm ol gözi mekkārı görsem bir dağı

¹⁴⁸ 45b.

¹⁴⁹ 45b. Keklik, 2014: 314. Şiir

3. ‘āşık-ı bî-çāreñi cānsuz koma dēyüp düşüp
ayağına yüz sürüp yalvarı görsem bir dağı
4. vèrmedin hüsni[i] bahārı bād-ı āh-ıla yèle
hey dirîğ ol serv-i hoş-reftārı görsem bir dağı
5. başuma gün toğmak ol vaktin olurdı dostlar
ol güneş yüzlü kamer-ruhsārı görsem bir dağı
6. hastayam göñlüm döner cān talbınur ditrer yürek
sağlar-ıdum ol gözi hammārı görsem bir dağı
7. hālüm ağılardum toyınca gāyetī güldürmeye
āh eger **ishāk** ol dil-dārı görsem bir dağı

150.

[Zātī]

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ol ki cān vèrmez revān ol buse-i femden kaçır
bir yahūdīdür ki ol ‘isī-i meryemden kaçır
2. kande kim çeşmüm nazar kılsa kaçır ol dem revān
ey göñül çeşmümde nem var ol şanem n emden kaçır
3. dil-berūñ bir gün yolın başmış delü kanlu yaşum
kanludan kaçır gibi gördükçe ol demden kaçır

⁴ a: vèrmedin: varmadın, āh-ıla: āhumla İÇD.

⁵ Gazelin devamı bu beyitten itibaren 47a’da devam etmektedir.

a: dostlar: dostum İÇD.

⁶ a: hastayam: hastayın, hammārı: bīmārı İÇD.

⁷ a: güldürmeye: güldürme Y.

¹⁵⁰ 46a. Tarlan 1967: 276. Şiir

¹ a. ki: kim ZD.

b: ‘isī-i meryemden:‘ise-bn-i meryemden ZD.

²a: çeşmüm: çeşme ZD.

b: şanem: güzel ZD.

- .4 kaçsa zāhid şām-ı zülfüñ mışr-ı hüsnünden ne
rüsitâyîdür şehā şehir-i mu‘ azzamdan kaçır
5. ol melek ādem degüldür ādem olmaz zātiyā
ādem olan kimse bilsem niçün ādemden kaçır

151.

[Muḥibbī]

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. pend[i] gūş étme dilā alma ele ‘ār etegin
ko ne dèrlerse dēsünler dutagör yār etegin
2. baña her demde gelür derd ü belā miḥnet ü ğam
müşkil işdür kişie tuta sitemkār etegin
3. müdde‘ī dāmen-i dildāra yapışsa ne ‘aceb
ķanda kim açıla gül dutar anuñ hār etegin
4. ḥ‘ābda yāri bulup fırsat-ıla būsesin al
uyanup ḥışma gelürse ķoma inkār etegin
5. èy **muḥibbī** benī-ādemde vefā ķalmadı hīç
sen de mecnūn-şıfat tūt yūri tağlar etegin

⁴ a: mışr-ı hüsn ü şām-ı zülfünden: şām-ı zülfüñ mışr-ı hüsnünden ZD.

¹⁵¹ 46a. Yavuz 2016: 2705. Şiir

MD neşrinde olup Mecmua’da olmayan beyit şöyledir:

Yüz sürüp pīr-i muğān ḥıdmetine tutma saķın

Ḥānķāh içre varup zāhid-i mekkār etegin (Yavuz, 2016)

² b: kişie: kişi kim MD.

³ a: yapışsa:erişse MD.

152.

[Emrî]

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. düşdüm ayaklara elden kıomadum yâr etegin
gerçi yârum kıomadı bir nefes ağyâr etegin
2. olalı ‘ışk-ıla şîrîn lebinüñ ferhâdı
dîl-i dîvâne vâtan eyledi tağlar etegin
3. degmedüm bir güle bu tâlî‘i bak yaşımı gör
tutaram bunca zamân oldu ki gülzâr etegin
4. öl diril al yakasın ey dîl eger ‘ârif iseñ
hûblaruñ koma elünden hele zinhâr etegin
5. **emriyâ** ister-iseñ dâmen-i dîl-dâre yapış
gül ele girmez-imiş tutmayacak hâr etegin

153.

[Muhibbî]

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ ‘aynına
yandı miñnetle ciger döndi kebābuñ ‘aynına
2. çarh elinden inlesem dolāb-veş olmaz ‘aceb
gözlerüm yaşı dönüpdür āsiyābuñ ‘aynına

¹⁵² 46a. Saraç trsz. : 385. Şiir

³ a: bak; yok ED.

⁴ a: öl diril: elüne ED.

⁵ a: dîl-dâre: ağyâra

¹⁵³ 46b. Yavuz 2016: 3148. Şiir

3. mezra^ç -1 dilde maḥabbet toḥmı sebz olsun dēyü
anı şıvarmağa çeşmüm döndi ābuñ^ç aynına
4. bār-ı ğamdan miḥnet-ile kāmētüm çeng olalı
sīnemüñ nālīşleri döndi rebābuñ^ç aynına
5. ēy **muḥibbī** kanda gitsem iki cūdur gözyaşı
kalmadı şimden ğerü ḥācet türābuñ^ç aynına

154.

[Ġubārī]

Fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. bakmağa pīr-i muġān gāhī şarābuñ^ç aynına
‘aynek ètmiş cāmdan gördüm ḥabābuñ^ç aynına
2. eşküm-ile āsiyāb-ı dīde devr eyler müdām
döndi yaşum iki gözlü āsiyābuñ^ç aynına
3. düşde görsem bir ğece derd-i derūnum aġlasam
görinüp ol ḥāzret-i ‘izzet-me^ç ābuñ^ç aynına
4. kāmētüm oldu kemān başum kemān-çe kāsesi
mā-ḥaşal başdan başa döndüm rebābuñ^ç aynına
5. ol kadar pā-mal-i ğam oldu **ġubārī** kim şehā
ḥāksār-ı ğam olup döndi türābuñ^ç aynına

¹⁵⁴ 46b. Gurbüz 2011: 1070. Şiir

¹ a: gāhī: her dem ML.

b: aynuñ: aynek Y.

² b: yaşum: başum ML.

b: gözlü: gözler Y.

155.

[Yahyā]

Mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. bende efendi meskenet ü iltiyām-ı tām
sende celāl ü şevket ü ' ünvān u ihtişām
2. rif' atde ol hemîşe begüm kaşlaruñ gibi
rüy-ı tevāzu' -ıla vērürsin bize selām
3. yüz vërme buse adın añan nā-sezālara
noqşān edenleruñ işini kıl begüm tamām
4. gūyā dehānı hātif-i ğayb oldı dil-beruñ
kendü görünmez ādem-ile söyleşür kelām
5. **yahyā** firāk-ı hasret-i bezm-i habīb ile
kanlu yaşum gözüme gelür mey gibi müdām

156.

[Feyzi]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. hūblar êtdükde ' azm-i şahn-ı şahrā semt semt
deşt-i ğamda' aşıkān eyler temāşā semt semt
2. görse ger didāruñı rüz-ı ezelde cūylar
sū-be-sū cūyān olup akmazdı deryā semt semt

¹⁵⁵ 47a. Bozyiğit 2021: 250. Şiir

³ añan: iñen Y.

¹⁵⁶ 47a.

3. mīve-yi vaşluñ eger mebzûl olursa dostum
bāğ-ı hüsnuñde kopar yüz dürlü ayva semt semt
4. şalma baħr-ı eşküme bir dem hayālūñ zevrağın
cūşa geldi bād-ı āhumla bu deryā semt semt
5. **feyzīyā** dil mülkini gözden bırağdı cānumuz
yēr yēr olsa yeridür aşüb [u] gavgā semt semt

157.

[Behiştī]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. münħarif kıldı mizāc-ı nārı ey dehr-i denī
bedr-i māh-iken hilāl étdün bu hüsni-rüşeni
2. var-ısa bir gayri teşhīş anı eyle ey tabīb
nabzına yārūñ yapışma yoħsa öldürdüñ beni
3. nev-civānum pister-i miħnetde cān vèrmek baña
çok yeg idi bu cihānda böyle görmekten seni
4. bülbül-i cān nèce nālān olmasun kim ol gülūñ
nev-bahār iken ħazān şeklini tıtdı gülşeni
5. la' le tebdīl ile yārinūñ 'izārı leblerin
bir faķirūñdür **behiştīye** 'atā kıl yā ħanī

^{5b}: olsa: olursa Y.

¹⁵⁷ 47a. Aydemir 2018

Bu şiir BD neşrinde yoktur.

158.

[‘Azmi]

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. yüzüm üzre dèmeñ bārān-ı eşki kaçreler dökdi
çıkup mellāh-ı çeşmüm sâhil-i deryāya er dökdi
2. düşen gözden pey-â-pey pâre-i hûn-ı ciger şanmāñ
vücûdum şāhsārın bād-ı ğam deprettdi per dökdi
3. çürüttdi nağd-i eşki müflis oldı merdüm-i dīdem
yoluñda harc edüp ey birsīm çok sīm ü zer dökdi
4. görüp ruhsāruñı gülşende ey meh gül hicābından
degüldür jāleler ğāyet kızardı hayl[i] ter dökdi
5. hümā-yı zülfüñüñ ‘azmī bulınca bir telin ‘anķā
yolındı āşiyān-ı kâfda çok bāl ü per dökdi

159.

[Zātī]

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. maḥall-i vakt olmazsañ nigāruñ mumı yanınca
anuñ vaşfin beyān etmek gerekdür mû-miyyānınca
2. cemālūñ şevķ-ı şem‘ -ıla benem pervāne-veş cānā
işüm her gece yanmak mihr-i şubḥuñ mûmı yanınca

¹⁵⁸ 47b.

¹⁵⁹ 47b. Çavuşoğlu ve Tanyeri 1987: 1444. Şiir

¹ a: vakt: diğķat, mumı yanınca: mû-miyyānınca ZD.

b: anuñ vaşfin beyān etmek gerekdür mû-miyyānınca: anuñ evşāfını kılmak gerek ey mû-miyyān ince

² a: şevķ-ı şem‘ -ıla: şem‘ i şevķiile ZD.

b: gece: şām, mihr-i şubḥuñ: mısr-ı şubḥuñ ZD.

3. ar retl  s z m di le kerem  ıl bir dem  r m  t
nig r  n r-ı  ev u n-ıla g   ller m mı yanınca
4. n'ola ol    -ı r  en-dil olursa  em  -ve  p r-s z
bel  her  ande kim gitse du   alar m mı yanınca
5. sen  n bezm  nde yanan  em  a re k  tdi d di **z ti**
n'olaydı ben  leyd m  h o bezm  n m mı yanınca

160

[   di]

Fe' il t n Fe' il t n Fe' il t n Fe' il n

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. na d-i c n-ise  ara  yolu a mebz l olsun
 a ma  y     mur du n ne ise ol olsun
2. s neme hecr  n-ile  ekd m elifler c n 
gelmege   hid-i derd    ama bir yol olsun
3.  eb-i  amdan dil-i b m r  al   ister-ise
ri te-i z lf duta boynına meft l olsun
4.  st    n-ı ten  ni nerd-i  ama z r olsa
c -be-c  d  -ı siy hu n bir iki pul olsun

³ a: s z m: s zin ZD.

b:  ev u n-ıla: hecr  nden ZD.

⁴ b: bel : bile ZD.

b: gitse: gitdi-se Y.

⁵ b:  leyd m: yanaydum,  h: v h ZD.

¹⁶⁰ 47b. Buyruk 2009: 10. Kıt'a

 iir  D ne rinde "kıt'a" nazım  ekliyle ve iki beyit olarak verilmi tir.

² a: c n : t  kim  D.

5. manşib-ı vaşluñ **ümîdiye** âtâ kı1 şāhum
gūşe-i hecr-i belāda nēce maʿ zūl olsun

4. MECMUANIN MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

Yer Nu.	İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 3771 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası (18a-47b)						
Sıra Nu.	Varak Nu.	Mahlas	Matla'	Makta'	Nazım biçimi/ Birimi	Vezin	Açıklama
1	18a	Maḥfi	Öpsem seni doyınca doyınca seni öpsem Öpsem demeseñ hergiz [hergiz] demeseñ öpsem	Maḥfi ḵuluñam šāhum šāhum ḵuluñam šāhum ‘ Ālem dükeli bildi bildi dükeli ‘ ālem	Gazel/5	--/ -./-./-.-	Şiirin bazı beyitleri Mecmûa-yı Letâif fi Sandukat’ il Me’ârif isimli bir güfte mecmuasında vardır.
2	18a	Raḥmî	ğama mu‘ tād olan göñlüm ‘ aceb dīvānedür şimdi ümîd-i vuşlat étmez minneti hicrānadur şimdi	ferîdem dërse lâyıḵ ḥırm-en-i dehr içre raḥmînüñ bu şî‘ ri vaşf-ı ḥāl-i yār-ıla bir dānedür şimdi	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
3	18a	‘Ubeydî	faḵîrüz derd-mendüz mest-mendüz ḥāksāruz biz ayaḵlar topraḡı pā-māl-i ḡam kemter ḡubāruz biz	başaldan cürmümüz taḵşîrümüz gayrilerüñ ‘ aybın ‘ uyüb-ı ‘ āleme şimdi ‘ubeydî perde-dāruz biz	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.

4	18b	Fevrî	sevdi şanemâ dil seni ya taht ola ya baht terk eyledi cân u teni ya taht ola ya baht	bir cenk edeyin yâr için ağıyâr-ıla fevrî ya ben anı ya o beni ya taht ola ya baht	Gazel/5	--./ .--./.--./--	Mehmet Kalpaklı'nın hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinin 230. sayfasındaki 34. gazel bu gazelle tamamıyla aynı olup Fevrî mahlasıyla yazılmıştır. Yine Peşteli Hisâlî'nin Metâliun'n-Nezâir adlı matla mecmuasının 1. cildinde 221. sayfada şiirin matla beyti Fevrî mahlaslı şaire ait görünmektedir.
5	18b	Rahmî	‘ ıřķ bostānı kim felek gibidür anda mihr-ile meh kelek gibidür	dāğ-ı ‘ ıřķı simidci-zādecigün rahmîyâ sînde çörek gibidür	Gazel/5	..--/ .-./ ..-	Şiir RD neşrinde yoktur.
6	18b	Vuşûlî	dil-ber-i şūğ-ı gamze-kārumsın merhem-i -i cism-i cân-figārumsın	bu bütün dünyeyi senün dutalum yârsız ey vuşûlî yarumsın	Gazel/5	..--/ .-./ ..-	Şiir VD neşrinde yoktur.

7	19a	Sānī Beg	baķup hilāl-i �ar�a o meh d�di bu nedür d�d�m ki r� �a�u�ndan alınmış num�ned�r	y�r�� ed�s� ������ ma�����dur hem�n cevr � cef�s� ������n ekşer zeb�ned�r	Gazel/5	--./-.-./--./-.-	���r Mecn��'a-i Let��f adlı latife mecmuasında mevcuttur. Ayrıca Met��liun'Nez��ir'd e matla beyti vardır.
8	19a	�����	meyl�m o z��� c�� � ol ebr�s� n�nedur ' ��� içre d����� heves-i dil c����nedur	ben �astay� ' aceb mi felek eylese hel�� ����� hem���e �a��� ' ad���n� zeb��ned�r	Gazel/5	--./-.-./--./-.-	���r Mecn��'a-i Letaif adlı latife mecmuasında mevcuttur. Ancak yaşadığı y�����l tespit edilememiştir.
9	19a	Nev' �	m����-i na���-i �ay�t olsa eger did�r� ��������r benüm a����-�la g����k y�r�	��y �����-i dil � c��n �o lebün ����n nev' � men' �����rler mi şudan hiç �����k b����r�	Gazel/5	..--/ ..--/ ..--/ ..-	���r Divan'da vardır..
10	19b	Levend�	g��� nergis �a�� s����� ru�-� z����n sen serve be���r dimezem �add���n� a' l���n sen	bu levend� n'ola b�����-����t ef���n ıtse b���-� dehr içre a����� g���-i ra' n���n sen	Gazel/5	..--/ ..--/ ..--/ ..-	����r�n hangi y�����da yaşadığı tespit edilememiştir.
11	19b	�����v	a�����[e]-yile ���� bir g���-i bey����n sen ya ����f içre nih��n l��'l��-i l�����n sen	gerçi ���� eyledi ev�������n �����v amm�� da��� z���� da��� ra' n� da��� �������n sen	Gazel/7	..--/ ..--/ ..--/ ..-	���r Tab'��n�n Mecn���-i Eş'ar� adlı y�����k lisans tezinde mevcuttur.

							Ancak şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir.
12	19b	Āhī	leblerin yād edicek cismümüze cān geldi göñül abdālī yetiş tekyeye kurbān geldi	‘ışk rāzını iñen açma ki a’ dā eşidür söyleme āhī birez şöhbete nādān geldi	Gazel/5	..-/ ..-/ ..-/ ..-	Şiir Divan’da vardır.
13	20a	Nev’ī	āb-ı hayāta bāde özin nisbet étmesün eller içinde kendüyi bī-ħürmet étmesün	nev’ī gam-ıla vādī-i mecnūn tutup-durur deñ ol ğazālī-çine birez vahşet itmesün	Gazel/5	--./-./-./-./-.	Şiir Divan’da vardır.
14	20a	Nev’ī	zamān-ı haṭṭı gelse yār luṭfın bī-kerān eyler metā’ ın her kişi aḥşāma karşı rāyegān eyler	ne cām-ı mey diler nev’ī ne būs-i la’ l-i cānānı maḥabbetden kişi demler gelür kim terk-i cān eyler	Gazel 5 beyit	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
15	20a	-	iñledi pīr-i çarḥı tolabuñ iñledisi yaş aḳıtdı her yaña ayuñ iñledisi	bezm-i çemende dünki gece neydi sāḳiyā būlbūl şadāsı çeng [ü] rebābuñ iñildisi	Na- tamam Gazel/2	--./-./-./-./-.	İki beyiti bulunan şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
16	20b	Emrī	çeşmüm ‘aceb mi dökse yaşum sine dāğına aḳça döker murādı olan er çerāğına	gül ‘andelibe karşı yüzün dürdi emrīyā kim bile jāle[ler] ne koyupdur ḳulağına	Gazel/5	--./-./-./-./-.	Şiir Divan’da vardır.

17	20b	Ṭab‘ī	ağyāra hem-dem olmaya dil-dār bulmadum bāğ-ı cihānda bir gül-i bi-ḥār bulmadum	hep ḥasb-i ḥāl-i ‘āşık-ı şūrīde-ḥāl ola ṭab‘ī gazelleri gibi eṣ‘ār bulmadum	Gazel/5	--./-./-./-./-.	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir.
18	20b	Selīmī	cānā bahār erişdi gel seyr-i gülsitāne gösterdi ‘aks-i rüyuñ āyine-i zamāne	ol yāre derd-i ‘ışkum şerḥ eylemek dilerdüm ammā selīmī hergiz mümkün degül beyāne	Gazel/5	--./-./-./-./-.	Şiir Selīmī Divançesi’nde mevcuttur.
19	21a	Mûyî	beni derdün diler-ise saña zālīm dēmeyem tağlar deñlü eger olsa melālüm dēmeyem	dökmedin kūyuña mûyî bu nücüm-ı eşki sen murād olmaduğün қаşı hilālüm dēmeyem	Gazel/5	..-./ ..-./ ..-./ ..-	Şiirin biri 16. yüzyılda yaşayan diğeri 17. yüzyıl şairi olan hangi Mûyî’ye ait olduğı tespit edilememiştir.
20	21a	‘Ubeydī	ğamuñla pā-māl olan dil-i vīrānı añmazsın ele iḥsān edersin genc-i vaşluñ anı añmazsın	nice şıḥḥat yüzün görsün ‘ ubeydī derd- mendün kim ṭabībüm yıl geçer ol ḥasta-i hicrānı añmazsın	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
21	21a	Şem‘ī	çün eşiginde yāruñ ben ḥāk-sāre yēr yok bildüm ki yērde gökde hergiz qarāre yēr yok	şehrinde ol perinün şığmaz selāmet ehli şem‘ī melāmet ol kim nāmūs u ‘āre yēr yok	Gazel/5	--./-./-./-./-.	Şiir Divan’da vardır.

22	21b	Mecdî	ây ‘âşıkını öldürücü şâh-levendüm v’ây bendesinüñ hâline rahm etmez efendüm	inkâr edemez mecdîyi güldür gerek öldür v’allâhi sever ol seni sulţânım efendüm	Gazel/5	--./--./--./--	Şiir MD neşrinde yoktur.
23	21b	Nev’î	çıkdı metâ’-ı hüsni melâhat bahâlara hep nâz u şîvedür şatılan mübtelâlara	güftâr-ı yâr vaşfını nev’î gibi dağdı kâdir mi var zamânede medh ü edâlara	Gazel/5	--./--./ --./ --.	Şiir Divan’da vardır.
24	21b	Yahyâ	dilde ‘ışk âteşi çehremde yaşum bârânı severin zâhir ü bâtın o gül-i hândânı	gel e yahyâ kuluña gâyeti bu kim dâyeler âh oldı bir şâh-ı cihân bendesinüñ fermânı	Gazel/5	..--/ ..--/ ..--/ ..-	Şiir Divan’da vardır.
25	22a	Hayretî	baña hîç guşşañ gibi eglenmege yârân mı var ya oñulmaz derdüme derdüñ gibi dermân mı var	gözlerüm merdümlerine hayretî çok yaşlar kim beni ağlar acır anlar gibi insân mı var	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan’da vardır.
26	22a	Emrî	mağabbet şeh-süvârınıñ atı oynadıdur başum semend-i ‘ışkuñ alnumda nişân-ı na’ lidür kaşum	bezer her şeb hilâl-ebürsın altun hâll-ile cânâ diler kim olaây emrî ‘arûs-ı dehr oynaşum	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
27	22a	Emrî	mağabbet âteşi yanar belâ ocağıdur başum egilmiş bād-ı âhumdan duğanıdur benüm kaşum	şafağ şanma dağınur pâyına yâkûtdan halhâl diler kim olaây emrî ‘arûs-ı dehr oynaşum	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.

28	22b	Emrî	maḥabbet şâh-bâzınıñ yuvasıdur benüm başum görünür âşiyânında kınadı ucıdur kıaşum	degül encüm bezer her gece altun ḥall-ile ḥaddın diler kim ola ey emrî ‘arūs-ı dehr oynaşum	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
29	22b	Nizâmî	nigârâ aldı zülfünden benefşe reng [ü] sünbül bū ki bâğ[ı] ḥurrem eyler o dimâğı ḥōş-dem eder bū	leb ü dendānuñnāzımın nizāmî nazm êtdükçe nice ḥoş neşr eder görseñ cihāna la‘l-ile lū‘lū	Gazel/7	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
30	22b	Başîrî	bir yaña ta‘n-ı raķib ü bir yaña cevruñ senüñ dād elinden dostuñ feryād elinden düşmenüñ	‘ışk içinde ‘âķıl olurdı êdüp terk-i cünün ey başîrî görse ger şeydālîğüñ mecnün senüñ	Gazel/5	-.-/ -.-/ -.-/ -.-	Şiir “Basîrî ve Türkçe Şiirleri” adlı kitapta vardır.
31	23a	İşhak	benden gidicek cān ğam-ı cānān-ıla ğitsün āmīn dēyen dünyeden imān-ıla ğitsün	dil-dāre deñ işhak gibi bezm-i şarāba bir yār-ı sebük-rūḥ u süḥan-dān-ıla ğitsün	Gazel/5	--./.--./--./--	Şiir Divan’da vardır.
32	23a	Ḥayretî	gözlerüñe kim ki ‘ayn-ı nergis-i şehlā dēmez mīl çeksün gözlerine kimse ey şeh lā dēmez	lebleri vaşfinda bu eş‘ār-ı re[n]gīñüñ görüp ḥayretî kimdür saña tūtî-i şekker-ḥā dēmez	Gazel/5	-.-/ -.-/ -.-/ -.-	Şiir Divan’da vardır.
33	23a	Ḥayretî	āfītābum gün gibi ‘arz-ı cemāl êt günde bir sāye-veş ğam zūlmetin gel pāy-māl êt günde bir	ķomasun bī-dād-ı hicrān-ile dād êtsün saña ḥayretî ol şāh-ı ḥūsne ‘arz-ı ḥāl êt günde bir	Gazel/5	-.-/ -.-/ -.-/ -.-	Şiir Divan’da vardır.

34	23b	Hayretî	bu fenâ evde vefâdan görmedi hergiz eşer nice yaşlar yaşadı hattâ ağardı çeşm-i ter	hayretî ehl-i hüner çokdur velî ‘ayb olmasun görmedüm ben kimse ‘aybın görmemek gibi hüner	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan’da vardır.
35	23b	Fevrî	‘ışk eyleyeli cânı derd ü gamuña mu‘tâd şahrâda benem mecnûn tağlarda benem ferhâd	esrâr-ı gam-ı ‘ışkı fevrî kime şerh etsün mecnûn-ısa bir câhil ferhâd-ısa bir ırğad	Gazel/5	--./---/--./---	Şiir Divan’da vardır.
36	24a	Zâtî	zûlfine bir şeb haţâ-y-ıla dëdüm miskîn kemend baña ol hûb-ı hıttâ anuñ ucından geçdi bend	sidre kıaddın müntehâ medh eyle ol servüñ dëyü geldi hâtifden baña zâtî bir âvâz-ı bülend	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan’da vardır.
37	24a	Seyrî	bir belâ-keş ‘âşıkam derd ü belâ[ya] râzıyam istemen mihr ü vefâ cevı ü cefâya râzıyam	pister-i dîbâya seyrî hâtırum meyl eylemez künc-i külhanda hemân bir bürîyâya râzıyam	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Seyrî Divan’da yoktur.
38	24a	Seyrî	şeh-süvârum nâz-ıla geldikçe at meydânına her taraıdan nice başlar top olur çevgânına	sîne taıblın şevkıla seyrî dögerdi dün gece kös şâhı dînlenüp dutdı kulaı efğânına	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Seyrî Divan’da yoktur.
39	24b	Hayâlî	cihân- ârâ cihân içindedür arayı bilmezler şu mâhîler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler	hayâlî fakır şâlına çekenler cism-i ‘uryânı anuñla fakır ederler atılas u dîbâyı bilmezler	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.

40	24b	Yahyā	lebleri mül yüzi gül kâmeti bir serv-i bülend ‘âlemi kendüye kul eyledi ol şâh-levend	uğrasun külbe-i ahzânumuza ey yahyā gönül alçaklığını eylesün ol serv-i bülend	Gazel/5	..--/ ..--/ ..--/ ..--	Şiir Divan’da vardır.
41	24b	Hayretî	şem‘ -ile tutuşmağı pervâne benden öğrenür yanmağı göynüklüler gerçi ki andan öğrenür	‘âlem-i hayretde şeydâlenmegi ey hayretî şöyle hayrânsın her dîvâne senden öğrenür	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan’da vardır.
42	25a	Cemālî	leâfetde nazîrûn yokdur ey dost velî nâz ü ‘itâbuñ vardur ey dost	cemālî cân-fezâñı görmeyelden gönül âyinesi donuğdur ey dost	Gazel/5	.---/ .---/ . --	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir.
43	25a	Emrî	kabâ-yı hüsnini peydâ eden üstâd-ı cânânun beyâz-ı dîde-i ‘âşıkda etmiş penbesin anun	yüzine başka okurmuş dëyü tıfl-ı dil-i emrî cemâlün muşhafın yazdı bitürd[i] hatt-ı reyhânun	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
44	25a	Emrî	‘andelîb-i gülşen-i gamdur dil-i şürîde-hâl iki zülfeynün hevâsı misk-i terden iki bâl	qadd-i yârün emrîyâ abdâlî olmuşdur ‘âlem başı üzre na‘l kesdügi degül mi ana dâl	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan’da vardır.
45	25b	‘Azmi	saña ta‘lîm edüp kimdür dëyen cânâ cefâ öğren oķı mihr ü vefânun dâsitânın gel vefâ öğren	oķı eş‘âr-ı ‘ azmiden ruħun vaşında reng alma leâfet kesb edüp ey gonca-leb rengin-edâ öğren	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Azmi Pir Mehmet Divan’ında yoktur. Şiirin Azmî mahlaslı hangi

							şaire ait olduğu tespit edilememiştir.
46	25b	Tiğî	nişân êt ğamzeñ-ile ‘âşıkun dêmeme ħaṭâ öğren dağı sen ıfl-ı mektebsin okı ey kaşı yâ örge	kulakdan ‘âşık olup kâr-ı ‘ışkı eyle şan‘at eşit dëdümse tiğî dëmedüm anı saña öğren	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şairin Divan’ı olduğu belirtilse de henüz elde mevcut değildir.
47	25b	Vuşûlî	her kimün cām-ı maḥabbetden şafası var-ısa sâķinün düşün ayağına şafası var-ısa	küfr-i zülfüne vuşûlî dīnüm imānum dëmiş boynuma anuñ günāhı ger ħaṭası var-ısa	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan’da vardır.
48	26a	Şem‘î	ħalāş olmak ne mümkün bir gönül kim mübtelā olsa alınmaz ‘ışk elinden iki ‘ālem bir yana olsa	n’olaydı şem‘iyā bu cem‘-i bezm-i ‘ālem-ārānuñ küdüret aradan gitse kamu ehl-i şafā olsa	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
49	26a	Emrî	diyār-ı ‘ışkda sīnem beyābān-ı maḥabbetdür degül cismümde [ki] mular giyāh-ı derd ü miḥnetdür	leṭāfet ābıdur rüy-ı şafā-baḥş-ı nigār emrî dehān anda nişān-ı katre-i bārān-ı raḥmetdür	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
50	26a	İşhak	cefā vü cevri arturdı bize ol bī-vefā gelmez güzelden her ne dërsek hep gelür ammā vefā gelmez	nigāruñ dūnki sözinden gele gibi dëyü işhakā şımazdı ‘ahd ü peymānı unutmışdur aña gelmez	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.

51	26b	Figānī	ķavl ũ ķarar eylemeñ ol bī-ķarār-ıla zīrā ki öldürür kişiyi intizār-ıla	şimdi figānī bilmedi dil-dār ķadrini şāğ ola añlaya seni ol rūzigār-ıla	Gazel/5	--./-./ -./ -./	Şiir Divan'da vardır.
52	26b	Emrī	şebnemle döndi [rūy-ı] ‘arak-rīz-i yāra gül olmazdı böyle olsa eger bī-sitāre gül	tağıtmaz-ıdı kendüyi emrī ger açılır rāz-ı derūnın eylemese āşikāre gül	Gazel/5	--./-./ -./ -./	Şiir Divan'da vardır.
53	26b	Selmān	ķad-i bālāña eger öykünür ise ‘ar‘ar sen üşenme güzelim bād anı silker şarşar	şī‘r ũ inşā-ile selmān ele girmez maķşūd hūblar vaşlına bir ķāre ararsañ zer zer	Gazel/5	..--/ ..--/ ..--/ ..--	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
54	27a	Mesīhī	başladuğı vaktin ibrahim-i āzer ka‘beye kār-nāme yār eşigin etti beñzer ka‘beye	gözyaşı ile varup her dem mesīhī kūyuña kendü hālinde yüzi şuyıyla gider ka‘beye	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan'da vardır.
55	27a	Necātī	beñzerdürken yār eşigin ehl-i diller ka‘beye başlamamış-ıdı ibrahim-i āzer ka‘beye	yıkmaķ ister dostum düşmen necātī göñlini ķoma kim ķaşd etmesün göz göre kāfir ka‘beye	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan'da vardır.

56	27a	Vahyî	toludur cevher-i ʿışkla bu sinem bir definemdür dükenmez laʿl-i yâķûtı iki gözüm hazînemdür	terahhüm eyleyüp demiş efendüm serv-i âzâdum ķulumdur vâķıʿâ vahyî benüm eski kemînemdür	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
57	27b	Sunʿî	gel öğren kaşlarıñdan ʿışk[ı] yārā nice şanʿatdūr işî birbirine dāyim iki başdan maķabbetdūr	bu ğurbet zaķmetinden şunʿîyi kurtarmaĝa ěy dil eger gelmezse şaĝ olsun ecel hicrāna minnetdūr	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divanʼda vardır.
58	27b	Kemāl Paşa- zāde	kim yaş aķıdur dīde-i nem-nāke ber-ā-ber kim ĝuşsa çeker bu dil-i ĝam-nāke ber-ā-ber	ayaĝı tozun kühl ědinūr gökde melekler şunlar ki ķılur kendülerin hāke ber-ā-ber	Gazel/5	--./ --./--./--	Şiir Divanʼda vardır.
59	27b	Hercāî	ol şūķ-ı perî-rūyuñ zūlf-i siyehî bendi āşūfte ěder her-dem bir nice ĥired-mendi	vallāhi ʿazîzüm ol hercāîyi sevmezdüm vērüp baña sevgendi ger dēnese sevgendi	Gazel/5	--./ .---/ --./ .---	TEİSʼte Hercāî mahlaslı herhangi bir şair yoktur.
60	28a	Aķmed	defter-i ĥüsnin yazan ĥattın laķif ü ter yazar yüzine yüz vech-ile mihr ü meh[i] çāker yazar	rūmı evrāķ-ı gül-i ĥandān tutar ĥoş-büy-ıla gül yüzüñ vafında aķmed nēce kim defter yazar	Gazel/5	--./ --./ --./ --.	Şiir Divanʼda vardır.

61	28a	Na'îmî	görelî ol nev-cüvānuñ 'arız-ı zîbâsını nev-bahāruñ komuşam gözden gül-i hamrâsını beñzedürdüm râstî serve kıdd-i bālâsını ya niye teşbih edem aktâra sîmâsını bulmadum ol âfîtabuñ hüsn-ile hem-tâsını	kısmet olmadı na'îmî saña vuşlat n'edelüm allâh allâh bizi terk etmez bu fûrkat n'edelüm gerçi yine gelmek 'ahd etdi ol âfet n'edelüm haşre dek kaldı gibi eyyâm-ı hasret n'edelüm ol kıyâmet 'aşıkına çok eder ferdâsını	Muham mes/ 5	-.-/ -.-/ -.-/ -.-	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
62	28b	Na'îmî	bağse düşdi bu gönül bülbül-i nālânlar-ıla yeñdi söyletmedi hiç nâle vü efgânlar-ıla	demezem cevır ü cefâ etme na'îmî kuluña haddeden aşırma hemân begüm oranlar-ıla	Gazel/5	..-/ ..-/..-/ ..-	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
63	28b	'Adlî	meyl kılmaz ol perî hiç âşinâlıktan yaña muţtaşıl dünyâ gibi meyli cüdâlıktan yaña	'adliyâ şol şâh-ı hûbâna kul olsam bir nefes bakmaz-ıdum salţanatla pâdişâlıktan yaña	Gazel/5	-.-/ -.-/ -.-/ -.-	Şiir Divan'da vardır.
64	28b	Şun'î	sevdi bu gönlüm yine bir dilber-i âlî-cenâb kimseler görmüş degülken aķduğın bālâyâ âb	var mı ağzı dēyü yârūñ etseler benden su'âl bu su'âle şun'iyâ ben bildüğüm yoķdur cevâb	Gazel/5	-.-/ -.-/ -.-/ -.-	Şiir Divan'da vardır.
65	29a	Beyânî	âb-ı rûyuñ hasretinden teşnedür şol deñlü âb iki gözi şudadur cāna anı şanma habâb	şanma dil-dârı açup mecmû'asın eş'âr okur ēy beyânî karşusunda sîne-çâk eyler kitâb	Gazel/6	-.-/ -.-/ -.-/ -.-	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
66	29a	Faşîhî	derd-i yâr olduñ gönül yâr-ı cefâ-kârun mı var	öldürürse ēy faşîhî fûrkat öldürsün beni bunca ğam yemek neden arduñca ağlaruñ mı	Gazel/5	-.-/ -.-/ -.-/ -.-	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir

			bî-vefâ sevdüñ mi ya hercâyî dil-dâruñ mı var	var			
67	29b	Zihnî	her seher bülbül nedür bu nâle evrâduñ mı var yoğsa bir gül yüzlinüñ şevkıyla feryâduñ mı var	nazm-ıla şöhrat murâd edinme zihnî vaz gel evvel ey bî-çâre ‘âlemde senüñ aduñ mı var	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
68	29b	Hayâlî	başumda müy-ı jülîde tenümde tâze dâğum var melâmet mülkinüñ sulţanıyam tûğum otağum var	hayâlî şâh-ı ‘ışk oldum dahı bu ‘aql-ı hercâyî göñül mülkine geldükçe aña muhkem yasağum var	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
69	29b	Qadrî	ne düd-ı âteş-i hasret ne reşk odıyla dâğum var kanâ‘at mülkine şâhum ne tûğum ne otağum var	ne gam gitdiyse qadrî manşıb [u] iķbâl [u] ‘ızz [u] câh bi-ğamdillâh kifâf [u] şıhhat [ü] emn ü ferâğum var	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir, Meşairu’ş- Şuarâ adlı tezkirede tespit edilmiştir.
70	30a	Hayâlî	gönlüm ister yeñi başdan yine âvâre düşe yağalar çâk edüben dâmen-i kühsâra düşe	ey hayâlî kamu ahvâlünüñ añ şâyed kim bu gazel bir gün ola şâh-ı cihân-dâra düşe	Gazel/5	..--/ ..--/..--/ ..--	Şiir Divan’da vardır.

71	30a	Emrî	âsumân çîn[i] devâtum dūd-ı âhum hâmedür yazduğum evrağ-ı cân üstine miñnet- nâmedür	ķana yursa tîğ-[i] ser-tā-pā beni incinmezem emriyā ol baña bir gül-gün[i] atlas cāmedür	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan’da vardır.
72	30a	Kemāl Paşazāde	êy bād-ı şabā gel bize cānān haberin vēr cān bûlbûline ol gül-i handān haberin vēr	hoş vech-ile şûret lebi evşāfını söyle cān tûṭisine ol şekeristān haberin vēr	Gazel/7	--./ --./--./--	Şiir Divan’da vardır
73	30b	-	ben o merdem şanemā meyl-i vişāl eyleyesin ne bilürdüm ki baña hecr ü melāl eyleyesin	üstühvānum seri öldükde benüm sultānum seg-i kūyuña umaram ki sifāl eyleyesin	Gazel/5	..--/ ..--/..--/ ..--	Şiirde mahlas kullanılmadığı için hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.
74	30b	Surūrî	añsuzın hecrüñ belā-yı nāgehānîdür baña ol ķara gün bir ķazā-yı āsumānîdür baña	êy surūrî cennet-i kūyında ol mey-gün-lebûñ şerbet-i kevşer şarāb-ı ergüvānîdür baña	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan’da vardır.
75	31a	Surūrî	êy güneş şermendedür nūr-ı ruḥuñdan mîm ü hā ḥāk-i pāyuña sürer her gün gün êy meh rā vü hā	fıkr-i ḥüsnüñdür surūrî ḥāṭırında dāyimā zıkr-i ismüñdür dilinde çünki aça lām u bā	Gazel/7	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan’da vardır.
76	31a	Surūrî	êy gönül sen bulmazsın derd-i canāndan ḥalāş	baḥr-i ‘ ışk içre surūrî arzū ķılma kenār çünki kimse bulmaz gird-āb-ı ‘ummāndan	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan’da vardır.

			bir marazdır bu ki kimse bulmadı andan hālāş	hālāş			
77	31a	Yahyā	tuyuldu 'ışk-ı pinhānum ziyāde iltiyāmumdan seni sevdüğüm aňlandı tevāzu' la selāmumdan	anuñ-çün okımaz eş' arumı cānānum ey yahyā şefā' at eylemek lāzım gelür sür-ı kelāmumdan	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan'da vardır.
78	31b	Kemāl Paşazāde	nēce guşşa nice ğam nice belā nice elem yere geçdi gibi dünyāda felek luţf u kerem	ne ölür ne dirilür çāresi yok ğasta-dilüñ bilmezem derd ü ğam-ıla anı yā rab nēce <u>edem</u>	Gazel/5	...-/ ...-/.../ ...-	Şiirde mahlas kullanılmamakla birlikte Metāliu'n Nezāir'in 2. cildinde şiir, Kemāl Paşa- zāde'ye ait görünmektedir. Şiir, Kemal Paşa- zāde Divan'ında yoktur.
79	31b	Behiştī	her şādığuñ āĥiri şanma ğama érmez fevt étme gönül furşatı kim dem deme érmez	ger ĥuld-i berīn içre qarār étse behiştī dīdār temāşası gibi 'āleme érmez	Gazel/5	--/ .--/.../..--	Şiir Divan'da vardır
80	31b	Hāveri	seni gözler dü-çeşm-i ĥün-feşānum nice demlerle	nēce zünnār-ı 'ışka hāveri bēl bağlamaya kim der ü dīvār-i dil deyri pür olmışdur şanemlerle	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Pervāne Bey Mecmuasında

			gel �y n�r-ı başar merd�mlik �t demler kademlerle				bulunmaktadır.
81	32a	Rev�n�	her bende�n�n başında sa� �det k�l�h� var devlet anu� ki sencileyin p�diş�h� var	neyler rev�n� mekkede �y ka�be-i niy�z mi�r�b �aşlaru� gibi ��n �ible-g�h� var	Gazel/5	--./ --./--./ --.	ş�ir Divan'da vardır.
82	32a	Na��m�	b�g-ı g�m giry�ndur dil �y semen-berd�r mur�d n�lesinden bülbülün be�zer g�l-i terdür mur�d	�y na��m� köhne d�ny�da nem�z �ald� dağı g��l�m�z eglenmege bir t�ze dil-berd�r mur�d	Gazel/5	--./ --./ --./ --.	ş�irin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
83	32b	Na��m�	gülşen-i � �lem gerekmez ba�a yüzün g�l yeter gel gülüm seyr �delim sağa dilüm bülbül yeter	müşkil ol g�yet deh�nu� m�m zülfün l�mdur �y na��m� vaşlına bir geçe y�r � m�l y�ter	Gazel/5	--./ --./ --./ --.	ş�irin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
84	33b	Na��m�	n�z �derse g�nca-i ra� n�lar �de geldiler �o fiğ�n �ts�n dil-i şeyd�lar �de geldiler	�ılı� urmış ol kem�n-ebr� na��m� çağına n'ola begler �ul-i��n g�vg�lar �de geldiler	Gazel/5	--./ --./ --./ --.	ş�irin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
85	32b	�ayret�	ma�b�b u mey � mevsim-i gül y�r-ı muv�fi� bu demde del�d�r şu ki bir dem ola ayı�	�ayb eyleme�n�z �ayret� d�v�ne olursa hem t�ze bah�r oldu hem oldu ye�ni � aşı�	Gazel/5	--./ --./--./--.	ş�ir Divan'da vardır.

86	33a	Cinānī	ol sīm-ber vërmez haber tenhâ gezer kılmaz hâzer bir nâzar dërsem eger biñ nâz êder baqmaz geçer	rengîn-edâ olur şehâ cānâ şafâ rûha ğidâ dërsem revâ bir hoş nevâ kılsun cināniden eşer	Kaside/ 19	--./ --./ --./--.	Şiir Divan'da vardır.
87	33b	Yârî	kime şikâyet êdem şehrûñ güzellerinden vaşlın dirîğ êderler ğâyet maħallerinden	germ ehl[i] oldı meclis şöhet kızardı vâ' iz oķınsa yana yana yârî ğazellerinden	Gazel/5	--./ ---./-./-.	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
88	33b	Murādî	belâ-yı ' ışķ egerçi ' âşık-ı dîdâra müşkildür fiğân ü nâle-yi ' âşık dahı dil-dâra müşkildür	murādî derd ü miħnetden kayırmaz êy tabîb-i dil velî senden cüdâ olmak aña şad-pâre müşkildür	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan'da yoktur. Ancak Metâliu'n Nezâir'de Şiirin matla' beyti bulunmaktadır.
89	33b	Dervîş Paşa	taħammül cevri-i yâr ü ta' ne-i aġyâre müşkildür bilür derd ehli êy dil yara üzre yara müşkildür	ħadeng-i ğamze-i mestûñle dervîşi helâk êtdüñ aña şimden girü êy cān tabîbi çâre müşkildür	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Tuhfe-i Nâilî'de ve Harabat Antolojisi'nde şiiirin matla' beyri bulunmaktadır.

90	34a	Hayretî	cemalûn gülşeni her lahza handân ola sulţânûm hezârân bülbül ol gülşende nâlân ola sulţânûm	gedâ-yı küyüñ olsa hayretî miskîn ‘aceb midür gedâ mümkün degül midür ki sulţân ola sulţânûm	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
91	34a	‘Ubeydî	êşigüñ ehl-i ‘ışka mesneddür kullıgüñ ‘izz ü cāh-ı sermeddür	seyl-i eşküñ ‘ ubeydiyâ yıkamaz sedd-i hicrân katı müşeddeddür	Gazel/5	..-/-.-/-.-	Şiir Divan’da vardır.
92	34a	‘Ubeydî	mey hoş dutarsa [n’ola] bizi nâ-tüvânlaruz birkaç esîr-i bâde vü rind-i cihânlaruz	kimlersüñüz dëyü şorar-iseñ ‘ ubeydiyâ güşe-be-güşe beglik eder lâ-mekânlaruz	Gazel/5	--/ -.-/.-.-/ -.-	Şiir Divan’da vardır.
93	34b	Maḥvî	sırr-ı miyānuñ açdı nihānî gazelleri râz-ı lebün tıyurdu revānî gazelleri	soñ demde maḥviyâ okuna üstüme benüm biñ derd-ile helākî vü figānî gazelleri	Gazel/5	--/ -.-/.-.-/ -.-	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
94	34b	Maḳālî	dil ḥānesini kim ruḥ-ı cānān açar kıpar ḥalvet-serāy-ı ḥāşşını sulţān açar kıpar	nazmuñ maḳālî komadı raġbet cevāhire şarrāf-ı dehr bir kıru dükkān açar kıpar	Gazel/5	--/ -.-/.-.-/ -.-	Şiir, Ahdî’nin Gülşen-i Şuarâ’sında bulunmaktadır.
95	35a	‘Ulvî	ḥüsn-i niḳābın ol şeh-i ḥübān açar kıpar tāvüs şeh-perin dem-i cevlan açar kıpar	eş‘ār-ı ‘ ulviye gözi tıuş oldı var-ısa mecnū‘ asını nâz-ıla cānān açar kıpar	Gazel/5	--/ -.-/.-.-/ -.-	Şiir Divan’da vardır.
96	35a	Şemsî	oldı bir ‘ışka mübtelâ bülbül bulmadı derdine devâ bülbül	şemsiyâ tañ midur ederse gülün yolına cānını fedâ bülbül	Gazel/5	..-/-.-/-.-	Şiir Şemsî Divan’da yoktur.

97	35a	Şemsî	gölşen içre eyleyüp bülbüllerini zâr gül hâr-ıla êtdi metâ‘ -ı vaşlını bâzâr gül	varma şemsî gülşene sineñde dâğuñ gül yeter bu meşeldür ‘ârife lâzım degül tekrâr gül	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Şemsî Divan’da yoktur
98	35b	Tiğî	ser-i kūyuñda olup bir nice gün mihmānuñ adını añmaz iken nāle ile efğānuñ atdı yābāna beni dest-i ğam-ı hicrānuñ elimüzden ne gelür olmaz ise ihsanuñ yine itüñ köpegüñ yine kuluñ kurbanuñ	āsītānuñda êdüp tiğî -i mehcūrı cüdā eyleseñ yērini hışmuñ-ıla anuñ künc-i belā dem-be-dem h‘ān-ı vişālūñ görüp êy kân-ı vefā dāmen-i pākūñe yüzler sürüben dēyü saña yine itüñ köpegüñ yine kuluñ kurbanuñ	Tahmis/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şairin Divan’ı olduğu belirtilse de henüz elde mevcut değildir. Tahmis bir makalede geçmekle birlikte hangi şiire ve hangi şaire tahmis olduğu belirtilmemiştir.
99	35b	Şemsî	şehre bakḳal imiş alduḳ yine bir cānānı kef-i destiyle dōğünsün yürisün yārānı	ḫaḳ budır ol gözi āhūyı şikār eylemede şemsiyā şāh-ı cihān oldı ḳağan arslanı	Gazel/7	..--/ ..--/..--/ ..--	Şiir Şemsî Divan’ında vardır.
100	36a	Nev‘î	meclisde öpüp la‘ lini rindāna tıyurma ol ḫāleti aḡzındaki dendāna tıyurma	mey içme güzel sevme dēmezler saña nev‘î ol zevḳı hemān zümre-i ‘irfāna tıyurma	Gazel/5	--./ .--./..--/..--	Şiir Divan’da vardır.

101	36a	‘Adīmī	kār ʔtdī cāna ḥasret cānāncuğum görünmez oldum esīr-i fūrkat sulṭāncuğum görünmez	güş eylemez ‘ adīmī kimse fiğān u nālem ğurbet-i diyāra düşdüm raḥmāncığum görünmez	Gazel/5	--./ --./--./--.	Şiire herhangi bir kaynakta rastlanmamıştır.
102	36b	Enverī	key nāzūk olur gerçi cānāna şarılmağ yok çāre lebūñ öpmege cānāna şarılmağ	rūzī ola mı şubḥa dek ʔy enverī bir şeb ‘uryān oluban sen gül-i ḥandāna şarılmağ	Gazel/5	--./ --./--./--.	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
103	36b	Ḥālīsī	isterse n’ola ḥasta göñül yāra şarılmağ mecrūḥ olıcağ lāzım olur yara şarılmağ	bir buse ile ḥālīsīyi añmadı ol yār lāyık mı aña her gece ağıyāra şarılmağ	Gazel/5	--./ --./--./--.	Şiirin 16. yüzyılda yaşamış iki Ḥālīsī’den hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.
104	36b	Yahyā	bu āhum-ıla yaşum bu nāle vü efğānum cānāna beyān eyler aḥvāl-i perīşānum	yaşı gibi yahyānuñ qarşuya çıkar cānı nāz-ıla kaçan gelse ol āfet-i devrānı	Gazel/5	--./ --./ --./ --.	Şiir Divan’da vardır.
105	37a	Bāḳī	berg-i gülden ruḥı ol lāle-‘izāruñ terdür nükte fehmi eyle begüm ḥaylice rengin yērdür	cūy-ı ḥüsn ābı taşup çıkmış o servūñ beline bāḳiyā şanma miyānında turan ḥançerdür	Gazel/5	..--/ ..--/ ..--/..-	Şiir Divan’da vardır.
106	37a	Bāḳī	‘arızuñ ḥūrşid-i ‘ālem-tābı māhiyyetlūdür anuñ içün ḥüsnüññ bāzārı germiyyetlūdür	kīmyādur bāḳiyā ḥāk-i ḥabāb-ı mey-fürüş āsitānı ḥidmetinden kaçma bir devletlūdür	Gazel/7	--./ --./ --./ --.	Şiir Divan’da vardır.

107	37a	Bāḳī	cūybār-ı vādī-i ḡam eşk-i çeşm-i ter yéter rüy-ı zerd ol cūybāra berg-i nīlūfer yéter	bākiyā meyl eylemez ārāyiş-i dünyāya dil rüy-ı zerd ü gevher-i eşküm zer ü zīver yéter	Gazel/5	-.-/ -.-/ -.-/ -.-	Şiir Divan'da vardır.
108	37b	Bāḳī	aḡar yaşum olıcaḡ dī[de]den nihān ūlker diler ki göstere çeşm-i güher-feşān Ūlker	‘izār-ı yār ‘araḡnāk olunca ey bāḳī görenler étđi şanur māh- ile kırān Ūlker	Gazel/5	.---/ ..-/ .---/ ..-	Şiir Divan'da vardır.
109	37b	Bāḳī	ḡaremūñ ravza-i cināna deger şöyle bir ḡayr eder ki cāna deger	elūñ ol zülfe degmek ey bāḳī ḡaşılı ‘ömr-i cāvidāna deger	Gazel/5	..-/ .---/ ..-	Şiir Divan'da vardır.
110	37b	Bāḳī	ḡarf-i ḡama devāt [u] ḡalem şekl-i āhdur aña mürekkeb āhda dūd-ı siyāhdur	sultān-ı ‘ışḡa bende şatar şimdi kendüyi bāḳide ḡaḡ budur ki ‘aceb pādīşāhdur	Gazel/5	--/ -./.--/ -.-	Şiir Divan'da vardır.
111	38a	Bāḳī	cām-ı şarāb la‘l-i lebūñ mübtelāsıdur şol būseler ki andan alur ḡan bahāsıdur	bāḳī suḡanda saña bu gün hem-cenāḡ yok ṭab‘-ı bülendūñ evc-i belāḡat hümāsıdur	Gazel/5	--/ -./.--/ -.-	Şiir Divan'da vardır.
112	38a	Bāḳī	nihāl-i ḡāmetūñ ḡaḡḡā ‘aceb naḡl-i dil-ārādur egerḡi ḡaddūñ a‘lā kākülūñ a‘lādan a‘lādur	kenār-ı bahr-i naḡma [yine] dūrler dizmiş ey bāḳī sūtūr-ı defter-i şī‘rüm meger emvāc-ı deryādur	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan'da vardır.

113	38a	Bākī	dem-i şubh erdi getür bādeyi şöhet demidür mey-i nāb-ıla pür ét saġarı ‘ işret demidür	miħnet[i] dil ser-i zülfinde çeker ey bākī kāfiristāna düşen kimsede miħnet demidür	Gazel/5	.../ .../.../ ...	Şiir Divan’da vardır.
114	38b	Bākī	bağ cām-ı ‘ ayşā āyine-i pür-şafā budur gel gör ħabāb-ı saġarı necm-i hüdā budur	bākī kelāmı cümleden a‘ lā edā eder ħağğ-ı suħanda ħāşıl efendi edā budur	Gazel/5	--/ --/..--/ --	Şiir Divan’da vardır.
115	38b	Bākī	hele ben şöyle kıyās eylerin ey ġayret-i ħūr kūyuña nispet ola gülşen-i cennetde kuşūr	ruħların medħini eflāke çıkardı bākī şevğden tıldı bu ġün nūr -ile beytū’l-ma‘ mūr	Gazel/5	.../ .../.../ ...	Şiir Divan’da vardır.
116	38b	Bākī	piyāle ħusrev-i mülk-i ġama tāt-ı keyānīdür ħum-ı mey pādīřah-ı ‘ iřķa genc-i ħusrevānīdür	şafā-yı şi‘ r-i bākī bā ‘ iş-i mihr ü maħabbetdür bu āb-ı zindeġānī ol ħayāt-ı cāvidānīdür	Gazel/7	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
117	39a	Bākī	cāmuñ eřrāfın kaçan kim seyr eder āvāreler çarġ-ı mīnā-[fā]mı ġūyā devr eder seyyāreler	şāh-bāz-ı řab‘ umuñ pervāzın urmaz kimseler çāre ey bākī hemān oldur öñince varalar	Gazel/7	--/ --/ --/ --	Şiir Divan’da vardır.
118	39a	Bākī	cemālūñ āfītābından alur nūr meh-i tātāna döndi cām-ı billūr	şaçuñ zenciri sevdāsında bākī begüm dīvānedür dīvāne ma‘ zūr	Gazel/5	.---/ .---/ . --	Şiir Divan’da vardır.

119	39b	Bāḳī	cür' adan abdāla gerçi maḥzenü 'l-esrârdur rind-i dürd-âşâma sâgar maṭla' u 'l-envârdur	ol şanemden bāḳiyâ bir büse da' vâ kıl yûri söylemezse öp hemân ağzın sükût ikrârdur	Gazel/7	-.-/ -.-/ -.-/ -.-	Şiir Divan'da vardır.
120	39b	Bāḳī	yârdan cevri ü cefâ lutf u kerem gibi gelür ğayrıdan mihr ü vefâ derd ü elem gibi gelür	bāḳiyâ kangı gönül şehrine gelse şeh-i ' ışk bile endüh u belâ ḥayl u ḥaşem gibi gelür	Gazel/5	..-/ ..-/..-/ ..-	Şiir Divan'da vardır.
121	40a	Bāḳī	bâd şol dem ki gubâr-ı reh-i cânân getürür naẓar-ı ehl-i dile kühl-i şifâhân getürür	zülfi[i] endişesine varma şaşın ey bāḳī anda mecmû' ile den 'akl[i] perîşân getürür	Gazel/5	..-/ ..-/..-/ ..-	Şiir Divan'da vardır.
122	40a	Bāḳī	temâşâgâh-ı 'uşşâk ol cemâl-i 'âlem-ârâdur ser-i küyında 'âlem mest ü şeydâ bir temâşâdur	edâsı hûbdur ma' nâsı rengin şi' r-i bāḳinûn aḥna reşk êtdüren erbâb-ı nazmı hep bu ma' nâdur	Gazel/5	..-/ ..-/ ..-/ ..-	Şiir Divan'da vardır.
123	40a	Bāḳī	küyuñ gedâsı oldı dil-i mübtelâyı gör sevdâ-yı mülk [ü] salṭanat eyler gedâyı gör	ey mübtelâ-yı şive-i bālâ-yı yâr olan sevdâ-yı zülfi başuña düşün belâyı gör	Gazel/5	..-/ ..-/..-/ ..-	Şiir Divan'da vardır.
124	40b	Bāḳī	êşigün ḥâkine ser-çeşme-i ḥayvân dârlar kapuña matla' -ı ḥurşid-i dıraḥşân dârlar	gözlerüm yaşı fenâ vârdi dile ey bāḳī 'âlemi ğarḳ êder ol baḥr-i firâvân dârlar	Gazel/6	..-/ ..-/..-/ ..-	Şiir Divan'da vardır.
125	40b	Bāḳī	sâḳī zamân-ı 'ayş-ı mey-i hoş-güvârdur birkaç piyâle nûş edelüm nev-bahârdur	bāḳī nihâl-i ma' rifetün mîve-i teri 'ârif katında bir ğazel-i âb-dârdur	Gazel/7	..-/ ..-/..-/ ..-	Şiir Divan'da vardır.

126	40b	Necâtî	mest olur murğ-ı çemen gül yaqasın çāk eyler ‘ārif-i vahdet olanlar bunı idrāk eyler	yā rab ol hoşka-yı la‘lîn ne müferrihdür kim her nefes niçe necâtîyi gibi hāk eyler	Gazel/7	...-/...-/...-/...-	Şiir Divan’da vardır.
127	41a	Necâtî	nev-bahār eyyāmı geldi ‘ayş ü ‘işret çağıdur tevbelerle gül kızıl düşmen kadeh kan yağıdur	toprağı altun eder cānā eyü baqışlaruñ bende-i muhlîş necâtîdür ayak toprağıdur	Gazel/7	...-/...-/...-/...-	Şiir Divan’da vardır.
128	41a	Necâtî	dutalum zembîl-ile gökden iner meh-pāreler a begüm yêrden mi çıqdı ‘āşık-ı bî-çāreler	êy necâtî çıkma yoldan aldanup dil-berlere şem‘ gibi şanma kim dāyım öñüñce varalar	Gazel/5	...-/...-/...-/...-	Şiir Divan’da vardır
129	41b	Necâtî	sevin êy dil ki seni dest-i gām-ı yār yıkar ne gām ol hāne için kim anı mi‘mār yıkar	girme ortasına gel hāne-i dilden çek elüñ êy necâtî saña ne yār yapar yār yıkar	Gazel/8	...-/...-/...-/...-	Şiir Divan’da vardır
130	41b	Necâtî	gerçi şeyh-i şavma‘a tevbeye dest-i haq şunar sākî[yi] gör ki lutf êdüp el diyene ayak şunar	cān-ıla saña göñlini vêrse necâtî tañ degül hüsñ [ü] behā çerāğısın her kişi bir adaq şunar	Gazel/5	...-/...-/...-/...-	Şiir Divan’da vardır

131	42a	Necātī	perhīz öğredür baña zāhid kişilenür miskīn ğam-ı nīgārı ne bilsün yenür şanur	gözyaşını necātī éder yüzine nīkāb miskīn meger ki étdüğü işlerden utanur	Gazel/6	--./ -.-./.-./ -.-	Şiir Divan'da vardır
132	42a	Necātī	dili bir dil-rübāya yandurığör maḥabbet şem' ini uyandurığör	inanmaz kimse meyden geçdüğüne necātī and içüp inandurığör	Gazel/5	.-../ -../ -.-	Şiir Divan'da vardır
133	42a	Necātī	ol perī perçemlerinden çengine çevgān alur her kimüñle ḥüsn topın oynasa meydān alur	gerçi şaf çekdi necātī ' akl [u] nāmūs [u] şalāḥ ġamze-i sākī bu resme düşmen[i] āsān alur	Gazel/7	-.-./ -.-./ -.-/ -.-	Şiir Divan'da vardır
134	42b	Necātī	ayruġın kōdı gōñül zūlf-i perīşāna geçer boynı bir gün ol aşılāsınuñ urġana geçer	gōricek ḥalk necātīyi der-i āşafda dédiler mūr[ı] görüñ taḥt-ı sūleymāna geçer	Gazel/5	//..../ ..-	Şiir Divan'da vardır
135	42b	Necātī	cedvelden inen çıkma ki pergāra çekerler toġrı yolına gitmeyeni dāra çekerler	göl devri turur ser-ḥoş ol utanma necātī ḥaclet raḳamın cebhe-i ḥuş-yāra çekerler	Gazel/6	--./ -.-./.-./.-	Şiir Divan'da vardır
136	43a	Necātī	gel kim açıldı çiçekler seyr-i sebze ḥūbdur durduğıyla her ağaç bir sīm-ten maḥbūbdur bād ferrāş oldu servūñ sāyesi cārūbdur bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḥūbdur mergūbdur	ḥurrem ol kim sebzede zevk ü şafālar édesin mest olup ' aşıklara luṭf u vefālar édesin vaḳt ola miskīn necātīye du' ālar édesin bāġa gel kim ṭarf-ı gülşen ḥūbdur mergūbdur	Murab- ba/8	-.-./ -.-/ -.-/ -.-	Şiir Divan'da vardır

137	43b	Necātī	dédüm ol yüzde nedür hāl-i mu‘ anber çoğ olur dédi bu rûm elidür bunda güzeller çoğ olur	iki ‘ âlemd e necātī saña bir yâr yeter ber-murâd olmaz ol iş anda ki server çoğ olur	Gazel/5	...-/ ...-/...-/ ...-	Şiir Divan’da vardır
138	43b	Necātī	cânâ cefânı ‘ âşık-ı bî-dil vefâ bilür her taş kim atsa reddün eli merhabâ bilür	âhîr kemân kaşuñı eger âhum âteşi ya ‘ ilmi[ni] necātī kuluñ müntehâ bilür	Gazel/7	--./ --./...-/ ...-	Şiir Divan’da vardır
139	43b	Necātī	êşigün yaşum-ıla hem-demdür meger ol ka‘ bedür bu zemzemdür	âferînler necātī tab‘ uña kim tarz-ı eş‘ ârda müsellemdür	Gazel/7	...-/ ...-/ ...-	Şiir Divan’da vardır
140	44a	Necātī	dil yine ol şüh-ı cihân üstine dir dir ditrer dil nedür kevn ü mekân üstine dir dir ditrer	dil-i miskîn-i necātī yine êy cân-ı cihân bir fülân ibn-i fülân üstine dir dir ditrer	Gazel/5	...-/ ...-/...-/ ...-	Şiir Divan’da vardır
141	44a	Necātī	qaddüne lutf hıl‘ at-i hüs n ü behâ biçer bir kez yüzüñi görmege cânlar behâ biçer	dünyâ necâtiyâ yemek içmek-turur velî yemez zamâne guşşasın ol kim şarâb iç er	Gazel/5	--./ --./...-/ ...-	Şiir Divan’da vardır
142	44b	Necātī	yaraşur kim seni ser-defter-i hûbân yazalar nâme-i hüs nün için bir iki ‘ unvân yazalar	şî‘ r-i pür-süz-ı necātī var-iken hayf ola kim halk yazup yañılup defter-i dîvân yazalar	Gazel/7	...-/ ...-/...-/ ...-	Şiir Divan’da vardır

143	44b	Necâtî	ben hasta için la' l-i leb-i gül-sükkerün var ben müflis için zer kemer [ü] sim berün var	dédüm ki müjeñ tirine sinem siper olsun tahsinler édüb dedi necâtî cigerün var	Gazel/5	--./ .--./--./--	Şiir Divan'da vardır
144	44b	Necâtî	‘ aşık kaçan ki nāvek-i āh-ı şehir çeker göklerde mihr ü māl yüzine siper çeker	rāğıb görür kaşuñ-ıla zülf[üñ] kemendini anuñ-içün necâtî bu deñlü gerer çeker	Gazel/6	--./ -.-./--./ -.-	Şiir Divan'da vardır
145	45a	Necâtî	bir ben degülem ol şaneme mübtelā geçer āşüfte aña mīr ü vezīr ü gedā geçer	hāy ümmet-i muḥammed esirgeñ necātîyi yıllar-durur ki ḥāk-i reh-i muştafā geçer	Gazel/5	--./ -.-./--./ -.-	Şiir Divan'da vardır
146	45a	Necâtî	çarḥ elinden gözyaşı çağlar gelür çağlar geçer yād edicek yüregüm ağlar gelür ağlar geçer	èder efḡānlar necâtî geceler tā-şubḥa dek dil-berün cevvin çeken iñler gelür iñler geçer	Gazel/5	-.-./ -.-./ -.-./ -.-	Şiir NBD neşrinde yoktur.
147	45a	Necâtî	devr-i meclis ki bu gün zevḡ u şafā ḥırmenidür el açuñ vaqt-i şabūḥ oldu du‘ ā ḥırmenidür	şükri li ‘llāh necâtî yine bir dāne-durur pādişāh eşigi gerçi zurefā ḥırmenidür	Gazel/7	..--/ ..--/..--/ ..-	Şiir Divan'da vardır
148	45b	Şadrî	ḳorkarım fāş ola ‘ işḡum ‘ āleme iḳrār güç da‘ vī-i ‘ işḡa yalan şıgmaz veli inkār güç	‘ işḡa ya şabr u sefer eyle dediler şadriyā şabr yok āsān sefer ammā firāḡ-ı yār güç	Gazel/5	-.-./ -.-./ -.-./ -.-	Şiir Divan'da vardır

149	45b	İşhāk	cān vèrürdüm yolına dildār[ı] görsem bir daḥı ölmedin hîç olmayınca bārī görsem bir daḥı	ḥālüm aḡlardum ṭoyınca ḡāyetī ḡüldürmeye āh eger ishāk ol dil-dārı görsem bir daḥı	Gazel/7	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan'da vardır.
150	46a	Zātī	ol ki cān vèrmez revān ol buse-i femden kaçır bir yahūdīdür ki ol 'isī-i meryemden kaçır	ol melek ādem degüldür ādem olmaz zātiyā ādem olan kimse bilsem niçün ādemden kaçır	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan'da vardır.
151	46a	Muḥibbī	pend[i] ḡuş étme dilā alma ele 'ār etegin ḳo ne dèrlerse dēsünler dutaḡör yār etegin	èy muḥibbī benī-ādemde vefā ḳalmadı hîç sen de mecnūn-şıfat ṭut yūri ṭaḡlar etegin	Gazel/5	..--/ ..--/ ..--/ ..--	Şiir Divan'da vardır.
152	46a	Emrī	düşdüm ayaḡlara elden ḳomadum yār etegin gerçi yārūm ḳomadı bir nefes aḡyār etegin	emriyā ister-iseñ dāmen-i dil-dāre yapış ḡül ele girmez-imiş ṭutmayıcāḳ ḥār etegin	Gazel/5	..--/ ..--/ ..--/ ..--	Şiir Divan'da vardır.
153	46b	Muḥibbī	beñzeyelden gözlerüm yaşı şarābuñ 'aynına yandı mihnetle ciger döndi kebābuñ 'aynına	èy muḥibbī ḳanda gitsem iki cūdur gözyaşı ḳalmadı şimden gerü ḥācet tūrābuñ 'aynına	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Divan'da vardır.
154	46b	Ġubārī	baḳmaḡa pīr-i muḡān ḡāhī şarābuñ 'aynına 'aynek étmiş cāmdan gördüm ḥabābuñ	ol ḳadar pa-mal-i ḡam oldı ḡubārī kim şehā ḥāksār-ı ḡam olup döndi tūrābuñ 'aynına	Gazel/5	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Şiir Mecmūa-i Letāif adlı mecmuada vardır.

			‘aynına				
155	47a	Yahyā	bende efendi meskenet ü iltiyām-ı tām sende celāl ü şevket ü ‘ünvān u ihtisām	yahyā firāk-ı hasret-i bezm-i habīb ile kanlu yaşum gözüme gelür mey gibi müdām	Gazel/5	--./ --./--./ --./	Şiir Divan’da vardır.
156	47a	Feyzî	hüblar êtdükde ‘azm-i şahn-ı şahrā semt semt deşt-i gāmda‘ aşıkān eyler temāşā semt semt	feyziyā dil mülkini gözden bıraktı cānumuz yēr yēr olsa yeridür āşüb [u] gavgā semt semt	Gazel/5	-.-/ --./ --./ --./	Şairin hangi yüzyılda yaşadığı tespit edilememiştir
157	47a	Behiştî	münharif kıldı mizāc-ı nārı ey dehr-i denī bedr-i māh-iken hilāl êtdün bu hüsn-i rüşeni	la‘ le tebdil ile yārinüñ ‘izārı leblerin bir fakiründür behiştîye ‘atā kıl yā gānī	Gazel/5	-.-/ --./ --./ --./	Şiir Divan’da yoktur.
158	47b	‘Azmî	yüzüm üzre dèmeñ bārān-ı eşki kaçreler dökdi çıķup mellāh-ı çeşmüm sâhil-i deryāya er dökdi	hümā-yı zülfüññüñ ‘ azmî bulınca bir telin ‘anķā yolındı āşiyān-ı kâfda çok bāl ü per dökdi	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Azmi Pir Mehmet Divan’ında yoktur. Şiirin Azmî mahlaslı hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

159	47b	Zātī	maḥall-i vaḳt olmazsañ nigāruñ mumı yanınca anuñ vaşfın beyān etmek gerekdür mū- mīyānınca	senüñ bezmünde yanan şem‘a reşk etti dedi zātī n’olaydı ben öleydüm āh o bezmüñ mūmı yanınca	Gazel/5	.---/ .---/ .---/ .---	Şiir Divan’da vardır.
160	47b	Ümîdî	naḳd-i cān-ise ğaraż yoluña mebzûl olsun kaçma ey şūḥ murāduñ ne ise ol olsun	manşıb-ı vaşluñ ümîdiye âṭā kıl şāhum gūşe-i hecr-i belāda nice ma‘zûl olsun	Gazel/5	..--/ ..--/ ..--/ ..--	Şiirin ilk iki beyti Ümîdî Divan’ında vardır.

5. SEÇME SÖZLÜK*

A

āb-dār	: zarif, güzel, nükteli. (125/7)
aḳsāde	: düz beyaz giyecek. (11/1)
‘arāḳ-nāk	: terli, terlemiş. (108/5)
ārāyiş	: süs, zînet, bezek. (107/5)
‘arak-rîz	: ter dökken, terleyen. (52/1)
āşaf	: vezir. (134/5)
āsiyāb	: değirmen, su değirmeni. (153/2)
āşüb	: karışıklık, kargaşalık. (156/5)
‘atā	: cömertçe verme, ihsan, bağış. (86/6)
ayakdaş	: arkadaş, yoldaş, hempâ. (27/2)
‘aynek	: ayna, cam. (154/1)

B

bağal	: kolun bedenle birleştiği omuzun altına rastlayan kısım. (69/4)
bedahşān	: bedahşan şehrinde işlenen çok değerli yakut. (121/3)
bed-mihr	: iyilik etmeyen, insaniyetsiz. (33/3)
be-nām	: namlı, ünlü, meşhur. (77/4)
beyābān	: çöl, sahra. (26/2)
bîdār	: uyanık. (135/2)
bîḳ	: kök, temel, asıl. (69/2)
bî-kerān	: uçsuz, bucaksız. (14/1)
bister	: yatak, döşek. (107/4)
bisyār	: çok. (98/3)
bîve	: dul. (5/2)
būriyā	: hasır. (37/5)

C

cān-fezā	: can arttıran, gönle ferahlık veren. (16/4, 42/5)
cārūb	: süpürge. (126/6)

* İncelediğimiz kısımdaki şiirlerde geçen ve okuyucuya faydalı olabileceğini düşündüğümüz sözcüklerden oluşan seçme bir sözlük hazırlanmıştır.

cevlān	: dolaşma, gezinme, hareketlilik. (95/1)
ced-be-ced	: nesiller boyunca, soyca, sülâlece. (86/12)

Ç

çarhî	: devreden, dönen, yuvarlak. (34/3)
çetr	: çadır, gölgelik. (81/2)

D

dād	: adalet, doğruluk, feryat, figan, şikâyet. (30/1, 33/5 vd.)
daḳāyık	: anlaşılması güç olan ve dikkat isteyen ince şeyler. (85/4)
ded	: aslan, kaplan vb. et yiyen yırtıcı hayvanların ortak adı. (86/12)
der-āgūş	: kucaklama, sarma. (16/4)
derbān	: kapıcı. (94/74)
dest-res	: eli eren, yetişmiş olan, ermiş, ulaşmış. (124/2)
dıraşşān	: parlayan, parlak, ışıklı, aydınlık. (124/1)
dihîş	: erme, bağışlama, ihsan etme, atâ. (86/14)
dirîgā	: çok yazık, eyvahlar olsun. (148/2)
dükeli	: bütün, tüm. (1/5, 11/5)
dürd-āşām	: şarabın tortusunu içen, kalender-meşrep. (119/1)

E

ef'ide	: kalpler, yürekler. (126/3)
efser	: taç, ikkil. (2/4)
egin	: arka, sırt. (37/2, 123/3 vd.)
em	: ilaç, deva, çare, derman. (32/4)
endüh	: gam, keder, tasa. (29/3)
engür	: üzüm. (99/4)
engüş	: parmak. (49/3)
eṭibbā	: tabipler, doktorlar. (142/4)
evc	: bir şeyin en yüksek noktası, doruk. (111/5)
evrād	: okunması âdet edinilmiş olan belli ayet, sure ve dualar. (67/1)
eyvān	: köşk, kasır, kemerli yüksek binâ, çardak. (37/3)

F

fahru'l-enām	: yaratılmışların kendisiyle övündüğü zat. Hz. Muhammed için kullanılan hürmet ve saygı ifadesi. (77/2)
fāriğ	: vazgeçmiş, terketmiş, el çekmiş. (37/4)
ferrāş	: döşeyen, seren, yatak, kilim vb. şeyleri yayan kimse. (136/1)
fevt	: bir şeyi bir daha ele geçmeyecek şekilde kaybetme, elden kaçırma, ölüm. (79/1)
firāvān	: çok, aşırı, bol. (31/2, 130/6)
fürüg	: nur, parlaklık, ışık. (112/2)

G

ğabğab	: çenenin alt kısmı, çene altındaki ikinci gerdan. (32/4)
ğarrā	: parlak, gösterişli, şâşaalı. (10/3, 11/2, 112/3, 128/4)
ğavvāş	: dalgıç. (82/4)
gam-kūsār	: gam kederi gideren, teselli veren. (6/4)
germiyyet	: sıcaklık, hararet. (22/4)
geşt ü gūzar	: gezip tozma, gezip dolaşma. (123/2)
ğilzet	: galizlik, kabalık, çirkinlik. (13/4)
gūne gūne	: rengârenk, türlü türlü. (7/2, 8/2)
ğuşşā	: gam, keder, hüzn, tasa. (25/1, 68/4, 78/1 vd.)
güher-pāş:	: cevher serpen. (26/4, 27/4)

H

hadeng	: ok. (89/5)
hafā	: gizli şey, sır. (111/3)
hākister	: kül. (107/4)
hāksār	: toz toprak içinde kalmış, hâli perişan. (3/1, 154/5 vd.)
halvet-serāy	: تنها ve gözlerden uzak olarak oturulabilen saray, kâşâne, köşk. (94/1)
hamrā	: kırmızı, kızıl (61/1)
hānqāh	: bir tarikatın, diğer tekkelerinin kendisine bağlı bulunduğu merkez durumundaki tekkesi. (81/2, 110/4 vd.)
hārā	: (taş için) çok sert. (30/2)
haridār	: alıcı, müşteri. (66/4)

ḥarīf	: teklifsiz arkadaş, içki ve eğlence arkadaşı, dost. (122/2)
ḥasb-i ḥāl	: konuşup dertleşme, halleşme, sohbet. (17/5)
ḥāşiyet	: meziyet, nitelik, kuvvet, tesir. (126/4)
ḥāsīd	: kıskanç. (1/3)
ḥaşem	: bir kimsenin yanında bulunan adamları, maiyet. (120/5)
ḥaṭar	: tehlike, güvensizlik. (86/12)
hātīf	: gözle görülmeyen mânevî âlem, gayb. (36/5, 155/4)
ḥayl	: güruh, tâife, cemâat, zümre; atlı asker, süvari. (120/5)
ḥazer	: sakınma, çekinme. (86/1)
hem-tā	: eş, benzer, denk, müsâvî. (61/1)
ḥired-mend	: akıllı, anlayışlı. (59/1)
ḥırmen	: harman. (2/5, 147/1)
ḥil' at	: padişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan. (106/2)
ḥod-rū	: kendi kendine biten, yabani. (29/6)
ḥoş-güvār	: lezzetli, tatlı. (125/1)
ḥuld	: cennet. (79/5)
ḥum	: küp. (110/4, 116/1)
ḥūşe	: başak, başak demeti, salkım. (49/2)
huş-yār	: akıllı, uyanık. (135/6)

İ

ibrām	: bıktırıncaya kadar üstüne düşme, can sıkacak şekilde ısrar etme, zorlama. (76/4)
ibtizāl	: bolluğundan ötürü değerini kaybetme, adileşme, bayağılaşma. (37/2)
ihvān	: candan dostlar, samimi arkadaşlar. (100/3)
iğvā	: baştan çıkarma, yolunu şaşırtma, ayartma. (84/4)
iltiyām	: kapanma, iyileşme. (77/1, 155/1)
iñen	: çok, gayet, pek, ziyade. (12/5, 13/4, 81/3, 112/4 vd.)

K

kadīd	: çok zayıf, iskelet gibi kalmış, kurumuş kalmış. (99/6)
kand	: şeker, şeker kamışı üsaresi. (36/3, 40/2)

karz	: ödünç. (71/4)
kedd	: çalışıp çabalama, uğraşma, çaba, cehd. (69/3)
kelāğ	: yaban kargası, kuzgun. (16/2)
kemter	: daha aşağı, hakir, itibarsız. (3/1)
kenisā	: kilise. (99/6)
ķirān (108/5)	: yakınlaşma, bir araya gelme. iki yıldızın aynı burçta birleşmesi
kifāf	: yaşamaya yetecek kadar rızık. (69/5)
kişt-zār	: ekin tarlası. (69/2)
ķocdur-	: kucaklamak. (9/3)
kūhl	: sürme. (58/5)
köynük	: gönül yanığı, acı, dert, ızdırıp, keder. (21/2)
ķullāb	: çengel, kanca. (51/3)
kūdūret	: bulanıklık. (48/5)
ķurş	: ateşe konup güzel koku veya tütsü için yakılan misk ve amberden yapılmış ufak tane. (20/2)

L

lā-ya' kıl	: aklı başında olmayan, dalgın. (2/3)
lā-yenām	: uyanık olan. (77/3)
leked	: tekme, çifte. (86/11)
lū'lū-yi šhvār	: iri inci. (119/4)
lūcce	: engin deniz, umman, kalabalık. (125/6)

M

maķdūr (104/3)	: Allah tarafından takdir edilen, kader icabı olan, mukadder.
māl u menāl (37/3)	: bir kimsenin ele geçirdiği, sâhip bulunduğu şey, mal mülk.
maḥz	: saf, sırf, halis. (86/9)
mebzūl	: esirgemenen harcanmış, saçılmış, bol, çok. (156/3)
mecma'	: kavuşma, birleşme yeri, kavuşma noktası. (24/2)
mellāḥ	: denizci, gemici, kaptan. (158/1)
mey-fürüş	: şarap satan (kimse), meyhaneci. (106/7)

meniş	: huy, tabiat, karakter. (86/14)
merdümek	: küçük adam, mercimek göz bebeği. (5/3)
meşhed	: bir şehidin gömülü olduğu yer. (142/5)
mihek	: bir kimse veya nesnenin değerini ölçmeye, anlamaya yarayan şey, ölçü, miyar. (86/9)
mürde	: ölü, ölmüş. (99/4)
mu'ārefe	: bilme, bilişme, tanışma, ülfet. (7/3)
muhakkak	: doğruluğunda şüphe bulunmayan, gerçek, altı çeşit İslâm yazısından biri. (29/3)
muhliş	: inanç, düşünce ve davranışlarında gösteriş ve iki yüzlülük bulunmayan, dostluğu içten ve samimi olan. (127/7)
muhtażar	: hazırlanmış, ölüme hazır. (86/2)
muķārin	: bir yerde, bir arada bulunan, birlikte olan, bitişik, yakın. (58/4)
muķayyed	: bağlı, kayıtlı. (91/3)
müntehā	: bir şeyin varabileceği son nokta, son, nihayet. (3/5, 132/7 vd.)
müşābehet	: benzeyiş, benzeme. (7/2)
müşābih	: benzeyen, benzer, mümasil. (65/4)
müşedded	: artmış, azmış, şiddetlenmiş. (91/5)
mekr	: hile, düzen. (86/3)
melāḫat	: güzellik, şirinlik. (23/1, 58/3, 90/2)
müdde' ā	: dava sebebi, dava konusu olan mesele. (114/2)

N

na' lī	: at nalı şeklinde olan. (26/1)
nā-kes	: insaniyetsiz, aşağılık, bayağı, alçak. (88/4)
narven	: kara ağaç. (86/8)
nāvek	: ok, tir. (144/1)
nef'	: fayda, çıkar, kâr, menfaat. (79/2)
nesh	: hükmü ortadan kalkma, hükümsüz bırakma, Hat sanatında, özellikle yazma ve basma eserlerde yaygın olarak kullanılan bir yazı çeşidi. (29/3)
nīgū	: iyi, hoş, güzel, nîk. (86/10)
nīru	: güç, kuvvet. (86/11)
nîş	: zehir. (115/3)
niyām	: kılıç kımı, kın, kılıf. (11/4)

nuḳl : içkiyle yenen yiyecek, meze, çerez. (99/3)

O

oñulmaz : iyileşmez, şifa bulmaz, şifasız, onmaz. (25/1)

P

pā-māl : ayak altında kalmış, çiğnenmiş. (3/1, 20/1)

pārsā : dinine çok bağlı, zâhit, âbit, takva sahibi kimse. (63/2, 124/4 vd.)

peleng : kaplan. (136/4)

perde-dār : eskiden büyük bir kimsenin kapısında bekleyen ve içeri gireceklere kapı perdesini açan kimse, kapıcı, perdecî. (3/5)

pergār : pergel. (9/4, 135/1)

perverdigār : bütün yaratıkları besleyen ve yetiştiren, Allah. (125/2)

peşmîne : yünden hırka, sûfilere mahsus süssüz kaba hırka. (123/3)

pister : yatak, döşek. (37/4)

püser : erkek evlât, oğul. (61/3)

R

rastî : doğruluk. (61/1)

rāyegān : karşılıksız, bedelsiz, bedava, bol, mebzul. (14/1)

reg : damar. (115/2)

renc : ağrı, sızı. (30/3)

reşk : kıskanma, haset. (69/1, 86/9 vd.)

revzen : pencere. (30/4)

rūsitāyî : köye, kır hayatına ait, pastoral. (150/4)

reyb : şüphe, şek. (86/7)

S

şabūh : sabahları içilen şarap. (32/3, 147/1)

sāl : yıl, sene. (33/4)

sālūs : iki yüzlü, riyâkâr. (3/4)

sebak-ḥ^vān : ders okuyan kimse, talebe, şâkirt. (14/4)

sebük-rūh : hafif ruhlu, insanın içini açan, şen, neşeli. (31/5)

şīt	: ses, sedâ, İyi nam, iyi şöhet, ün. (14/2)
sā' id	: yukarıya, yükseğe doğru çıkan, yükselen. (10/4)
savma' a (13/2, 130/1)	: içinde ibâdet edilen ve uzlete girilen çeşitli dinlere ait tapınak
seg:	: köpek. (73/5)
seḫā	: el açıklığı, cömertlik. (86/9)
sehm	: korku, ürküntü, dehşet. (109/2)
semend	: güzel, süratli ve çevik at. (26/1, 112/4)
serendīb	: seylan adası. (56/3)
sevgen d	: yemin, ant, kasem. (59/5)
sifāl	: çanak çömlek, testi vb. toprak kap. (73/5)
sīr-āb	: taze, körpe. (119/2)
şuvar-	: su vermek, sulamak. (153/3)
sūḫan-dān	: söz söylemeyi bilen, düzgün ve güzel söz söyleyen. (31/5)
sūfre	: sofrâ. (122/3)
sūrḫ	: kırmızı, al. (8/1, 59/2, 62/3)

Ş

şebih	: benzer, mümasil. (10/2)
şehd	: bal. (86/16)
şekker-ḫā	: tatlı sözlü, tatlı söyleyen. (32/5)
şermende	: utanılacak bir iş yapmış, mahcup duruma düşmüş olan. (59/4)
şübeh	: şüpheler. (86/2)
şirā	: satın alma, satın alınma. (99/4)
şümār	: sayı, sayma, addetme. (79/3)
şūrīde-ḫāl	: hâli perîşan olan. (17/5)

T

ta' alluḫ	: ilişik, ilgi, bağ. (69/2)
taḫrīr	: yazı yazma, kitabet. (29/3)
taḫsīn	: güzel bulup takdir etme, övme, alkışlama. (143/5)
taḫt	: alt, aşağı. (4/1)
ṭam	: damlamak. (36/3)
ṭapu	: huzur, kat, nezd. (29/5)

tārāc	: yağma, çapul. (122/3)
taşdi'	: baş ağrıtmaya, can sıkma, rahatsız etme. (30/3)
tebeh	: yıkılma, mahvolma, harap olma. (86/2)
tekye	: dayanma, güvenme, itimat etme. (12/1, 44/3, 65/2)
tersā	: hristiyan. (99/5)
tezvīr	: yalan söyleme, yalan dolan. (61/2)
tezerv	: sülün. (119/4)
tīmār	: hastaya veya yaraya bakma, tedavi etme. (17/4, 95/2, 101/3)
tu' me	: yiyinti, azık, lokma, çeşni. (16/2)
tūr-	: kalkmak. (24/2, 36/2)

U-Ü

'ulyā	: çok yüksek, çok yüce. (10/2, 74/4)
üstüh'ān	: kemik. (2/4, 73/5, 160/4)

V

vālā	: ince bir kumaş çeşidi. (89/10)
vālīh	: şaşmış, hayret içinde kalmış. (91/4)
veğā	: gürültü, kavga, savaş, cenk. (86/6)
veleh	: şaşkınlık, şaşma, hayret. (86/2)

Y

yübūset	: kuruluk. (12/3)
---------	-------------------

Z

zād	: azık, yiyecek, rızık. (31/2)
zenbūr	: eşek arısı, arı. (115/3)
zerķ	: iki yüzlülük, riya, hile. (125/4)
zer-baft	: sırma ile dokunmuş (kumaş). (37/2)
zīver	: süs. (107/5)
zūnnār	: keşişlerin bellerine bağladıkları kıldan uzun kuşak. (80/5)

6. SONUÇLAR

Klasik Türk şiirine ait manzum ürünlerin toplandığı mecmualar edebiyat tarihi için kıymetli dil malzemeleridir. Kaside mecmuaları, gazel mecmuaları, naat mecmuaları, nazire mecmuaları, terkiibent ve terciibent mecmuaları, beyit mecmuaları, rubai mecmuaları, devâvin mecmuaları bunlardandır. Bunun yanında mecmuayı derleyenin adıyla anılan Pervane Bey Mecmuası gibi mecmualar da vardır. Tezkire ve diğer biyografik kaynaklar kadar kıymetli olan mecmualarda divanı olmayan ya da herhangi bir sebeple divanına ulaşamayan, unutulmuş pek çok şairin ismine ve şiirine rastlanabilmektedir. Bunun yanında şairin divanına almadığı şiirler de mecmualar yoluyla günümüze ulaşır.

Çalışmamız İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03771 numarada “Mecmû’a-i Gazeliyyât” olarak kayıtlı olan şiir mecmuasının (18a-47b) transkripsiyonlu metninin hazırlanması, metnin incelenmesi, MESTAP tasnifinin yapılması ve seçme sözlüğün hazırlanmasını içermektedir.

1. NEKTY3771 numarada kayıtlı olan bu mecmua gazel seçkisi özelliği gösteren bir gazel mecmuasıdır. Mecmuada herhangi bir kayıt yoktur. İstinsah tarihi ve müstensihî belli değildir. Kütüphane kaydında da mecmûa-yı gazeliyyât yazılı mecmua, gazel seçkisi özelliği göstermektedir. Düzenlendiği dönemin sanat anlayışını, tertip eden kişinin şiir zevkini ortaya koymaktadır. Bu anlamda bütün bu özelliklerle dönemin şiir ve estetik zevki hakkında çıkarımlarda bulunabilmemizi sağlar.

2. Farklı üç parçadan oluşmuş gibi görünen mecmuanın ilk parçası 16. yüzyılda yaşamış ünlü şair Bâkî’ye ait gazellerden oluşmaktadır. İkinci parça (18a-47b) daha düzenli bir biçimde oluşturulduğunu düşündüğümüz, daha çok 15 ve 16. yüzyıl şairlerine ait gazel ağırlıklı şiirlerden müteşekkildir. Bu kısımdaki şiirlerin transkripsiyonu yapılmış, tenkitli metni hazırlanmıştır. Üçüncü parça ise daha düzensiz bir biçimde tertip edilmiş olup muhtelif şairlere ait şiirler, 17. yüzyıl Şair Veysi Efendi’ye ait tövbe içerikli terkiibent, kıtalar, tercüme-i hadis-i şerifler, Bâkî’ye ve Fuzûlî’ye ait gazeller ve benzeri ürünler yer almaktadır.

3. 160 şiirin bulunduğu incelenen kısımda şairlerin ya da şiirlerin sıralanışında çoğu zaman rastgele bir yaklaşım içinde olduğu görülmektedir. Bunun yanında Bâkî ve Necâtî’nin şiirleri peş peşe sıralanmıştır. Rahmî, Behiştî, Vusûlî Emrî, Şemsî gibi birden çok şiirle mecmuada yer bulan şairlerin şiirleri düzensiz bir biçimde yerleştirilmiştir. En

çok şiiri olan şair 23 şiirle Necatî'dir. Onu 21 gazelle Bâkî, 10 gazelle Emrî, 7 gazelle Hayretî takip eder.

4. İncelenen kısımda bazılarını tezkire ve mecmualarla teyit edebildiğimiz, bazılarını ise tespit edemediğimiz nazire özelliği gösteren gösteren 12 şaire ait 24 şiir vardır. Bu şiirler art arda gelmiştir fakat model şiirin önce ya da sonra gelmesi konusunda da bir düzen söz konusu olmamıştır. Daha çok 15. ve 16. yüzyıl şairlerinin şiirlerinin toplandığı bir kaynaktır. Adı Vefâyât-ı Ayvansarayî'de geçen ve 17. yüzyılda yaşadığı söylenen Adîmî mahlaslı şair, mecmuamızın incelenen kısmında tespit edilebilen tek 17. yüzyıl şairidir. Mecmuada şiiri yer alan şair sayısı 64'tür. 2 şiirde şairin mahlası bulunmamaktadır. İncelenen kısımdaki 160 şiirden 158 şiirin şairi, mahlas kullanılması sebebiyle bellidir. 16. yüzyılda yaşayan 38 şair tespit edilmiştir. 15. yüzyılda yaşayan şair sayısı ise 6'dır. Adı Vefeyât-ı Ayvansarâyî'de geçen Adîmî mahlaslı şairinse 17. yüzyıl şairi olduğu görülmektedir. Yaşadığı yüzyıl kesin olarak belirlenemeyen 19 şair ve bu şairlere ait 24 şiir vardır. Mahlasının Hercâî olduğunu düşündüğümüz ancak adı hiçbir yerde geçmeyen bir şairin şiiri mecmuada yer almaktadır.

5. Mecmuanın incelenen kısmında 160 şiir vardır. Bu şiirlerde divan şairlerinin çokça rağbet ettiği gazel nazım şekli mecmuamızda da önemli ve ayrıcalıklı durumunu muhafaza etmiştir. Gazelle birlikte 5 farklı nazım şekli kullanılmıştır. 156 gazel, 1 tahmis, 1 muhammes 1 murabba ve 1 tane de kaside nazım şekliyle yazılmış şiir bulunmaktadır. İncelenen kısımda divan şairlerinin genel tercihleriyle uyumlu olarak tek rakamlı beyitler ve özellikle 5 beyitli gazel ağırlıktadır. Gazellerin 128 tanesi 5 beyitlidir. Bunu 17 taneyle 7 beyitli gazeller takip eder. Tahmis ve muhammes 5 bentten oluşurken murabba 8 bent, kaside ise 19 beyitten müteşekkildir.

6. İncelediğimiz kısımda aruzun remel, hezec, muzari, recez, müctes bahirlerinden on iki farklı aruz kalıbı kullanılmıştır. 74 şiir remel bahriyle yazılmıştır. En çok kullanılan aruz kalıbı ise divan şairlerinin en çok iltifat ettiği remel bahrinden fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün olmuştur. Onu fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün takip eder. Müctes bahri ise 1 şiirde kullanılmıştır. Bunun yanında bir de bahr-i müselsel vardır. İmâle, zihaf, med, vasl, kasr gibi aruz hususiyetlerine rastlanmıştır. Ayrıca bazen müstensihin hatayla yazdığı durumlarla da ilgili olabilecek bozuk vezinli dizeler vardır. Şiirlerde mücerred, mürdef, mukayyed ve cinaslı kafiye'nin örnekleri vardır. Eklerle yapılan, kelimelerle yapılan, eklerle ve kelimelerle yapılan, söz grubu şeklindeki redifler, nakarat hâlindeki redif kullanımı görülmektedir. Ek hâlindeki redif, ek ve kelime birlikte redif

kullanımı yaygın olarak tercih edilmiştir. Redif bulunan şiir çok olmakla birlikte sadece kafiye kullanılan şiirler de vardır.

7. Mecmuamızın yayımlanan divanlara şiir, beyit ve dize düzeyinde katkıları vardır. Ali Nihat Tarlan neşrinde ve Ozan Yılmaz'ın Necâtî Bey Dîvân'ında bulunmayan, Necâtî Bey'in yayımlanmamış gazelleriyle ilgili makalede yer almayan bir şiir mecmuada bulunmaktadır. Şiir mecmuada (18a-47b) 146. şiirdir. Bunun dışında müstakil neşirleri yapılmış divanı olan şairlerden Murâdî, Vusûlî, Rahmî, Kemâl Paşazâde vd. şairlerin şiirleri mecmuada mevcut olup divan neşirlerinde bu gazeller yoktur.

8. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03771 numarada kayıtlı (18a-47b) mecmua, klasik Türk şiirinin sağlam temeller üzerine inşa edildiği 15. yüzyıl ve Türk şiirinin en parlak devrinin yaşandığı 16. yüzyıla ait ürünlerin bulunduğu bir dönemin şiirlerini içermektedir. Mecmua üzerinde yaptığımız bu çalışmanın dönemin şiir zevkinin, sanatsal zenginliğinin yeni nesillere ulaşmasına vesile olmasını, bilimsel çalışmalara bir nebze de olsa katkıda bulunmasını ummaktayız.

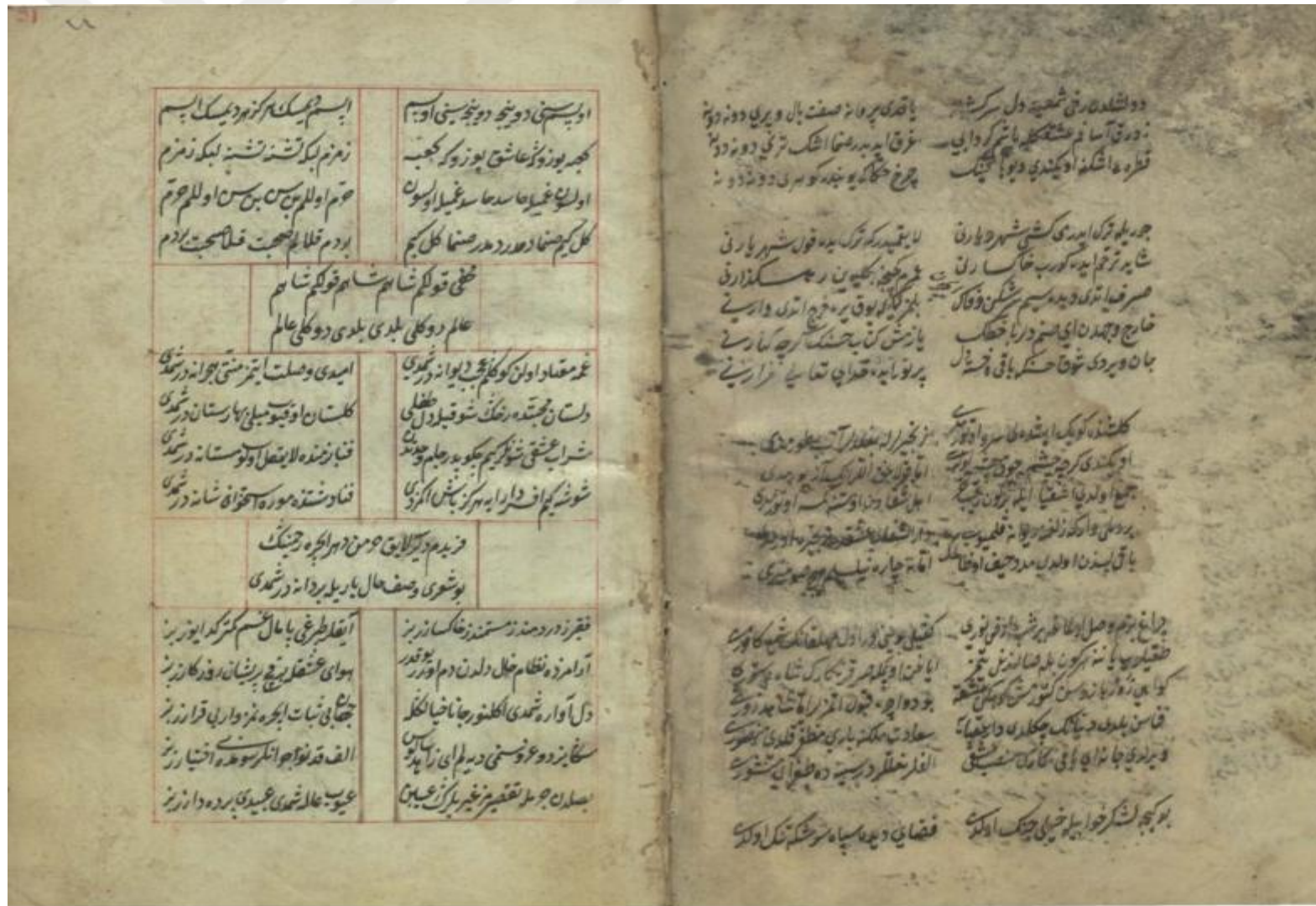
KAYNAKLAR

- Akdağ, A. (2024). Manastırlı Celâl'in Şâirnâme Tarzındaki bir Gazeli. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 14 (27), 335.
- Akdeniz, M. (2016). *Tab'î'nin Mecmû'a-i Eş'ârı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Akkaya, M. (1992). *Şemsi Paşa Divanı*. (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akün, Ö. F. (1994). *Divan Edebiyatı*. TDV İslam Ansiklopedisi.14, 389-427. Türkiye Diyanet Vakfı.
- Alparslan, A. (1996). *Gubârî*. TDV İslam Ansiklopedisi. 14, 167-169. Türkiye Diyanet Vakfı.
- Aslan, Ö. (2013). *Ubeydî Dîvânı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydemir, Y. (2018). *Behiştî Dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-199899/vizeli-ramazan-behisti-divani.html>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Aydemir, Y. (2018). Behiştî. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-199899/vizeli-ramazan-behisti-divani.html> Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Bayram, Y. (2018). *Adli Dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-215522/adli-divani.html>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Bayram, Y. (2022). Adli. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adli-sultan-bayezidi-veli-bin-fatih>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Bozyiğit, E. (2021). *Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Buyruk, İ. E. (2009). *Ümîdî Ahmed Dîvânı*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bülbül, T. (2020). Hâverî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/haveri-acuk-kadioglu-ali-celebi>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Cankurt, G. Ç. (2015). *Figânî Divanı Gramatikal İndeksi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Çağlar, M. (2018). *Ziya Paşa'nın Harâbât'ı 2. Cilt*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Çavuşoğlu, M. ve Tanyeri, A. (1987). *Zâtî Divanı III. Cild*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Çelik, B. ve Kılıç, M. (2018). *Derzî-zâde Ulvî Dîvân*. Dün Bugün Yarın Yayınları.
- Devellioğlu, F. (1997). *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Aydın Kitabevi Yayınları.
- Ekinci, R. (2017). *Hâfız Hüseyin Ayvansarayî Vefâyât-ı Ayvansarayî*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194287/vefeyat-i-ayvansarayi.html>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Dilçin, C. (2005). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Durmuş, T. (2020). Hayretî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayreti>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Erdal, K. (2013). *Mecmûa-yı Letâif fî Sandukati'l –Me'ârif*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, M. (2017). *Bursalı Rahmî Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

- Erdoğan, F. (2020). Rahmî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rahmi-bursali-pir-mehmed>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Erünsal, İ. E. (2020). Revânî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/revani>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Gıynaş, K. A. (2017). Pervâne Bey Mecmuası T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194492/pervane-bey-mecmuasi.html>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Gürbüz, A. İ. (2011). *Mecmû'a-i Letâ'if*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi Sostal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gürbüz, M. (2012). *Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII. Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. Turkuaz Yayınları, 108-112
- Gürbüz, İ. A. (2021). Sâni. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sani-can-memi>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Hayal, Z. (2022). *Ahmet Paşa Dîvân*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- İpekten, H. (2020). *Karamanlı Nizami Dîvân*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-265523/karamanli-nizami-divani.html>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- İsen, M. (2020). Murâdî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/murad-muradi-sultan-iii-murad>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Kalpaklı, M. (1986). *Fevrî Hayatı-Şahsiyeti-Eserleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kalpaklı, M. (2020). Fevrî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fevri-ahmed>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Kalyon, A. (2011). *Peşteli Hisâlî Metâli'ü'n- Nezâ'ir (II. Cilt)*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaplan, H. (2022). Bir Yarışma Olarak Nazire: 16. Yüzyılda Ödüllü bir Nazire Müsabakası. *Kültürk Türk Dili ve Edebiyatı Araştırma Dergisi*. (5), 35-36.
- Kaplan, Y. (2018). Dîvânı Meçhul Bir 16. Yüzyıl Şairi: Edirneli Tîğî ve Şiirleri. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, (16), 104-147.
- Karabey, T. (2021). Ahmet Paşa. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmed-veliyuddinzade ahmed-pasa>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Karagözlü, V. (2020). Kadrî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kadri-abdulkadir-seyhulislam-abdulkadir>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Karahan, A. (1996). *Figânî. TDV İslam Ansiklopedisi*. 13, 57-58. Türkiye Diyanet Vakfı.
- Karagözlü, V. (2020). Şem'î. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semi-prizrenli-semi>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Karaveelioğlu, M. A. (2014). *Şem'î Dîvânı*. Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.
- Kartal, A. (2006). *Basîrî ve Türkçe Şiirleri*. Akçağ Yayınları.
- Kaya, B. (2003). Hisâlî Hayatı- Eserleri ve *Peşteli Hisâlî Metâli'ü'n- Nezâ'ir Adlı Eserinin Birinci Cildi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, B.A. (2006). *Necatî Bey. TDV İslam Ansiklopedisi*. 32, 477-478. Türkiye Diyanet Vakfı.
- Kaya, B.A. (2021). *Yahyâ Bey*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-bey-dukaginazade>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.

- Keklik, M. (2014). *Üsküplü İshak Çelebi Divan*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bişkek.
- Kesik, B. (2012). *Selîmî (II. Selîm) Divançesi*. Vizyon Yayınevi.
- Kesik, B. (2020). Derviş Paşa. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dervis-pasa>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Kesik, B. (2020). Selîmî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/selimi-selim-sultan-selimi-sani>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Kesik, B. (2020). Surûrî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sururi-musliheddin-mustafa-sarihi>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Kılıç, F. (2018). *Âşık Çelebi Meşâ'irü's- Şuarâ* T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-210485/asik-celebi-mesairus-suara.html>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Kılıç, F. (2021). Vusulî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vusuli-kucuk-bali-pasazade> Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Kılınç, A. (2021). *Fuzûlî Dîvânı*. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.
- Kırkkılıç, H. A. (2015). *Murâdî Divanı*. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Koyuncu, F. (2020). Makâlî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/makali-mustafa-bey>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Köksal, M. F. (2017). *Şiir Mecmularının Önemi ve 'Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi MESTAP*. Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori. Kesit Yayınları.
- Köksal, M. F. (2018) Yazma Mecmualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi. 2. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi (ICOESS 2018)*, 87-92. Antalya.
- Köksal, F. (2006). *Sana Benzer Güzel Olmaz Divan Şiirinde Nazire*. Akçağ Yayınları.
- Köksal, M. F. (2020). Sun'î. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suni>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Kufacı, O. (2016). *Millet Kütüphanesi Ali Emiri Manzum Eserler Bölümü 543 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)*. (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kut, G. (1986). *Mecmûa*. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler, C.6, s. 170. Dergâh Yayınları.
- Küçük, S. (2015). *Bâkî Dîvânı*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Levend, A.S. (2014). *Türk Edebiyatı Tarihi I*. 166-167. Dergâh Yayınları.
- Mengi, M. (2020). *Mesîhî Dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-272452/mesihi-divani.html>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Mengi, M. (2008). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. Akçağ Yayınları.
- Musluoğlu, F. (2022). *Hayretî Dîvânı*. Paradigma Akademi.
- Odabaşı, M. (2009). *Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 1*. Cilt S.234-467. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Okuyucu, C. (1994). *Cinânî Hayatı, Eserleri, Dîvânı'nın Tenkitli Metni*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Okuyucu, C. (1993). *Cinânî*. TDV İslam Ansiklopedisi. 8, 11-12. Türkiye Diyanet Vakfı.
- Ördek, Ş. (2020). Şemsî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semsi-isfendiyarzade-semsi-ahmed>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Ördek, Ş. (2020). Tîgî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/tigi-mehmed-bey>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.

- Saraç, (2020). Emrî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emri-emrullah>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Saraç, Y. (2021). *Kemâl Paşazâde Divân ve Diğer Şiirler*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Saraç, Y. (trsş). *Emrî Dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78368/emri-divani.html>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Savran, Ö. (2020). Nizâmî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/karamanli-nizmi-nizamii-karamani>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Sefercioğlu, M. N. (2021). Nev'î. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nevi-yahya>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Solmaz, S. (2018). *Ahdî ve Gülşen-i Şuarâ'sı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-201251/ahdi-gulsen-i-suara.html>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Şahin,E. (2021). Ulvî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ulvi-terzizade-mehmed-ulvi-celebi> Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Şanlı, İ. (2020). Ubeydî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ubeydi-abdurrahman-celebi>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Şentürk, A. A. ve Kartal, A. (2017). *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. Dergâh Yayınları.
- Tarlan, A.N. (1997). *Necâtî Beg Divanı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Tarlan, A.N. (1945). *Hayâlî Bey Dîvânı*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Tarlan, A.N. (1970). *Zâtî Divanı II. Cild*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Taş, H. (2010). *Vusûlî Dîvân*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78409/vusuli-divani.html>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Taşkın, G. (2020). Mahfî. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mahfii-gilani>. Erişim Tarihi: 28.06.2024.
- Tulum, M. ve Tanyeri, A. (1997). *Nev'î Divan Tenkidli Basım*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Uğurlu, M. (2018). *Âşık Tarzı Şiir Geleneğinde Aruzlu Şiirler Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uzun, M. (2003). *Mecmû'a*. TDV İslam Ansiklopedisi. 28, 265-268. Türkiye Diyanet Vakfı.
- Ünver, Niyazi. (2010). *Gelibolulu Sürûrî ve Divanı*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ünver, İ. (1993). Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler. *AÜDTF Türkoloji Dergisi* (11), 1.
- Yakar, H.İ. (2018). *Gelibolulu Sun'î Dîvânı*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Yaman, Y. (2014). *Âhî Dîvânı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuz, K. (2016). *Muhibbî Dîvânı*. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Yılmaz, O. (2015). *Necâtî Bey Dîvânı*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

سودی صفا دل بی بخت اول بخت	ترک ایلدی جان و تنی بخت اول بخت
یا اولدوره ویر یا اولدوره ویر	دشمن نری نری دشمنی بخت اول بخت
فلکی دل کرداغ صلاهی فلک چون	آهه دوز در یکنی بخت اول بخت
دیر کیشی سر بر بخت یار اده کیر	یار ب او کون غرقی بخت اول بخت

بر بخت ایدین یار چون اغیار له قدر
یا بن آئی یا اولی بخت اول بخت

عشی بستانایم فلک کی در	آند و نهر بدم فلک کی در
ایل دیلار یاند و نهر بدم	بیوه ز نلر دی الکی کی در
بلک او سنده خال غنیر فام	دید و جانده مردم کی در
جسی زنده و اغیار بر	باک آلتو نلور نیک کی در

وانغ عشقی سمدجی زاوه جگت
رجیا سینه و چو رک کی در

دیر شوخ غمزه کارم سن	مر هم جسم جان فکارم سن
فولک اولدم بن ای یوز ما هم	سن نیم شمدی شهر یارم سن
یور ای چشم آهوی خوشی	قنده ایدینه شکارم سن
کتمه یا نمدن ای غمسم دیر	مونس یار غمکپارم سن
بو متون و نیه سنگ دو ناملم	یار سترای و صولی یارم سن

با قوت بلال جوده او مر دید بوز	دید مکر را فشکدن انمش نمونه در
بر بر نه مشا برقی وار کوز لکرت	یاغ ملاحتک میشی کونه کونه در
طبعی کی معان دوز کونک صوفیک	اهل قصونک نظری مپ در و نه در
بر خطی خوب لبره عاشق اولم کی	انکار ای کولککنت مشق نمونه در

یارک او ایسی نانه مخصوص در همان
جور و خجاسی غالبک اکثر زبونه در

میل او زلفی جیم اول بر و کونه در	عشق با جره دایما اوس لال جونه در
کرسنج ایدر یا نسل یوزم کاهی زرد	یارک خفا و جوری بکا کونه کونه در
استحسن یاری فولک حسن خجاق	عاقل اولنلرک نظری مپ در و نه در
مهر بدم آلتیله یوزگون نشانه در	شکل لال کولککنت نمونه در

بن خسته بجمعی فلک ایله ملاک
صبری صیت قصد و نیک بوز در

ما یه نقد حیات اوله اگر دیواری	اولمدریم اغیار له کورمک یاری
دلده بیکانی تیر داغ جفالر نه بلا	الم خارا و لچی نبلدین کلزاری
قوتور ترش بلن اولر ورو اوجان	کل اولوبن انی نقد ایله کول کلزاری
ینه دو کدر و غم نقطه احوال لب یار	شواو تن زار و نزار بکوردک پرکاری
ای طبعی دل و جان فولک اویسون تو	من سیدر صودن به او لیکل یاری

چشم بچی دو کسب سینه دانه	اگر دو کمر اوی اولان ارجا غنه
تبع غنیله باره لدی بغری بنم	اول فضل طوعه ایتک ز لغی کلا غنه
ما یک یوزینه قاره سوز زور فلک	او یکدی وارسه یارک یکنه غنه
اول لعل جانوای در خوش فکدی	کویا که آلدی عسی مریم قوجا غنه
کلا غنیله فرستو یوزین دور دامر یار	
رکم سیکر زالد نه قویو بدر قولا غنه	
اغیاره اهدم اولیا یار دلور بولدم	یاغ جهانه بر کل یچار بولدم
دهری صبا کی آره دم کوشه کوشه بن	قوی و خالی کیم ده ای یار بولدم
بولدم اگر چه پنج یار و آشنا	اتا فلکده یار و صنادار بولدم
صوغر شراب لعل این باک اولان طیب	چرسته یک که در دیتیار بولدم
سب حال عاشق شورید حال اول	
طبعی غزلری کبی اشعار بولدم	
جانا بچارا یرشد کل سیر گلستانه	کوسر دی کل یولک آینه زمانه
نکرم جانکبد عشقم محالک ایل	اولدی خیا لکنده کو کلم نکار خانه
می لعل کبد جانان کیم اهدم اولد	غالی کلور سکلنی غنیه ارغوانه
کاشنده دور کله یار یله عشرت این	بکر سعاد ایل سلطان کامرانه
اول یاره درد عشقم شرم ایلک ازدم	اتا سیمی هر کز ممکن دکل بیانه

بنی در دکن بر سر سکا ظالم دیدیم	طاعه دکلور کلو اگر اولسه ظالم دیدیم
استان کده شهاب بن خول اصل مظلوم	خلکی حد دن آشر سکا ظالم دیدیم
دردی مضیق او جدن دیکه جبارم بنی	جبر ایدم هر قدر اول ظالم دیدیم
یوز نوکل کل یو کسرو دیدم اچند	دنی ای غنجه دیا نم سکا لا دیدیم
دو کمر بن کو کوسوی بوجوی اشکی	
سن مراد اولد و غنق غنق ظالم دیدیم	
غملک با جمال اولو ای برانی اکثرین	لا احسن ای کرسن کف و صلا لانی اکثرین
دیشدن ترش غم کو یکنه بر بوسه	بهی ظالم اوندنک پیچ حق نانی اکثرین
عدو بر کز جعفر قتل و آرسن یارنایم	خبر فریاد ایدر بو عاشق نالانی اکثرین
لبنک جانین بر کز اندونم اکثرین نامک	غم بخر کله قاندر بو ندونم دور اکثرین
بخجعت یوزین کورسون جید در دندو کلم	
طبعی بل کور اول خسته با جوی اکثرین	
چون انکند یارک بن خاک زاره	بلد کمر برده کو کله هر کز قزاره بر یوقی
بوشه شرمه سیم کو یکنه یلدر در	دایغ جبار هر کز ای ماه باره بر یوقی
دریای انک شیم عرض اندی با جوقا	اول سوز ناز دیدی بر دم کشاره بر یوقی
سسته خیمه غنیه مشکلی آغنی	کل بی نیامت کل یو انتظاره بر یوقی
شهرنده اول بر یک صفقر سلامت	شمعی طلمت اول کیم ناموس عاره بر یوقی

ای عاشقنی اولد بر جی شاه لوندم	وی بند کینک تانده رحم ایتمز اخندم
رفتار کفر کار که دستار که بقدم	بوشو به بو طریکی بوقر قناری بکنم
بادر کل اندوه غم قالدیم آیفده	دامانخه ایر شمر ایلی سرو بیلندم
بر بر بیکرستی وار آتش عشق کف	سرتا بقدم شمع بر آتش کجی بیدم
انکار ایدمه فحش کون کلد راولدر	
واللهی سورا کوننی سلطانم اخندم	
یقدی صناع حسن طاحت بصالره	هیناروشو به دریا کن مبتلا لره
کیون بو کچنار نولطافت لباسینی	اوپد رطوبت دامنکی مبتلا لره
دلبر اودر که مالک بحر کمال اولوب	شو او متوسخه صغیره صوز آشنالره
عاشق اودر که استمید بوسه بکنار	عشق اولر که قانع اولر حبالره
کفتار یار و صفینی نوعی کسک دخی	
قادر جی وار زمانه دملج وادالره	
دلده عشق آتش چهره شیم بارانی	سورین ظاهر و باطن اوکل خدانی
قبوسه کویه عشاقی اینکی طور نیاز	خوبلر کانی ضما جمعی در دکاتی
اغلیش شمع کجی صحبت جانانه ایرر	ای بری آتجه اید بولینور آدم جانی
سودیم کثرت غنا قد صقیق انجمنه	بکلرک قوی جوع اولغیلدر غنوانی
کلر یاقول که غایتی بو کیم دیر لراه	اولر یکناسه باند کینک فریانی

یا اولمیز درد درد کجی دریا نی وار	باکیز عشق کجی کلنگه بارانی وار
کوزمه باغ جمالک کون کوزک رانی وار	کوکلو کویک کجی برکشین بیای اولور
عاشق خطه جمالک کجی یا قرانی وار	عار و تجو ع عشق کجی دیوانی اولور
بو بنم شوره کونک کجی برضرائی وار	برم عشق اچنده انصا اید چک ابدالتر
کوز لرم مرد ملر نه جیرتیه چوقی باشلر	
کیم نی اغلر آج اولر کجی انسانی وار	
مجت شمسو اریک آتی او نیلر کیم	سمند عشق آتله نشان نعلیدر قاسم
بیایان بلا ده اید سرگردان بیایم	کدایم بصد غم طاشد بریم آغی ایقدا م
کوز و بوا شک پر خوم دنگوشن برکات	نه قاندا غلدر کیم کلنجر بودمه بایم
لکچنر لعل دیر ایش مندن قل حذر	بجو کوز آغوسن کور شدر بریم کهر با
بر زرب شب حلال ابروسن ایتون حلقه جانا	
دلر کیم اولای امری عکوسن اهر وینام	
مجت آیشنی یاز بلا او جاعدر بایم	اکلشی با و ایدن دغانیدر نیم تاشم
بیایان غم عشقده سن خورشید خسار	بولغادی بکاسایدن اوز که بر ایتدیم
کوزم مرد ملر نه کیم اعلیم عددن	لکار ایزونی اولدم قزاقانه بودی بایم
خیال ایدر دنا اکلر عکسدر صدف مانند	شکریم بر اچنده نیم چشم کهر بایم
شفق صند دینور بایند ایتون خلجی	دلر کیم اولای امری عکوسن دهر وینام

وصله بن فرقه کونلوک کوز چیدایه	فاموش اغیار بدو کون طالاب کوندم
در دجور مدد اولدم من کجی نفیس	کل خیم بر دم سیک ماه و سال اب کوندم
قوسولی داورچو اینلر داورسون کلا	
خیرتی اول شامسه منس حال اب کوندم	
بوخا اوده وفادون کوردم کز اثر	نچ با شلر باندی قتی آغوزی چشم تر
سن کزک انضایا کز قلم ایلر بکائی	هر نیکم کله خادون بیلورم من خیر و شتر
صفتی تیر خادون وجود یاس گلک	بر بدو کونلوک استون کور بوجی بجر
انقلدن کوز تکی کز اید شمش موین	کوزین تمدن کز و نار حجت نم بقیر
جرتی ایل منر حقد و لی جلیک لک	
کوز دم من کس عین کور ملک کبی منر	
عشق ایلیسی کادرد و غلک مستاد	صواد و نیم قیون طاهرده نیم زصاد
واریر جهان ایزر عشق کیم نیم ایتی	جنونده بدل خرون فریاده بدل ناشاد
جنونده فریاده عشق ایزر نیم مرشد	بیر غلک ایلدن اول بولد بجا ایشاد
وادئ مشتقه جنونده منم صادی	کوه غم خنده و نر پاده نیم اوستاد
اسرار غم عشقی فوری کیم شرج جاسون	
جنونده بر جایل فریاده بر ار خاد	
زلفینه بر شنب خطایله دوم سکین کند	باکلا و ان خطا آنک او جندن کجی بند

مسته یاتور دم قیسند و کجی دیک	نر تیر سن باشکون طوغدی طوری ایزد
ای کجی کز قنده شربت لعلک سنک	سوره کوز صتی جمله نباتی اولر قند
شوشه یاتور ایدر چو سنده کورن	صاری جاکلک کردن کور سنده چلندر کند
سدره قدین منتهی صرح ایلر کون روکنا یو	
کلهی باقندن باکد ذاست بر آوار بلند	
بر ملا کاش غنم در دو بلار ایشم	استمن محرو و وفاجور و خفایه رایشم
جامه زر بخت لیس مستله امام اکمنه	ابتدایه سو فرم اکی عیایه رایشم
خاطر مل وصال و فقر و ایوان آتم	بر یق و ویرانه ده فقر و قیایه رایشم
خلعت کچره چشمه حیوان صونیکو غم	کوشه میخانه ده جام و خفایه رایشم
بستر دیاسیری خاطر مریل ایلر	
کچ کلخنده همان بر بور یایه رایشم	
نرسوارم ناز کله کجاست میدان	هر طردن خج با شلر طرب لور چو کانه
شبهه زقار کجی عرض استر یوز سیک ناز	خاک کالور هم ورطه و کوس کوس جولانه
مهر عالم انون او سکف کجی با حیلر کبی	هر چو اول شاه جنگ غم لیدر دیوانه
نشد لکدن مرغ دل شواید ضعیف او شدر	آنو اچیس مستظر در غم کلف بیجا نینه
سینه طابین شوقه سیری دو کردی دیک کجی	
کوشش این دکلر دوتی قویق افغانینه	

جفا آرا جفا بخند در آرای بلبل	شوماسی که دریا از تو در درای بلبل
خوابا بیدار دوزخ خدا بن آید	که بون طرب و وقت اول غم فردای بلبل
شفق صبح دل جان و انجمن سر اید	کنند دره کور زلفه آری بلبل
خنده قدر نه خست استکی بختوب بلبل	آز تر بر مقصود نذر ریای بلبل

خیالی قدر ناله چکنر جسم عیانی
آنکه خراب در راه طبع بی بلبل

بلبل مل یوز کل غایتی بر سر و بلند	عالمی کند ویر قول اید اول شاد بلند
بشیر نیکو با خط سبزی آنک	بریش طوطی یکمزد دهنده اول بلند
بنی چون بر نه بخلد ایسی مصقم	زلفی زنجیر نه مکی دل دیوانی بلند
پند بند نه نری صفت مقید اول بلند	زاده عاشقی دیوانه دیوار اید بلند

او غا سحر کلید اخوانه ای عیب
کو کل انجمن یعنی ایست و اول سر بلند

شعله و شمع بی پروانه بندن او کور	باغی کو بگلزار که چیک اندن او کور
خوابه خوابون دخی بلبل فضل در سود کم	شیر و باین بلبل ز می خوابه قدن او کور
بندن او کور صنعت عشق کانی کور	عاشق شود در بلبل بلندن او کور
صفت درد بلا چکده است و اول دل	عاشق اول کور جانی اید بوقدن او کور
عالم جریده شیدا اتمی ای جریه	شیر و جریه این هر دو پادشاه او کور

سازند

لطافت نظیر کن بود درای دوست	ولی ناز و عیان کن بود درای دوست
چکدن جو عاشق است سرور	در توبه حضور آید درای دوست
خلک جان قصده کلک است سرور	باز نشد بود بلیست بود درای دوست
سینی جان و کوکلن سود و کین	جفا خلقی قوطا نقد رای دوست

جانی جان فراکی کور میسیدن
کو کل آینه سیی دو نقد رای دوست

قبای چینی پیدایان استاد جانک	بیاض و نه عاشقده انجمن بلبل
تخته زخمی تشنگن نه کوکب زخم او	کلویش انجمن بوزدی نه چاره تنبل
خودی بکایتی یورکده داغ تشنگ	او باجه صوفی ز کانی قانی جانک
درخت جسم باغ جفا ده ای کمان ابر	قلم تشنگ کلک براق استلا و جبه جانک

بوزنه باقه او قورمش دیو طفل دل ابر
جملک محضن یازد بتور خطره جانک

عندب گلشن غمزدی شورید حال	ایکی زلفیک هوا می سک نزد جانک
مطلع حشده کور مش غمزدی قانک	ایکی بو گلشن کانی غمزدی کور کون هلال
قانتک بکده گلشنه بدالی او کور	سینک بر الف بکشد در هر بر خال
برک دور در کل اید اولش کلک	داغ خونین دایره صحن زین اید و بر خال
قدما رنگ اید اید اولش علم	باشی او زده نعل کسوی دکل کمال

سکا تعلیم آید و بیکدیگر دین جانانجا او کرن
 رقیبک باشی قطع ایر و بیکدیگر بی بدوه
 علوم عشقند خودم و درم لاکر کمال
 رنک زرد و این عاشق آید و این لاکر

اوقتی اشعار بنمیدن رنک صفت و رنک
 اوقتی اشعار بنمیدن رنک صفت و رنک

نشان است غریب و عاشق و غریب و عاشق
 دوا ای در عشق و غریب و عاشق
 قوی بخت کلام غریب و عاشق
 نوان نال و عاشق و غریب و عاشق

قولقدن عاشق او لک عاشق ایست
 ایشنا بدست عشق و غریب و عاشق

هر کجک عالم عشق و غریب و عاشق
 دهر بر آید در عشق و غریب و عاشق
 بی خبر در عشق و غریب و عاشق
 نک همان بر کز رقیب کلام و عاشق
 کفر از عشق و غریب و عاشق

خلاف اوقتی رنک و غریب و عاشق
 وجودم و عشق و غریب و عاشق
 غنک و غریب و عاشق
 بولک و غریب و عاشق

نولدی شمعیا بوجع بزم عالم اراک
 کد و اراک و غریب و عاشق

و یا عشق و غریب و عاشق
 رنک و غریب و عاشق
 کوز و غریب و عاشق
 کوزی و غریب و عاشق

لطافت آید و غریب و عاشق
 دهر آن آید و غریب و عاشق

جفا و غریب و عاشق
 ستاره و غریب و عاشق
 اوج و غریب و عاشق
 بزم و غریب و عاشق
 کفر و غریب و عاشق

قول و قرار ایستادن بی قرار بود	زیر کار اول در کشی استظار بود
جو قدر از بر رو و مسلک شاه الم بنم	کر وصل کیر سایدی از دوز کار بود
ملاط عشق بکدی بی کندون بنگا	سن عشق دوشدنی صند اختیار بود
کل باد مسلک کور او بنار و کی کورک	مان اولد بلیکند بعد کی زخم خار بود
شدهی فغانی بکدی دلمدار قدری	
صالح اولد انگلیسی اول روز کار بود	
شبنم دوندی عقی ریز باره کل	او غمزدی بویلا اولد اگر کج تبار کل
عشقی او غنچه با قدر هزاران کل	کلزار عارفکده اولوبی شراره کل
مان اقلقله دوندی کوزم قرقری کل	برگز بقوب دیزدی اوسکن خار کل
ال دو کلوز صنوبر خیر آبخه یاره دن	بیگ نسیم بکجه اولور یاره یاره کل
ملا غمزدی کندی امری کراچیلور	
راز درون ایله آشکاره کل	
قد بالا اگر او بکسور ایست	سن او غمزدی کوزم باو آنی سلک صرور
داعلر سینه نیایدی غملا خیر تراغ	صند آتش کورن هر کج آند بر پر
بای بوسک اگر حاتم دال و بر فرید	فتی بوز چکلکلی ایلمسید عسیر
مد او کور دینی در دل فرج صفت	شیخ سر نیزه باشک کسجی بر بر
شور و آتش بوسلی الیم فرقت صو	خبر و مسلک بر جاره آرسک ندف

۲۷

بشله و غمی و قنن ابر ایسم از کجیه	کار نامر بار ایسکن اندی بکر کجیه
صوفی کور کورک دستک طاعت یخدر	طاعتندن نه ندی انکلا طاش از کجیه
لعنکی یاد ایلرم قلعه کویکده کوز	واقعها مجوز اولور وارنلر اکثر کجیه
حق بیلور صنوبر پرست او کور و هر جای	نقش انحصار قصور استدر کجیه
کوزیشی ایل و ارب هر دم سچی کویک	
کند و حالنده یوز صوبیل کیدر کجیه	
بکر در کین بار ایسکن ایللر کجیه	بشله مشدی ابر ایسم از کجیه
طاش طاش ایسکن بجه کاه ایست سیم	طاش طاش درون اولابن ای راز کجیه
سن بک کلک بید و بکجا وادی حیا	کیم کما نیزه قوغز کبوتر کجیه
ایشکوز قود و بجه سوریم یوزم کوزم	چون بیلور سن چوی سور بیلور کجیه
بقن استر و ستم در غم غمائی کویک	
قود کیم قصه آن کوز کور کاه کجیه	
طلوع و جوهر غنچه بوسیم بر دیشدر	دو غمزلعل مایه قوی ایلی کوزم غم بندر
کرم مصر ز شای کورک خدیجی شیرین باو	ایستکل کجیه جیجوت نیم قبل مد بندر
تریدین ایلی اولمشدر ز شیم هندوی خالک	عکس قیلای سیر سیرت بار حند سبندر
کارن کلک سیم سیمستان استکند	دو شب کراغی لولوشن تور ای سفندر
ترم ایلیو دیش افندم سر و از ادم	قوله رواق قبلا و جی نیم کیندر

کل و کرن فتنه کردن یا عاشق پیچیده
افندی برینند دایم ایکی باشند فتنه
فراغت آجیس چو لاله کور و دیگر کانیست
افندی قصه فریاد بر سرین چکاندر
نمایان جوانان هم کو کلم بقلش در
کلون انگ مسداید رضا نور آه چسندر
لبک خطه با نکره صفتان ای یوز کف
قونش سور و کوز و بر سر خیل بر آید

بوعیت ز حشون صنیع خور و غوغای دل
اگر کفر صانع اولسون اجل چاره مندر

کم باش امید دید و غنا که برابر
کم غصه بگر بودل غنا که برابر
بارن بیکنا بی بر او بچ باریک الدن
بر تم بقی سینه صد جا که برابر
میدان ملاحظه کیون نازانی اوزر
یکه راول اول چاکت جالا که برابر
بر کچه مقارن اولان ای مرسلک ایل
علفی طوئه منزل کصن افلاک برابر

اینی نوزن کل ایدینور کده ملکل
شونکر قیلور کند و لرین خاکه برابر

اول شوخ بری رو بیک زلف سیحی بند
آشفته لب بر هر دم بر پنجه خود مندی
بتخانه دهر ابره اول صورتی هست
نصویر ایدر مانی نقش بر من مانتی
بدر کور و کوفتم قندی بس اول طلال
بوانه روان ایند شیراز و سمرقندی
کره ایدر یک بارک یا غنه یوز سوز
ایتر بی شرمند یوزم کوزم و کوزی
واند عزیزم اول هر جا سوزم
ویر و ناسو کندی کردی سوز کندی

دختر حسن زین خطن لطیف قریز
یوزن یوز و جعل محروم جاکر یوز
کاتب نکر جالک مصحن زین انکه
لا جور دله یوز کوز و کوز تر یوز
ای قریط فتنه قوس کوز کوز
آی بشده فتنه وار دیو سحر یوز
اگر فکر قیسه کجر بازار موز
جیف کاول عری کرا کاکایین بتر یوز

روی اوراق کل خندان و ترخون نویسل
کل یوزن و صفده آتد کچیم دتر یوز

کوره بی اول نوجوانک طریض بیستی
نوبارک قوشم کوزن کل نمرائی
بکوز دم بر بقی سروده قد با لایستی
بایده تشبیه ایدم رفتار کیمایستی

بولدم اول آفتابک حسنه هستایستی
بکرم ایدر اول صا و نیم جایی نونل
بکرم تر یوز اول یازمندی انسونل
انصن قاطع در او طغرا او خط سوزنل
حاصل اول ملکن الدی شرع قاطونل

اول سپاهی طلالک کیم رصورک با کتایستی
اول سپاهی طلالک کیم رصورک با کتایستی

بهری شیرین لیلی اولی خسرو نباد
نچه فرادی امندری اندی نامراد
کوه غمزه قویو بایستی اول اول کوز
کوز یوز دهر غورن آجیل غمزه اندی نباد

کیم دیسه اول شکر فاکت بی ملکوتی
کیم دیسه اول شکر فاکت بی ملکوتی

اول کینه قاشنه الککک ایتلک طلال
آفتاب حسنه بیکر بر شمس زوال
اول بر صلی نجا اول شدر راجر حال
سوزی لالا دروغان لغنه قاسم

حق کتورسون دیرم اول از رنگ لاسینی	
فست اولدی نیمی سکا و سلت نیده	الده نری نرک ایتدو نوقت نیده
کرچه نینه کلک عده اندی اول افندو	خترک عاده کی ایام حیرت نیده
اول قیامت عاشق بیوی ابدی و زوایی	
بخت دوشدی بو کوکلن طبل نالانلر	یکدی سولمتدی بیچ مال و افغانلر
بقه رسیر ایدر اول غنچه دهن غار	دونک آواریه بر جاک کریمانلر
صنعه و جهره اشکلا باغک نوزنه	یزدین سرنج دلی سکا بک قانلر
دلایل شام ایشکونده برابر دوش	ماجوسی وارمش دیدو کریمانلر
دیریم جور و جفا ایتدیم قو کنده	
حددن آخردن همان یکم اورانلر	
میل قیلز اول بری بیچ ایشاقدن یگا	مستقل دینی کی میلی جباللردن یگا
شاهد یاریدل الفت یگور زاهد	انگون میل قیلز بار سالدن یگا
عاشق محرومی قیلیم نذر بکرس	چوسه اول قنانه کم بقی داربالدن یگا
سلطنت شوغالری چوقدربودنیا دوه	برجاییلر ایتدیم سیت که القدن یگا
عدلیا شول شاه خواجه قول و ستم بکرس	
باقریم سلطنت یار شالقدن یگا	
سودی بو کوکلن نیرد لبر عالی جناب	کرکرورش دکل کین آقدوغن بالایی

یارندی بدو کمال انکو ای مرمتال	کرچه کیم یازمقد کوز نورینی دو کدی افشا
بوکسه اولدی لیکدن نیمی ایدم سابقا	فاش اولان راز بخت نون طویر جاکم
خجستدن برادر کجی قرارب ایتی	افغانی شولقدن بعدی کوز کور جاکم
صوفی و بر و قو و تاج میا اول بجه	کشتایدن آوار و کرکشته مانند جاب
دارن آغری دیو یارک ایتد لرسدن سؤل	
بوسواله صغیا بن بلو و کم لوقدر جواب	
آب رویک حیرتدن ایتد دوشو کولک	ایکی کوزی صوره درجانی صند جاب
نیکه گاه آسمان حسن ایشق در نجوم	ماه نوز تری چو ایش و پوندر کویا سجا
خطکی رخسار دن بر کره باری قبل	چونکه مغربن طغرا آخر زمانده افشا
لمو رخسار کین آتش مشایه املیقن	رقص اورقان در دره باکو ترومش
بنده دن عار ایلر ای مطلق نور جمال	ایلمز نورشید رخسار زده لردن اجتاب
صنعه لاری اچوب بیچو کرسن اشعار و قور	
ایکی ساقه شوشه سینه جاک ایلر کتاب	
درد یار اولوک کوکلن یارضا کار کچی	بی وفا سودکی باهر جای دلدار کچی وار
دو کرا اولوک بو نیده زلفک کندن دجا	بنده غره بر دینی یوسه کز قشاکچی وار
بکترم دوشمن کچر و اولن کار کچی	بوستان شیشه ده نازد ز قشاکچی وار
جان ویر و درد آلفه بازار و دره کرک	ای حال طاعت بکیمی خوار کچی وار

اولد رس ای فصیح فرقت اولد رسون بنی بوختم بیک نون اردنجا غلامی وار	هر کجلیل ندر بنو نارا ورا دکنی وار بوید نولدن خلق فاش اندک بوزارن باکترایت باکرسون قوخی ای خرمین بکندن اوکر ننگ کیم اوکر تدر بنو نارا ورا
نوشه بر کل یزدنیک شوقیل فریاد کنی وار کلایکی بر کلای بر باربری زاد کنی وار شمدی غم کوهند وچین دکلور فادی وار دو ستم غلامی لست باده او ساد کنی وار	
نظم شهرت مراویدند دهنی واز کل اول ای بیچاره عالمه سنگ آدمی وار	
بشده موی زولیده تمده نازده افع وار دیارسوزن اولدم شمع کی بید سوزار فصاحتی عشقه بن اول نال سرفرازیم کیم سپا چشمه و خدن بنی صغر بنی اهدر	طاعت ملکین سلطانیر تو غم او تا غم وار نچه فریاد خجون بکی یازجو اغم وار نزال سدره اوزر سایه صلفش برانم وار یوزنکده حال شکینک کی رنار غلام وار
خیالی شاه عشق اولدم دینی بوجمل هر جا کونخل ملکه کلر ویکه افک حکم بسا غم وار	
نزد و از حسن نه ز شکله وید افع وار تعلق بیجینی قطع ایدم کسدم لم نشن وار هوای رقت و بر وای زلفت بی ز غم	قناعت ملکینه شایم نه تو غم نه او تا غم وار بوعالم کشت زار نه نه بستانم نه با غم وار که دم واره زدم نه او تا غم نه چو غم وار

بسویال شراب شوقیل بر کاشه مرکم نعل نه نهر انجم دار المده زایانم وار	نغم کنوبه قدی منقب اقبال عز قبا بکندن کفای محنت امن و فرا غم وار
کو حکم ستر یخی بشدن بنا واره دو قول اواب بر روی آزارده افند سوکم غمزه سندن بنی بر کسده خلاص بالیغز دوندی شول بلیله نندن وارجی کز دل	یقد لوبان ایوب بن دامن کف ساره قور قورم یوسف صریکی باراره دو سر زلف کرا ایغیلواره دو قور کتو جیش سندن واره کلزاره دو
ای خیالی تو افوا ککی افک شایدیم بوختم بر کون و لاش چکا داره دو	
آسمان جین دو اتم دو اتم جامه در شام زلفکده رخ زبکایر مکن عهد لعلک او میکندی دیو شکرک باراره ایک کون جان نقدی وصلنه تسلیم کیم	نزد غم اوراق جان کونینه خستنده در آلکچون آفتابک غزم هر دم شامه در باشنده شوخش کسلسر عجب شکار در قرض افکش لاریسون وعده میر بر ایدر
فانده یوسه تیغ سربا بنی انجغرم امر یا اول نجار کلکون اخلص طایر در	
ای باد صبا کلن میره جان خبرن ویر بی دلره کلن زکری او ساسو یله	جان بلیله اول کل خندان خبرن ویر بیللره اول نازه کلستان خبرن ویر

خونگی کلشکند را نکند خطی در عالم	دشمن بر زانو تو زده دیوان خرن ویر
واخط بره دلیون کشتی بیانی است	زاد بره وار و روضه رنوان خرن ویر
دل شنیدی زانکه ظالم تده یول آریدی	مضراول ایش اول چشمه حیوان خرن ویر
انجیل اولکنا و غوا دی ایش خرن ویر	قولاری ایلیددی سلطان خرن ویر
نوشته جملہ صورت لیلی و صافی سولید	
جان طوطی سداول نکرستان خرن ویر	
بن اوم دم صنایع صال ایلیدسن	زیلور دم کجکچر و ملال ایلیدسن
کدر دایم کل قول و یولید سن	واقعا اول کلدناید و بال ایلیدسن
قیج جوی جور و جانی تو فوکلدر کوزلم	دم اولاسند نه حال ایلیدسن
جاندن آرنی سور کیش بی یین لایم	غیر میل اند دیو سوی خیال ایلیدسن
اوستخانم سی اولکده نیم سلطانم	
سلک کوکرا و مارم کرسفالی ایلیدسن	
آکسرن بلای جوی ناکها نیدر بکا	اول قره کون بر قضا ای آسماندر بکا
دشت غده لاله کجی جیمی بر خون ابدن	اود پیشین فرمک دایغ ناهانیدر بکا
دوشده کوردوم دشت افرین برین	یکوز اول رو با پیشین نشانیدر بکا
دار دنیا جنت علیا کمر و اعظم	کوی دیر چون بهشت جلا و اندر بکا
ای سیر و جنت کوبنده اولن یکون لیک	مشرب کوثر شراب افریندر بکا
ای کشش خرمند در نور شکون میم و جا	
شیت بر قوه کجکنا شرابی آلسه	
داعظک بند عجمی کمر اینه کوشه	
آی و کون آم دختن طوطی ای قر	
ای یوز مصحف جاک کور کاف ارسنگ	
صون کنگدن خبرتی ای کوز لری خنور بار	
خاک با کجک یوز سوز کون نه را و خا	
لعل ناکجکدن خنور لری کجکین و کانا	
چونک بر قلنس در آن صدای دال و خا	
ناکم آت جاک تیر و کدی خا و خلا	
بجده ایلر لایدی آنجا تو یس با و تا	
خسرتدن بخر برنوش ایدم ناکجک میم و یا	
نکر کنگدر سروری خاطر ند دایما	
ذکر کنگدر دنده چونک آجه لام و یا	
ای کوکل سن بولیم سن در جهان طالع	بر فرض بگو کست بولک آندن خلاص
وصل جانان چو جانل اور زده جاندر کوکل	وصل اول این در سیکل اول آنا جاندر خلاص
زلف بر دار اولان چار خندان قور کور	اصل ایل دل ستر سیکل سنده اول جاندر خلاص
توبه بندن کیم یوز دوش ایچور سوای اول	اوله بد بر کیشی ابرام یاراندن خلاص
بحر عشق ایچره سور و آرزو قیلکینار	
چونک کس بولیم کرد آب عیندن خلاص	
طوبی عی عشق چنه نام زیاده التیاجدن	سینی سودوم آکند تو اضطر سلاحدن
و خصور تلرین کوردم کون مرآت حشده	شفاعت ایلک لازم کلور قخر الایاجدن
انجا شادم که غنچه اوینده خوا غنچه	مرادم بویچو قون خواه لایباجدن

خونگی کلشکند را نکند خطی در عالم	دشمن بر زانو تو زده دیوان خرن ویر
واخط بره دلیون کشتی بیانی است	زاد بره وار و روضه رنوان خرن ویر
دل شنیدی زانکه ظالم تده یول آریدی	مضراول ایش اول چشمه حیوان خرن ویر
انجیل اولکنا و غوا دی ایش خرن ویر	قولاری ایلیددی سلطان خرن ویر
نوشته جملہ صورت لیلی و صافی سولید	
جان طوطی سداول نکرستان خرن ویر	
بن اوم دم صنایع صال ایلیدسن	زیلور دم کجکچر و ملال ایلیدسن
کدر دایم کل قول و یولید سن	واقعا اول کلدناید و بال ایلیدسن
قیج جوی جور و جانی تو فوکلدر کوزلم	دم اولاسند نه حال ایلیدسن
جاندن آرنی سور کیش بی یین لایم	غیر میل اند دیو سوی خیال ایلیدسن
اوستخانم سی اولکده نیم سلطانم	
سلک کوکرا و مارم کرسفالی ایلیدسن	
آکسرن بلای جوی ناکها نیدر بکا	اول قره کون بر قضا ای آسماندر بکا
دشت غده لاله کجی جیمی بر خون ابدن	اود پیشین فرمک دایغ ناهانیدر بکا
دوشده کوردوم دشت افرین برین	یکوز اول رو با پیشین نشانیدر بکا
دار دنیا جنت علیا کمر و اعظم	کوی دیر چون بهشت جلا و اندر بکا
ای سیر و جنت کوبنده اولن یکون لیک	مشرب کوثر شراب افریندر بکا

غریب دلد و بخت چون آدمی آید	بهر جانلق او مومل ز دل یار بناید
آنچون او قمر اشعاری جانانم ای بختیا	شعاعی ای ملک لازم کلور سور کلان
نخچه غصه بخیم بخت بلا بخت	بیر و چندی کی دیناده فلک لطف کرم
الکره و وفای بیجا بجزو المی	هست بختون زالدی کی بخت و غم
بخت بدین بی ترک ایلمی دل برو کل	دوینده درد و بلاشت و غم شدی بخت
برای کی کون قنوغ دوینده بختی فلک	بنی صفا بیک بر دخی بویه کلم
نه اولور نه دریلور جاکه سی بوق سده دلک	
بلغم درد و غمیلانی یارب بخت ایدم	
هر شاد فلک آخری صدمه ایرمز	فوت آمد کوکل فرصتی کم دم ایرمز
قینی ایرمز ابر غمک شربت طبعیون	بن بختی ادم آنی جام حب ایرمز
بعد ادینی بر کشه مارانه رقیبک	ایلی حقه سیکه ادم ایرمز
کلشنده کوکل انگه ناله بلبل	طوغی دیدیم نمده چنک ایرمز
کوخلد برین ابره قرار اینه بختی	
دیدار عاشایی کسی عالم ایرمز	
سینی کوز لر دوشیم خوقش نام بختی	کل ای نور بصره دملک ایتد مله قلم
عجب بخت یارلوی باشه بوقاره یارولر	بخت و دخت و دردم یازولر

ن

۷۵

قد و زلف و داینگ سرتی لام ایلمه قدم	خدا بیلور بنم ضایع او طعم بوالم لوله
موای قدر لکلا اولور کرم آید و جاننا	فرارنده دوزم خشره عباسی علم لوله
نخچه زنا عشق جاوری بیل بعلیا کیم	
درد و دیوار دردل بر اولمشدر صغر لوله	
هر نده کلک باشنده سعاد کلای وار	دولت آنک که بختلین بادشاهی وار
سلطان عشق در نوله عاشق کدایس	که او سنده دود آید جز سیاهی وار
کرم اولمای بویکه ایلمده صوفیا	عاشق کلده درد و جوق آه واهی وار
اول نشانه شیخی نه و بر پیری فروشن	میخانه کی چو کلک خانقااهی وار
نیلر وانی مکرده ای کعبه نیاز	
خواب تشنگی بختی چون قبله کاهی وار	
باغ غم کریان در دل ای سمندر درماد	ناکسندن بلبلک بجز کلکی تر درماد
شوق لعلند در رافنده دل پیدا اولدو	طولی سوزدی فصل که سکر درماد
درد و محنت چکدن دلمار کور کدر غرض	بخت کلک قرا کوسندن ماه انور درماد
باشه غرق اولدی غم یار بوجو فصل بار	لعلدن خفاص کرد یار کوه درماد
ای نیمی کهنه دیناده نمر فالدی دخی	
کوکلر کلکله بر تازده لبس درماد	
کلشن عالم کمر بکده یوزک کل یتیر	کل کلم بر ایدم سکا دم بلبل یتیر

خار عده عادی در عاقل شکافان عاقلین	قوتی کرمان او لم ای غیبه بسین کل ستر
کل بدایع کی کلدن زین اولادن اولنگار	دودا هم با شید طاقتی سنبیل ستر
انور کف ستر نه هم را ایلد حمر سنده کی	باد شایسین سرفراز اول بوشیه بوقان ستر
مشکل اول غایت دیا کیم نیم زلفک نام در ای نهی و صله بر کجه یار و مل ستر	
نار ایدر سه غیبه ارغنا را ایدر کلدیلر	قوتی اناسودی شید را ایدر کلدیلر
جکلی آریارک و کاجون بواء و شک	یوقلی بوجندن قودو ایدر کلدیلر
دون کلو بونون دوشیدر کاکل بوز	دلر بلر عاقله فردا ایدر کلدیلر
آدم اینجه ستر یار ایدر ایدر شیطانی	ایل کلدیا ازل ایدر ایدر کلدیلر
طیغ او شول کلان ابر و عیجی حقه نولر بکلر قونون غوغا ایدر کلدیلر	
غیو بی و موس کل یار موافق	بودده دودر شوک بر دم اولو این
کوه لر ایدر بن شیک قانوک کلدیم	دچی نم اولو در سن افزای سکا لاین
بجوده چن آه ایدر بن کوز شیبی دقا	آجوبه کوه کلدیه ملک یرده خلا این
صودم لبه راز دلی دید او ولسر	بج کشف اولی قالا اسرار دقا این
عجب ایلر کوز حیرتی دیوانه اولور هم تاز و بچار اولدم اولوی بچی عاشق	

او کیم ویرد فخر خفا کوز قلمر حذر	قبل بر نظر بر نظر برسم اگر بکنا ز ایدر
زلفک سید خاره و سسین سپر باد	بون کی کده عالم تبه دل برود جان مختصر
خاک او کدن ای رفیق بومر و کیم	دولتکوس حال شاع حسن بجر کلو بن قلم
ویردم ستر ستر اولی خطری ویر	آیچیزی ایلر بر بن جایری شام و کچر
ایدن بولور شید قالدیر کون اولور و کیم	عالم بولور شفت کلو و قلم اولور برسم اگر
بجر عاقلان سخی شیر و عاقله خدا	شکل کاکانیت کوا سلطه ام آدنا مور
شاهک کیم شتر کد و تروک ویر	بیاریت شک طبع ملک رنگ ملک طبع شتر
قدار و نر ستر خطایم بچ و کیم	شیرین سخن نازک بدن سر و جبرین خل
جساکرم عالی هم دورنده غم محض عدم	دار خشم ستر عالم حکوم کیم سیریلر بر
والا شیکل ستر عجب خلایق ایدر	هر روز و شب صور مر سیم در عیجی ایدر
تبر زوری کلنده کی ستر جبرینی دیلی	کیم یکسیتی کوش ایدر فی بفرنده کی قانی
باب سید ایدر سیدر دیو و داند کلد	تاجه جبرین سل سیدلر اجوف و خطر
کفتا حق کیم ای دق شعلر ستر ایدر	ما عیجی هر طبع زیباسی نیکو ستر
عالی شتر شتر ستر شتر دود و شتر اکا	آکون شتر بر کلدیش یار و بن کیم کلد
چونکیم دوران شتر ملک زنجیر نهی	شکل کیم کوباری اولو کیم ایلر مو
ذات کی کوبایعی محمد علی انصاری طبع	شیرین دلی سوبلر دیو سوزر غم و کیم
و شند کیم شتر ستر عاقله بر شتر	بود کلو بن ایلر کوش نولر شتر کیم

حق یکسر نصرت و بر طغیان اول سرور	خیمه قمر و شمع او زده دایم کوره فوج و غفر
در کین او او کورن ساجه صفار و ده غذا	
در رسم و این خوش بواقل کس و خندان	
کیم شکایت اینم هم که کوز لمرندن	و صلح در رخ ایدر لرغایت مملکت لردن
بعد قیروز لرینه دو تر لر لرست	یوز و نه یلر حصار و زیاده لمرندن
عشاق نقش لب و بن بقدر افسردن	یانور با قلم اولدی اینم مملکت لردن
عشاق جور او قیل کورسک لمر لردن	سوز لری کچر و سه باری صقل لردن
کرم اپل او کورن صحت فرزدی و غدا	
او قورسک یانه باری غور لمرندن	
بلای عشق اگر چه عاشق دیر او شکدر	فغان و ناله عاشق دخی دلو اره شکدر
بیم هم و مکن ابرشدری خیال اولم	نیم بر باره رحم است باره او زره شکدر
اگر و ارس جاکن ای کورنور دل جاکن	طیلسا جاکر اول کورنور اکیار شکدر
بنی غیره کرم قبل ایلر حین لطف لردن	دل حاجت چون ناکسره بلواره شکدر
مرادی در دوشندن قمر زانی طیبیل	
ولی سندن جدا اولم اگه صد باره شکدر	
حق جور بار و طعنه اغیاره شکدر	بلور در دایلی ایاره او زره باره شکدر
سینی اغیاره کور که کورنور غم چک	کلی غیاره کور که کورنور غم چک

در دست زده دیدار سیر ملک اولم	صودن بر بنز ملک نشینا سیر شکدر
بنی کور که کورنور غم چک	کوکلی و بر ملک سینی برو خاد لداره شکدر
خدا نک غم با مسکدر و شنی ملک اندک	
اگه سندن کور و ایجا طیبی جاره شکدر	
جاکن کلشنی مر خطه خندان اولم	نیز اران بلبل اول کلشنه بالان اولم
نمنا اقل شکم سه و کوسان ملاحظه	خدا با و خاد لردن یکسان اولم
سوز کورنم ناخدا و طایفه کورنور	شود کورنم ملک اولم و بران اولم
ایر کورن سیر سنده بونور کورنور	سیر کورنم کورنور برنشان اولم
کرای کورنور و لمر جبرنی مسکین غمی	
کرای کلن و کلید کورنور سلطان	
اشک ایل عشق مسنده	قورنور کورنور عروجه سیر در
قورنور کورنور کورنور	ای ششم تن در آمد در
کاکلک قیده دوش شادی	دلی کورنور عجب معقید در
واله کورنور و کورنور	ست عشق کورنور افندین عید در
سبل اشک عید با بقدر	
سد جوان قتی مشد در	
قی خوش دوتره برنی نا تو انر و ز	بر قیج اسیر باره و رند جبار لمر ز

بر طو لوجانی ملکیت طاهر و بر مرز	بر صفا ده بکاک ایدر کاهم انلرز
کیفیت جهانی کوزل بلش الحش	بر خجده لیلرید اچسر کاهم انلرز
دنیا عن بکسلرید صحت ایتوز	غم بلرز زمانه زده برشت و مانلرز
یکملر سکوز دیو صو در سنگ عید یا	
کوشه بکوشه بکاک ایدر لامکا انلرز	
سرمیا کنگ ایدر بخانی غزل لری	رازل یک طویروی رو آخو لری
زرد اوله و خنک بیان ایدی چهره کنگ	ای نو بار حسن جوانی غزل لری
چو عوده آردی نرنگ چو غنی رقیب	طوفندی کوزلر یسنانی غزل لری
عشاقی او فردی دون کچه فریاد و آه	ایردی فیکده جود فغانی غزل لری
صوک دمه و خواب او قوز او ستم	
بیک درو بد ملاکی و فغانی غزل لری	
دل خاکینی کم زنج جانا ن اچو قیر	ملوت سرای خاصنی سلطان اچو قیر
بن عیند لیک کور باول غنچه نازیل	کسته در کتاب گلستان اچو قیر
شجر لری نازد شاهین زلف بار	دل مرغنگ شکاره هر آن اچو قیر
در بانک اولس ای صنم اغیار بد افقا	جفا که باب خبی شیطان اچو قیر
نظم کت معالی قودری رعیت جواهره	
صراف دهر بر قوز دکان اچو قیر	

حسینی نقاب اول شو بان اچو قیر	ملا و سنجهرین دم جولان اچو قیر
بیل غریب اولدی یتمار کچه کیم	کل دفرین نسیم گلستان اچو قیر
گیر مرشع وصلت له پنجه مدر آه	طولا ب چو غنی خوابه دوران اچو قیر
فرج ایدی نقد اشکنی باقوت لعلک	صراف دیده بر قوزی دکان اچو قیر
اشعار علوی یکوزی کوش اوله وارید	
چو کوشی نازیل جانا ن اچو قیر	
اولدی عشقه مبتلا بیل	بولدی درد نه دو بیل
ای غنچه ایلر دی فغان	یک خار و ن جفا بیل
سحری کشتیران عشاقه	باغچه ایلدی نوا بیل
غنچه اطفالی او یار معجون	صیدم ایلدی صد بیل
شمس کلیمز ایدر کلک	
بولنه جلینم فدا بیل	
گلشن اچره ایلر یلری زار کل	خار لایم شمع و صلیبی بازار کل
غنچه خودی دو گون بیل سر افرا ایلد	رقصه کردی فلز آلوب کشته او نیار کل
کل بکاک سیر ایدن گلشنه بردم	کوزلر نه نظر کوزنه کلنی خار کل
غنچه کیم اچره راز قوشو سینه کلورده	قان اولور سه ز شو سنده ایلر قور کل
وار شمس کلشنه سینگه د اعلی کل	بو مشد عارفه لازم دکل تکرار کل

سرکوهه اولوب برنجگون نهانک	آدنی کمر ایکن ناله ابله افغانک
اندی بابا زبانی دست غم جبرانک	المزین نه کلور اولور ایسه نیک
بند اینک کوجک نیه قولک قوربانک	
اولمیشو لطفه احسانک اصله مظهر	المزین و جفا جانده ایلمه سار
بولمیشو خست بجرانده عالمده مقرر	اشکلدن نیه ترک بایلر کل شایم اگر
بند اینک کوجک نیه قولک قوربانک	
ولمیشو باره کد تیغ دلازارک ایل	پاره لر سگ بکرم چرخه خوار کجیل
اولور رسکده غم و محنت بسیار کجیل	برکور رسک نیه اول قاپوداغی رکیل
بند اینک کوجک نیه قولک قوربانک	
سینی جانلر سون غیر بله الفتی ایدر	ایریشن و صلا جوقل قنایه جیتی ایدر
اونفود لطف فراوانی غفلت بی ایدر	ایشک کلک کلکدن بیج فراغت بی ایدر
بند اینک کوجک نیه قولک قوربانک	
استانکده ایدو بیغی انجوری جدا	ایلسک بیر نیه چشمکله انوک کج بلا
دوبد خون وصالک کور بلی کان قفا	واسم و چکلو یوز لر سور و بن دیر سکا
بند اینک کوجک نیه قولک قوربانک	
شهره و تعالی ابرش الکن نیه بر جانا	کف و تیلد و کسک و یوز و سوز و یوز
بانی عسکره اور دجوره کنی باره لری	اصلی نیه کور دی تندی دکانی

14

شهره و افتاده نیک طبعی نیم جزری	کوروب سوغ ایدر نهقلب خدای
ایقلدن شربا بازار انکور بلی	مرد و احیا ایدرم اولک اور و ج
خلقه تر کور سور دی کراول سیم	قسمت دوزن لاله و ایشین ایمانی
کشتایم انجون را بلی کیدی تره شال	هر صفت حیا صیدا اولور بدی قانی
حق بود اول کوزی آهوی شکار ایلده	
نرشیا جهان اولک ققان ارسلانی	
جسد و او بلی عینی رنده طویرم	اول جانی آفرنده کی دنده طویرم
رسوای جهان اولم غلدارا کبر من	بلر کجیل عشقنی جانانه طویرم
اول یوسف ایدو صلیبی سن دوشده	ارباب حسد دن صقن لخوا نه طویرم
بن بویا جی نیه بن راحه	ای خواب ایل کل الم جان طویرم
حق اچر کوزل سومه دیزلر سکا نوحی	
اول ذوقی همان زمره عوفانه طویرم	
کار اندی جانیه حسرت جانانیم کور غز	اولدم کیر فرقت سلطانیم کور غز
قان آغسود مادیم شیم خولفتانم	قدم عزیز کی کس یار انیم کور غز
بیما عشق لعلک تیار ایدر صغورم	بر درده دوشدم آخو ز ما نیم کور غز
عددن نرا عشوه کولم آخو کوردن	اولدی پیر تپان ووشی فتاحیم کور غز
کوشن ایلمه عجبی کس ققان و نالم	غوبت دباره دوشدم رجا نیم کور غز

کی نازک اولو کر که جانا نه صرملق	یق چاره بک اچک جانا نه صرملق
نوشتر صمالب بک سیند بسیند	سکیم بدن دلمه رندانه صرملق
سجانه صرملق دم اید روح رو اعم	صنع اول اول تن جانا نه صرملق
کوکلیم و شیلدن رفتن بن نگاره	جانم دل اول کوز لری فتانه صرملق
روزی اولای صحره دکن ای انور رشب	
عریان اولو بوجن کل خندان صرملق	
استرسلو لاشه کوکلیم باره صرملق	خروج او بچن لازم اولو باره صرملق
اولاد دسی سرنگار سرور و انک	علین ای او بک بیلنه باره صرملق
او بک ای قوجنه بیلن ادب ادم	کلدی دوی بلنه دایچی بیچاره صرملق
عیب ایملکوز سودم اغیار چهاره	کم غنچه لک عادیتدر خاره صرملق
بر بوسه ایلا خالصی اقدی اول یار	
لابقی اقدی هر کچی اغیاره صرملق	
بو اهل یلیم بونالرو افغانم	جانانه بیان ایلا احوال بریشلیم
طوغ و لغیل سودم کن رو خوامانی	اغیاره قیاسلیم تدم بون فوکلیم سلطانم
عجبونه عاشقانه مقدور صرف ایلا	جانم دخی استرک اولو بولک جانم
بر بردیکه حلقه اسرار غمی عشقی	کوبایدن بولمشد بوجان کریم سلیم
باشی کی بیجانک فرشو بچتر جانی	نازید قبح کل اول آفت دورانم

۷۱

نعل افلاک ایلر کوکلیم نشان عشق	طلوای حکم خسرو عالم پنا بدر
سلطان عشقه بنده صرملق کندوی	
باقیده صحره بود که عجب بادشا صحره	
جامه شراب لعل لبک مبتلا صحره	شول بوسه لک آندان اوراق بهادر
ریشته بغلیکوب لبین اول شوخ دیم	هوا خون و صحره بودیش کمر اسیدر
خلف رنج که دایچی حجاب خفاوه در	عشق ایلنک افندی کوز نه بک اسیدر
بالای ششربین شرباز عشقه در	فرقه نعل صحره شایین بوسیدر
باقی بخنده رسالو بونون بچن بوی	
طبع بلند کلاوچ بلاغت بهاسیدر	
نزال قامتی حجاب خل دلارادر	اکبر قدان اعلایا کلک اعلایان اعلای
چانه حشک کوزی زوغ شمع کافور	نکاره عین کبوسوی زلال سیم یادر
بیاض صحره رخسار کله زده زلف بر چنک	نکاره عین کوزمشد کمره بطغرای غادر
کدای بی سرو پای سمنه ناز و چکلنه	ایکده حسنه مغرور اولمه سلطانم نویدر
کنار بحر نظمه در در شمع ای بای	
سطور دفتر شعرم کرامواج در یادر	
دم صحره کارد کتور باد صحره صحره	نی نایله برات ساغر عشرت میدر
یاد ایه محرم اغیار کوکلیم همراز	کوز لرم قان آقیدر رسنه نوا غرت میدر

دختر چندی یا واکه کوزدن دو کس	فی کلکون سخی جانشین خوشنشان
باید جام دل خون او کفنی بر فروخته	کوز آتش فتنه نوش انگبین و سگانی
این گنده عود با نغمه ای در بولور کون	قضا ای آسایند بلای ناخسایند در
بجز خیر حسن و با در حال رخسار کون	انگ لول فلقه طهره مشکین دیا
جوانی ما نوردن یقراول عا کون	کریبان سنگ بزم لطافت نمودن
صفای شعر باقی بخت مهر و محبت در	
بواب زندگانی اول حیاتی جاودانی در	
جانک طرافن چشم سیر ایدر آوار	چرخ بینای کوبادور ایدر بسیار
باز هر ابر و لک کسینه کیز بر طلال	تا به تمان بویچ بلور و شالن قاره لور
سوس در لک فروغن و بر یکا و طلال	اتفاق بر بره جمع اولسه لره باره لور
بر قول او غلی آفتک کوبنده قلندر	قابو بیچقر کور نر نیلک و بچاره لور
ساقی کلکون شش کل با واکه کون	لالار نکل اولسون قور سول ایکی خیاره لور
در دهنه دل ز حسن عشق کور ما ایدم	شمری عشق در دهنه دوشدم بویچ باره لور
شاه باز طبع کون پروازن اور نر کس لور	
چاره های باقی امان اولد لور کونج واره لور	
جانک آفتاب بدن آتور لور	مه تابا زد وندی جلم بلور
هر این جانشین کون جام	چون بن جرح کس آتور

چون بلا جلدی سنگ چنگ نکره دانی آزار	نای و شکر لور لور شکایت و میدار
عشقانی نظر ایدم سینه ده اما شمری	آه ایدم سنی عیب ایدر وقت و میدار
محنت ال سیر لند و کجای باقی	
کار سمانه دوشن کور و نخت میدار	
بقی جام عیش آینه بر صفا بودر	کل کور شتاب ساغر غم طرا بودر
اصل نگار جان دایسم اشتهار در	ارباب عشق او کسده بکون مدعا بودر
کونک افندی شمری بی طور مرا غلدر	اول شمع دست نایب باجو بودر
ایمان کور اولد بس پرده دن بزی	علله ایل عشقه کور نر طرا بودر
باقی کلماتی جلکون اعلال و ایدر	
حق بخنده حاصل افتاد و ایدر	
بدین شویدا قیاس لیرین ای غیر عجب	کونک نسبت اولد کونج جنده منصور
بزم چکره مرن نشتری مضر ایدن	رک جان ناز قلور نیده کون طنبور
لیرک مانی چقر خط نون خسته دن	غم دلک طالب شش اولد بفرغ نور
سر کوبنده نر آه سحرگاه لرم	نبلور عشق لور کجای اولدانی ایور
رخلک مدحی افکار چقر دی باقی	
شوقدن طولدی کون نور لیریت لور	
پیاره و ملک عشق نایب کمانی در	غم فی باد شام عشق کونج خسر وانی در

جایگاه نوقه طویله کوکله	جگلی تانه صبرایلیز طور
کشی و سلسله عاشق کمان	بودنیا در کوهی نام کوهی صبور
مجهک زنجیری سودا سنده چ	
بکرم دیوانه در دیوانه معسرور	
جودان آباد که جحرین الکسار در	رند در دانتام ساغ مطلع الانوار در
کشتان بز نه ساغ فخره سیرا اید	آتشین رهکار سافینکده بکلنا در
هر که اطمینان کفر آیین جدر برزم جی	بونده بر شا پانطور و بشق عالم وار در
دام اغوش باجره و غزال اول بر و غلام	دانه ااشکم که جود لوی شهوار در
عشق قدن بو کوفه التون معر اولسکه	کاران اول کسکه در کیم مالک دنیا در
مهر عالمکشا اولد رول بته موش بکون	اگزیت باه انور صورت دیوار در
اول صندل باقی بر کوه دجوی بکلور	
سویله سلب هماغزین سکوت اقرار در	
بارون جور و خفا لطف و کرم کی کلور	غیر بدین امر و وفادار دالم کی کلور
فرقی یار قتی زار و زبون آند بنی	دویم حجت میجرانه اولم کی کلور
ایدور ب لشکر عتقی اول شوخ جگ	نار صانی صالیتی علم کسبه کلور
دل جوان الم بهر کلور خوش اید ملی	چشم چشم آفتاب صوکر دم کی کلور
باقی قتی کوکل شهر نکاشه عشقی	براند و ملا جلیل چشم کیمی کلور

بادشود که غبار ره جانان کتور	نظر ایل اول کج صفا یان کتور
کوی جگ معجزه نقشب میستور کتور	کتور ساعده صفت بر مغز یان کتور
چهره سنده بایر کله در کویا	شهر قدن قوایه کله در اصل خنشان کتور
اشک شتر بوزنه آل ایدر کله در لیلین	کی کلکون اچر و ز بکر مزه خان کتور
زلف اندیشه سنده وار و صفتی های باقی	
آینه چرخ ایلدن عقل بریشان کتور	
نماش کاغذی اول جمال عالم ارادر	سر کوننده عالم مست شویدا بر تاشادر
حریف ساده در ساغولی بن توب	ندیم شوخ در بیل کل اما تخلص ارادر
شکفته کلور با جصا تاراج ایدر بر	چین برنده کویا سوره کل چون بخادر
خط مشهور دوله ز نقشه زنده بخواره	چینه و شایخ سبل اکر بطرای غادر
اداسی خود بر صفا بری نکین شهر باقیست	
اکار شک اندورن اربا ناطلیه یوموندر	
کویک کداسی او کله ال مبتلای کور	سودای ملک سلطنت ایلر کدای کور
وارای خنده خالی کی شک اولور دین	صحرای چینی کشت و گذارایت خلی کور
پشتین کیدی کشته زلفدن آلوی ال	کوکله ده او جده آتو آفنده همای کور
آینه نمک صفای ندر صورتی ندر	مرا آت حسن یار ز نظر قبل صفای کور
ای مبتلای شیوه بالای یار اولون	سودای زلف بانکه در شوکت بلای کور

ایستاد خانه چشمتان حیوان دیرار	چو که مطلع غورشید درخشان دیرار
زلفکانت دست حسن طوطی مکرر کند	باعده سبک لعلی پریشان دیرار
خجسته زلفش ز کمر تیغ حیدر	صفحه عارضه مصحف عثمان دیرار
کیکرت روشن آید ز لعل الیا بلسم	کجرا سر و سحر اول مدایان دیرار
لعل کون قطره را قدحی در چشم	اینک طهر غنچه لعل بدخشان دیرار
کوزلرم یاشی فدا ویر دلای باقی	
عالمی غرق ایدر اول بحر فراوان دیرار	
ساقی زمان عیش خوش کوارد	بر قیاح بیاله خوش ایدم نو بشارد
بوی نسیم در رنگ گل و رونق بهار	آنا فضل و رحمت پروردگار در
غافل کجور در فرصتی کیم باغ عالمک	کل دوری کیمی دویلی ناپایدار در
ایام زهد موسم ذرق و ریاد کل	هنکام عیش و شکر و کشت گذار در
فصل کجور مد بودم عمری کج خنده کیم	منزل کنار باغ و لب جو بیار در
دل زور قینی بیدار عذرا هوای عشق	البسته بر کناره آتر و ز کار در
باقی نصالی موزیک میوه تری	
عارف قنده بر غزل ایدار در	
مرست بود مرغ غنچه گل یوسف مکان ایلر	عاشق و عذرا اولنر بونی اوراک ایلر
کیمی کم با دفاون صفت بر معن	بر ایلی جو غنچه ایلر غنچه نناک ایلر

دو دایم شرا بگردن عاشق	طعنه کار کهری انجسم افلاک ایلر
یوق دید غاصبت با دیر کم لطف کیم	کلده بویار و خلق اغصده تریاک ایلر
طوطی ز صوفی ملا وقت سبب بر	بید شو بویار عاشق بی پاک ایلر
یادگار تو دم تو مدی قانکده غبار	کویان بسته اولنر بولینی پاک ایلر
یادرب اول حقه العلیین ز مغر در کم	
هر نفس بخت بختی کیمی خاک ایلر	
نوبار آبی کلده عیش و شکر باغدر	نوبار لعل کل زمان شرف حق قان ایلر
قانی شوال عالی نظم سیم زرد بکدر	نرگس شمل کیمی کوزی کور کن طاعدر
اندیم سنو سیرین سیرین با کیم	عاشق دبار اولان ز جنت آبی باغدر
نجه اولما سون بر آدم نجه طوس کوشی	ای خلک خلک در وقت کلاهی کجش ایلر
نیم بلور اولان غنچه بولدر لر کو کلده	هپ بلور لکم از لدن بریدر یاماغدر
کوشه صورت دم کج چون کسه بقر بوزک	دیدن بوشول کوز لارنا هنک باغدر
طهر غنی آلتون ایدر جانایو باقلرک	
بنده خلص بخت ایدر آبی طبر اغیدر	
دو لیم ز بیلا کولدن اینر باره لر	ایکم بر دخی جده عاشق بیچاره لر
احباط اندر سن اندر کلاهی ناز	باشن باجوب ناری کلور دن کولک بلواک
جام لعلک شرباب هنرک اولسه	کولیب دو غمزدی ساغ اوسته اولره

آفتاب یوز کلاغ الکاف اچقدر کجکم	سایه وار آرد کج نور رنج نوری قمار لر
ای خانی جعفر یولدن آلمانو بیلراره	شمع کجی صحنه کجی دایم او کجی وار لر
سون ای دل کجی دست غمی بار یقیر	نه غم اول خانه ای کون کم آنی معمار یقیر
بنی ای غنچه دهن آتش خسار یاقه	بنی ای سر و دهن بشو در رفتار یقیر
طولودر قتلو بشل ای کوزم قیغی	ساقی آغز بنی بوسا غمکار یقیر
کرم است غمزه خونه بر کده ای دی غم	عالی اوجدن اوج اول ایکنی تار یقیر
بنی او دلاره بقین خال رشک در صفا	شهر بغداد ده جوی کجی عیار یقیر
غمزه لوله دل و جان نقد بنی بر بر لوبن	اقوالا مرنی اول کوزی عیار یقیر
بنی بر سر و اچون ارمانو دیندر درین	کوز کجی اغیار کوز کجی آوتمزه بار یقیر
کرمه ارتاسه کل خانه اولدن چک الک	
ای خانی سکنه بار بر و نه بار بیقیر	
کجی صحنه صومعه توبه دست جی صومره	ساقی کوز کجی لطف ایدو الینه اوجومره
کلشنده کلک جامی کوشن ایدیکل اوجومره	کل یقین طوق ویر غنچه کلور دودومره
قتلای باشن سیر ایدیکل جشمه عکله اوجومره	خانه شریک اولور شوکمست الینه صومره
بزم جمال دوسنده ایدیکل رنه بار سا	غنچه بی شراب تر کل یقینی عری صومره
جانوسا کوز کلنی ویرمه کجی کلک کل	حسن با چو اخی سن کجی بر دق صومره

برهیز او کرد در بنکانه اید کجی سبلر	مسکین غم نکاری نه بلسو بزم صفر
کوزن دوشنده بر کجی سنا کوز لر	نیکبسی کجی خار له بر یلده او مینر
اول بشو کجی کجی آغز زما کجی	بن بیلده کجی زمانه ایسه بر کون اوجسبلر
ساقی کوزنه بو عاده در کلن کل کوم	بوسک ایدیکل بر کجی جانندن او صفر
کوزنه کوزنه دیو دنا اوجسبلر	آه کجی کوزنه دیو دنا اوجسبلر
کوزنه کجی خانی ایدر کوزنه نقاش	
مسکین مکر کجی اشدردن او تونر	
دلی بر دلیا به بندری کور	تخت شمعنی او سندر کور
قز اولدی خضر ز ساقی کل	برایکی جامی طومندری کور
طولا شرد کجی بر بختیر مویه	اوکت ویر کجی کلک اوجسبلر
طوغدر آفتاب ساقی غش	چو اغر عقیق کلک دکلندر کور
اینما نکر کجی مبدن کجی و کینه	
خانی آند اوجوب ایندردی کور	
اول بری بر جیلندن کجی چکان آلور	هر کجی کجی حس طوبین او مینسیدان آلور
نوشن ایدر بیکانه لر له و لم کلور	آشنا لر بر عده جان ویر وین کل آلور
بیلک کلندن انراول کل رن درینغ	حسنه صفر و راولو جوی ناله و افغان آلور
در دمندا اولم کور دولت دارا کجی	قینغی بی دولت در لول کم در دقور دکل

روزگار را اید بختن یاری کن بندان چله	غافل اولی ای معجز جان و بر سلطه الور
بخت ترا بخشیده در روزگار کج کرد	حاضر او یکدیگر بگویند آنچه کرد و دوران
که چه صفت چکری بجای عقل ناموس صلاح	
مغز ساقی بوسه دشمن آسان الور	
ایر و غن خودی کو کل زلف برینا نه بگر	بوی بر کون اول اصلا سسله ز غای بگر
جانی بود که منم ابو مستطاد دعوی	گرچه بود صورت کوشا بد کاشا نه بگر
کم اول اغرضه لکن ترن جانی ویرمیدیم	بتر باز ده آنگشت بری بیکشانه بگر
الجام آلوب اورر کندوبی و بوار لره	کنشی کو رسر کو بیکشانه مسانه بگر
کور بیک خلق بجای در آصفه	
دیدلر مور کور کت سلیحانه بگر	
جد ولدن اینجی جگر که بر کاره بگر لره	طغری نونه کیمینی داره بگر لره
غافل یورید اینی نوزده کوزک آج	کلاول سر شول دیده بیداره بگر لره
آشفته لری اول غمزه خونریزی النون	خجولر ایلر سینه لره به بگر لره
شخت و صلفه لرم وار دیمسون کیم	کوزلار آنی نشیوه رفاره بگر لره
کل یوسفی دور کوزه کوزلک همتی بچ	کون باشنده بر کجک بازاره بگر لره
کل دور طور رسر شول اول توغده بجای	
جملت ر قن ججه استیاره بگر لره	

کل کیم بجدی چکری سیر سینه خود	دور دغیلدیر آج برسم من محبوب
یاد قرآن اولد سرون سیر جانی	باغ کل کیم طرف کلشن جویدر مرغوب
علا نور و سلطان اولد استقلال	بزن اولد کج کلشن قرمز لاله
سیره لره دم سکا در لر زبان حاله	باغ کلشن مرغوب
صبح دولت ابرو کولک کوزنی اوبار	مکتب عشق اولدن کلشن جور و تر و بار
عازن اول صوفی کله جمال یا کور	باغ کلشن مرغوب
کیم آتیزونی بیلور سن ایام دور کیم	بی وفا دنیا چون لطف ایلر دانه کیم
هر آج دینه صالک سایه لر نعل بیک	باغ کلشن مرغوب
عالم انجده سنگه غایه سیکل اره	کتیله یانه اگر کندوز عفتک یار ایه
کوز غرض سیر بخت صحبت یار ایه	باغ کلشن مرغوب
عالمی کلدر دقو شکر تاله و فریاده	کلر و درال صلسه سچو شمشادله
بر کشی بلبل و قمری جعفر لر آدل	باغ کلشن مرغوب
سخت آبلای قرنو کبلل بر آغا لری	کاه نوز و جهاز و گاه شنه مار ایلسون
غنج کلشن سر و شالسون سمن مار ایلسون	باغ کلشن مرغوب
خونم اول کیم سیزده ذوق و غافل اید	مشت اولو عاشق لطف غافل اید
وقت اولد سکین بجایه عال اید	
باغ کل کیم طرف کلشن جویدر مرغوب	

دیوم اول یوزده نذر حال منبر جوخ اولور	دیوی نور و مایلی در بونده کو زلخو جوخ اولور
دل منور دم دیو داره کو کلن نذر صفتین	باو شایه شیکیدر بونده دلا و جوخ اولور
اولی کو در حیرت کسی طالب اقلیم حیات	بوسته دولت جوخ اولور ملک کند جوخ اولور
زلخک و جند کو کلن دلدور کم زلفدن	بر او بجی خطله خال کافر جوخ اولور
ایکی عالمه بجانی سنگار بار بتر بر مر آد اولور اول اینش آینه کدر و اولور	
جانا جانی عاشق بی دل و قبا بیلور	هر نفس کم آتد توکن الی حیرجا بیلور
خویشیدر نسبت لیلین اول کلن یکه لری	ای لاله چهره یوز که نیچ بقبا بیلور
سیندن آلده جانم ایلا قوشن کوی	غنی نیچ بوجن بوجن اول در با بیلور
سروا حیده ایرم زالی شول کس کیم	بالای دوست شیوه لرین بلا بیلور
زلخک هوا سیلر کو کلن دوشدی غریبه	بویینی اوزی یوز کیدن اینش جوخ اولور
جاکشیر ایلا اینشین آلتون ایدر شو کیم	بیر مخان اینشکی تون کیمیا بیلور
آخو کمان قشونکی اگر آهم آتیشه باغلی بجانی قولک منتها بیلور	
اینشک با شمشید همد صدر	کراول کعبه در بوز مدر
ذره و کلکو دیان و قیچ مینا	در باق با جند و نک کدر
قچه بزدن سنگار بولشیرین	ای یوزی تازده کل بوعالمدر

کرچه کیم خوبرو نرشته و خور	اول بری روی کور نه آد مدر
اولی زلف کافری بنیاد	سکسی لده قاتی حکمدر
عی و نیدر کدر من غرض کور	کرجه باو برایکی اوج دمددر
آخو نذر خشت طبعک کیم طرز اشعار ده مستکدر	
دل نه اول شوخ جهنم اوسته در در در در	دل نذر کون و مکان اوسته در در در در
نشد دل لعل لالی صوین اول دنگ	کور دی دده انا اوسته در در در در
چشم بر نشتد سیح طاهره غوغا بره غور	غزوه خوزیری تان اوسته در در در در
مخ ما بی ملک خور و بری خوش طهور	اول سلیک زمان اوسته در در در در
دل سکین بجانی برای جان جهنم بر فلان ابن فلان اوسته در در در در	
خدا که لطف خلوت حسن بهجا بچکر	بر کز نو زدی کور که جانلر بهجا بچکر
ای سدره رسا که کز منو نغمه باغبان	سکر کوز منو بری خوش منتها بچکر
نارس و مع التباس نغمه اهل اوقیب	نرویر ایلا جامه رزق وریا بچکر
بیرانی کوزم اوسته اقله کورشی	سیلا اولور که یوللری ای رنما بچکر
وینا بجای تیا مکت اچکات طور ولی بیز زمار غنچه سن او کلم شرابا بچکر	

بر سر کیم سنی سرد دفتر خندان یزید لهر	ناله احسنت ایچون برایکی عنوان یزید لهر
نوله خط سترگ خطا سنی اولکم	کجه نکت چو رسنه آت قرآن یزید لهر
قره قلم کم لنگ اورنکین لوب صنها	چین مصور لوی برصور تلوجا یزید لهر
وکن اطباء که قانون شفا یزید مقدان	هنرا و لهر که غم دلبره در مان یزید لهر
کجه در لکت ترا و لکم اولکم دیو کله	مشهد م در نکشته جانان یزید لهر
شعر بر سور خجانی و ارکان جفا اولکم	خلق یاز و جلوس دفتر دیوان یزید لهر
بنی سرد دفتر عشق ایدن از لهر و میرین	
سختی بی بادنه ملک عثمان یزید لهر	
بن خسته ایچون لعل لک لک و آر	بن غلغل ایچون در کیم سیم برک و ار
بر دینی نیم سنجیلن باد شهم بوق	ای دوست سنان چو نیم کی کرک و ار
ایخار دکن کی در آندن اوز لر سیک	ای شجده سن کلن کی شس اوز لر سیک و ار
ایکل سر زلف چکر یاصو یطی سراق	باری حیدر یار ایکنی بر چکرک و ار
دیدم که ترک تیر ز سیم بر اولسون	
تخسین ایدو دیدی خجانی تکرک و ار	
عاشق خجند ناوک آه سحر جکر	کوکله در مهر و ماه یوزینه سحر جکر
آص نای داری زلفک بر زن اینطاص	جلا و غره منری نیجه بر اکر جکر
بر کون سن آتبا معارن اولم دیو	ماه فلک ملون اونا کی ای سفر جکر

کاهی کمان محنت کاهی خد نک آه	مید آن غده عاشق مسکین نکر جکر
زلفک که عار غازه اکیلوب یارب لیک	بر و ندر که جام شراب چو کر جکر
راغب کور قشنگ زلف کند نی	
ایکچون خجانی بود قلو کرر چکر	
بنج دکلم اول صحنه مستلا چکر	اشقه اکر میر و وزیر و کدا چکر
کوسود تیر غره سن اول قشاری کمان	شویلا اورر کر بر یکدن بر یکا چکر
دلان چکر دم آندن او یه جانیه تمیمه	طوغوسی بوکر نکر نلونی از دیا چکر
ای ماه جهره یلدری دو شنه ملک لک	ایلاک جوشنی خد نک دعا چکر
پای امت خد سر کک خجانی	
یلدر در کخاک ره مصطفی چکر	
چوخ الدن کوزا شجی چکر کور خجی چکر	یاد ایدیک بوم کرم افلا کور افلا چکر
سندن آرقی کیمیل انکوچون کوکل	زلفک اوجی بو نیغی افلا کور بغل چکر
حسکه مغرور او توخو کوکل در و نیغی	بو نیغی باقی دکلم بکر کور بکر چکر
مشکلم بودر کیم کیم شوم سندن جکر	کوزم کون یوزکی آیلار کور ایلر چکر
ایدر افغانلر عجب کجه ز تاصیو دک	
دبر لک چورن کچن ایکلر کور ایکلر چکر	
دور مجلس کیمون ذوق و صفا نیغی	ال ایکن قوت سیمو اوکر دعا نیغی در

کوسه شش آلودگی طحله بکم	کود دکل سیزد کل در دو باغی در
خطی سبیل او بی دانه لری در بکل	خال خط صفا لانی جور و جفا غرضی
نچا اوله خط جک چور شد لای	ندرا غلبه حسن و جفا غرضی در
بعض خلق اوله دانه سبیل صیر	صوفی اوله زهد دکل بکار غرضی در
دور سگله دخی دسته تیر سبیل	غالب اوله بر دکل مسکین کدافه غرضی در

شکواته جسته بند بردانه طور
پادشاه بشکی که جعفر خوجینی در

مور قرن فاش اوله عشق عالمه اوق	دعوی عشق ملان صغیر اوله انگار
قانی کوجور در دجورک شکل استدر	صبره عاقبت در عافان شکل کاک
بر پوزیک باش اوله باز عشق باز	بانه ای لال غم کیم درین بازار کات
عزالت اثر صدمه دکل فانی عکس	بالکوزاق مشکل آناه جده مشکا کون

عشق با صبر و سفر ایله دیدار صدر یا
صبر بوق آسافه اما فراق یار کوج

جان ویردم کویت دلد آکور کم بر دخی	اولدین بیجا ایو بیجاری کور کم بر دخی
قدره ایروم قدرتی جفا که آنا بلدم	بن سیکوردم اول کوزی مکاری کور کم بر دخی
عاشق بیچاره کی جان نومور دیو ش	ایغینه نوز سوز یوار کور کم بر دخی
ویردین حسن بهاری باد اسیل سید	ای درین کور و شون رضا کور کم بر دخی

بانی

برک کلدن رخی اول لاله ارک در	نکته فهم ایله کیم خیلجه نکین بر در
منه دل غدری شوقه اول لاله ارک	منه فاجش اوله کوزل بر در
عینه صبر غباری الی باغی سر	برزی حیران ایون اسرار لب بر در
سوه و صله بر حامت یو باکوز کک	زاده ایدر کیم ایر شیدایه شمش ار در

جوجی سن لی لشوب جوش اوله سرک بند
باقی صبره میانه طور ان خنجر در

عازقه خورشید عالمی مایه تلو در	ایکچرخ شکاف باز ای کر تبت لودر
عاز و بیا ایله خورشید زیا لستون	شده ای آندن خلوت جک سنگ نه تلو در
سنگ آو باغی بر غنچه خند حسن	زاده شوش بر کک کل را غلظت صبر تلو در
خوجان اجل جاده طور صغیر قتر	یولیز جان ویرک کک شوله تلو در
بیز آج پشه چشم دیک کک تلو در	شده شیرین حبت شوله تلو در
کری کیم اول غره لونا کک کچر لارزه	لیکن آملر دن مال لار و کک قتلور در

کیم یار باغیا خاک حساب می کوش
استخان خد شندن قجر بر دلو تلو در

جوسبار اولی غم اشک چشم تر تر	روی زرد اوله جوسبار ویرک سلفو تر تر
آغوی لعلین حقه باغی صبر لک	جوسبار کیم کیم ستر سگ لبه لبر تر
خواجه و سوز کیم و سوز و سوز	لاول باکی عاشق فرقه بر سغیر تر

کدام از اینهاست که در این کتاب مذکور است

پادشاه غشقه بسدر کوشه کلین سر بر	بستر سنجی بایسته مقصود خاسته بر
باقی میل ایله آیتش در بناد دل	روی زرد و کوه سر شکم زرد و زرد تر
اگر باقیم اولیچ دیدن مضان اولکر	در که کوه سر چشم کهر خشان اولکر
قبلی شعله ویر نازه داغله یا قدم	مرادم اولکم ایدیه سینده مکان اولکر
چون زلفی خلط لرندن کورنه رخساری	شب سپید که کویا اولو عیان اولکر
مناجی جوی کورنه قاشل بیدون	سن اولک کاشای شوخ دست اولکر
هولک و فدا جنانه دکر	شویله بر خیر ایدیه که جاز دکر
او قهر که سهری سیندر ابر کلک	سر یک کلک او خوار دکر
رز تابا و کور روی زروا تا	چنین اولان کلک استاده دکر
اول تاب اولکر کور بشی آفا	بوجهر کوشش استانه دکر
بیکر بوی بدله می چکلک	هر یک شپور سن اولان بایز دکر
الک اول زلفه کلک لای باقی	جاصلی عر جاود اند دکر
خوف خنده دوات علم شکل آیدر	اگر توب آیدر دود سیا پدر
نقش خلط یازملور صفحه درون	اودلاره بقیه یازوغ افندر کنایه پدر
حدک قنده مهر فلک بر زواللور	آنک قنده بدر ایسه بر سر یاه پدر
غم کی سنده تفضیه باطلن ایت یور	در کاه می فروش بر اولو خانقا پدر

با شکر کون طلق اواج قشون اولور دکی	اولک شکر نعل قشون ری کوریم برقی
خسته یکم کولخرد و زجان طلبه زرد یولک	ساعلردم اول کورن مختاری کوریم برقی
حالم اغلردم طوبی غایبی کولدر مسه	آه اگر اسحاق اول دلدرا کوریم برقی
اولک کوا و بریزر وان اولک بوقون قیر	بر یاهودیر که اول عیسی مریدان قیر
قنده یکم چشم نظر قیاسه اولوم رون	ای کولک چشمه من غم وار اول منم غلن قیر
دلبرن بر کون یولون بصرش لوقو با	قلودن قیر کی کور کچ اول دوان قیر
خسته یاه شام زلفک مر جشکلن کلک	روستایه بر شام شهر معطله ن قیر
اول ملک آدم دکلر آدم دکلر زار آیا	آدم اولان اسم بخوان آدم دکلر قیر
بد کوش ایتد لاله امارا کن	قوه در لر سولور دوه کور یار کن
یکم همدوه کلور در دوه بخت غم	مشکل اینده کرشیه طوره ستمکار کن
مستی دامن دلداره بایسته ز عجب	قنده یکم ایدیکل دوترا نکل خار کن
خوابه یاه بولور فصل بولور حسن آل	اویوب خسته کلور قوه و انکار کن
ای قحقی بنی آده و فاعلمی هیچ	سند و چون صفت خور و طهار کن
دو شدم آیتله المان قودم یار کن	کرچه یاهم قودم بر نفس انجیر کن

اولی عشقه شیرین لبک فرمادی	دل دیوانه وطن ایله طغلا را کن
و کدم بر کله بوطالعی بق یا شی کور	طو نرم بوخیز زمان اولدی کلدار کن
اول دیرل ال یوسن مال اگر عافیت	خوبلر کور کور کور کور کور کور
امیر استرینک امر دلهاره پیش	
کل لکیر زینش طو تیج خارا کن	
بکر بلدن کور لرم بی شراکت عین	باندن خستلر دونه کی بک عین
چرخ الدن افکسم دولاوش کور عین	کوز لک لک دونه راسب بک عین
مزاج دله حجت شی سبز اولدو	ای صو وارینه چشم دونه عین
بار عین خستلر ماتم چنک اولالی	سنگ نالشی دونه راسب بک عین
ای حسی قنده کسسم ای جود کور شی	
قلوب شمدی کور حاجت تراکت عین	
یا قنیر زخای کاهی شراکت عین	عینک تش مبدن کور دونه عین
اشک کیک آجابه دیده دور ابرمدام	دونه یشم ای کور لک عین
دوشده کور سم کور کور دردی دروغم	کور نیوسا اول حضرت عزت بک عین
ماتم اولدی کمان یشم کمان کاسی	ماحصل بشدن باشد دونه عین
اول قدر با مال غم اولد عباری کیم خلا	
خاکسار غم اولد دونه تراکت عین	

بند ما فدی سگشت و التیام نام	سند جلال شکست و عنوان خشم
رفعت اولد بخت کیم فخر کیم	روی تو اضعیل و بر سر بره سلام
یونوز ویر بر بوسه دیو کیم ناسر از	انقصا ایدن کیم ایشیق قلم کیم تمام
گویا دانی یا نغیب او کور کور	کند کور نماز اولد سولیشور کلام
یحیا فراقی حشر بزم حبیب ایل	
قلوب یشم کور کور کور کور کور	
خوبلر اندکده غم صحن بحر است	دشت غم عاشقان ایلر غم است
کور کور دیدار کیم روزان لده جوبل	سولیشور یا اولد اقدزی دریا است
میوه و صفت کیم مبدن اولد کور دوم	یانج شکسته غم یونوز دروالبو است
مسلمه جرات کیم درد خیل کیم در قون	جوش کلدی باو اولد کور دریا است
فیض اولد ملکی کور دن برقدی مانع	
بیر باو لور سیر بریدر آشوب غوغا	
مخضر قلدی مزاج ناری دهر دین	بدر ما سیکن ملال اندک جوسن شوی
وارید بر غیر شخص ایلر ای سب	نبضن یارک یا بستر خوس اولد کور
نوجوانم بستر خسته جان ویرمک کجا	جی کیم ایدن بو جهانه بو کور کور
بیل کیم خندان اولد کور اول کلک	نوجوانم ایدن خزان شکلی غم کور
علت بدیل ایلر یا بخت عاری لبرین	بر غیر کور بختی عطا قیل غم کور

یوزم اوزره دینک بار ایشکی قطره لردو	جقوب ملا چشم سسل در باره روکد
بوشن کوزدن بیانی باره خون کجاست	وجود شاخسارین طرغم درندی روکد
چو زدی نقد شکی مغشای لردم دیدم	بولکده خون ایدوای برسم چشم و زرد
کور و کسار کشتند دای هر کل جانند	دکله زار از عایت قرزی خیل روکد
همای زلفک عرقی بویخ زلف غضا	
یولندی شیان فاده چی باله پروکد	
حققت اولر سکن کارکن موی یاخه	انک صفت بیاتیم کدر موی یاخه
جاکل شوی شعلد نیم پروانه و شایان	ایتم هر کج یانی هر صفت موی یاخه
جوانم سوزم دکل کرم فانی زدم آرام	تولاول شوخ روشن دال کلور شمشیر
کاران شوی کلر کو کلر موی یاخه	بلی هر قدیم کدر دعالر موی یاخه
سنگ بزنکه بانن شعور شک ایدی دزدانی	
لولیدی بن اولیدم آما ورنک موی یاخه	
نقد جانیه غرض باو کومند اولر اولسون	بقیای شوقم اوزن نایه اولر اولسون
سینه جو کلر کلدم العسلر جانان	کلک شایه درد و غم بر یول اولسون
شب ندرن دلی بیجا خلاص ستر	رشته زلفه و تابوینه منقول اولسون
استخوان تنگی زرد زار اولر	جایگاه دایه سیاهک برایی بول اولسون
منه بجه شک امید یی عطا قبل سلیم	کوشه بهر بلاده بجه معذول اولسون

اکاری نیرم سیر او شاه عوفا ناز عجب
ایرین کوشنه فریاد جان کداز عجب
کیمی قرینک اول بار دلسناز عجب
یکیکه صانول اولر سر و سر قوز عجب
یکیکه تو لند دال اولر چشمی شایه عجب
عد و ایل وار و سیر لاله زار ایدر
ججی انش حسرتک یانسه جان و جگر
ایشندم ایلننه اطراف کلستان کداز
عجب نه قار ایلر ایلر باغ اولر عجب
یکیکه یولاسنه اویدر کاش و سونا عجب
وصار ایلر ایلر کیم شادمان و قرحم ایلر
یکیکه سیر ایلر اولر ایلر کلر عجب
کیم اولر که متارن نه کونه اولر
اوناز نایع جهانم یکیکه ممد مکی
کیم ایلر ایلر نازنه ناز عجب
حجت ایلر شمشیر غیرت اولر
کیم فرای و کیم درد و حسرت اولر
یکیکه خدمتک جگر دوز فرقت اولر
بنی بلا و غم درد و محنت اولر
اوقتی حسیه سنا اولدی جباره شکار
روای مانی شیدا قبول اولر جدا
همیشه نظر اولر انتفا شک اعدا
سبب ندر بو که ای دلبر حسیه لقا
اولوب عد و غیره ایلر و فایز اقا
هدا بیدر نه ایلر بویخه استاز عجب

حاصلونه ناز به سیر ایلر سر و سینه
قدنک قبل شتر تولد محن چینه
جلو دایه میدر ایلر که بوغم ایلر بی
بجه طوبیج کورم سنا کلر نازک بدینه
کندی کیم ایلر اولر بجا کوزم دکنی
بور سوب دود و دلم اولر کریم جرم
سرو پایم کیمی قالدو دایه حسیه بدینم
دندی شکسته دغ ایلر اوستند دغ
چشمه آه اودی اغری ایلر بریم
یالسون سوزد روزن سنی سولجی
ای کلر قد قورک نامی آزاد اوقته
کوزلرم مودنی خسرتک قانه بوسه
یوز سوز کلیم افندی قبول ایت اوقته
دستگیر لوان بی ساجک کب آینه و قومه

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Elif Ayşe KESKİNER

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : Samsun İmam Hatip Lisesi, 1996

Lisans : Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi/ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 2001

Yüksek Lisans : Ondokuz Mayıs Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü/ Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması, Ekonomisi (Tezsiz), 2012

Lisans : Anadolu Üniversitesi/Açıköğretim Fakültesi / Sosyoloji, 2020

Yüksek Lisans : Sinop Üniversitesi (Tez Aşaması), 2024

Mesleki Deneyimi

İş yeri : Gülören İlköğretim Okulu, 2001-2003

İş yeri : Durusu İlköğretim Okulu, 2003 -2005

İş yeri : Dikbıyık Lisesi, 2005-2006

İş yeri : Yeşilkent Anadolu Lisesi, 2006-2007

İş yeri : Aziz Atik And. Öğretmen Lisesi, 2007-2010

İş yeri : Atatürk Mes. ve Tekn. And. Lisesi, 2010-2017

İş yeri : Tülay Başaran Anadolu Lisesi, 2017-